

Jordbruksstatistisk årsbok 1998

Yearbook of Agricultural Statistics

SCB

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

LES Livsmedelsekonomiska
samarbetsnämnden

INLEDNING

TILL

Jordbruksstatistisk årsbok / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1965-. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1964-.

1965-1994 framställd av Statistiska centralbyrån.

1995-1998 framställd av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, Statistiska centralbyrån.

1965-2000 med innehållsförteckning, sammanfattning samt parallelltitel på engelska: Statistical yearbook of agriculture ..., från 1975 och framåt: Yearbook of agricultural statistics. – Publiceras elektroniskt fr.o.m. 2001 på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se, och fr.o.m. 2002 även på Statistiska centralbyråns webbplats www.scb.se.

Föregångare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik). Täckningsår: 1913-1963.

Översiktspublikationer:

Svensk jordbruksstatistik 200 år / Statistiska centralbyrån. – Stockholm: Statistiska centralbyrån, 1999.

Jordbruket i siffror 1866-2007 / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Jönköping ; Stockholm, 2011. – (Sveriges officiella statistik).

Jordbruksstatistisk årsbok 1998

Sveriges officiella statistik
Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden
Statistiska centralbyrån

Yearbook of Agricultural Statistics 1998

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
1998

Tidigare publicering

Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binäringar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapsskötsel: 1866–1963.

Previous publication

Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of agriculture: 1866–1963.

ISBN 91-618-0943-8
ISSN 0082-0199

Omslag: Jan-Aage Haaland, SCB
Foto: Jan-Peter Lahall, J-P Lahall BILDBYRÅ & GALLERI, Örebro
"Kor i landskapet vid Kallsjön, Krok, Jämtland"

Printed in Sweden
Bulls Tryckeriaktiebolag, Halmstad 98 05

Förord

Jordbruksstatistik årsbok utkommer här för år 1998. Denna bok utgör den trettiofjärde årgången sedan starten 1965.

Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att ge en bred och översiktlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruksstatistiken. Kapitel- och avsnittsindelningen framgår av innehållsförteckningen i bokens början. Längst bak i boken finns ett utförligt sakregister samt ett avsnitt om kvaliteten i den statistik som redovisas.

Statistiken om jordbruket är omfattande. Sedan budgetåret 1993/94 är Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden (LES) ansvarig för större delen av jordbruksstatistiken. Statistiken produceras förutom av Statistiska centralbyrån (SCB) av andra statliga myndigheter och av organisationer med anknytning till jordbruk.

Innehållet i 1998 års upplaga av Jordbruksstatistisk årsbok har tagits fram av en arbetsgrupp bestående av Lars Hagblad, Lars Hedqvist, Ann-Marie Karlsson, Gunnar Larsson, Lars Persson och Rolf Selander. För den tekniska framtagningen av boken svarar Jan Andersson, Olle Funcke, Charlotta Olsson, Astrid Strandberg och Lea Wedén.

Statistiska centralbyrån i maj 1998

JAN CARLING

Gunnar Larsson

Information to English speaking readers

The Yearbook of Agricultural Statistics 1998 is hereby published. The objective of the Yearbook is to compile a manageable portion of the available statistics relating to agriculture.

The Table of Contents is translated into English and so are the headings of all tables.

On page 7 there is a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables. There is also a Swedish-English list of terms with translations of most words or expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

Inquiries for the content of the Yearbook or for statistics relating to Agriculture can be made to Ann-Marie Karlsson, Gunnar Larsson, Lars Persson and Rolf Selander at the Department of Environment and Regional Statistics at Statistics Sweden in Örebro.

The postal adress is SCB, 701 89 Örebro. Telephone +46 19 17 60 00.

Förfrågningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om lantbruksstatistik i övrigt kan i första hand ställas till Ann-Marie Karlsson, Gunnar Larsson, Lars Persson och Rolf Selander vid SCBs avdelning för miljö och region i Örebro.

De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är SCB, 701 89 Örebro.

Innehåll

Sida

7	1 Summary
13	2 Företagsstruktur
13	– Företag, arealer, bruksförhållanden
25	– Företagens driftsinriktning
29	3 Arbetskraft
29	– Företagarnas åldersfördelning
31	– Förvärvsarbete
37	– Arbetsskador
39	4 Mark och fastigheter
39	– Ägoslag
41	– Betesmark
43	– Kadmiumhalter i åkermark
44	– Taxeringsvärden
46	– Priser på lantbruksenheter
47	5 Byggnader, anläggningar och maskiner
47	– Byggnader
50	– Anläggningar
51	– Maskiner
53	6 Förnödenheter
53	– Utsäde
55	– Växtnäringsämnen
59	– Bekämpningsmedel
63	– Fodermedel
65	7 Växtodling
65	– Åkerarealens användning
80	– Hektarskördar
89	– Totalskördar
93	8 Trädgårdsodling
101	9 Husdjur
101	– Antal djur och antal företag
103	– Nötkreatur
115	– Får
122	– Svin
133	– Höns
136	– Hästar
137	– Ekologisk djurhållning
138	– Pälsdjur, biodling och rennäring
139	10 Förädling och utrikeshandel
139	– Produktion och försörjningsbalanser
144	– Utrikeshandel

Contents

Page

7	1 Summary in English
13	2 Structure of the enterprises
13	– Enterprises, areas, type of holdings
25	– Type of farming
29	3 Labour force
29	– Age distribution of the holders
31	– Economically active population
37	– Working injuries
39	4 Land and real estates
39	– Type of land
41	– Pasture
43	– Cadmium contents in soils
44	– Assessed values
46	– Market prices of agricultural real estates
47	5 Buildings, plants and machinery
47	– Buildings
50	– Plants
51	– Machinery
53	6 Requisites
53	– Seed
55	– Plant nutrients
59	– Pesticides
63	– Feeding stuffs
65	7 Crop farming
65	– Use of arable land
80	– Yields per hectare
89	– Total yields
93	8 Horticultural cultivation
101	9 Livestock
101	– Number of animals and number of holdings
103	– Cattle
115	– Sheep
122	– Pigs
133	– Fowls
136	– Horses
137	– Organic farming, livestock
138	– Fur farming and reindeer keeping
139	10 Processing, foreign trade
139	– Production, balance sheets of resources
144	– Foreign trade

Sida		Page	
149	11 Ekonomi	149	11 Economics
149	– Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna	149	– Agricultural sector in the national accounts
150	– Sektorskalkyler för jordbruket	150	– Calculation of incomes and expenditures of the agricultural sector
152	– Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå	152	– Receipts, costs and results for the holdings
155	– Prisindex	155	– Price indices
158	– Arrendepriiser	158	– Rental prices
159	– Jordbrukarfamiljernas inkomster	159	– Incomes of the farmer families
161	12 Stödåtgärder	161	12 Support
161	– Jordbrukspolitisk översikt	161	– Support to agricultural holders
163	– EUs jordbrukspolitik	163	– Support by CAP
174	– Rationaliseringsinsatser	174	– Rationalization measures
175	13 Lantbruksutbildningen	175	13 Agricultural training
177	14 Lantbrukets föreningsrörelse	177	14 Farmers' co-operative associations
179	15 Jordbruket i EU	179	15 Agriculture in the European Union
179	– EUs statistiksystem	179	– Statistical systems
180	– Arealer och företag	180	– Enterprises, areas, type of holdings
184	– Växtodling och trädgårdsodling	184	– Crop farming and horticultural cultivation
186	– Husdjur	186	– Livestock
189	16 Internationella uppgifter	189	16 International statistics
197	Bilagor	197	Appendices
202	Kvalitet och statistikens organisation	202	Quality and the organisation of the statistics
204	Swedish-English vocabulary	204	Swedish-English vocabulary
211	Sakregister	211	Subject index

Teckenförklaring

"	Uppprepning
–	Intet finns att redovisa
0	Mindre än $0,5$ av enheten
0,0	$0,05$
..	Uppgift ej tillgänglig, redovisas ej av sekretessskäl eller alltför osäker för att anges
.	Uppgift kan ej förekomma

Symbols

Repetition
Magnitude nil
Magnitude less than half of unit employed
Data not available
Category not applicable

1 Summary

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to compile a manageable portion of the available statistics relating to agriculture.

The main part of the yearbook covers agriculture – though there are also sections on horticulture, reindeer keeping, fur farming and apiculture. Moreover, some tables on forestry referring to holdings of more than 2 hectares of arable land are included.

For detailed information on forestry, consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the National Board of Forestry.

Information on food as food manufacturing, trade, and consumption is presented in "När mat kommer på tal – en livsmedelsstatistisk översikt" issued by Statistics Sweden.

Regional statistics

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

Units of measurement

The units used in this book can be converted to imperial units as follows:

1 millimetre (mm)	=0.03937 inch
1 centimetre (cm)	=0.3937 inch
1 sq. metre (m ²)	=10.76 sq. feet
1 hectare (ha)	=2.471 acres
1 litre (l)	=1.760 pints
1 hectolitre (hl)	=2.750 bushels
1 cubic metre (m ³)	=3.437 quarters
1 gram (g)	=0.5644 dram
1 kilogram (kg)	=2.205 lb
1 metric ton	=0.9842 (long) ton
1 gr/kg	=0.1 per cent
1 kg/ha	=0.007966 cwt./acre
1 kWh/ha	=0.4047 kWh/acre
1 Megacal/kg	=453 000 calories/lb.

Arrangements for English readers

In the beginning of the book, there is a Table of Contents in English.

The headings of all tables are translated into English. On page 204 there is a Swedish-English list of terms with translations of

most words or expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

In most cases, the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 1998 refer to the year 1997 or the production year 1996/97. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the five previous years.

Scope

In the following, you will first find a summary in English of the content of the book and after that brief descriptions chapter by chapter of the different surveys with references to the tables.

Structure, labour etc.

Structural developments in agriculture over the last few decades have led to fewer but larger farms. In 1997 the total number of agricultural holdings with more than 2 hectares of arable land was around 88 000. The average area of arable land at these farms was 31 hectares.

The table below shows the number of holdings in different size classes.

Agricultural holdings, after size

	1994	1995	1996	1997
All holdings	90 102	87 305	90 488	88 026
2,0-4,9 ha	13 670	12 828	14 730	14 273
5,0-9,9 ha	17 802	16 710	17 816	17 179
10,0-19,9 ha	19 128	18 458	18 701	18 066
20,0-29,9 ha	10 803	10 633	10 607	10 127
30,0-49,9 ha	13 128	12 834	12 587	12 249
50,0-99,9 ha	11 230	11 339	11 350	11 268
100,0- ha	4 341	4 503	4 697	4 864

In densely forested Sweden farming and forestry are often combined and 74 per cent of all farms also have forest land. Each agricultural holding has on an average 45 hectares of forest land, but distribution is uneven between regions. In the county of Jämtland in the north, the average is 110 hectares of forest land, per agricultural holding and in the county of Skåne in the south it is 12 hectares of forest land.

The number of people engaged in agriculture is steadily decreasing. Less than 3 per cent of the economically active population is engaged in farming. The farmers' average age is

high, 56 per cent are older than 50 years.

Many Swedish farms are very small if measured by labour requirements. The number of full time enterprises where more than 1 600 hours of labour is required are about 26 000. Half of the holdings require less than 800 hours of labour. About a third of all farms falls into the class small farms i.e. with a labour requirement of less than 400 standard man-hours a year.

Animal husbandry is the dominant line of production. Only in the plains in the south of Sweden there is a large number of cropping farms and mixed farms. In the north of Sweden there are mostly small farms.

Crop production

The conditions for crop production display great differences between the north and south of Sweden. More than 60 per cent of the arable land is found on the fertile plains of southern and central Sweden.

The crop production is strongly dominated by grain and by leys, the former mainly being barley which is often used as feed for cattle and pigs. The proportion of leys increases towards the north of Sweden and makes up most of the area of arable land in Norrland. Oilseed production is mainly located on the plain districts of Götaland and Svealand. Potatoes are grown throughout the entire country. Sugar beet are grown in the counties of Skåne, Halland, Blekinge, Kalmar and Gotland.

Sowing is done at different times in different parts of the country depending on climatic reasons. In Skåne in southern Sweden the growth period is almost 100 days longer than in Norrbotten in the north.

In 1997, the arable land amounted to nearly 2,8 million hectares. The arable land distributed by crop is found in the table below.

Distribution of arable land by crop, 1000 hectares

	1994	1995	1996	1997
Total arable land	2 780	2 767	2 812	2 799
Wheat	252	261	335	344
Rye	39	40	34	29
Barley	473	453	469	483
Oats	341	278	284	315
Mixed grain	68	72	96	97
Potatoes	33	35	37	36
Sugar beet	53	58	59	60
Leys, other fodder	1 094	1 059	1 020	1 006
Oleiferous plants	131	105	73	73
Other crops	66	67	70	86
Fallow and untilled arable land	228	338	337	269

The total yields in 1997 are estimated to 6,0 million tonnes of grains, 3,2 million tonnes of leys for hay and silage first cut, 132 000 tonnes of oleiferous plants, 874 000 tonnes of table potatoes and 340 000 tonnes of potatoes for processing.

Compared to the average for the previous five years (1992–1996), the yields per hectare divergate as follows: winter wheat + 4 per cent, spring wheat + 12 per cent, winter rye 0 per cent, spring barley + 13 per cent, oats + 18 per cent, leys for hay and silage first cut + 1 per cent and table potatoes + 8 per cent.

The average yield varies in different parts of Sweden. For example for barley the average yield in Skåne in the south is 5 560 kg/ha and in Norrbotten in the north it is 2 270 kg/ha. Total production and average yields are shown in the next table.

Crop production 1997

	Total yield 1 000 tonnes	Yield per hectare kg/ ha
Wheat	2 056	6 100
Rye	139	4 810
Barley	2 086	4 410
Oats	1 274	4 120
Mixed grain	431	4 540
Potatoes	1 214	36 100
Sugar beet	2 639	44 200
Oleiferous plants	130	..

Livestock

The dairy sector is playing a central part in Swedish agriculture. The number of dairy cows have however been decreasing over a long period of time. The production of milk in Sweden amounts to 3.3 million tonnes. This figure is the same as Sweden's milk quota.

Traditionally, most of the beef produced in Sweden came from dairy herds but beef production from specialised herds increased during the 1980s. The production of beef in 1997 amounted to 147 800 tonnes.

The production of sheep meat amounts to 3 500 tonnes, pig meat amounts to 326 600 tonnes and poultry meat amounts to 90 000 tonnes.

The number of livestock is shown in the table below.

Livestock, mid-year estimates, 1000s

	1994	1995	1996	1997
Cattle	1 826	1 777	1 790	1 781
Dairy cows	509	482	466	468
Suckler cows	165	157	164	169
Heifers, bulls, steers, calves	1 152	1 138	1 160	1 144
Sheep and lambs	483	462	469	442
Pigs	2 328	2 313	2 349	2 351
Boars and Sows	249	245	280	275
Other pig	2 079	2 068	2 069	2 077
Poultry of laying breed	8093	7912	7897	7606

The number of farms with livestock have decreased the last decades whereas those remaining have increased their number of animals.

In 1997, there were dairy cows on 18 per cent of all farms. There is an average of 30 cows/herd.

There are roughly 8 000 pig farmers in Sweden. More than 85 per cent of the pigs are found in herds with at least 100 animals.

The structure within sheep-rearing has had great stability the last ten years. Egg production is dominated by few but large flocks. More than 85 per cent of the hens of laying breed are found in herds with at least 5 000 hens.

The number of agricultural holdings with different types of animals is shown below.

Number of agricultural holdings with different types of animals

	1994	1995	1996	1997
Cattle	43 977	41 990	40 318	38 531
Dairy cows	18 675	17 743	16 464	15 788
Suckler cows	18 771	17 069	16 545	16 093
Sheep and lambs	10 733	9 985	9 678	9 372
Pigs	11 810	10 753	9 648	8 431
Poultry of laying breed	10 933	9 926	8 923	8 581
With none of the above animals	33 979	33 560	38 800	38 400

Horticulture

Production of vegetables fruit and berries is mostly located in the south of Sweden. In 1997, there were 3 800 horticultural enterprises in Sweden. Roughly, 14 600 hectares were used for growing vegetables, fruit and berries. The area of greenhouses amounted to 3 511 000 m² at enterprises with an area of greenhouses of at least 200 m²

Brief description by chapter

2 Structure of the enterprises

Since 1968, SCB has carried out an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry.

The farm register includes the following types of enterprises:

- enterprises with at least 2,1 hectares of arable land
- enterprises with less than 2,1 hectares of arable land (including enterprises without arable land) which include real estate assessed as agricultural real estate
- enterprises with large stocks of livestock
- enterprises with horticultural production of a certain size.

Data from enterprises of types a), c), and d) are collected from the holders by mail each year, while data from enterprises of type b) are collected only for certain years.

During 1968–1995 there has been an annual data collection for the farm register of items relating to name, address, telephone number, personal identification number of the holder, real estates included in the enterprise and their respective areas of arable land and forest, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data are collected at intervals.

In 1996 and 1997 information was collected from all enterprisers about name, address, telephone number, number of the holder, real estate included in the holding and their respective area of arable land and forest. From a sample of enterprises about 25 percent, data was collected also about area of various crops, area for horticultural plants on open ground, area of greenhouses and number of livestock on various kinds.

Some data on *the number of owned and leased holdings and on the number of holdings and the area of arable land in different size groups* are given in Tables 2.2–2.5. In Tables 2.8 and 2.9, information can be found on *the number of holdings and the area of arable land in different size groups distributed by category of holder*.

Some data on *the number of holdings and the area of forest land in different size groups of forest land* for holdings with more than 2 hectares of arable land are given in Tables 2.10 and 2.11.

The total area of forest land in Sweden distributed by different categories of holders in 1992 is given in Table 2.12.

Information on *number of holdings by type of farming and labour required* are shown in Tables 2.13–2.19.

3 Labour Force

The farm register provides data on *the age distribution of holders and the number of holders and employees in agriculture*. See Table 3.2.

The general censuses of population and housing conducted by SCB include information about agricultural conditions. They give statistics, for instance, on *the distribution of the population in rural and urban areas*. In connection with the Population and Housing Census in 1985, new statistics on regional employment were started. These statistics are based on administrative data and will be published yearly. Some data on *the size of the economically active population in agriculture and related fields* are given in Tables 3.3–3.5.

SCB also conducts monthly labour force sample surveys. *The number of persons economically active in agriculture etc.* as indicated by these surveys is shown in Table 3.6.

Some data about *the number of occupied persons in agriculture for different groups and number of workinghours* are given in Tables 3.7–3.11.

Some information on *the extent of gainfull activity beside the holding* is found in Tables 3.12.

Information about *the number of occupational accidents in crop and livestock farming* is presented in Tables 3.13 and 3.14.

4 Land. Real estate

Areas of different types of land are given in Tables 4.1 and 4.2. In conjunction with the 1988 Agricultural Census, a special study was performed on *utilization of permanent pasture*. See Tables 4.4 and 4.5. In 1994 a supplementary study was made of *cadmium content in the top soil in different counties* of Sweden. See Table 4.6.

Statistics on *the assessed value of agricultural real estate* are compiled and published each year by SCB. See Tables 4.8, 4.9 and 4.10.

Special statistics on *the prices of agricultural real estate* emerge from a long-term study made by SCB. This study, based on annual surveys, covers representative purchases. See Tables 4.9–4.10.

5 Buildings, plants and machinery

The number of assessed units and their building value is given in Table 5.1.

The County Boards pre-test buildings for livestock before they are built. For information on the number of pre-tested new and extended buildings see Tables 5.2 and 5.3.

Information on *cisterns for diesel oil and fuel oil in 1994 (number and total capacity)* is given in Table 5.4.

Information on *the number of tractors and combines* according to a data submitted for the farm register in 1991 can be found in Tables 5.5 and 5.7.

Current statistics on *purchases of machinery, tools etc. in agriculture* are obtained from surveys made by the Swedish Board of Agriculture. See Tables 5.8 and 5.9.

6 Requisites

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish State Seed Testing Institute. Statistics on *state certified seed* are reported annually by the respective seed control establishment. See Table 6.1.

Areas sown with disinfected seed in 1989/90 are given in Table 6.2.

Data on *sales of different lime products 1992–1996* are given in Tables 6.3 and 6.4.

Table 6.5 gives some data from a special survey on *consumption of plant nutrients in fertilizers and animal waste* in agriculture in 1994/95.

Information on *the consumption of fertilizers* based on figures supplied by manufacturers and importers is reported by the Swedish Board of Agriculture and the SCB. See Table 6.6 and 6.7.

The Swedish Board of Agriculture makes an annual survey on *the sale of pesticides* in agriculture and horticulture. Data in this survey are supplied by manufacturers and importers. See Table 6.8.

Table 6.9 gives some data from a special survey on *the use of pesticides* in agriculture in 1996.

Information on *the consumption of feeding stuffs* is annually

compiled by the Swedish Board of Agriculture on the basis of figures collected directly from manufacturers and importers. See Tables 6.11 and 6.12.

7 Crop farming

Since 1968, information on *the use of arable land and on the number of holdings with different crops* is obtained from the farm register. See Tables 7.4, 7.8–7.10, 7.13, 7.14, and 7.16. A summary on the use of arable land for different crops is shown in Table 7.1.

The main intention of the objective crop-yield surveys is to determine the size of the harvested yield. The method is called "objective" because the figures obtained are based on measurements and weighing of samples which are taken using statistical sampling methods.

The present crop-yield surveys comprise investigations of winter wheat, winter rye, spring wheat, barley, oats, mowing leys (hay or silage) and table potatoes. Yield levels are mainly determined by field-enumerators measuring-out and harvesting sample plots on the farms and fields taken for the surveys.

In addition, the field-enumerator collects data on the use of arable land, harvesting methods, etc., by means of interviews with the farmers.

In connection with the objective crop yield surveys, studies have been made about *autumn-sown areas* (Tables 7.5, 7.6 and 7.11), and *the distribution of the areas of potatoes by size of cultivations*. See Table 7.15.

Data on organic farming is given in Tables 7.19 and 7.20.

Quantitative information on the yield per hectare is mainly obtained from the objective crop yield surveys. The surveys are comprised of a main survey and a series of special surveys. The latter ones give information on actual yield and harvesting losses etc. The surveys cover a sample of holdings with more than 5 hectares or arable land. See Tables 7.22–7.24.

In connection with these surveys, special studies have also been made concerning *the yield from ley of different ages* (Table 7.25) and *the yield of potatoes from cultivations of different sizes* (Table 7.33).

SCB makes annual estimates of *the total yield of grain, ley and potatoes* on the basis of the objective crop yield surveys (Tables 7.35–7.37, and 7.42). Data on *the total yield of oleiferous plants and sugar beets* are supplied by the Swedish Board of Agriculture, and the Danico Sugar Co. AB. See Tables 7.39 and 7.40.

8 Horticultural cultivation

All enterprises with *horticultural production* are entered in the farm register. Some data from this register are found in Table 8.1.

In 1997 a horticultural census was performed in Sweden. Some results on *the cultivation of different kinds of horticultural plants* are presented in Tables 8.3–8.6. Information on *cultivation in greenhouses and frames* is given in Tables 8.7–8.9.

The number of apple and peer trees in 1996, see table 8.10.

9 Livestock

Since 1968 the annual statistics on livestock in agriculture are based on the farm register. Data from this register on the number of domestic animals and data on the number of holdings with livestock are given in Tables 9.3–9.13 (cattle), 9.25–9.30 (sheep), 9.35–9.47 (pigs), 9.53–9.58 (fowls), 9.60 (goats) and 9.59 (horses).

Results from the official control activities of animal breeding, which are carried out under the supervision of the Swedish Board of Agriculture, are shown in Tables 9.14–9.22 (cattle), 9.31–9.33 (sheep), and 9.48–9.50 (pigs).

Some results concerning the number of inspected carcasses and the total number of slaughtered animals and their weight are presented in Tables 9.23 (cattle), 9.34 (sheep) and 9.51 (pigs).

The number of organically bred animals is obtained from KRAV, a Swedish national control society for organic farming. The results are presented in table 9.60.

For information on reindeer breeding see table 9.61.

10 Processing and foreign trade

Balance sheets of grain resources, potato resources and meat resources are supplied by the Swedish Board of Agriculture. See Tables 10.2, 10.3 and 10.7.

Data on the production of meat, dairy products, milk powder and eggs are supplied by the Swedish Board of Agriculture. See Tables 10.4, 10.5, 10.6 and 10.10.

Information on the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc. is found in the statistics on dairy operations published by the Swedish Dairies' Association. See Tables 10.8 and 10.9.

On the basis of the official foreign trade statistics, the Swedish Board of Agriculture makes an annual statement on the foreign trade in agricultural products and foodstuffs. See Tables 10.11–10.14.

11 Economics

SCB produces national accounts statistics. Some results regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in Tables 11.1 and 11.2.

The Joint Council for Economic studies in the Food sector annually computes the total income and expenditures of the agricultural sector. See Tables 11.3, 11.5 and 11.7.

In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB makes an annual farm economics survey. This study is based on the account books of approx. 500 farms. Results from that survey are presented in Table 11.8.

The Swedish Board of Agriculture reports on the prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products. See Table 11.9.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected in the monthly calculations by the Swedish Board of Agriculture of cost price, producer price, price regulation price, food industry price, consumer price and

world market price indices. See Tables 11.10 and 11.12.

Some results from a special survey of farmers' total assets and liabilities are presented in Tables 11.15–11.16.

12 Subsidies

The amount of conversion grant, grant for afforestation and foundation of wetlands, area-based income support and the disposition of governmental funds for some other support measures are presented in tables 12.1–12.2.

Support relating to the Common Agricultural Policy (CAP) are reported by the Swedish board of Agriculture and shown in Tables 12.3–12.14.

Current statistics on public expenditures for rationalisation measures etc. are published by the Swedish Board of Agriculture. See Tables 12.15.

For information on government support to reindeer breeding see Table 12.16.

13 Agricultural training

Statistics on the number of students in agricultural courses as well as related courses in the integrated upper secondary school and at the Agricultural University are compiled by SCB. See Tables 13.1 and 13.2.

14 Farmers' co-operative associations

Information on memberships and payments to the farmers in the co-operative associations is provided by the Federation of Swedish Farmers, which is the central body for the Swedish agricultural co-operative associations and their various branch organisations. See Tables 14.1 and 14.3.

15 Agriculture in the European Union

Information on the agricultural sector in the European Union is obtained from Eurostat; Agriculture–Statistical yearbook 1996. The book contains data produced by the different national statistics offices or the statistical services of the ministries on the basis of harmonised methodologies.

Total area, forest area, agricultural area, utilised agricultural area, and number of holdings are shown in Tables 15.1–15.4.

For information on civilian employment by sector of activity see Table 15.5.

Crop farming and harvested production of selected fresh vegetables, berries and fruits are shown in Tables 15.6–15.8. Data on livestock, and the structure of dairy cow holders are shown in Tables 15.9–15.11.

Human consumption and self sufficiency for certain food products, see table 15.12.

16 International statistics

Information on *the agricultural sector in different countries* is obtained from the statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD).

These statistics include information on areas of different types of land, use of arable land, yield, livestock, consumption of fertilizers, the number of persons economically active in agriculture and the number of tractors agricultural output and agricultural holdings. See Tables 16.1–16.8.

Appendix 1**The Farm Register**

The Swedish Farm Register (LBR) contains records on agricultural and forestry enterprises in Sweden and was set up in 1968. The original objectives of the LBR were to achieve a continuous recording of all holdings and their production resources and to provide a basis for statistics.

The data collection varies from one year to the other, both in respect to the enterprises which are to report data and in respect to the data reported. Each year, data collection covers holdings with more than two hectares of arable land and holdings with large stocks of animals. Horticultural enterprises are included in the data collection two years out of three.

The LBR is mainly used for producing statistics. It is also used as a sampling frame for various surveys.

Appendix 2**Geographical divisions**

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance

with natural farming conditions. For the current surveys, data are usually given for counties and larger areas, although the register of enterprises in agriculture and forestry (also called the farm register) provides information by individual parishes, municipalities, etc.

The majority of the counties, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. have been divided into "natural farming areas". These areas can be combined into "production areas" and "major regions". See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found.

For the objective crop yield surveys, the country is divided into 106 "yield survey districts", which have been made as homogeneous as possible with regard to annual yield outcome. This division is also used in the crop insurance system.

Agricultural statistics quality and organization

Different aspects of quality is discussed in the first part. In the second part the organisation of the agricultural statistics is presented.

Most of the data presented in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by various agencies, the most important ones being Statistics Sweden (SCB) and the Swedish Board of Agriculture.

SCB processes the data in the Yearbook on the structure of holdings, real estates, plants, machinery, labour manpower, crop farming, number of livestock and holders' cash income and expenditures etc.

The Swedish Board of Agriculture compiles the statistics on prices, index numbers, refinement of agricultural products, food consumption, foreign trade, purchases of machinery, tools and pesticides, government rationalization measures and testing and control of livestock.

2 Företagsstruktur

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens och åkerarealens fördelning efter storleksgrupper hektar åker, efter brukningsformer (ägda respektive arrenderade företag) samt efter företagarekategorier. Vidare redovisas uppgifter om arealen av olika ägoslag. I särskilda avsnitt redovisas företagens driftsinriktning (typklassificering).

Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel.

Kapitel 2 innehåller information om

- Företag, arealer, brukningsförhållanden
- Företagens driftsinriktning

Företag, arealer, brukningsförhållanden

Uppgifter om företagens struktur m.m. insamlas varje år till LBR. Uppgifter inhämtas från företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller företag med stor djurbesättning. Fr.o.m. 1996 ingår företag med mindre än 0,3 hektar utnyttjad åkermark i redovisningen. Vissa år insamlas dessutom uppgifter från trädgårdsföretag och från företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark). En utförlig beskrivning av systemet för uppgiftsinsamling m.m. i LBR lämnas i bilaga 3.

De år då företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark) ingår i registreringen kallas uppgiftsinsamlingen lantbruksräkning. Dessa år erhålls en fullständig arealredovisning för hela lantbruket. I tabell 2.1 redovisas fördelningen på ägoslag enligt den senaste lantbruksräkningen, som genomfördes 1992.

Det kan noteras att den totala skogsmarksarealen i landet enligt lantbruksräkningen 1992 var 22,3 miljoner hektar varav 18 % fanns på företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Den totala arealen av samtliga ägoslag inom lantbruket var drygt 37,6 miljoner hektar. Den totala landarealen i landet är ca 41,1 miljoner hektar.

Lantbruksräkning innebär att den årliga insamlingen till LBR i juni via postenkät vissa år kompletteras med bl.a.

- uppgiftsinsamling från företag med skogsmark och högst 2,0 hektar åkermark (1992 utnyttjades uppgifter från 1992 års fastighetstaxering)
- särskilda projekt för aktuella ämnesområden

Tabell 2.1

Arealen av olika ägoslag 1992. Hektar

Area of different types of land in 1992. Hectares

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område; storleksgrupp hektar åkermark	Åker- mark	Betes- mark	Skogs- mark	Annan mark	Summa
Hela riket					
– 2,0	221 050	247 846	18 402 994	10 935 093	29 806 983
2,1 –	2 766 589	327 846	3 920 329	804 949	7 819 712
Samtliga	2 987 639	575 691	22 323 323	11 740 042	37 626 695

Källa : SCB, lantbruksräkningen.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Företag

Med företag menas inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel samt frukt- och trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare

Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten.

Åkermark

Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöjas.

Betesmark

Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark

Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Ägoslagsdefinitionerna har tillämpats fr.o.m. 1981. De fastställs som svensk standard i januari 1981 och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

I grova drag råder följande relationer gentemot den tidigare ägoslagsindelningen:

Åkermark motsvarar den tidigare klassen åker.

Betesmark motsvarar dels hela den tidigare klassen kultiverad betesmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Skogsmark motsvarar dels hela den tidigare klassen skogsmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Annan mark motsvarar den tidigare klassen övrig mark.

Effekterna av den ändrade klassificeringen torde vara små beträffande åkermark och skogsmark vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark under eget bruk. Större delen av den tidigare klassen annan gräsbärande mark har 1981 redovisats som betesmark och endast en mindre del har överförs till skogsmark.

Beträffande indelningen av företagen efter företagarkategori lämnas nedan en precisering för några kategorier.

Enskild person	En fysisk person
Enkelt bolag	Två eller flera personer (även kombinationer av fysisk och juridisk person)
Aktiebolag	Svenskt aktiebolag, även statsägt
Staten	Statliga myndigheter, affärsdrivande verk eller institutioner, Domän Skog, universitet m.fl.
Kommun	Även landsting
Övriga	Ideella och ekonomiska föreningar, handelsbolag, kommanditbolag, sambetesföreningar, stiftelser, hushållningssällskap

Av tabell 2.2 framgår att det totala antalet företag med mer än 2,0 hektar åker 1997 var ca 88 000. Detta är en minskning med ca 2 500 företag jämfört med 1996. Ökningen med 3 200 företag mellan 1995 och 1996 förklaras av att fr.o.m 1996 ingår företag med minst 2,1 hektar åkermark men som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen. Antalet sådana företag 1996 skattas till 3 500 och 1995 till 4 900.

Antalet helt ägda företag utgör något mindre än hälften av det totala antalet företag. Regionalt har Värmlands län 1997 den största andelen helt ägda företag med 60 % av det totala antalet företag i länet.

Tabell 2.2**Antal företag och areal åker efter brukningsform 1997¹***Number of holdings and area of arable land distributed by type of holding in 1997*

Område	Antal företag			Summa	Areal åker, hektar			Summa
	Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis arrenderade		Helt ägd	Helt arrenderad	Delvis arrenderad	
Län								
Stockholms	882	485	614	1 981	19 898	33 803	37 779	91 480
Uppsala	1 248	592	1 164	3 004	38 940	41 846	73 310	154 097
Södermanlands	987	547	759	2 293	34 075	40 844	57 651	132 570
Östergötlands	1 556	1 024	1 401	3 981	50 118	67 142	94 041	211 300
Jönköpings	1 783	702	1 884	4 369	16 737	17 359	56 541	90 636
Kronobergs	1 382	365	1 373	3 120	11 351	7 670	36 791	55 813
Kalmar	1 505	629	1 701	3 835	28 898	24 272	78 212	131 381
Gotlands	764	216	1 019	1 999	16 578	12 181	57 927	86 686
Blekinge	771	193	641	1 605	9 096	5 861	20 589	35 546
Skåne	5 383	1 839	4 052	11 274	126 776	119 070	225 108	470 955
Hallands	2 217	576	1 606	4 399	35 453	22 760	62 066	120 279
Göteborgs o Bohus	2 019	405	1 222	3 646	20 637	9 241	36 721	66 598
Älvsborgs	3 896	685	2 514	7 095	50 919	18 999	86 152	156 070
Skaraborgs	3 504	916	2 606	7 026	84 371	49 865	145 022	279 259
Värmlands	2 942	414	1 524	4 880	37 707	16 546	62 057	116 309
Örebro	1 328	354	1 153	2 835	28 138	16 701	64 897	109 736
Västmanlands	1 319	412	808	2 539	40 682	31 308	53 736	125 725
Dalarnas	1 123	291	1 257	2 671	12 450	9 491	41 576	63 517
Gävleborgs	1 509	230	1 541	3 280	14 966	5 526	54 327	74 819
Västernorrlands	1 903	201	1 286	3 390	13 859	4 468	39 256	57 582
Jämtlands	1 322	230	1 010	2 562	10 037	5 884	30 915	46 836
Västerbottens	2 049	290	1 616	3 955	15 800	10 033	52 560	78 392
Norrbottnens	1 344	157	786	2 287	11 217	4 373	27 399	42 988
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	2 957	1 300	2 491	6 748	89 506	90 922	164 093	344 521
" mellanbygder	3 734	1 098	3 391	8 223	80 913	64 829	182 811	328 552
" norra slättbygder	5 209	1 534	3 566	10 309	136 860	99 458	219 508	455 826
Svealands slättbygder	6 033	2 351	4 450	12 834	172 970	167 647	295 170	635 787
Götalands skogsbygder	12 062	3 357	10 033	25 452	132 063	87 481	308 807	528 350
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 469	931	3 177	8 577	51 929	32 672	120 792	205 394
Nedre Norrland	4 545	657	3 779	8 981	35 715	16 496	118 431	170 642
Övre Norrland	3 727	525	2 650	6 902	28 746	15 737	85 019	129 501
Storleksgrupp, hektar åkermark								
2,1 - 5,0	12 079	1 207	987	14 273	45 783	4 684	3 925	54 392
5,1 - 10,0	12 155	1 778	3 246	17 179	91 024	13 578	25 200	129 803
10,1 - 20,0	9 203	2 213	6 650	18 066	133 293	32 840	99 421	265 554
20,1 - 30,0	3 561	1 351	5 215	10 127	87 825	33 650	129 638	251 114
30,1 - 50,0	3 145	1 715	7 389	12 249	121 604	67 644	290 566	479 814
50,1 - 100,0	1 939	2 026	7 303	11 268	130 934	142 729	503 878	777 542
Över 100,0	654	1 463	2 747	4 864	118 237	280 117	442 002	840 356
Hela riket								
1997	42 736	11 753	33 537	88 026	728 701	575 241	1 494 631	2 798 574
1996	44 153	12 339	33 996	90 488	752 053	582 223	1 477 258	2 811 534
1995	40 557	12 656	34 092	87 305	726 885	580 619	1 459 136	2 766 641
1994	43 300	13 417	33 385	90 102	775 376	582 432	1 422 268	2 780 077
1993	44 162	13 893	33 430	91 485	791 276	587 560	1 400 893	2 779 729
1992	44 250	14 001	33 599	91 850	795 909	585 805	1 386 228	2 767 942

1) Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Andelen delvis arrenderade företag 1997 utgör 38 % av samtliga företag. Företag med både ägd och arrenderad mark är vanligast på Gotland med 51 % av det totala antalet företag.

Sett över olika storleksgrupper efter åkerarealen är andelen helt ägda företag 1997 störst i gruppen 2,1 - 5,0 hektar med 85 %. Andelen sjunker varefter åkerarealen ökar och är lägst i grupperna över 50,0 hektar med 16 %.

Den totala åkerarealen 1997 är ca 2,8 miljoner hektar. Beträffande åkerarealens fördelning efter brukningsformer har de helt ägda företagen 26 % av arealen medan gruppen delvis arrenderade företag 1997 svarar för 53 % av den totala åkerarealen.

Under det senaste året har antalet företag minskat med 2 500. Antalet har minskat i alla de storleksgrupper där åkerarealen är 100 hektar eller mindre och endast ökat i storleksgruppen med en åkerareal över 100 hektar. Andelen företag med högst 10 hektar åkermark är störst i Västernorrlands län med 56 %, följt av Norrbottens län med 54 %.

Den största andelen företag med mer än 100 hektar åkermark finns i Svealands slättbygder där Södermanlands län 1997 hade 16 % och Östergötlands län 14 %. I tabell 2.4 redovisas en ytterligare uppdelning på storleksgrupper för företag med mer än 100 hektar åkermark.

Tabell 2.3
Antal företag efter storleksgrupp åkermark 1997¹
Number of holdings in different size groups of arable land in 1997

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	203	285	417	240	297	313	226	1 981
Uppsala	195	284	475	389	567	737	357	3 004
Södermanlands	169	281	413	227	363	465	375	2 293
Östergötlands	330	466	603	443	670	917	552	3 981
Jönköpings	873	1 022	1 003	522	546	338	65	4 369
<i>Kronobergs</i>	739	852	667	302	345	191	24	3 120
Kalmar	464	643	748	497	657	627	199	3 835
Gotlands	211	198	297	219	440	473	161	1 999
Blekinge	325	387	339	184	208	125	37	1 605
Skåne	1 294	1 742	2 348	1 426	1 795	1 711	958	11 274
<i>Hallands</i>	652	881	1 038	579	632	468	149	4 399
Göteborgs o Bohus	737	994	959	361	341	215	39	3 646
Älvsborgs	1 388	1 643	1 670	890	794	564	146	7 095
Skaraborgs	659	982	1 426	930	1 273	1 192	564	7 026
Värmlands	1 168	1 258	944	426	470	419	195	4 880
<i>Örebro</i>	376	462	542	346	412	468	229	2 835
Västmanlands	163	232	452	362	499	538	293	2 539
Dalarnas	606	500	548	312	356	284	65	2 671
Gävleborgs	567	713	768	415	456	303	58	3 280
Västernorrlands	919	982	658	299	285	206	41	3 390
<i>Jämtlands</i>	709	654	471	261	249	188	30	2 562
Västerbottens	929	1 084	822	318	388	348	66	3 955
Norrbottens	597	634	458	179	206	178	35	2 287
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	546	706	1 241	856	1 234	1 376	789	6 748
" mellanbygder	887	1 113	1 532	1 081	1 562	1 473	575	8 223
" norra slättbygder	908	1 321	2 005	1 341	1 790	1 895	1 049	10 309
Svealands slättbygder	1 015	1 534	2 283	1 608	2 207	2 630	1 557	12 834
Götalands skogsbygder	5 024	6 302	6 000	2 916	2 924	1 886	400	25 452
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 811	2 029	1 815	881	980	801	260	8 577
Nedre Norrland	2 289	2 274	1 809	905	914	659	131	8 981
Övre Norrland	1 793	1 900	1 381	539	638	548	103	6 902
<i>Hela riket</i>								
1997	14 273	17 179	18 066	10 127	12 249	11 268	4 864	88 026
1996	14 730	17 816	18 701	10 607	12 587	11 350	4 697	90 488
1995	12 828	16 710	18 458	10 633	12 834	11 339	4 503	87 305
1994	13 670	17 802	19 128	10 803	13 128	11 230	4 341	90 102
1993	13 909	18 196	19 487	11 139	13 329	11 190	4 235	91 485
1992	13 980	18 135	19 632	11 372	13 543	11 074	4 114	91 850

1) Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Tabell 2.4 visar storleksgrupperingen av jordbruksföretag med mer än 100 hektar åker.

80 % av dessa företag hade 1997 en åkerareal mellan 100 och 200 hektar. I Skåne finns sammanlagt 53 företag med mer än 500 hektar åkermark. I resten av landet finns 50 företag i den storleksgruppen.

Tabell 2.4

Antal företag med mer än 100 hektar åkermark efter storleksgrupp 1997

Number of holdings with more than 100 hectares of arable land in different size groups in 1997

Område	Storleksgrupp, hektar åkermark					Summa
	100,1– 200,0	200,1– 300,0	300,1– 400,0	400,1– 500,0	Över 500,0	
<i>Län</i>						
Stockholms	161	36	20	4	5	226
Uppsala	291	49	7	3	7	357
Södermanlands	277	59	20	12	7	375
Östergötlands	432	81	18	13	8	552
Jönköpings	60	5	–	–	–	65
Kronobergs	21	3	–	–	–	24
Kalmar	154	33	9	–	3	199
Gotlands	140	16	4	–	1	161
Blekinge	30	6	1	–	–	37
Skåne	713	122	44	26	53	958
Hallands	122	17	6	3	1	149
Göteborgs o Bohus	38	1	–	–	–	39
Älvsborgs	124	16	5	–	1	146
Skaraborgs	456	73	21	8	6	564
Värmlands	160	28	4	2	1	195
Örebro	180	33	10	2	4	229
Västmanlands	238	34	12	3	6	293
Dalarnas	61	3	1	–	–	65
Gävleborgs	52	5	1	–	–	58
Västernorrlands	40	1	–	–	–	41
Jämtlands	29	1	–	–	–	30
Västerbottens	65	1	–	–	–	66
Norrbottnens	33	1	1	–	–	35
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	592	101	36	20	40	789
" mellanbygder	453	72	25	7	18	575
" norra slättbygder	828	151	38	19	13	1 049
Svealands slättbygder	1 211	224	70	26	26	1 557
Götalands skogsbygder	352	39	5	3	1	400
Mellersta Sveriges skogsbygder	220	26	8	1	5	260
Nedre Norrland	121	9	1	–	–	131
Övre Norrland	100	2	1	–	–	103
<i>Hela riket</i>						
1997	3 877	624	184	76	103	4 864
1996	3 759	588	176	71	103	4 697
1995	3 610	563	165	69	96	4 503
1994	3 458	555	168	63	97	4 341
1993	3 367	545	169	67	87	4 235
1992	3 270	529	165	65	85	4 114

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Tabell 2.5**Åkerarealen efter storleksgrupp 1997¹**

Area of arable land in different size groups of arable land in 1997

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	797	2 243	6 309	5 976	11 556	22 176	42 424	91 480
Uppsala	749	2 202	7 228	9 648	22 568	51 560	60 141	154 097
Södermanlands	652	2 189	6 164	5 722	14 452	33 109	70 282	132 570
Östergötlands	1 254	3 557	9 005	11 084	26 537	64 847	95 017	211 300
Jönköpings	3 368	7 729	14 656	12 865	21 261	22 022	8 736	90 636
<i>Kronobergs</i>	2 851	6 367	9 504	7 346	13 337	12 926	3 483	55 813
Kalmar	1 810	4 903	11 016	12 415	26 029	42 855	32 353	131 381
Gotlands	791	1 508	4 435	5 469	17 445	32 967	24 070	86 686
Blekinge	1 263	2 933	5 034	4 461	8 126	8 109	5 620	35 546
Skåne	4 786	13 261	34 711	35 582	70 574	118 485	193 557	470 955
<i>Hallands</i>	2 492	6 636	15 342	14 288	24 435	32 035	25 052	120 279
Göteborgs o Bohus	2 824	7 605	13 934	8 946	13 210	14 559	5 521	66 598
Älvsborgs	5 308	12 447	24 316	21 890	30 880	38 070	23 161	156 070
Skaraborgs	2 472	7 502	21 402	23 072	49 897	82 070	92 845	279 259
Värmlands	4 415	9 393	13 716	10 593	18 202	29 102	30 888	116 309
<i>Örebro</i>	1 447	3 494	7 973	8 707	16 410	33 660	38 045	109 736
Västmanlands	616	1 842	7 009	9 105	19 764	37 799	49 589	125 725
Dalarnas	2 222	3 689	7 779	7 690	13 889	19 389	8 860	63 517
Gävleborgs	2 181	5 368	11 306	10 261	17 694	20 287	7 722	74 819
Västernorrlands	3 525	7 316	9 482	7 338	10 941	13 468	5 512	57 582
<i>Jämtlands</i>	2 720	4 894	6 767	6 416	9 603	12 382	4 055	46 836
Västerbottens	3 587	8 081	11 829	7 789	14 986	23 466	8 654	78 392
Norrbottens	2 264	4 645	6 638	4 451	8 020	12 200	4 770	42 988
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	1 981	5 403	18 510	21 341	48 148	95 439	153 699	344 521
" mellanbygder	3 295	8 503	22 885	26 929	61 877	101 003	104 061	328 552
" norra slättbygder	3 427	10 086	30 047	33 211	70 407	131 997	176 652	455 826
Svealands slättbygder	3 904	11 960	34 513	40 254	87 096	185 573	272 488	635 787
Götalands skogsbygder	19 317	47 713	87 276	72 125	113 796	127 055	61 070	528 350
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 943	15 134	26 336	21 779	38 480	55 809	40 913	205 394
Nedre Norrland	8 680	16 991	26 070	22 206	35 264	43 609	17 822	170 642
Övre Norrland	6 845	14 015	19 919	13 270	24 745	37 057	13 651	129 501
<i>Hela riket</i>								
1997	54 392	129 803	265 554	251 114	479 814	777 542	840 356	2 798 574
1996	56 141	134 909	275 112	263 248	493 524	781 526	807 075	2 811 534
1995	48 935	126 649	271 350	263 631	502 960	780 177	772 940	2 766 641
1994	52 400	136 062	283 568	269 596	516 010	773 388	749 053	2 780 077
1993	53 339	139 272	288 772	277 731	524 563	768 801	727 251	2 779 729
1992	53 947	139 092	291 983	283 947	532 268	759 383	707 322	2 767 942

1) Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under den senaste femårsperioden följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 1997, som var ca

2,8 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för 1,6 miljoner hektar eller 58 %. Motsvarande andel av antalet företag var 18 %. Skåne län följt av Skaraborgs län har de största åkerarealerna i landet.

I karta 2.6 redovisas den genomsnittliga arealen åkermark per företag med mer än 2,0 hektar åkermark 1997.

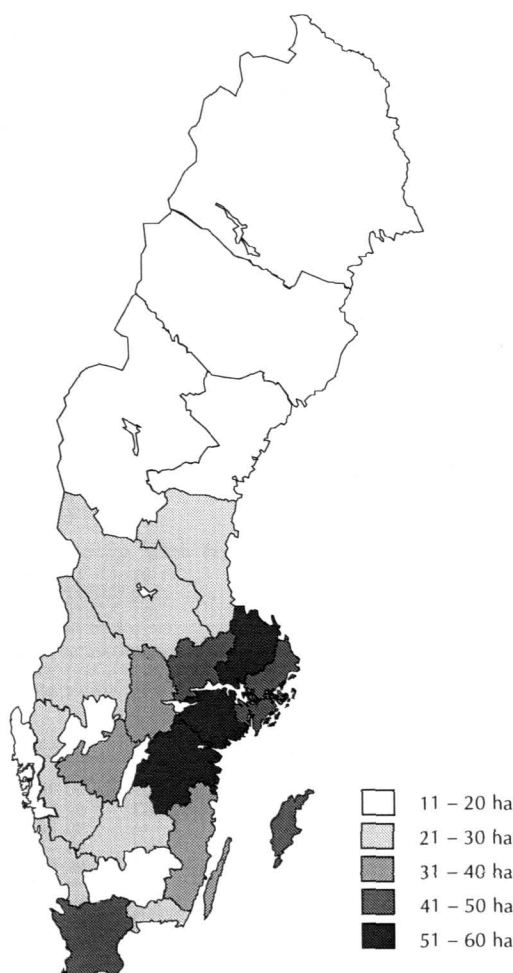
De högsta värdena noteras för Södermanlands län med 57,8 hektar, Östergötlands län med 53,1, Uppsala län och Västmanlands län med 51,3 respektive 49,5 hektar. Lägst ligger Väster- norrlands län med 17,0 följt av Kronobergs län med 17,9 och Jämtlands län med 18,3 hektar. Genomsnittet för hela riket 1997 var 31,8 hektar. Den genomsnittliga åkerarealen per företag har sedan 1992 ökat med 1,7 hektar avseende hela riket.

Karta 2.6

Genomsnittliga arealer åker per företag inom län 1997

Average areas of arable land per holding in 1997. Counties

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark
Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

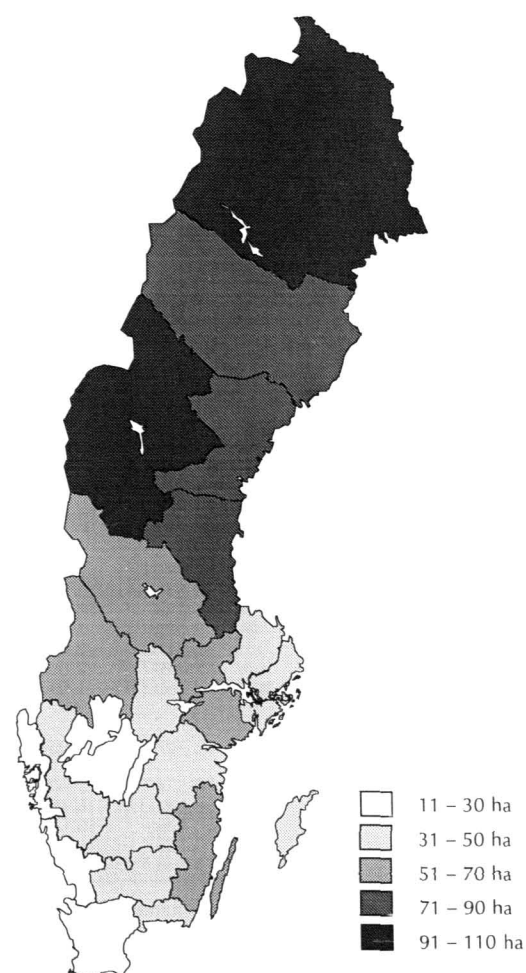
I karta 2.7 redovisas den genomsnittliga arealen skogsmark per företag med mer än 2,0 hektar åkermark 1997. De högsta värdena noteras för Jämtlands län och Norrbottens län med 110,3 respektive 104,6 hektar. Lägst ligger Skåne län med 11,7 hektar följt av Skaraborgs län med 20,5 hektar. Genomsnittet för hela riket 1997 var 45,4 hektar. Den genomsnittliga skogsarealen per företag har sedan 1992 ökat med 2,7 hektar avseende hela riket.

Karta 2.7

Genomsnittliga arealer skog per företag inom län 1997

Average areas of forest land per holding in 1997. Counties

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark
Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Tabell 2.8

Antal företag efter företagarekategori 1997¹

Number of holdings for different categories of holder in 1997

Område, storleksgrupp	Antal företag brukade av							Summa
	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun	Övriga	
<i>Län</i>								
Stockholms	1 355	396	18	111	6	8	87	1 981
Uppsala	2 103	709	16	118	3	–	55	3 004
Södermanlands	1 578	526	9	134	1	1	44	2 293
Östergötlands	2 737	842	23	310	2	4	63	3 981
Jönköpings	3 303	930	30	59	–	3	44	4 369
Kronobergs	2 469	586	25	24	–	1	15	3 120
Kalmar	2 912	731	24	134	3	2	29	3 835
Gotlands	1 535	347	7	67	1	1	41	1 999
Blekinge	1 302	233	18	39	1	1	11	1 605
Skåne	8 888	1 537	61	565	3	15	205	11 274
Hallands	3 254	812	28	220	1	3	81	4 399
Göteborgs o Bohus	2 863	599	56	51	2	4	71	3 646
Älvsborgs	5 416	1 464	60	74	1	7	73	7 095
Skaraborgs	5 202	1 486	42	179	6	3	108	7 026
Värmlands	3 634	1 062	70	77	1	3	33	4 880
Örebro	2 164	512	23	85	2	2	47	2 835
Västmanlands	1 831	522	22	105	1	3	55	2 539
Dalarnas	2 069	481	30	59	–	3	29	2 671
Gävleborgs	2 595	562	29	58	1	1	34	3 280
Västernorrlands	2 546	706	40	40	1	3	54	3 390
Jämtlands	1 883	560	27	51	1	1	39	2 562
Västerbottens	2 902	846	29	132	3	3	40	3 955
Norrbottens	1 666	506	22	62	4	3	24	2 287
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	5 132	924	27	506	4	11	144	6 748
" mellanbygder	6 391	1 261	45	379	3	7	137	8 223
" norra slättbygder	7 552	2 077	62	441	7	9	161	10 309
Svealands slättbygder	9 148	2 739	85	564	12	14	272	12 834
Götalands skogsbygder	19 621	4 946	220	362	5	16	282	25 452
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 503	1 723	103	154	4	6	84	8 577
Nedre Norrland	6 793	1 797	107	148	2	6	128	8 981
Övre Norrland	5 067	1 488	60	200	7	6	74	6 902
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	11 246	2 616	223	86	1	10	91	14 273
5,1 – 10,0	13 516	3 132	232	127	6	14	152	17 179
10,1 – 20,0	14 298	3 224	133	216	8	6	181	18 066
20,1 – 30,0	7 982	1 811	44	153	7	3	127	10 127
30,1 – 50,0	9 317	2 410	35	290	7	5	185	12 249
50,1 – 100,0	7 488	2 690	30	757	5	5	293	11 268
Över 100,0	2 360	1 072	12	1 125	10	32	253	4 864
<i>Hela riket</i>								
1997	66 207	16 955	709	2 754	44	75	1 282	88 026
1996	68 378	17 077	979	2 690	52	85	1 227	90 488
1995	66 148	16 487	841	2 533	47	66	1 183	87 305
1994	68 896	16 668	932	2 340	52	70	1 144	90 102
1993	70 190	16 905	1 066	2 132	60	71	1 061	91 485
1992	70 578	17 082	1 207	1 803	64	69	1 047	91 850

1) Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Som framgår av tabell 2.8 svarar företagarekategorierna Enskild person och Enkelt bolag för den helt dominerande delen av brukandet, 94 %. Några större förskjutningar mellan brukningsformerna kan inte noteras under den senaste femårsperioden.

Antalet företag som brukas av aktiebolag har ökat under hela perioden men utgör totalt 3 % av företagen 1997. Andelen är störst i storleksgruppen åkerareal över 100 hektar där en fjärdedel av företagen är aktiebolag.

Tabell 2.9

Åkerarealen efter företagarekategori 1997. Hektar

Area of arable land for different categories of holder in 1997. Hectares

Område, storleksgrupp	Åkerareal i hektar brukad av							Summa
	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun	Övriga	
<i>Län</i>								
Stockholms	51 484	17 705	327	14 681	507	853	5 923	91 480
Uppsala	92 520	40 038	286	15 093	1 221	–	4 939	154 097
Södermanlands	73 270	31 165	336	22 032	318	133	5 316	132 570
Östergötlands	117 455	45 906	553	42 186	68	412	4 720	211 300
Jönköpings	63 003	21 795	186	3 078	–	400	2 175	90 636
Kronobergs	40 551	12 677	205	1 728	–	164	489	55 813
Kalmar	86 070	28 314	344	14 985	65	553	1 050	131 381
Gotlands	58 662	16 545	111	8 004	213	231	2 919	86 686
Blekinge	26 356	5 286	376	3 115	11	143	259	35 546
Skåne	305 074	55 599	2 351	87 203	517	1 384	18 827	470 955
Hallands	74 785	21 723	327	19 118	15	372	3 937	120 279
Göteborgs o Bohus	48 953	11 950	577	1 976	33	266	2 844	66 598
Älvsborgs	104 916	37 908	713	7 335	40	372	4 785	156 070
Skaraborgs	174 463	68 360	1 040	25 250	616	405	9 126	279 259
Värmlands	76 737	28 506	940	7 966	3	259	1 898	116 309
Örebro	74 539	21 400	289	10 460	43	309	2 696	109 736
Västmanlands	76 201	27 250	756	17 014	27	402	4 076	125 725
Dalarnas	44 848	12 439	219	4 427	–	197	1 388	63 517
Gävleborgs	55 039	14 488	426	3 619	54	168	1 027	74 819
Västernorrlands	39 541	13 698	345	2 292	28	187	1 491	57 582
Jämtlands	30 907	10 660	186	3 370	22	151	1 541	46 836
Västerbottens	49 776	16 637	188	9 861	403	181	1 346	78 392
Norrbottnens	26 652	11 080	210	4 223	224	180	419	42 988
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	211 971	40 351	1 662	74 692	527	1 598	13 721	344 521
" mellanbygder	216 296	52 274	1 009	48 176	258	739	9 801	328 552
" norra slättbygder	273 597	102 751	1 391	62 419	650	934	14 085	455 826
Svealands slättbygder	381 878	144 346	2 252	80 336	2 081	1 886	23 006	635 787
Götalands skogsbygder	368 500	119 240	2 393	24 097	109	1 426	12 586	528 350
Mellersta Sveriges skogsbygder	139 404	45 932	1 208	14 928	125	104	3 692	205 394
Nedre Norrland	118 112	36 635	929	9 911	49	673	4 333	170 642
Övre Norrland	82 044	29 600	446	14 457	627	361	1 967	129 501
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	42 756	10 089	836	318	3	34	356	54 392
5,1 – 10,0	102 036	23 743	1 724	992	45	108	1 155	129 803
10,1 – 20,0	210 314	47 081	1 968	3 270	113	85	2 721	265 554
20,1 – 30,0	197 665	45 117	1 057	3 889	164	73	3 150	251 114
30,1 – 50,0	364 002	94 971	1 313	11 770	260	230	7 268	479 814
50,1 – 100,0	510 769	187 459	2 127	55 546	366	350	20 924	777 542
Över 100,0	364 259	162 670	2 264	253 231	3 474	6 842	47 616	840 356
<i>Hela riket</i>								
1997	1 791 802	571 129	11 290	329 016	4 426	7 721	83 190	2 798 574
1996	1 813 546	576 632	15 526	314 390	5 168	8 346	77 926	2 811 534
1995	1 790 018	576 042	14 057	298 606	5 263	8 128	74 529	2 766 643
1994	1 827 834	576 634	15 094	274 469	6 048	8 254	71 744	2 780 077
1993	1 848 252	583 773	15 982	250 772	6 202	8 793	65 956	2 779 730
1992	1 855 684	596 700	17 535	216 471	6 448	8 752	66 352	2 767 942

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

I tabell 2.9 redovisas åkerarealens fördelning efter företagarekategori. Företagare i kategorierna Enskild person och Enkelt bolag brukade 84 % av åkerarealen 1997. Den areal som brukas av aktiebolag har under den senaste femårsperioden ökat från 8 till 12 % av åkerarealen.

Tabell 2.10**Antal företag efter storleksgrupp skogsmark¹ 1997***Number of holdings for different size groups of forest land in 1997*

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område, storleksgrupp	Antal företag inom storleksgrupp, hektar skogsmark								Summa
	0	0,1– 5,0	5,1– 25,0	25,1– 50,0	50,1– 100,0	100,1– 200,0	200,1– 400,0	Över 400,0	
<i>Län</i>									
Stockholms	586	115	456	354	270	133	38	29	1 981
Uppsala	812	213	801	574	405	137	45	17	3 004
Södermanlands	671	105	624	369	273	144	52	55	2 293
Östergötlands	1 420	312	786	539	497	283	106	38	3 981
Jönköpings	858	122	954	1 110	870	382	59	14	4 369
Kronobergs	449	138	708	797	660	294	63	11	3 120
Kalmar	1 028	259	599	647	696	418	156	32	3 835
Gotlands	384	153	579	425	303	130	22	3	1 999
Blekinge	271	123	410	353	282	130	28	8	1 605
Skåne	7 094	1 422	1 595	614	392	108	21	28	11 274
Hallands	1 588	597	1 027	628	403	137	12	7	4 399
Göteborgs o Bohus	801	652	1 226	555	306	88	16	2	3 646
Älvsborgs	1 086	700	2 370	1 505	958	383	75	18	7 095
Skaraborgs	2 152	1 293	2 124	782	430	178	43	24	7 026
Värmlands	646	322	1 313	1 023	890	500	143	43	4 880
Örebro	612	286	895	467	323	160	66	26	2 835
Västmanlands	551	145	573	489	471	234	54	22	2 539
Dalarnas	439	91	527	607	569	333	89	16	2 671
Gävleborgs	408	169	485	502	731	670	281	34	3 280
Västernorrlands	423	298	614	546	603	565	290	51	3 390
Jämtlands	313	93	404	342	461	520	326	103	2 562
Västerbottens	454	134	603	824	997	652	239	52	3 955
Norrbottnens	256	96	243	336	514	494	290	58	2 287
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	5 100	713	618	166	99	24	12	16	6 748
" mellanbygder	3 444	1 154	1 665	958	650	261	62	29	8 223
" norra slättbygder	3 236	1 853	3 217	1 102	555	250	65	31	10 309
Svealands slättbygder	3 142	873	3 415	2 319	1 807	872	261	145	12 834
Götalands skogsbygder	5 035	1 944	6 485	5 405	4 213	1 860	410	100	25 452
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 347	492	2 092	1 816	1 640	879	259	52	8 577
Nedre Norrland	1 169	562	1 507	1 372	1 720	1 643	839	169	8 981
Övre Norrland	829	247	917	1 250	1 620	1 284	606	149	6 902
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	3 181	2 225	4 052	2 305	1 483	721	248	58	14 273
5,1 – 10,0	3 733	1 724	4 804	3 118	2 282	1 081	370	67	17 179
10,1 – 20,0	4 510	1 455	4 424	3 185	2 617	1 373	410	92	18 066
20,1 – 30,0	2 769	786	2 086	1 697	1 534	908	284	63	10 127
30,1 – 50,0	3 459	804	2 304	1 980	2 010	1 192	432	68	12 249
50,1 – 100,0	3 652	624	1 734	1 609	1 785	1 270	475	119	11 268
Över 100,0	1 998	220	512	494	593	528	295	224	4 864
<i>Hela riket</i>									
1997	23 302	7 838	19 916	14 388	12 304	7 073	2 514	691	88 026
1996	24 230	8 020	20 469	14 775	12 519	7 244	2 552	679	90 488
1995	24 201	7 703	19 448	14 164	11 914	6 903	2 355	617	87 305
1994	25 104	7 909	20 058	14 656	12 321	7 041	2 397	616	90 102
1993	25 798	7 996	20 322	14 901	12 449	7 029	2 379	611	91 485
1992	25 997	7 956	20 409	15 059	12 530	6 968	2 359	572	91 850

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabell 2.12. Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Av tabell 2.10 framgår att över 73 % av företagen med mer än 2,0 hektar åkermark redovisade skogsmark 1997. Regionalt förelåg stora skillnader. I Götalands södra slättbygder redovisades skogsmark av endast 24 % av företagen medan motsvarande siffra för Norrland var ca 87 %.

Sett över hela riket är det vanligast att man har skogsmark i storleksgrupperna 2,1 – 10,0 hektar åkermark. I de grupperna har 78 % av företagen redovisat skogsmark 1997. Man kan också notera att stort skogsmarksinnehav är relativt vanligt vid företag med stora åkerarealer.

Tabell 2.11

Skogsmarksarealen¹ efter storleksgrupp 1997. Hektar

Area of forest land in different size groups of forest land in 1997. Hectares

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område, storleksgrupp	Skogsmarksarealen inom storleksgrupp, hektar skogsmark							Summa
	0,1– 5,0	5,1– 25,0	25,1– 50,0	50,1– 100,0	100,1– 200,0	200,1– 400,0	Över 400,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	364	6 785	13 373	19 174	18 693	9 930	28 935	97 253
Uppsala	677	11 989	21 319	28 371	18 260	11 673	30 642	122 931
Södermanlands	338	9 273	13 318	19 355	20 138	14 108	63 149	139 679
Östergötlands	888	11 145	19 899	35 544	39 121	28 321	50 512	185 429
Jönköpings	373	15 501	41 410	61 561	51 462	16 883	15 052	202 242
Kronobergs	402	11 427	29 664	47 092	38 819	16 352	9 257	153 013
Kalmar	700	9 082	24 311	50 692	58 214	40 497	34 288	217 784
Gotlands	493	8 703	15 812	21 264	17 524	5 485	1 808	71 088
Blekinge	369	6 314	13 053	20 166	16 704	7 648	10 310	74 564
Skåne	3 172	20 821	22 299	26 949	13 902	5 839	38 862	131 844
Hallands	1 560	14 630	22 722	28 224	17 671	3 464	7 595	95 867
Göteborgs o Bohus	1 882	16 628	20 246	21 297	11 940	4 159	640	76 791
Älvsborgs	2 048	34 724	54 806	67 456	50 447	19 879	21 172	250 532
Skaraborgs	3 497	28 164	28 073	29 733	23 910	10 388	20 591	144 355
Värmlands	974	19 464	37 951	62 770	68 637	37 803	29 853	257 452
Örebro	863	12 563	17 026	22 575	22 432	17 596	37 022	130 078
Västmanlands	439	8 564	18 185	34 265	32 509	14 152	27 771	135 884
Dalarnas	279	8 388	22 926	40 876	45 849	23 009	11 170	152 497
Gävleborgs	515	7 382	19 195	54 197	94 805	74 287	18 486	268 867
Västernorrlands	845	9 337	20 521	43 997	80 639	78 789	30 979	265 107
Jämtlands	256	6 101	12 725	34 669	75 468	89 770	63 571	282 559
Västerbottens	369	9 796	31 284	72 564	90 805	64 145	33 291	302 254
Norrbottnens	268	3 821	13 039	37 851	71 890	79 376	33 088	239 333
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	1 580	7 584	5 415	6 143	2 634	3 007	12 860	39 222
" mellanbygder	2 839	23 276	35 030	45 646	34 969	15 673	38 800	196 233
" norra slättbygder	5 058	42 513	39 245	38 044	33 613	16 192	23 570	198 235
Svealands slättbygder	2 729	50 103	85 251	127 324	119 336	68 760	154 247	607 751
Götalands skogsbygder	5 575	97 560	200 383	299 999	249 867	110 601	115 940	1 079 924
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 487	31 950	68 306	117 631	121 807	68 303	83 700	493 184
Nedre Norrland	1 616	22 788	51 794	127 151	234 337	225 617	96 788	760 091
Övre Norrland	685	14 829	47 731	118 702	183 278	165 399	92 138	622 761
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	6 157	56 763	84 419	104 441	99 577	67 397	37 914	456 666
5,1 – 10,0	4 783	68 734	115 150	161 544	148 396	100 044	42 048	640 699
10,1 – 20,0	4 068	64 979	117 680	187 075	187 501	109 244	76 640	747 186
20,1 – 30,0	2 161	31 168	62 531	110 497	125 034	75 504	38 852	445 746
30,1 – 50,0	2 160	34 913	73 937	144 133	166 164	114 510	45 753	581 570
50,1 – 100,0	1 637	26 313	61 192	129 553	178 088	126 123	85 731	608 637
Över 100,0	601	7 735	18 246	43 396	75 080	80 732	291 107	516 895
<i>Hela riket</i>								
1997	21 568	290 603	533 155	880 639	979 839	673 553	618 044	3 997 400
1996	22 058	299 143	547 596	896 392	1 002 394	685 292	624 606	4 077 481
1995	21 216	284 670	524 308	854 081	957 103	632 486	569 925	3 843 789
1994	21 847	294 976	543 272	884 843	974 977	644 361	582 918	3 947 194
1993	22 082	298 743	552 067	894 181	972 757	639 770	582 849	3 962 448
1992	22 592	301 315	558 403	901 274	963 847	635 465	538 491	3 921 387

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabell 2.12.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Tabell 2.12

Skogsmarksarealen efter företagarekategori 1992. Hektar

Area of forest land for different categories of holder in 1992. Hectares

Område	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun	Kyrkan	Andra kategorier	Summa
<i>Län</i>									
Stockholms	98 972	53 127	8 967	30 920	20 508	22 056	23 051	24 001	281 601
Uppsala	106 036	56 895	7 221	162 900	16 860	5 529	8 641	41 268	405 350
Södermanlands	128 257	80 116	8 399	51 151	30 511	10 319	5 452	32 947	347 152
Östergötlands	189 890	154 524	12 135	125 044	65 321	11 848	13 304	43 319	615 385
Jönköpings	295 397	214 593	16 129	28 433	55 024	16 684	19 200	10 245	655 705
Kronobergs	270 745	171 883	14 198	20 968	69 206	12 428	17 656	12 167	589 250
Kalmar	288 182	246 638	13 461	51 826	83 856	13 924	17 199	13 521	728 605
Gotlands	79 113	26 727	2 827	7 297	2 944	814	6 945	4 475	131 142
Blekinge	109 653	51 048	5 557	10 400	5 494	5 421	4 443	2 090	194 106
Kristianstads	150 729	67 852	5 642	21 916	23 627	5 493	6 359	8 486	290 104
Malmöhus	39 958	13 330	1 110	11 649	5 799	4 312	1 764	3 746	81 667
Hallands	136 500	73 517	7 547	11 494	16 455	8 100	9 425	4 287	267 325
Göteborgs o Bohus	93 613	35 862	7 020	6 561	14 103	12 971	3 497	4 575	178 200
Älvsborgs	324 309	192 683	19 689	39 889	35 883	22 647	18 314	19 373	672 788
Skaraborgs	149 896	81 602	8 249	19 384	44 496	7 212	18 594	14 008	343 441
Värmlands	397 315	292 673	35 190	484 808	32 942	22 874	35 586	7 533	1 308 922
Örebro	143 633	73 561	6 483	152 500	149 081	13 244	13 436	19 617	571 554
Västmanlands	114 745	64 961	4 939	59 688	80 899	10 704	10 262	29 053	375 251
Kopparbergs	416 008	288 903	57 488	668 467	218 162	27 678	16 467	220 707	1 913 879
Gävleborgs	390 717	195 133	22 578	624 071	100 905	22 861	20 160	56 499	1 432 924
Västernorrlands	435 656	259 564	29 406	749 248	109 206	17 494	23 196	31 437	1 655 207
Jämtlands	551 688	454 211	58 517	1 273 295	191 962	22 041	45 437	30 935	2 628 085
Västerbottens	686 167	459 890	47 900	767 626	992 177	33 293	14 788	136 734	3 138 574
Norrbottens	602 873	462 746	70 701	425 620	1 645 154	16 766	13 940	279 308	3 517 109
<i>Hela riket</i>									
1992	6 200 052	4 072 036	471 350	5 805 151	4 010 575	346 712	367 117	1 050 330	22 323 323
1988	6 358 480	3 725 574	548 647	5 589 744	4 482 545	371 844	345 789	1 112 661	22 535 284
1981	6 758 781	2 908 244	882 870	5 863 722	4 611 413	373 729	355 417	988 059	22 742 235

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Av tabell 2.12 framgår den totala skogsmarksarealens fördelning på företagarekategorier enligt lantbruksräkningen 1992.

Fördelningen av den privata skogsmarken mellan kategorierna enskild person, enkelt bolag och dödsbo 1992 skiljer sig från fördelningen 1988 genom att företagarekategorin enkelt bolag har ökat sin andel av skogsmarksarealen medan kategorierna enskild person samt dödsbo 1992 har ett lägre skogsmarksinnehav än 1988. Andelen skogsmark som ägs av dödsbo är störst i Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län.

I södra och mellersta Sverige är största delen av skogsmarken privatägd. I södra Norrland har aktiebolagen sin största utbredning medan staten har den största andelen av skogsmarken i Norrbottens län.

Annan publicering

Uppgifter om företag, arealer och brukningsförhållanden publiceras årligen i SCB, Statistiska meddelanden serie J, senast J 30 SM 9801 och J 10 SM 9801.

Uppgifter från lantbruksräkningarna har publicerats i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981. Uppgifter från Lantbruksräkningen 1988 har redovisats i Statistiska meddelanden J 13 SM 9002 och J 33 SM 9001 och Lantbruksräkningen 1992 i Statistiska meddelanden J 13 SM 9302.

Företagens driftsinriktning

Uppgifter om jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov – typologidata, se faktarutan nedan – belyser graden av specialisering inom jordbruket. De ger också genom företagets standardiserade arbetsbehov ett mått på företagets storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar detta mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas. En översyn har lett fram till en reviderad typologi, som tillämpas fr.o.m. LBR 1990 (jämfte omklassificering för 1989).

Driftsinriktning

Som framgår av tabell 2.13 är det svenska jordbruket relativt specialiserat. Ungefär 14 000 företag är växtodlingsföretag (de flesta av dessa är jordbruksväxtodlare), 34 000 är husdjursföretag (där nötkreatursföretagen dominerar) och endast 6 100 är blandföretag (med övervikt för husdjurskötsel).

Typologin ger möjlighet att ta fram också mer detaljerade driftsinriktningar. Av dessa uppgifter framgår t.ex. att mjölkkor klart dominerar inom nötkreatursföretagen (16 900 mjölkföretag finns i Sverige).

Ungefär 34 200 jordbruksföretag klassificeras som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Dessa företag – 39 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela en mycket liten roll för brukarnas försörjning.

Tabell 2.13

Antal företag efter driftsinriktning 1997

Number of holdings by type of farming in 1997

Driftsinriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	12 206
Köks-, prydnads- och plantskoleväxter	514
Frukt och bär	606
Blandad växtodling	743
<i>Summa växtodling</i>	14 069
Nötkreatur	26 545
Får och getter	1 780
Svin	2 412
Fiäderfä	315
Blandad husdjurskötsel	2 968
<i>Summa husdjurskötsel</i>	34 020
Blandat jordbruk, mest växtodling	2 296
Blandat jordbruk, mest husdjurskötsel	3 798
<i>Summa blandat jordbruk</i>	6 094
Småbruk ¹	34 206
<i>Samtliga² 1997</i>	88 389
1996	90 854
1995	87 682
1994	90 463
1993	91 849
1992	92 234

1) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.

2) Företag med minst 2,1 hektar åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Typologidata

Typologidata är samlingsnamnet för data om jordbruksföretagen avseende

- driftsinriktning i jordbruket
- arbetsbehov i jordbruket
- skogsbrukets betydelse för företaget
- arbetsbehov i skogsbruket.

Typologidata får man inte genom direkt datainsamling, utan genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs. grödarealer och husdjursantal. På basis av dessa uppgifter och med utnyttjande av normtal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur, får man en bild av dels företagets totala arbetsbehov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av normtal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl.a. mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktning (typklass) krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänförs sig till motsvarande driftsgren. Så har t.ex. ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av en indelning i typklasser, normtider för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar, m.m. Dessa moment beskrivs i bl.a. J 30 SM 9503: Rapporter från lantbrukets företagsregister 1994. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 9 juni 1994. Typologidata.

Översyn av typologin

En översyn av typklassificeringssystemet har lett fram till vissa förändringar i systemet, vilka tillämpas fr.o.m. LBR 1990. LBR 1989 redovisas både efter det gamla och det nya systemet. Det totala standardiserade arbetsbehovet inom jordbruket blir ca 3 % lägre med de reviderade normtalen än med de normtal som användes tidigare. Reglerna för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar har ändrats så att svinskötsel väger tyngre än tidigare. Indelningen i olika driftsinriktningar har harmoniserats med den reviderade Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 92), vilken baseras på EGs näringsgrensstandard NACE Rev.1. Därtill har beskrivningen av skogsbruket i typologin setts över. Det standardiserade arbetsbehovet i skogsbruket är betydligt lägre i det reviderade systemet.

Effekterna av omläggningen av typologin beskrivs närmare i publikationen J 30 SM 9103.

Tabell 2.14

Andel företag efter driftsinriktning länsvis 1997

Percentage of holdings by type of farming and county in 1997

Län	Driftsinriktning, procent				Samtliga	
	Växt- odling	Husdjurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	%	Antal företag
Stockholms	29	28	9	35	100	1 987
Uppsala	30	32	13	25	100	3 016
Södermanlands	24	34	11	30	100	2 305
Östergötlands	26	41	8	24	100	4 017
Jönköpings	3	63	2	33	100	4 378
Kronobergs	2	56	1	40	100	3 127
Kalmar	10	59	5	25	100	3 857
Gotlands	14	53	13	20	100	2 006
Blekinge	11	50	8	31	100	1 625
Skåne	28	38	10	24	100	11 389
Hallands	10	52	8	31	100	4 435
Göteborgs o Bohus	6	35	5	53	100	3 649
Älvsborgs	9	37	5	48	100	7 116
Skaraborgs	24	34	10	32	100	7 055
Värmlands	11	24	5	60	100	4 883
Örebro	26	28	9	38	100	2 842
Västmanlands	38	21	13	29	100	2 549
Dalarnas	15	33	5	48	100	2 673
Gävleborgs	10	36	4	50	100	3 280
Västernorrlands	6	29	3	62	100	3 390
Jämtlands	5	37	2	56	100	2 564
Västerbottens	6	34	3	57	100	3 957
Norrbottnens	11	27	3	59	100	2 288
<i>Hela riket</i> 1997	16	38	7	39	100	88 389
1996	15	39	7	38	100	90 854
1995	15	42	8	36	100	87 682
1994	14	42	8	36	100	90 463
1993	14	42	8	36	100	91 849
1992	14	43	8	35	100	92 234

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Som framgår av tabell 2.14 och karta 2.15 är skillnaden i driftsinriktning stor mellan olika delar av landet. I de fem nordligaste länen är minst 50 % av jordbruken småbruk. Bland övriga driftsinriktningar dominerar husdjurskötsel. Den allra högsta andelen småbruk finns dock i Värmland (60 %).

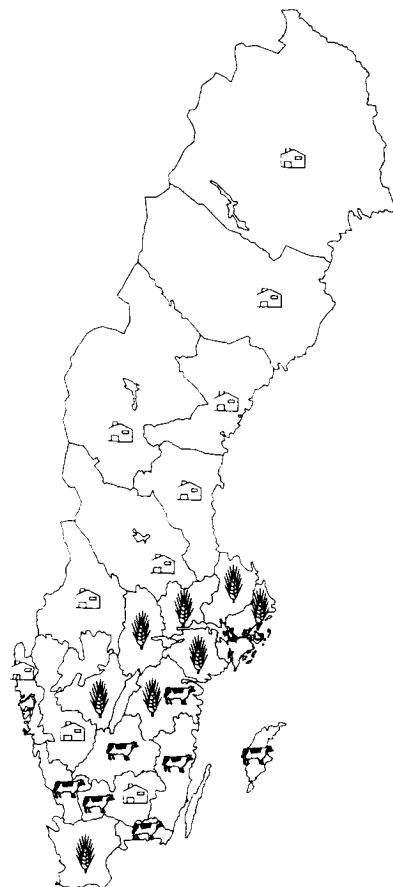
I Svealand och norra Götaland finns en tämligen homogen grupp län – Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län – med hög andel växtodlingsföretag och få småbruk. Även Skaraborgs län liknar denna grupp, medan Göteborgs och Bohus län och Älvsborgs län snarare liknar länen i norra Sverige.

I södra Sverige finns å ena sidan skogslän som Jönköpings och Kronobergs län med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag och jämfört med grannlänen en hög andel småbruk. Å andra sidan finns Malmöhus län, som på många sätt liknar "Mälardalskapen", men har ännu större tonvikt på växtodlings- och blandföretag. Övriga län i södra Sverige intar en mellanställning.

Karta 2.15

Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 1997

Characteristic type of farming in the counties in 1997

 Andelen växtodlingsföretag större än riksgenomsnittet (16 %)

 Andelen husdjursföretag större än riksgenomsnittet (38 %)

 Andelen småbruk större än riksgenomsnittet (39 %)

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Arbetsbehov

Som framgår av tabell 2.16 och diagram 2.17 har mer än hälften av de svenska jordbruksföretagen, ca 50 000, ett arbetsbehov under 800 standardtimmar. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltidjordbruk.

Om man sätter gränsen för heltidsjordbruk vid 1 600 standardtimmar blir antalet heltidsjordbruk ca 25 700. Endast ca 8 100 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att anställd arbetskraft kan antas spela någon större roll på företagen.

Skillnaderna mellan olika delar av landet är stora. Andelen jordbruksföretag med mer än 1 600 standardtimmar är t.ex. 37 % i riksområde 1, jämfört med 24 % i riksområde 2 och 19 % i riksområde 3. Också skillnaderna mellan företag med olika driftsinriktning är stora. Husdjursföretagen har ganska ofta arbetsbehov över 1 600 timmar, vilket är ovanligt för växtodlingsföretagen (som dock har större säsongvariation över året).

Redovisning av företagens arbetsbehov i jord- och skogsbruket sker för tre riksområden.

Riksområde 1 (Ro 1) = Södra och mellersta Sveriges slättbygger

Riksområde 2 (Ro 2) = Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygger

Riksområde 3 (Ro 3) = Norra Sverige

Se också bilaga 2.

Tabell 2.16**Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 1997**

Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture in 1997

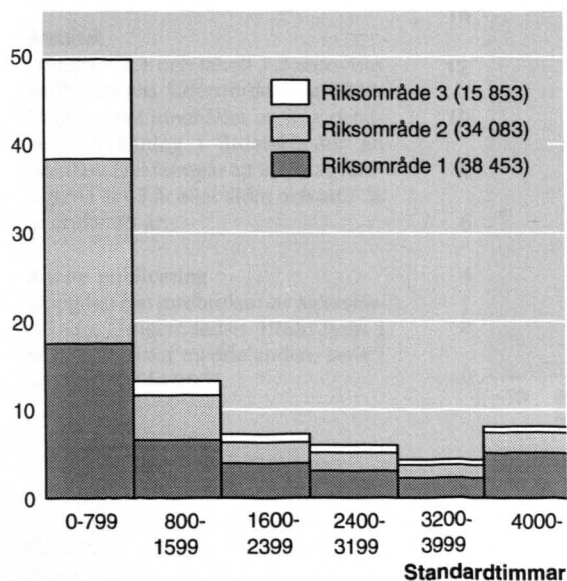
Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsinriktning			Samtliga	
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	
– 799	6 442	7 108	1 789	34 206	49 545
800 – 1 599	3 808	7 611	1 752	–	13 171
1 600 – 2 399	1 495	4 784	974	–	7 253
2 400 – 3 199	851	4 552	596	–	5 999
3 200 – 3 999	394	3 593	323	–	4 310
4 000 –	1 080	6 370	661	–	8 110
Samtliga					
1997	14 070	34 018	6 095	34 206	88 389
1996	13 922	35 424	6 581	34 927	90 854
1995	12 887	36 607	6 819	31 369	87 682
1994	12 662	38 166	7 041	32 594	90 463
1993	12 977	38 818	7 318	32 736	91 849
1992	12 865	39 696	7 145	32 528	92 234

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Diagram 2.17**Jordbruksföretagens fördelning efter arbetsbehov i jordbruket 1997**

Distribution of holdings by labour requirement in agriculture in 1997

Antal företag i tusental

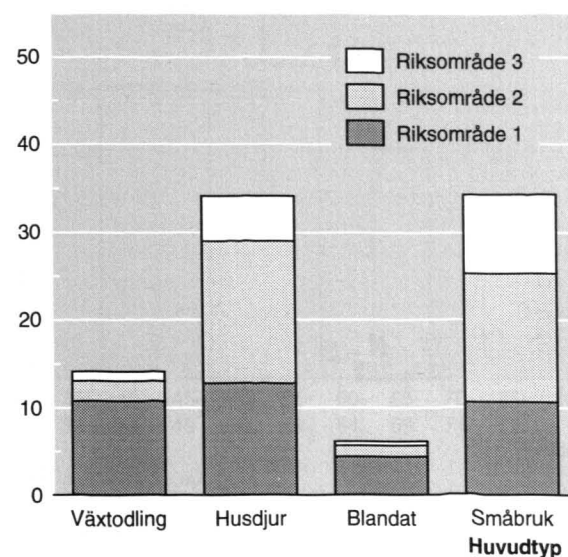

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Diagram 2.18**Jordbruksföretagens fördelning efter driftsinriktning (huvudtyp) 1997**

Distribution of holdings by type of farming in agriculture in 1997

Antal företag i tusental

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Arbetsbehov i skogsbruket

Av tabell 2.19 framgår jordbruksföretagens arbetsbehov i skogsbruket. Vid tolkningen av denna tabell måste man komma ihåg att arbetsåtgången i skogsbruket varierar mycket från år till år samt att många av arbetsuppgifterna i skogen lejs ut och alltså inte utförs av jordbruksföretagets egen arbetskraft.

Av tabellen framgår att skogsbruket har en relativt liten betydelse för arbetsbehovet i de flesta svenska jordbruksföretag. Ett standardiserat arbetsbehov på minst 400 timmar i skogsbruket – vilket motsvarar 66 hektar skog i Svealand och möjliggör en viss arbetsutjämning över året – uppnås således av endast 19 % av de svenska jordbruksföretagen, dvs. ungefär 17 000 företag.

Skillnaderna mellan de olika delarna av landet är som synes stora. I riksområde 1 är t.ex. andelen jordbruksföretag med minst 400 timmars arbetsbehov i skogen så låg som 11 %. I riksområde 2 har 23 % ett arbetsbehov på minst 400 timmar i skogen, och i riksområde 3 ligger 32 % av företagen över denna gräns.

Annan publicering

Typologidata har publicerats årligen fr.o.m. årgång 1984 i SCB, Statistiska meddelanden serie J, senast J 30 SM 9802.

Tabell 2.19

Antal jordbruksföretag efter arbetsbehov i skogsbruket 1997

Number of holdings by labour requirement in forestry in 1997

Arbetsbehov (standardtimmar)	Riksområde ¹			Hela riket
	Ro 1	Ro 2	Ro 3	
0	15 165	6 423	2 037	23 626
1 – 99	9 203	5 961	2 586	17 749
100 – 199	4 849	5 541	2 586	12 975
200 – 399	5 299	8 230	3 550	17 079
400 – 799	2 623	5 654	3 259	11 536
800 – 1 199	686	1 338	1 133	3 156
1 200 – 1 599	210	478	452	1 140
1 600 –	419	458	250	1 127
<i>Samtliga</i>				
1997	38 453	34 083	15 853	88 389
1996	39 464	34 952	16 438	90 854
1995	38 690	33 873	15 119	87 682
1994	39 286	35 086	16 091	90 463
1993	39 863	35 542	16 444	91 849
1992	39 873	35 693	16 668	92 234

1) Se faktaruta sid 25.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

3 Arbetskraft

I detta kapitel redovisas uppgifter om arbetsinsatserna inom framförallt jordbruk och skogsbruk. Som bakgrund lämnas uppgifter om totalbefolkningen enligt SCBs register över totalbefolkningen (RTB) samt folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort enligt de uppgifter som insamlats och publicerats i folk- och bostadsräkningarna (FoB). Från den årliga regionala sysselsättningsstatistiken har hämtats uppgifter om förvärvsarbete inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbetande. Uppgifter lämnas från andra källor om jordbrukarnas åldersfördelning samt om arbetsinsatserna inom och utom jordbruksföretaget. Arbetskador inom jordbruket belyses också.

Kapitel 3 innehåller information om

- Företagarnas åldersfördelning
- Förvärvsarbete
- Arbetskador

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till lantbruksregistret erhålls bl.a. uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Resultaten avser företagare vid företag med mer än 2 hektar åkermark. För varje företag medräknas högst tre företagare.

Resultat

I diagram 3.1 och tabell 3.2 redovisas jordbrukarnas åldersfördelning 1997. Diagrammet innehåller en mer detaljerad indelning i åldersklasser än tabellen. Det framgår att 20 % av företagarna är 65 år eller äldre och att 7 % är under 35 år.

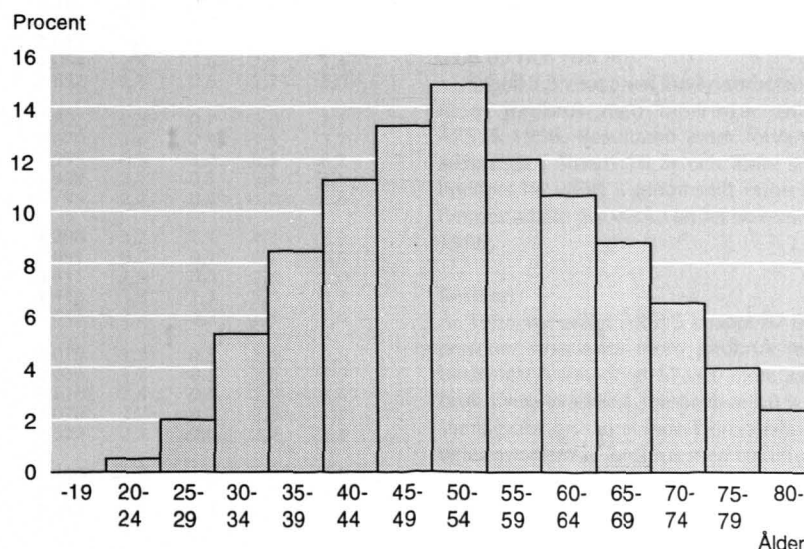
Annan publicering

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning (årligen sedan 1968) finns i SCB, Statistiska meddelanden, serie J senast J 30 SM 9801.

Diagram 3.1

Åldersfördelningen för företagare 1997. Procent

Number of holders distributed by age in 1997. Per cent

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Tabell 3.2
Företagarnas åldersfördelning 1997
Age distribution of holders in 1997

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år								Juridisk person eller uppg. saknas	Summa
	Under 25	25–34	35–44	45–49	50–54	55–59	60–64	Över 64		
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	27	435	1 244	779	848	736	664	1 296	719	6 748
" mellanbygder	57	687	1 593	1 004	1 047	900	778	1 531	626	8 223
" norra slättbygder	52	705	1 928	1 329	1 384	1 147	985	2 024	755	10 309
Svealands slättbygder	51	768	2 505	1 621	1 981	1 466	1 205	2 204	1 033	12 834
Götalands skogsbygder	131	1 811	4 673	3 069	3 413	2 816	2 717	5 791	1 031	25 452
Mellersta Sveriges skogsbygder	45	591	1 533	1 092	1 312	959	790	1 825	430	8 577
Nedre Norrland	25	614	1 603	1 149	1 365	1 053	915	1 789	468	8 981
Övre Norrland	22	402	1 165	902	974	847	727	1 470	393	6 902
<i>Stoleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1– 5,0	36	774	2 022	1 495	1 912	1 579	1 477	4 434	544	14 273
5,1– 10,0	79	1 064	2 687	1 981	2 324	1 913	1 764	4 701	666	17 179
10,1– 20,0	95	1 232	3 058	2 146	2 616	2 043	1 930	4 303	643	18 066
20,1– 30,0	57	802	1 984	1 321	1 412	1 194	1 127	1 831	399	10 127
30,1– 50,0	72	1 013	2 765	1 765	1 796	1 474	1 252	1 519	593	12 249
50,1– 100,0	60	881	2 796	1 630	1 633	1 311	923	885	1 149	11 268
Över 100,0	11	247	932	607	631	410	308	257	1 461	4 864
<i>Hela riket</i>										
1997	410	6 013	16 244	10 945	12 324	9 924	8 781	17 930	5 455	88 026
1996	425	6 386	16 825	11 340	12 348	9 730	8 938	18 328	6 174	90 488

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Förvärvsarbete

Uppgifter om förvärvsarbete i jordbruket erhålls från flera olika källor. I tabellerna 3.3–3.5 redovisas uppgifter från den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS) om antal förvärvsarbete i jordbruk med binärangår år 1996. Branschindelningen är från 1995 gjord efter standard för svensk näringsgrensindelning 1992 (SNI92).

SCB utför även månatliga arbetskraftsundersökningar, AKU, genom personintervjuer. Från denna erhålls aktuell information på i första hand riksnivå om arbetslöshet samt sysselsättning inom olika näringsgrenar (tabell 3.6).

1995 genomfördes en undersökning av sysselsättning i jordbruket baserad på lantbruksregistret för första gången anpassad efter EU:s krav. Den gjordes i samband med ordinarie strukturundersökning för LBR. Sysselsättningsuppgifterna erhöles från ett urval av företag och samlades in, dels direkt under sommaren 1995 och dels med en särskild efterföljande uppföljnings- och kompletteringsundersökning.

Jämförelser mellan undersökningar

Resultaten från de olika undersökningarna är inte direkt jämförbara med varandra.

I de uppgifter från den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS) som redovisas ingår sysselsatta personer i åldern 16 år eller äldre som haft ett arbete med inkomst i genomsnitt minst en timme per vecka under november. Oavlönade "medhjälpande familjemedlemmar" räknas inte som sysselsatta till skillnad från arbetskraftsundersökningarna (AKU).

AKUs årsmedeltal baseras på uppgifter från personer i åldern 16–64 år som varit sysselsatta under respektive månad.

Uppgifterna från lantbruksregistret avser personer som redovisats för minst 1 timmes sysselsättning i företagets jordbruk under ett år, oavsett om lön utgått eller ej, och som var 16 år eller äldre. Endast arbete inom företagets jordbruk (inkl. trädgårdsodling) redovisas. Underhåll av maskiner, byggnader samt administration m.m. som hänför sig till jordbruket räknas som jordbruksarbete. Däremot inte arbete i egen skog, i hushållet eller i annan verksamhet inom företaget än jordbruk.

Tabell 3.3

Förvärvsarbete befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 1996 efter arbetsplatsens belägenhet

Economically active population in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1996 with place of work in the region

Område	Förvärvsarbete inom jordbruk, skogsbruk m.m.				Förvärvsarbete inom jordbruk, skogsbruk m.m. i procent av samtliga förvärvsarbete			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav jordbruk ¹	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav jordbruk ¹
Stockholms	2 788	1 026	3 814	3 377	0,3	0,1	0,4	0,4
Uppsala	2 499	751	3 250	2 603	2,2	0,7	2,9	2,3
Södermanlands	2 353	771	3 124	2 613	2,4	0,8	3,2	2,6
Östergötlands	4 055	974	5 029	4 064	2,4	0,6	2,9	2,4
Jönköpings	2 906	850	3 756	2 852	2,1	0,6	2,7	2,0
Kronoberg	1 853	553	2 406	1 702	2,3	0,7	3,0	2,1
Kalmar	3 590	897	4 487	3 670	3,6	0,9	4,5	3,7
Gotlands	1 518	527	2 045	1 995	6,3	2,2	8,5	8,2
Blekinge	1 354	306	1 660	1 359	2,1	0,5	2,6	2,1
Skåne	10 045	3 679	13 724	12 794	2,2	0,8	3,0	2,8
Hallands	3 314	1 132	4 446	3 898	3,2	1,1	4,3	3,8
Göteborgs o Bohus	1 911	507	2 418	1 891	0,5	0,1	0,7	0,5
Älvsborgs	3 262	885	4 147	3 411	1,9	0,5	2,4	2,0
Skaraborgs	4 392	1 462	5 854	5 442	3,8	1,3	5,0	4,7
Värmlands	2 611	589	3 200	1 843	2,2	0,5	2,8	1,6
Örebro	2 231	564	2 795	2 075	1,9	0,5	2,4	1,8
Västmanlands	1 887	533	2 420	2 034	1,7	0,5	2,2	1,9
Dalarnas	2 790	694	3 484	1 618	2,4	0,6	2,9	1,4
Gävleborgs	2 697	799	3 496	2 078	2,2	0,7	2,9	1,7
Västernorrlands	2 298	607	2 905	1 522	2,1	0,6	2,7	1,4
Jämtlands	2 233	549	2 782	1 444	4,0	1,0	5,0	2,6
Västerbottens	2 583	696	3 279	1 927	2,4	0,6	3,0	1,8
Norrbottnens	1 894	404	2 298	1 213	1,7	0,4	2,1	1,1
Hela riket 1996	67 065	19 755	86 820	67 425	1,8	0,5	2,3	1,8

1) Åkerbruk, husdjurskötsel och jakt.

Källa: SCB, Årlig regional sysselsättningsstatistik 1996.

Den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS)

ÅRSYS grundas på administrativa dataregister som inhämtas eller sammanställs av SCB. Den viktigaste källan är registret över kontrolluppgifter från arbetsgivare men uppgifter hämtas även från andra källor, t.ex. taxeringsbanden och centrala företags- och arbetsställeregistret (CFAR).

ÅRSYS genomfördes första gången 1985 och har sedan dess tagits fram varje år. Den senast framtagna årgången avser sysselsättningen 1996. ÅRSYS ligger också till grund för sysselsättningsstatistiken i de två senaste folk- och hushållsräkningarna (FoB 85 och FoB 90).

Tabell 3.3 visar antal förvärvsarbete inom jordbruk med binärangår enligt ÅRSYS 1996. Resultaten avser förvärvsarbete i åldern 16 år och äldre som bedöms ha utfört i genomsnitt minst en timmes arbete per vecka under november 1996.

Resultat

År 1996 var enligt ÅRSYS knappt 87 000 personer sysselsatta inom jordbruk med binärangår, varav drygt 67 000 inom jordbruk. Detta innebär 2,3 respektive 1,8 % av samtliga förvärvsarbete. Den största andelen sysselsatta i jordbruk med binärangår noteras för Gotlands län med 8,5 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,4 %. Det är viktigt att understryka att personer som är sysselsatta i företag utan anställda och som ej är redovisningsskyldiga för moms (omsättningen mindre än 200 tkr) till följd av avgränsningsreglerna i CFAR ej kommer med i ÅRSYS. Härigenom blir an-

talet förvärvsarbetande lägre enligt ÅRSYS än enligt t.ex. AKU, där de sysselsatta avgränsas på annat sätt. Skillnaden i antal sysselsatta enligt dessa två material är förhållandevis uttalad för jordbruksnäringarna, där antalet småföretag är stort (jfr. tabell 3.6).

De fem länen med de största respektive minsta andelarna av de sysselsatta inom näringsgrenen "Jordbruk, skogsbruk m.m." redovisas i tabell 3.4.

Tabell 3.4

Andelen sysselsatta (dagbefolkning) i jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske för län med de fem största och minsta andelarna 1996. Procent

Per cent of economically active persons in "agriculture, forestry, hunting and fishing". Counties with the highest and lowest rates in 1996

Län	Andel, procent
Gotlands	8,5
Jämtlands	5,0
Skaraborgs	5,0
Kalmar	4,5
Hallands	4,3
Älvsborgs	2,4
Västmanlands	2,2
Norrbottnens	2,1
Göteborgs och Bohus	0,7
Stockholms	0,4
Riket	2,3

Källa: SCB, Årlig regional sysselsättningsstatistik 1996.

Av tabell 3.5 framgår antalet sysselsatta inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske enligt den årliga regionala sysselsättningsstatistiken fördelade efter olika verksamhetsgrenar.

Tabell 3.5

Antal sysselsatta inom olika verksamhetsgrenar i jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 1996

Number of economically active persons in agriculture, forestry, fishing etc. in 1996

Slag av verksamhet	män	kvinnor	Summa
Jordbruk och jakt därav	49 837	17 589	67 426
Renskötsel	254	31	285
Pälsdjurskötsel	208	70	278
Jakt och viltvård	33	10	43
Tjänster inom jordbruket	5 172	2 536	7 708
Skogsbruk	16 333	2 061	18 394
Fiske	895	105	1 000
<i>Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske</i>	<i>67 068</i>	<i>19 755</i>	<i>86 820</i>

1) Jordbrukstjänster som görs på uppdrag.

Källa: SCB, Årlig regional sysselsättningsstatistik 1996.

Arbetskraftsundersökningarna

AKU är en intervjuundersökning med tre separata urval på ca 17 000 personer, ett för varje månad i kvartalet. Personer i urvalet intervjuas en gång per kvartal under en tvåårsperiod. I AKU undersöks samtliga veckor under året. Det innebär att varje undersökningsmånad innehåller fyra eller fem mätveckor, d.v.s. urvalet fördelas på fyra mätveckor under den första och andra månaden i varje kvartal och fem under den tredje månaden.

I tabell 3.6 redovisas årsresultaten för 1997 som är medeltal för de tolv månadsresultaten. Av tabellen framgår att 85 000 personer var sysselsatta i jordbruket och 22 000 i skogsbruket enligt AKUs årsmedelvärden. Med frånvarande avses sysselsatta personer som under mätveckan inte utfört något arbete p.g.a. sjukdom, semester, tjänstledighet eller annan anledning.

Tabell 3.6

Antal sysselsatta, medelarbetstid per vecka, inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske samt inom samtliga näringsgrenar 1997

Economically active persons in agriculture, forestry, fishing etc. and average hours worked per week in 1997

Närvaro; frånvaro; arbetstid	Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske					Samtliga näringsgrenar		
	Män	Kvin- nor	Summa	Därav Jord- bruk	Skogs- bruk	Män	Kvin- nor	Summa
I arbete, 1 000-tal	75	24	99	78	19	1 798	1 550	3 348
Frånvarande, 1 000-tal	7	3	10	6	3	243	330	574
Summa sysselsatta, 1 000-tal	82	27	109	85	22	2 042	1 880	3 922
Relativa frånvarotalet, procent	8,4	10,5	8,9	7,6	13,4	11,9	17,6	14,6
Medelarbetstid/vecka, timmar								
Företagare	53,7	40,4	51,1	..	..	47,6	39,1	45,6
Anställda	40,4	31,0	38,1	..	..	38,7	32,7	35,8
Medhjälpare	19,8	23,6	22,1	..	..	21,3	22,7	22,2
Samtliga	48,1	34,3	44,8	..	..	40,1	33,1	36,8

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna.

Lantbruksregistret. Sysselsättning i jordbruket enligt EUs krav

Uppgifterna från lantbruksregistret är baserade på ett urval av ca 30 000 företag av totalt ca 89 000. För att ingå i populationen krävs att företaget har mer än 2,0 hektar utnyttjad jordbruksareal eller har stor djurhållning eller bedriver trädgårdsodling.

Personer redovisas som företagare och familjemedlemmar till denne samt personer som ej är familjemedlemmar. Enligt EU:s bestämmelser skall endast en person redovisas som företagare. Vid flera registrerade företagare har SCB valt att låta den som står först vara företagaren.

För företag som drivs av juridisk person kan inte i detta sammanhang någon fysisk person vara företagare.

Resultaten har erhållits genom punktskattningar och innebär att vissa urvalsfel föreligger. Medelfelen ligger i allmänhet mellan 2-10 procent på länsnivå utom för "tillfälligt sysselsatta, ej familjemedlemmar" där medelfelet i några fall är betydligt högre. För län med stor sysselsättning är medelfelen relativt låga och för hela riket ligger de mellan 0-2 procent. Vid ett medelfel på exempelvis 3 procent innebär det att det sanna värdet med 95 procents sannolikhet ligger inom ett intervall av 94-106 procent av redovisat värde.

Resultat

Antalet sysselsatta i det svenska jordbruket uppgick totalt till 196 000 personer, vilket framgår av tabell 3.7. Vid företag som drivs av fysisk person var antalet sysselsatta företagare och familjemedlemmar 135 000. Stadigvarande sysselsatta, som ej var familjemedlemmar till företagaren, eller som var sysselsatta i företag drivna av juridisk person uppgick till 29 000. Antalet tillfälligt sysselsatta utan familjeanknytning till företagaren och med i allmänhet mycket låg sysselsättning utgjordes av 32 000 personer.

Den totala sysselsättningen omräknad till arbetskraftsenheter, Annual Work Unit (AWU) enligt EU:s definition uppgick till 87 700. En AWU motsvarar arbetstiden för en heltids-sysselsatt, för Sverige räknat efter 1 800 timmar per år. Har man mindre sysselsättning räknas motsvarande andel av en AWU. En redovisad sysselsättning på 1 800 timmar eller mer räknas alltid som en AWU. Företagaren och dennes familjemedlemmar svarar för tre fjärdedelar av totala antalet arbetskraftsenheter (tabell 3.8).

Tabell 3.7**Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 1995 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU**

Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual working units AWU

Område	Företagare och familjemedlemmar, stadigvarande och tillfälligt sysselsatta		Ej familjemedlemmar				Totalt	
			Stadigvarande sysselsatta		Tillfälligt sysselsatta			
	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU
Län								
Stockholms	2 778	1 381	1 006	760	680	159	4 464	2 300
Uppsala	4 684	2 630	1 109	700	1 094	130	6 887	3 460
Södermanlands	3 659	1 910	1 255	916	821	125	5 735	2 951
Östergötlands	6 274	3 383	1 957	1 332	1 490	226	9 721	4 941
Jönköpings	7 559	3 647	1 156	595	1 171	159	9 886	4 401
Kronobergs	4 883	2 270	531	318	914	112	6 328	2 700
Kalmar	6 104	3 371	1 390	1 020	1 965	274	9 459	4 665
Gotlands	3 255	1 943	794	536	431	92	4 480	2 571
Blekinge	2 980	1 436	586	322	3 308	226	6 874	1 984
Kristiansstads	9 093	4 802	2 072	1 549	3 693	439	14 858	6 790
Malmöhus	9 514	5 228	2 726	2 021	3 681	632	15 921	7 881
Hallands	7 847	3 860	2 154	1 320	1 730	147	11 731	5 327
Göteborgs o Bohus	5 064	2 248	950	535	1 180	123	7 194	2 906
Älvsborgs	9 839	4 618	1 909	961	1 152	125	12 900	5 704
Skaraborgs	10 274	5 210	2 428	1 483	2 209	293	14 911	6 986
Värmlands	6 265	2 291	1 036	539	1 266	126	8 567	2 956
Örebro	4 619	2 083	961	591	876	140	6 456	2 814
Västmanlands	4 195	1 866	765	481	537	140	5 497	2 487
Kopparbergs	4 432	1 799	845	450	693	89	5 970	2 338
Gävleborgs	5 164	2 073	741	439	917	121	6 822	2 633
Västernorrlands	4 820	2 160	949	398	734	94	6 503	2 652
Jämtlands	3 691	1 587	585	370	442	56	4 718	2 013
Västerbotten	5 455	2 199	799	412	728	150	6 982	2 761
Norrbottnens	2 532	1 054	539	302	504	95	3 575	1 451
Hela riket	134 979	65 050	29 245	18 350	32 216	4 274	196 440	87 674

Källa: SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.8

Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta i jordbruket 1995 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter
Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual working units AWU

	Personer			Arbetskraftsenheter AWU		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person						
Företagare	76 192	7 236	83 428	43 830	2 818	46 648
Makar/sambor till företagare	3 681	34 950	38 631	1 375	12 910	14 285
Övriga familjemedlemmar	9 736	3 185	12 920	3 244	872	4 116
Ej familjemedlemmar (Stadigvarande sysselsatta)	10 380	3 912	14 292	6 000	1 660	7 660
Stadigvarande sysselsatta i företag som drivs av juridisk person	10 388	4 565	14 953	7 897	2 793	10 690
Summa	110 376	53 848	164 225 ¹	62 346	21 053	83 400 ²

1) Tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 32 216 personer ingår inte.

2) Arbetskraftsenheter avseende tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 4 274 AWU ingår inte

Källa: SCB, Lantbruksregistret

Sysselsättningen i jordbruket domineras av männen både vad gäller antal personer och antal AWU. Av alla företagare och familjemedlemmar (såväl stadigvarande som tillfälligt sysselsatta) samt övriga stadigvarande sysselsatta utgör männen drygt 110 000

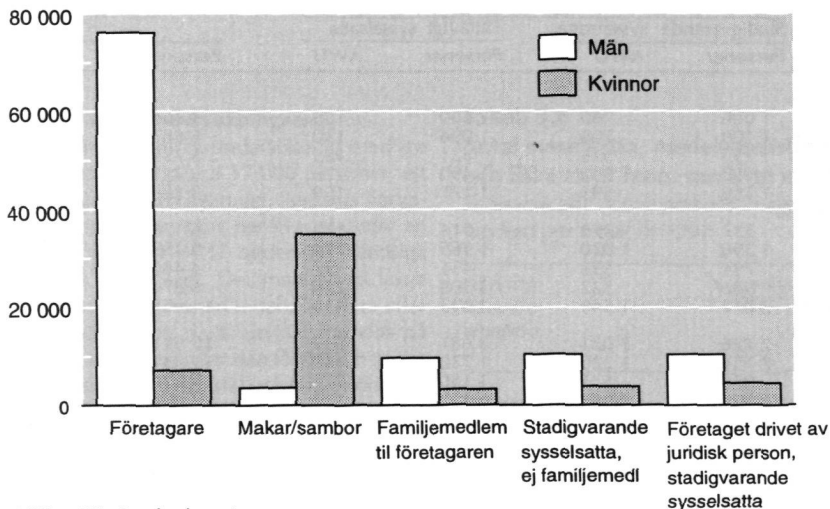
(ca 67 procent) och kvinnorna knappt 54 000 (ca 33 procent). Fördelat efter antal arbetskraftsenheter blir skillnaden ändå större. Männen svarade för ca 75 procent av dessa. (tabell 3.8 och diagram 3.9).

Diagram 3.9

Sysselsatta i jordbruket 1995

Number of occupied in agriculture

Antal personer

Källa: SCB, Lantbruksregistret

Resultat

Knappt 40 procent av samtliga sysselsatta redovisar under 25 procents arbetstid i jordbruket. Av företagarna har ca en tredjedel motsvarande heltid eller mer i sysselsättningsgrad. Från tidigare undersökningar och från kommentarer i samband med denna undersökning vet vi att en stor andel av de som redovisat 1 800 timmar eller mer anser sig ha väsentligt högre arbetsinsatser än motsvarande normal heltid.

Kvinnornas andel minskar i timgrupper med stigande timantal. I högsta timgruppen finns det endast ca 7 600 kvinnor redovisat jämfört med ca 37 500 män (tabell 3.10)

Tabell 3.10**Sysselsatta personer efter timmar per år i företagets jordbruk 1995 (utom tillfälligt sysselsatta ej familjemedlemmar)**

Number of permanent and temporary occupied persons for different groups of hours yearly in agriculture

	Timmar per år i jordbruket. Personer					
	1-449	450-899	900-1349	1350-1799	1800-	Totalt
Män						
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>						
Företagare	23 051	13 197	8 679	5 520	25 746	76 192
Makar/sambor till företagare	1 848	807	435	174	417	3 681
Övriga familjemedlemmar	6 235	1 236	581	369	1 315	9 736
<i>Övriga stadigvarande sysselsatta</i>						
	5 059	2 482	1 949	1 298	9 980	20 768
Kvinnor						
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>						
Företagare	3 899	1 110	681	460	1 087	7 236
Makar/sambor till företagare	18 667	6 622	3 529	1 949	4 182	34 950
Övriga familjemedlemmar	2 272	379	202	97	235	3 185
<i>Övriga stadigvarande sysselsatta</i>						
	3 005	1 352	1 206	782	2 132	8 477
Totalt						
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>						
Företagare	26 950	14 306	9 359	5 979	26 833	83 428
Makar/sambor till företagare	20 515	7 429	3 964	2 124	4 599	38 631
Övriga familjemedlemmar	8 506	1 615	784	466	1 550	12 920
<i>Övriga stadigvarande sysselsatta</i>						
	8 064	3 834	3 155	2 080	12 112	29 245

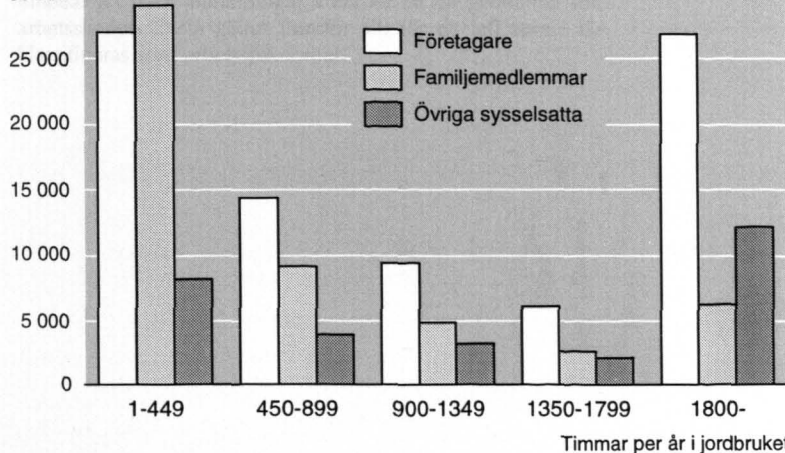
Källa: SCB, Lantbruksregistret.

Diagram 3.11**Olika kategorier sysselsatta i jordbruket 1995 fördelade efter timmar per år**

Number of occupied persons for different groups expressed in annual working units

Antal personer

30 000

Källa: SCB, Lantbruksregistret.

Uppgift om verksamhet utanför företagets jordbruk har lämnats av företagare och dennes make eller sambo. Som verksamhet utanför jordbruket räknas arbete i företagets skogsbruk och övrig annan verksamhet än jordbruk inom företaget. Arbetet räknas som huvudsyssla om det tidsmässigt överstiger arbetet inom jordbruket, annars som bisyssla. Normalt arbete i det egna hushållet räknas varken som jordbruksarbete eller annan verksamhet i detta sammanhang.

Tabell 3.12
Omfattning av verksamhet utanför företagets jordbruk 1995
Extent of gainful activity beside the holding in 1995

	Timmar per år i jordbruket. Personer					
	1-449	450-899	900-1349	1350-1799	1800-	Totalt
<i>Företagare som också är driftsledare</i>						
Ingen	8 109	3 950	2 938	2 508	19 474	36 979
Huvudsyssla	15 477	7 995	3 769	1 011	1 004	29 283
Bisyssla	2 044	2 015	2 459	2 360	5 931	14 810
<i>Make/sambo till företagare¹</i>						
Ingen	4 467	2 555	2 092	1 400	3 883	14 397
Huvudsyssla	14 222	3 411	852	219	219	18 922
Bisyssla	1 826	1 464	1 019	504	498	5 312

1) Endast makar eller sambor som redovisat någon arbetstid i företagets jordbruk är medtagna.

Källa: SCB, Lantbruksregistret.

Resultat

En majoritet av såväl företagare som deras makar som redovisat lägst timgrupp (1-449 tim) har också huvudsyssla utanför jordbruket. Omvänt har som väntat en mycket stor andel av de som redovisat högst timgrupp (1 800- tim) ingen verksamhet utanför företagets jordbruk (tabell 3.12).

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt ÅRSYS har redovisats av SCB i "Årlig regional sysselsättningsstatistik 1996 (ÅRSYS 96). Tabeller på riksnivå" som ingår i serien SOS. Grundtabellerna i ÅRSYS finns samlade i det årliga statistikpaketet AMPAK, där uppgifter för län och kommun är tillgängliga. Sysselsättningsuppgifter enligt AKU redovisas sedan 1970 varje månad, kvartal och helår i SCB Statistiska meddelanden. Senaste årsmedeltal återfinns i Am 12 SM 9701. Uppgifter om sysselsättning i jordbruket enligt EU:s krav redovisas i J 64 SM 9601.

Sysselsättning efter timmar per år i företagets jordbruk har av uppgiftslämnarna redovisats i timgrupper. Grupper motsvarar andelar av normal årsarbetstid (1 800 timmar) enligt följande.

1-449 tim	under 25 procent av heltid
450-899	25- procent av heltid
900-1349	50-75 procent av heltid
1350-1799	75-100 procent av heltid
1800-	100 procent eller mer av heltid

Arbets-skador

Enligt lagen om arbetsskadeförsäkring är alla som förvärvsarbetar försäkrade för arbetsskada. Arbetsgivaren är skyldig att anmäla inträffade arbetsskador till allmän försäkringskassa. Försäkringen gäller också den som genomgår utbildning i den mån utbildningen medför särskild risk för arbetsskada. Arbetsskadeförsäkringen gäller under vissa villkor även personer utomlands.

Fr.o.m. 1 januari 1979 infördes informationssystemet om arbetsskador (ISA). Arbetsarkivstyrelsen som är huvudman för systemet har givit SCB i uppdrag att producera årlig statistik baserat på detta system. Syftet är att skapa underlag för förebyggande skyddsarbete.

För den officiella arbetsskadestatistiken före 1993 har uppgifter om anställda hämtats från CFAR. En övergång till ÅRSYS (Årligt regionalt sysselsättningsregister) skedde 1993. Indelningen i näringsgren baseras fr o m 1993 på Svensk standard för näringsgrensindelning 1992 (SNI92) som överensstämmer med den internationella standarden på området (ISIC). En viss försiktighet bör därför iakttagas vid jämförelser över åren.

Definition av arbetsskada

Som arbetsskada enligt lagen om arbetsskadeförsäkring räknas skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. Olycksfall under den vanliga och direkta färd till och från arbetet räknas också som arbetsskada. Från och med 1993 gäller ett skärpt arbetsskadebegrepp som innebär att med annan skadlig inverkan avses faktor som med hög grad av sannolikhet kan ge upphov till en sådan skada som den försäkrade har.

Besvären är att betrakta som arbetsrelaterade om övervägande skäl talar för ett samband mellan aktuella besvär och olycksfallet eller den skadliga inverkan. Även i detta avseende råder en betydande skärpning fr o m 1993. Enligt den tidigare lydelsen i lagen kunde anmälan godkännas som arbetsskada om inte övervägande skäl talar emot ett samband mellan skadan och den uppgivna påfrestningen i arbetet.

De nämnda förändringarna i lagen om arbetsskadeförsäkring innebär att färre anmälningar kommer att bli godkända som arbetsskador. Detta gäller framför allt för de fall som i ISA klassificeras som arbetssjukdomar.

Tabell 3.13

Anmälda arbetsolyckor inom jordbruk, jakt, skogsbruk och fiske, 1991–1995

Reported occupational accidents in agriculture, hunting, forestry and fishing, 1991–1995

Näringsgren	1991	1992	1993 ¹	1994 ¹	1995 ¹
<i>Totalt inom näringen</i>	3 902	2 912	1 912	1 375	953
Arbetstagare	1 928	1 233	..	..	..
Egenföretagare	2 435	1 974	..	..	..
<i>Jordbruk, jakt</i>	2 776	2 184	1 461	997	698
Arbetstagare	1 012	682	..	..	..
Egenföretagare	1 764	1 502	..	..	..
<i>Skogsbruk</i>	1 062	641	416	356	225
Arbetstagare	907	529	..	..	..
Egenföretagare	155	112	..	..	..
<i>Fiske</i>	61	66	35	22	30
Arbetstagare	9	14	..	..	..
Egenföretagare	52	52	..	..	..

1) Fr. o .m. 1993 års redovisning sker ingen uppdelning på arbetstagare och egenföretagare i den definitiva statistiken.

Källa: Arbetsstatistik och arbetsolyckor 1995. Arbetsarkivstyrelsen och SCB.

Resultat

Antalet rapporterade arbetsolyckor inom jordbruk, jakt, skogsbruk och fiske för åren 1991–1995 redovisas i tabell 3.13. Uppgifter om arbetsolyckor inom jordbruk och jakt lämnas i tabell 3.14. Inom jordbruk och jakt rapporterades 1995 10 arbetsolyckor per 1 000 förvärvsarbetande. Motsvarande frekvens för skogsbruk var 12. Båda näringsgrenarna har således frekvenser som ligger betydligt högre än frekvensen för samtliga näringsgrenar (knappt 9 fall per 1 000 förvärvsarbetande).

Fall av person, slag, spark (huvudsakligen från djur) är de vanligaste händelserna vid arbetsolycksfall. För år 1995 har 31 arbetsolyckor med dödlig utgång anmälts. Av de 953 arbetsolycksfall som rapporterades 1995 drabbades 784 män och 169 kvinnor.

Utöver arbetsolyckorna redovisades 1995 269 arbetssjukdomsfall dvs. 4 fall per 1 000 förvärvsarbetande inom näringsgrenen. För jordbruk och jakt var frekvensen 3 fall per 1 000 förvärvsarbetande och för skogsbruket 4 fall per 1 000 förvärvsarbetande. Samtliga näringsgrenar hade drygt 4 fall per 1 000 förvärvsarbetande. Nästan 70% av arbetssjukdomsfallen har belastningsfaktor som uppgiven orsak.

Tabell 3.14

Anmällda arbetsolyckor inom jordbruk 1995.

Arbetstagare och egenföretagare

Reported occupational accidents in agriculture and hunting in 1995. Employees and self-employed persons

Huvudsaklig händelse	Inom jordbruk och jakt		Samtliga näringsgrenar
	Antal	per 1 000 förvärvsarbetande	per 1 000 förvärvsarbetande
Elolyckor	1	–	–
Explosion, sprängning, brand etc	6	0,1	–
Skadad av värme	2	–	0,2
Skadad av kemiskt ämne	4	0,1	0,1
Skadad av maskin, föremål i rörelse	81	1,2	1,1
Träffad av flygande föremål	32	0,5	0,3
Träffad av fallande föremål	48	0,7	0,6
Fordonsolycka	34	0,5	0,5
Skadad av person eller djur	190	2,8	0,5
Fall av person	151	2,2	2,0
därav till lägre nivå	77	1,1	0,7
Feltramp, snedtramp	16	0,2	0,3
Överbelastning av kroppsdel	46	0,7	1,6
därav vid lyft	28	0,4	1,1
Hanteringsskada	55	0,8	0,9
Slagit emot stillastående föremål	24	0,4	0,4
Övrigt	8	0,1	0,1
Totalt	698	10,2	8,7

Källa: Arbetssjukdomar och arbetsolyckor 1995. Arbetskyddsstyrelsen.

4 Mark och fastigheter

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbruksmarkens uppdelning på ägoslag enligt lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt 1992 års allmänna och 1996 års särskilda fastighetstaxering. Slutligen redovisas priser på jordbruksfastigheter enligt SCBs lagfartsstatistik.

Kapitel 4 innehåller avsnitt om

- Ägoslag
- Betesmark
- Kadmiumhalter i åkermark
- Taxeringsvärden
- Fastighetspriser

Ägoslag

Vid lantbruksräkningarna erhålls uppgifter om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga lantbruksenheter.

Vid lantbruksregistreringen i juni varje år erhålls underlag till en årlig ägoslagsstatistik för mark på företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Resultat

I tabell 4.1 redovisas arealer av olika ägoslag enligt lantbruksräkningen 1992. Landets totala åkerareal uppgick till ca 3 miljoner hektar vilket utgjorde drygt 7 % av den totala landarealen (ca 41,1 miljoner hektar). Skogsmarksarealen uppgick till 22,3 miljoner hektar, dvs. till 54 % av samma landareal.

På företag med mer än 2,0 hektar åker, dvs. i princip på jordbruksföretag, fanns 1992 ungefär 93 % av åkermarken och 18 % av skogsmarken. Andelen skogsmark på dessa företag är oförändrad jämfört med lantbruksräkningen 1988.

Tabell 4.1 visar också den regionala fördelningen av jordbruks- och skogsmarken. Bl.a. kan man utläsa att 49 % av skogsmarksarealen finns i de fyra nordligaste länen, medan motsvarande procenttal för åkermarken är 9 %.

Tabell 4.1

Arealen av olika ägoslag 1992. Hektar

Area of different types of land in 1992. Hectares

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Åkermark	Betesmark	Skogsmark	Annan mark	Summa
<i>Län</i>					
Stockholms	96 610	19 464	281 601	81 270	478 946
Uppsala	158 792	21 151	405 350	58 206	643 498
Södermanlands	136 941	20 792	347 152	69 379	574 264
Östergötlands	217 102	48 533	615 385	113 711	994 730
Jönköpings	98 614	46 509	655 705	132 397	933 225
Kronobergs	62 763	28 628	589 250	117 824	798 465
Kalmar	134 878	53 007	728 605	120 325	1 036 815
Gotlands	86 360	12 843	131 142	52 429	282 775
Blekinge	38 430	13 892	194 106	24 052	270 480
Kristianstads	182 396	43 971	290 104	50 898	567 368
Malmöhus	303 337	30 994	81 667	25 259	441 257
Hallands	125 051	18 233	267 325	83 394	494 003
Göteborgs o Bohus	72 788	16 495	178 200	129 490	396 974
Älvsborgs	166 668	36 225	672 788	166 475	1 042 155
Skaraborgs	287 151	36 489	343 441	65 308	732 388
Värmlands	131 631	19 003	1 308 922	218 223	1 677 778
Örebro	116 671	11 690	571 554	91 827	791 741
Västmanlands	129 948	10 295	375 251	59 663	575 157
Kopparbergs	77 853	18 338	1 913 879	705 564	2 715 635
Gävleborgs	81 852	10 815	1 432 924	211 150	1 736 740
Västernorrlands	73 120	15 984	1 655 207	321 036	2 065 346
Jämtlands	56 460	16 080	2 628 085	2 138 666	4 839 290
Västerbottens	97 533	14 137	3 138 574	1 666 298	4 916 541
Norrbottnens	54 692	12 124	3 517 109	5 037 201	8 621 126
Hela riket 1992					
– 2,0	221 050	247 846	18 402 994	10 935 093	29 806 983
2,1 –	2 766 589	327 846	3 920 329	804 949	7 819 712
Samtliga	2 987 639	575 691	22 323 323	11 740 042	37 626 695
Hela riket 1988					
– 2,0	75 990	236 142	18 387 069	11 054 808	29 754 009
2,1 –	2 872 156	332 262	4 148 215	900 938	8 253 571
Samtliga	2 948 146	568 404	22 535 284	11 955 746	38 007 580
Hela riket 1981					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Ägoslagsfördelningen 1997 på företag med mer än 2,0 hektar åkerframgår av tabell 4.2. Redovisning lämnas för län, produktionsområden och storleksgrupper. Från och med 1996 ingår även företag med mer än 2 hektar åkermark men som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen. Arealen åkermark för dessa företag skattas 1996 till 27 400 hektar och 1997 till 26 153 hektar.

Den totala landarealen i riket anges till ca 41,1 miljoner hektar. I denna areal har då inte inräknats större sjöar och vattendrag. I landarealen ingår bl.a. det rena fjällområdet, varför hela denna areal inte är disponibel för jord- och skogsbruksproduktion eller för t.ex. bebyggelse för bostads- och industriändamål.

Beträffande definitioner av de olika ägoslagen hänvisas till kapitel 2.

Nya ägoslagsdefinitioner tillämpas fr.o.m. 1981. Relationen gentemot de tidigare definitionerna och effekterna av den nya ägoslagsklassificeringen redovisas också i kapitel 2.

Annan publicering

Uppgifter om ägoslag för samtliga lantbruksföretag redovisas vid Lantbruksräkningen, i Statistiska meddelanden, serie J, senast J 13 SM 9302 (1992 års lantbruksräkning).

Uppgifter för lantbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark lämnas i Statistiska meddelanden, serie J, senast J 30 SM 9801.

Tabell 4.2

Arealen av olika ägoslag 1997¹

Area of different types of land in 1997

Avser företag med mer än 2 hektar åkermark

Område; storleksgrupp	Åkermark, hektar	Betesmark, hektar	Skogsmark, hektar	Annan mark, hektar	Summa hektar
<i>Län</i>					
Stockholms	91 480	13 566	97 253	17 155	219 454
Uppsala	154 097	17 867	122 931	15 419	310 314
Södermanlands	132 570	17 453	139 679	19 805	309 506
Östergötlands	211 300	49 719	185 429	27 692	474 140
Jönköpings	90 636	42 060	202 242	34 931	369 868
<i>Kronobergs</i>	55 813	21 739	153 013	27 281	257 846
Kalmar	131 381	56 503	217 784	35 121	440 789
Gotlands	86 686	14 577	71 088	21 967	194 317
Blekinge	35 546	10 918	74 564	7 112	128 140
Skåne	470 955	57 231	131 844	24 321	684 349
<i>Hallands</i>	120 279	15 763	95 867	23 452	255 360
Göteborgs o Bohus	66 598	11 725	76 791	50 197	205 311
Älvsborgs	156 070	26 870	250 532	55 402	488 874
Skaraborgs	279 259	32 813	144 355	23 043	479 469
Värmlands	116 309	9 252	257 452	26 492	409 504
<i>Örebro</i>	109 736	8 788	130 078	15 078	263 679
Västmanlands	125 725	9 031	135 884	11 857	282 498
Kopparbergs	63 517	6 229	152 497	12 668	234 911
Gävleborgs	74 819	5 243	268 867	19 186	368 115
Västernorrlands	57 582	6 927	265 107	36 472	366 088
<i>Jämtlands</i>	46 836	6 735	282 559	102 981	439 111
Västerbottens	78 392	4 992	302 254	80 643	466 281
Norrbottens	42 988	3 652	239 333	85 726	371 699
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	344 521	18 377	39 222	11 806	413 926
" mellanbygder	328 552	77 977	196 233	49 281	652 042
" norra slättbygder	455 826	50 057	198 235	39 425	743 543
Svealands slättbygder	635 787	64 845	607 751	77 182	1 385 565
Götalands skogsbygder	528 350	184 684	1 079 924	213 609	2 006 568
Mellersta Sveriges skogsbygder	205 394	24 315	493 184	51 987	774 880
Nedre Norrland	170 642	18 776	760 091	109 400	1 058 908
Övre Norrland	129 501	10 621	622 761	221 308	984 190
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	54 392	22 607	456 666	118 084	651 750
5,1 – 10,0	129 803	40 270	640 699	143 848	954 621
10,1 – 20,0	265 554	62 805	747 186	140 923	1 216 468
20,1 – 30,0	251 114	50 161	445 746	78 930	825 950
30,1 – 50,0	479 814	83 188	581 570	97 686	1 242 258
50,1 – 100,0	777 542	105 439	608 637	109 559	1 601 177
Över 100,0	840 356	85 182	516 895	84 966	1 527 399
<i>Hela riket</i>					
1997	2 798 574	449 651	3 997 400	773 998	8 019 622
1996	2 811 534	446 458	4 077 481	798 687	8 134 160
1995	2 766 641	425 219	3 843 789	764 453	7 800 102
1994	2 780 077	339 156	3 947 194	789 456	7 855 882
1993	2 779 729	331 098	3 962 448	804 895	7 878 170
1992	2 767 942	329 118	3 921 387	805 989	7 824 436

1) Fr.o.m. 1996 ingår även företag med mindre än 0,3 hektar utnyttjad åkermark i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Betesmark

Under 1989/90 genomförde SCB en specialstudie av betesmarkens omfattning och användning. Denna omfattade två delar. Den första delen av undersökningen omfattade företag med mer än 5 hektar åker och genomfördes med besöksintervju hos brukarna. Den andra delen omfattade företag med högst 5 hektar åker och genomfördes med postenkät och viss telefonuppföljning. Båda delarna har baserats på urval av företag. Resultaten är därför behäftade med viss osäkerhet. Uppgifter har redovisats för 8 produktionsområden eller 3 riksområden beroende på säkerheten i resultaten. För indelning i dessa områden se bilaga 2. Samtidigt med dessa uppgifter har SCB publicerat ett Statistiskt meddelande innehållande historiska data för betesmarken samt en översikt över de definitionsförändringar som berört betesmarken under 1900-talet.

Resultat

Enligt betesmarksundersökningen utgjorde arealen betesmark 1989 i hela riket ca 550 000 hektar, vilket motsvarar ca 1,3 % av den totala landarealen. Nära hälften av denna betesmark återfanns i Götalands skogsbygder. Enligt jordbruksräkningen 1927 fanns vid den tidpunkten 1 268 000 hektar ängs- och betesmarker. Jämfört med 1920-talet återstår således mindre än hälften av dessa marker, se diagram 4.3. Den största minskningen har skett i skogsbygderna och särskilt i Norrland.

Det finns flera orsaker till denna minskning. Vinterfodret (hö) som tidigare togs från slåtterängen skördas nu på slåttervall, dvs. åkermark. Det totala behovet av betesmarker har vidare minskat i och med att nötkreaturen blivit färre och en del djur varit installerade året om. Betesgången har även i stor utsträckning överförts från naturliga ängs- och betesmarker till mer högvastande marker som kultiverad betesmark och anlagda

Betesmark Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.

Betesmarken har uppdelats i kultiverad och ej kultiverad mark:

Kultiverad betesmark Mark som förbättrats med redskap, gödsling, kalkning, röjning eller genom insådd av vallväxter. Hit räknas i regel gammal åkermark som inte antas bli plöjd på nytt.

Ej kultiverad Mark som sedan lång tid tillbaka och i mer eller mindre obruten följd använts som slåtter och/eller betesmark och som inte utsatts för kultiverande åtgärder under senare år.

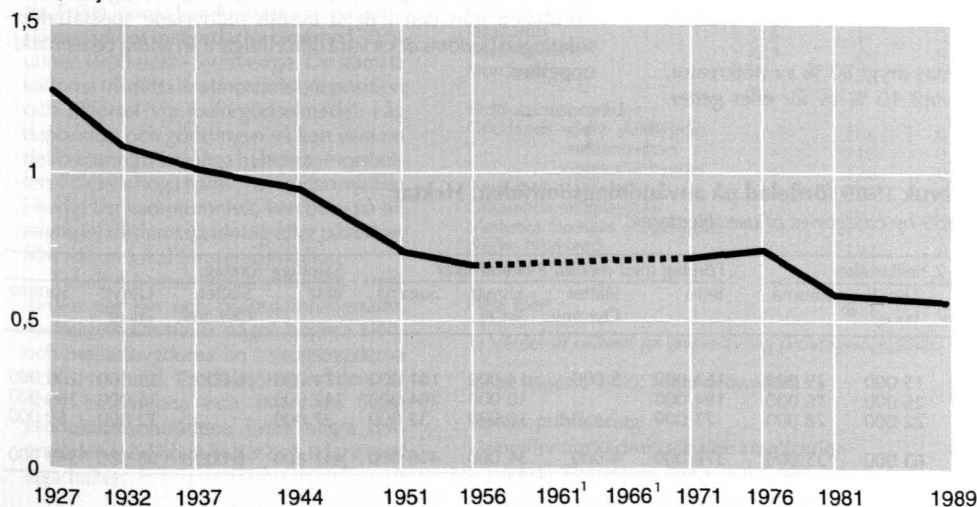
Undersökningen har endast omfattat det särskilda ägslaget betesmark och innefattar således inte betesvallar på åkermark (ca 190 000 hektar 1990).

betesvallar på åkermark. Detta har fått konsekvenser för landskapsbilden och för de växter och djur som har sin livsmiljö i ängs- och betesmarkerna. Det tidigare varierande odlingslandskapet med åker, äng och betesmark har i vissa områden ersatts av ett åker- och skogslandskap.

Diagram 4.3

Ängs- och betesmarkens förändring sedan 1920-talet
Meadow and grazing land since the 1920's

Areal, milj ha

1) Fastigheter med högst 0,3 hektar åkermark ingick ej i jordbruksräkningarna 1961 och 1966

Tabell 4.4**Areal betesmark under eget bruk 1989 fördelad på markslag. Hektar***Area of permanent pasture in 1989 by type of land. Hectares*

Område	Företag med högst 2 hektar åker			Företag med mer än 2 hektar åker			Samtliga företag		
	Summa betes- mark	därav kulti- verad mark	ej kulti- verad mark	Summa betes- mark	därav kulti- verad mark	ej kulti- verad mark	Summa betes- mark	därav kulti- verad mark	ej kulti- verad mark
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	..	600	..	13 000	4 000	9 000	16 000	5 000	12 000
" mellanbygder	10 000	..	8 000	57 000	22 000	36 000	67 000	23 000	43 000
" norra slättbygder	5 000	..	2 000	42 000	11 000	30 000	47 000	15 000	32 000
Svealands slättbygder	10 000	3 000	7 000	68 000	21 000	47 000	78 000	24 000	54 000
Götalands skogsbygder	66 000	16 000	43 000	184 000	78 000	103 000	249 000	94 000	146 000
Mellersta Sveriges skogsbygder	11 000	..	7 000	20 000	11 000	9 000	31 000	13 000	17 000
Nedre Norrland	14 000	3 000	9 000	24 000	9 000	14 000	38 000	13 000	24 000
Övre Norrland	13 000	2 000	7 000	7 000	3 000	..	21 000	5 000	11 000
<i>Hela riket</i>	133 000	31 000	86 000	416 000	159 000	252 000	549 000	191 000	338 000

Källa: SCB.

Av tabell 4.4 framgår att den totala betesmarksarealen 1989 bestod av ca 35 % kultiverad och drygt 60 % icke kultiverad mark (resterande del har inte kunnat klassificeras). Sedan slutet av 1950-talet har ca 150 000 hektar *naturliga* ängs- och betesmarker försvunnit medan arealen *kultiverad* betesmark förändrats obetydligt.

I tabell 4.5 redovisas hur betesmarken användes 1989. Drygt 440 000 hektar, ca 80 %, av betesmarksarealen utnyttjades för bete. Totalt ca 100 000 hektar betesmark var alltså outnyttjad. De regionala skillnaderna var dock stora. I Götaland och Svealand utnyttjades ungefär 85 % av arealen för bete medan endast ca 45 % utnyttjades i norra Sverige. Ungefär hälften av den outnyttjade betesmarken håller på att växa igen.

Andelen betesmarksareal som är outnyttjad varierar kraftigt mellan å ena sidan jordbruksföretagen (med mer än 2 hektar åker) och å andra sidan de s.k. skogsföretagen som förutom betesmarken huvudsakligen har skogsmark. Bland jordbruksföretagen utnyttjades ca 90 % av den totala betesmarksarealen för bete, medan endast 50 % utnyttjades hos skogsföretagen. Den outnyttjade marken finns alltså i huvudsak hos skogsföretagen.

Av den areal som utnyttjas betas drygt 80 % av nötkreatur, knappt 10 % av hästar och knappt 10 % av får eller getter.

Uppgifterna avser genomsnitt för riket. I norra Sverige betas en större andel av får eller getter, ca 20 %.

I betesmarksundersökningen har även uppgifter om bete på skogsmark insamlats. I början av 1900-talet var det vanligt att skogsmark utnyttjades för bete. På 1920-talet fanns det närmare 1 miljon hektar skogsmarksbete. Enligt betesmarksundersökningen finns det nu ca 90 000 hektar skogsmark som används för bete. 90 % av skogsmarksbetet har alltså försvunnit sedan 1920-talet. Definitionsförändringar gör dock att uppgifterna från 1920-talet inte är direkt jämförbara med 1989 års uppgifter.

Annan publicering

En utförligare redovisning återfinns i Statistiska meddelanden, SCB. Historiska data (från 1920-talet) lämnas i Na 36 SM 9001. Undersökningen av betesmarkens omfattning och användning 1989 redovisas i J 13 SM 9003.

Arealuppgifterna avviker från SCBs betesmarksuppgifter enligt lantbruksräkningen 1988 och enligt lantbruksregistret 1989. Resultaten från den i detta avsnitt redovisade specialundersökningen bedöms dock vara tillförlitligare än andra betesmarksuppgifter.

Tabell 4.5**Areal betesmark under eget bruk 1989 fördelad på användningsområden. Hektar***Area of permanent pasture in 1989 by categories of use. Hectares*

Område	Företag med högst 2 hektar åker				Företag med mer än 2 hektar åker				Samtliga företag			
	Bete	Slätter Övr.anv.	Utnytt- jas ej	Summa	Bete	Slätter Övr.anv.	Utnytt- jas ej	Summa	Bete	Slätter Övr.anv.	Utnytt- jas ej	Summa
<i>Riksområde</i>												
RO 1	11 000	..	15 000	29 000	163 000	3 000	14 000	181 000	174 000	6 000	29 000	209 000
RO 2	48 000	..	26 000	76 000	194 000	..	10 000	204 000	242 000	..	36 000	280 000
RO 3	6 000	..	22 000	28 000	21 000	..	10 000	32 000	27 000	..	32 000	59 000
<i>Hela riket</i>	64 000	5 000	63 000	133 000	378 000	4 000	34 000	416 000	443 000	8 000	98 000	549 000

Källa: SCB.

Kadmiumhalter i åkermark

Kadmium bedöms vara ett ur hälsosynpunkt riskabelt ämne. Vi får i oss kadmium främst via den mat vi äter. För att begränsa intaget av kadmium via födan har FAO/WHO föreslagit en kadmiumhalt på 0,1 mg/kg som en högsta tillåtna halt i spannmål.

Analysen av vete, den svenska spannmålsgröda som har den högsta genomsnittliga kadmiumhalten, har visat att en signifikant andel av årsskörden har halter över eller nära den tillåtna halten.

Tidigare undersökningar visar att kadmiumhalten i grödan ökar med halten kadmium i matjorden men att spridningen är relativt stor.

Sveriges lantbruksuniversitet har i samarbete med Göteborgs universitet gjort en sammanställning av kadmiumtillståndet i svensk åkermark. Variationen i matjordarnas kadmiumhalter tycks vara starkt kopplad till modern materialalets egenskaper. Moränlerorna i Skåne och de sedimentära lerjordarna i östra Sverige har generellt högre kadmiumnivå. Mindre områden med höga halter finns också på Öland och Gotland, i Siljansringen och kring Rönnskärsverken. De höga halterna i Jämtland härrör troligen från inslaget av kambriska bergarter i åkermarken. Även andra områden med kambrosiluriska bergarter t. ex. Österlen, västra Östergötland och Närke uppvisar förhöjda kadmiumnivåer.

De marina lerorna i västra Sverige och grovkornigare sediment och urbergsmorän i skogsbygderna tycks generellt ha en lägre kadmiumnivå.

Förutom ursprungshalten i modern materialalet beror kadmiumhalten i marken också på tillförsel genom mänskliga aktiviteter. Enligt gjorda beräkningar kan halterna i åkermarkens matjordar ha ökat med 30 % under 1900-talet i Sydsvrige. De främsta källorna till detta är atmosfärisk deposition och tillförsel via fosforgödselmedel. Låg deposition och gödslingsnivå kan vara en delförklaring till de låga halterna i Norrbotten. Fläckvis höga halter, i områden med en i övrigt låg kadmiumnivå, kan bero på till exempel rötslamsspridning eller påverkan från någon lokal föroreningskälla.

Tabell 4.6 visar kadmiumhalten i matjorden per län och produktionsområde. Kadmiumhalterna är något högre i slätt- och mellanbygden än i skogsbygderna och i Norrland. Produktionsområdena är dock heterogena och inom de flesta produktionsområdena finns några delområden med höga halter och några med låga halter.

Material och metoder

Data från ett flertal undersökningar gjorda mellan 1983 och 1994 av kadmiumhalten i matjord utgör underlag för denna redovisning. Kompletterande provtagningar gjordes under 1994 för att öka provtagningstätheten till ca 1 prov per 1 500 ha åkermark och för att komplettera tidigare undersökningar. Flertalet provtagningar har utförts av SCB:s provtagningsorganisation för de objektiva skördeuppskattningarna. På varje provplats har ett antal delprover tagits ut med markkarteringsborr. Kadmiumhalterna i jordarna har i samtliga fall bestämts efter extraktion med salpetersyra.

Tabell 4.6

Kadmiumhalten (mg kg⁻¹ ts) i matjord i olika län

Cadmium contents (mg kg⁻¹ dw) in the plough layer in soils in different counties.

	Provtäthet ha/prov	Antal prov	Median värde	Medel värde	Min värde	Max värde
<i>Län</i>						
Stockholms	2 062	44	0,26	0,29	0,13	0,67
Uppsala	1 502	102	0,27	0,30	0,09	0,79
Södermanlands	1 504	88	0,26	0,27	0,14	0,68
Östergötlands	1 751	120	0,27	0,31	0,10	1,17
Jönköpings	1 798	51	0,17	0,20	0,07	1,25
Kronobergs	2 509	22	0,18	0,20	0,12	0,51
Kalmar	1 725	75	0,22	0,27	0,10	0,69
Gotlands	1 315	64	0,23	0,31	0,10	2,20
Blekinge	2 104	17	0,21	0,24	0,10	0,49
Kristianstads	1 523	115	0,24	0,29	0,11	1,28
Malmöhus	1 337	223	0,29	0,31	0,15	1,07
Hallands	1 437	81	0,19	0,21	0,08	0,61
Göteborgs o Bohus	8 129	8	0,22	0,24	0,15	0,44
Älvsborgs	543	277	0,18	0,20	0,10	0,98
Skaraborgs	6 742	41	0,15	0,17	0,09	0,50
Värmlands	1 823	60	0,16	0,18	0,10	0,54
Örebro	1 215	90	0,20	0,27	0,08	2,40
Västmanlands	1 412	87	0,28	0,31	0,11	1,80
Kopparbergs	928	67	0,20	0,23	0,05	1,16
Gävleborgs	1 779	42	0,17	0,19	0,06	0,61
Västernorrlands	1 247	46	0,18	0,19	0,08	0,38
Jämtlands	1 316	34	0,36	0,58	0,10	2,93
Västerbottens	3 867	20	0,18	0,19	0,07	0,49
Norrbottens	1 150	37	0,10	0,10	0,04	0,29
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	..	264	0,25	0,28	0,08	1,25
" mellanbygder	..	218	0,27	0,31	0,10	2,20
" norra slättbygder	..	228	0,19 ¹	0,23 ¹	0,10	1,17
Svealands slättbygder	..	423	0,26	0,28	0,08	2,40
Götalands skogsbygder	..	261	0,20	0,23	0,07	1,25
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	117	0,20	0,22	0,08	0,75
Nedre Norrland	..	132	0,18	0,28	0,05	2,93
Övre Norrland	..	64	0,13	0,17	0,04	1,67
Hela riket	..	1 811	0,22	0,26	0,04	2,93

1) Värde är osäkert på grund av låg provtagningstäthet.

Källa: Rapport 4450, Naturvårdsverket.

Annan publicering

Uppgifter om kadmiumhalter i matjorden i svensk åkermark finns publicerad i Naturvårdsverkets rapport 4450, 1995.

Taxeringsvärden

Uppgifter om taxeringsutfallet publiceras årligen av SCB. Normalt har allmän fastighetstaxering (genomgång av samtliga fastigheter) ägt rum ungefär vart femte år – den senaste 1981 – och däremellan har verkställts särskild fastighetstaxering. Fr.o.m. 1988 gäller ett system med rullande allmänna fastighetstaxeringar som innebär att inte alla fastigheter taxeras samtidigt. Allmän fastighetstaxering för jordbruksfastigheter har senast ägt rum 1992.

I föreliggande avsnitt redovisas vissa data rörande jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt 1992 års allmänna fastighetstaxering samt 1997 års särskilda fastighetstaxering.

För jordbruksfastigheter vid 1992 års allmänna fastighetstaxering bestämdes taxeringsvärdesnivån till 75 % av marknadsvärdet. Marknadsvärdet avser det pris enheten betingar vid en försäljning på den allmänna marknaden och bestäms med hänsyn till prisläget två år före fastighetstaxeringen.

Särskild fastighetstaxering sker de år då allmän fastighetstaxering inte äger rum. Nytt taxeringsvärde sätts bl.a. vid nybildning eller sammanslagning av taxeringsenheter. Dessutom görs omtaxering av fastighet vars värde ändrats med minst 20 %, dock minst 25 000 kronor, genom ny-, till- eller ombyggnad.

Särskild fastighetstaxering skall ske efter det allmänna prisläge och de uppskattningsgrunder i övrigt som tillämpats vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering.

Delvärden

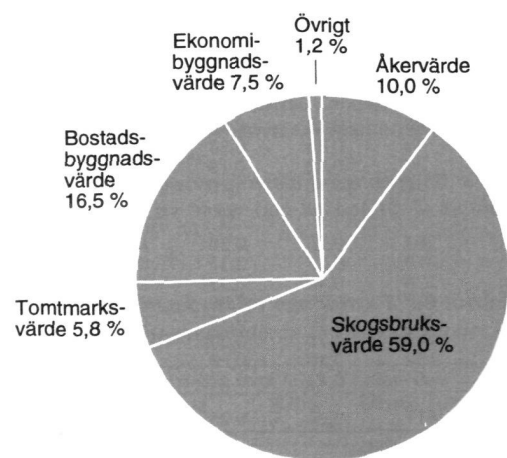
Det totala taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter är fördelat på sex delvärden:

a) skogsbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens skogsmark med växande skog och markanläggningar, som används eller behövs för skogsbruk
b) skogsimpedimentsvärde	värdet av de skogsimpediment som hör till taxeringsenheten
c) jordbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens åkermark, betesmark och markanläggningar, som används eller behövs för växtodling
d) tomtmarksvärde	värdet av taxeringsenhetens tomtmark
e) bostadsbyggnadsvärde	värdet av de småhus och hyreshus som hör till taxeringsenheten
f) ekonomibyggnadsvärde	värdet av de ekonomibyggnader som hör till taxeringsenheten

Diagram 4.7

Lantbruksenheternas taxeringsvärden enligt särskild fastighetstaxering 1997

Assessed values of agricultural units according to the 1997 assessment of real estates

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1997.

Resultat

Uppgifter om lantbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1997 redovisas i tabell 4.8.

Det totala taxeringsvärdet för de sammanlagt cirka 326 000 lantbruksenheterna uppgick 1997 till ca 247 miljarder kronor, vilket är en liten minskning jämfört med 1996. Jordbruksvärdet, d.v.s. summan av åker- och betesmarksvärdet, utgjorde 11 % av det totala taxeringsvärdet och skogsbruksvärdet 59 %.

Jämförbarhet

Varje år allmän fastighetstaxering sker ändras definitionen av olika begrepp, nya begrepp tillkommer och andra utgår. Mellan fastighetstaxeringarna görs därmed inga ändringar. För vissa begrepp, i huvudsak de som ej ändrats, kan jämförelse göras med tidigare års uppgifter. För begrepp som ändrats behandlas jämförbarheten närmare i publikationerna över de allmänna fastighetstaxeringarna.

Tabell 4.8**Lantbruksenheternas taxeringsvärden (basvärden), i miljoner kronor, och antal taxeringsenheter enligt särskild fastighetstaxering 1997**

Assessed values of agricultural units, millions of Swedish kronor, and number of assessed units according to the 1997 assessment of real estates.

Område	Åker- värde	Betes- marks- värde	Skogs- bruks- värde	Skogsimpe- diments- värde	Tomtmarks- värde	Bostads- byggnads- värde	Ekonomi- byggnads- värde	Totalt taxerings- värde	Antal taxerings- enheter
<i>Län</i>									
Stockholms	735	85	2 825	22	1 074	1 768	545	7 053	6 221
Uppsala	932	68	4 333	12	669	2 026	759	8 799	6 556
Södermanlands	1 005	85	3 601	15	602	1 744	576	7 629	5 262
Östergötlands	2 429	206	7 281	32	671	2 092	979	13 691	9 897
Jönköpings	510	124	8 530	38	592	2 025	642	12 462	14 186
Kronobergs	309	78	8 548	36	521	1 474	633	11 600	13 706
Kalmar	1 082	197	8 905	29	459	1 520	955	13 148	12 157
Gotlands	434	33	465	8	191	609	397	2 137	6 051
Blekinge	285	43	2 403	5	223	694	384	4 038	6 209
Skåne	8 841	480	5 839	15	1 379	4 291	4 220	25 066	28 904
Hallands	1 338	85	4 245	26	497	1 605	1 364	9 159	11 223
Göteborgs o Bohus	496	66	1 607	40	991	1 682	591	5 472	9 693
Älvsborgs	1 168	130	7 542	47	1 021	3 373	1 147	14 427	22 385
Skaraborgs	2 369	122	3 711	11	796	2 456	1 371	10 836	16 106
Värmlands	479	32	9 913	58	680	2 464	620	14 246	23 918
Örebro	863	38	6 208	25	402	1 178	614	9 327	9 617
Västmanlands	660	32	3 118	14	247	1 249	497	5 818	5 227
Kopparbergs	190	15	11 710	124	678	1 736	489	14 943	29 344
Gävleborgs	193	14	9 913	43	556	1 587	460	12 765	13 687
Västernorrlands	129	13	8 551	56	571	1 062	290	10 671	18 340
Jämtlands	87	9	9 255	89	482	1 494	234	11 650	16 924
Västerbottens	153	7	11 838	118	609	1 563	316	14 604	23 564
Norrbottnens	77	6	5 576	137	481	1 081	225	7 582	17 073
<i>Hela riket</i>									
1997	24 764	1 966	145 917	999	14 393	40 774	18 310	247 122	326 250
1996	24 785	1 967	146 226	1 002	14 471	40 788	18 191	247 430	325 847
1995	24 929	1 974	147 228	1 020	14 601	40 974	18 171	248 897	326 328
1994	24 887	1 969	146 085	969	14 675	40 983	18 105	247 672	325 476
1993	24 794	1 960	145 146	961	14 720	40 897	17 996	246 474	323 394
1992	26 843	24 882	146 542	1 002	14 807	40 901	17 929	248 025	323 205

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1997.

Priser på lantbruksenheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiftet och omsättningen för lagfarna fång av lantbruksenhet.

Den s.k. köpeskillningskoefficienten som redovisas i tabellerna utgör kvoten mellan köpeskilling och taxeringsvärde. Den redovisas som ovägt medelvärde. Med slätköp avses köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make/maka.

Resultat

Av nedanstående tabell framgår antalet beviljade lagfarter för jordbruksfastigheter år 1996. Totalt beviljades 14 074 lagfarter.

Typ av fång	Antal	Typ av fång	Antal
Köp		Övriga fång	
Vanliga köp	6 158	Byte	93
Slätköp	622	Gåva	2 463
Övriga köp	2	Arv	4 478
		Exekutiv förs.	169
		Övrigt	89
Summa	6 782	Summa	7 292

Tabell 4.9

Försålda lantbruksenheter¹ för jord- eller skogsbruksändamål 1996 fördelade efter jordbruksvärdets och skogsbruksvärdets andel av hela taxeringsvärdet

Purchases of agricultural units in 1996 for agricultural or forestry purpose by share of the value of farms and of standing-forest and forestland compared with the whole assessed value

Andel av totalt taxeringsvärde, procent	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kronor	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kronor	Köpeskilling-koefficient ² , ovägt medelvärde
Jordbruksvärde				
0 - 10	1 177	666	375	1,94
11 - 25	456	811	494	1,73
26 - 50	285	944	647	1,56
51 - 75	176	1 245	869	1,49
76 - 100	99	786	540	2,09
Totalt	2 193	784	482	1,82
Skogsbruksvärde				
0 -	305	903	586	1,75
1 - 33	805	753	483	1,71
34 - 66	452	818	527	1,61
67 - 99	311	1 130	637	1,89
100	320	366	168	2,38
Totalt	2 193	784	482	1,82

1) Lagfarna köp (ej slätköp).

2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Lagfartsstatistiken grundar sig på underrättelser rörande sökt lagfart som SCB erhåller varje månad i form av lagfartsregister. Statistiken omfattar samtliga lagfarter under undersökningsåret med undantag av vilandeförklarade. Tillgängliga uppgifter avser lagfarna köp av hel taxeringsenhet. Prisstatistiken omfattar vanliga köp som ansetts representera "marknadsvärde" enligt kommunalskattelagen samt slätköp. Detta innebär att följande köp inte tas med

- köp av speciell karaktär t.ex. med intressegemenskap
- köp av ideell andel
- köp som omfattar mindre än 2 hektar totalt
- köp där annan fastighet ingår med mer än 25 % av sammanlagda taxeringsvärdet.

Resultat från prisstatistiken för jordbruksfastigheter lämnas i tabellerna 4.8–4.9. Av tabell 4.9 framgår att 1996 redovisas 2 193 köp för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling på 784 000 kronor och ett medelvärde (ovägt) för köpeskillningskoefficienten på 1,82.

Tabell 4.10
Försålda¹ lantbruksenheter 1996
Agricultural units sold in 1996

Område	Samtliga lagfarna köp (ej slätköp)			
	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde medelvärde, 1000-tal kr	Köpeskilling-koefficient ² , ovägt medelvärde
Län				
Stockholms	45	1 316	753	1,98
Uppsala	37	943	715	1,46
Södermanlands	37	1 732	1 153	1,78
Östergötlands	55	1 253	757	1,78
Jönköpings	86	1 077	576	1,92
Kronobergs	90	974	543	1,76
Kalmar	68	867	548	1,80
Gotlands	48	712	457	1,94
Blekinge	38	734	361	2,17
Kristianstads	154	914	575	1,79
Malmöhus	144	1 206	839	1,56
Hallands	118	948	601	1,76
Göteborg o Bohus	62	803	554	1,57
Älvsborgs	194	749	476	1,73
Skaraborgs	132	849	537	1,72
Värmlands	169	683	376	1,98
Örebro	58	800	522	1,62
Västmanlands	26	623	413	1,57
Kopparbergs	87	384	227	1,95
Gävleborgs	62	415	262	1,61
Västernorrlands	129	422	230	1,87
Jämtlands	103	620	356	1,82
Västerbottens	178	448	245	2,07
Norrbottens	73	305	176	2,10
Hela riket 1996	2 193	784	482	1,82

1) Lagfarna köp av del av taxeringsenhet samt köp genom fastighetsreglering av hel eller del av fastighet ingår ej fr.o.m. 1991.

2) Köpeskilling-koefficient = köpeskilling/taxeringsvärde.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

5 Byggnader, anläggningar och maskiner

I detta kapitel redovisas uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter enligt de årliga fastighetstaxeringarna. Uppgifter om byggnadsverksamhet hämtas från Jordbruksverkets statistik över antalet förprövade byggnader och anläggningar redovisas från undersökningar i anslutning till lantbruksregistret. Slutligen redovisas uppgifter om maskiner som hämtats från lantbruksregistret samt från Jordbruksverkets leveransstatistik.

Kapitel 5 innehåller avsnitt om

- Byggnader
- Anläggningar
- Maskiner

Byggnader

Uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter erhålls vid de årliga fastighetstaxeringarna. Från och med år 1988 sker allmän fastighetstaxering vart annat år genom ett system med ett intervall om sex år för varje fastighetstyp. Allmän fastighetstaxering för lantbruksenheter (jordbruksfastigheter) genomfördes under 1992.

Resultat

I tabell 5.1 redovisas förekomst av bostadsbyggnader och ekonomibyggnader på jordbruksfastigheter enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1997.

1997 fanns det ca 203 000 taxeringsenheter med bostadsbyggnader. Ekonomibyggnader fanns på ca 204 000 taxeringsenheter.

Annan publicering

SCB, Allmän fastighetstaxering. Del 1 och 2 1970, 1975 och 1981.

Allmän fastighetstaxering för jordbruksfastigheter 1992. SCB, Statistiska meddelanden Bo 38 SM 9301.

Särskild fastighetstaxering årligen sedan 1971 utom år då allmän fastighetstaxering genomförs. SCB, Statistiska meddelanden, senast Bo 37 SM 9701.

Tabell 5.1

Antal taxeringsenheter med byggnadsvärde (basvärde) enligt särskild fastighetstaxering år 1997. Jordbruksfastigheter

Number of assessed units with building value according to the assessment of agricultural real estate in 1997

Område	Bostadsbyggnader	Ekonomibyggnader m.m.
	Antal taxeringsenheter med bostadsbyggnadsvärde	Antal taxeringsenheter med ekonomibyggnadsvärde
<i>Län</i>		
Stockholms	3 742	3 844
Uppsala	4 877	5 050
Södermanlands	3 853	3 947
Östergötlands	7 359	7 523
Jönköpings	11 128	11 188
Kronobergs	9 873	10 333
Kalmar	9 363	9 240
Gotlands	3 277	3 510
Blekinge	3 878	4 117
Skåne	17 772	20 440
Hallands	8 119	8 281
Göteborgs o Bohus	6 513	7 132
Älvsborgs	15 407	16 510
Skaraborgs	11 516	12 665
Värmlands	13 322	13 038
Örebro	5 690	6 614
Västmanlands	3 881	4 121
Dalarnas	10 517	10 321
Gävleborgs	8 333	8 313
Västernorrlands	10 291	10 051
Jämtlands	10 066	9 258
Västerbottens	14 371	9 999
Norrbottnens	9 711	8 730
<i>Hela riket</i>		
1997	202 859	204 225
1996	203 882	204 883
1995	205 362	206 058
1994	206 124	206 421
1993	206 397	206 249
1992	207 257	206 739

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1997 (totalundersökning).

Förprovning av djurstallar

Djurstallar får inte uppföras, byggas till eller byggas om utan att byggnaden från början har godkänts från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. Detsamma gäller när ett stall eller en anläggning ändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt, eller när en byggnad som förut använts på något annat sätt börjar utnyttjas som djurstall. Kraven på förprovning och besiktning av djurstallar finns i djurskyddsförordningen.

Länsstyrelsen förprovar djurstallet med hjälp av ritningar eller dylikt, och besiktigar stallet när det är färdigbyggt för att kontrollera att granskningsunderlaget har följts vid byggandet.

Stallar som totalt innehåller färre än 10 hästar, 10 vuxna nötkreatur, 20 ungnöt, 10 vuxna svin, 50 slaktsvin, 20 vuxna får eller getter, 500 fjäderfä, 20 råvar eller 50 minkar behöver inte förprovas.

Tabell 5.2

Antalet förprovade byggnader under 1997

Number of pre-tested buildings for livestock in 1997

Område	Mjölkkor	Di-kor	Övriga nöt	Suggor	Slakt-svin	Övriga svin	Övriga djur ¹
<i>Län</i>							
Stockholms	4	–	–	1	2	–	4
Uppsala	8	2	11	2	1	2	4
Södermanlands	23	5	32	8	2	3	12
Östergötlands	28	9	12	4	7	–	16
Jönköpings	48	12	79	3	4	1	7
Kronobergs	9	8	7	1	1	–	3
Kalmar	69	29	81	25	26	19	59
Gotlands	16	3	11	9	6	–	6
Blekinge	5	3	2	4	2	–	4
Skåne	24	11	23	29	30	3	11
Hallands	17	4	9	27	24	2	5
Göteborgs o Bohus	20	1	12	1	1	1	5
Älvsborgs	30	6	37	11	11	11	12
Skaraborgs	54	11	44	25	25	27	24
Värmlands	13	8	13	5	5	–	5
Örebro	9	9	10	8	4	–	3
Västmanlands	10	6	9	8	13	–	6
Dalarnas	6	6	10	1	1	–	4
Gävleborgs	6	–	5	–	–	2	4
Västernorrlands	8	1	9	2	3	–	6
Jämtlands	23	5	17	1	–	1	5
Västerbottens	13	2	14	2	4	–	7
Norrbottens	3	2	2	–	1	–	2
<i>Hela riket</i>							
1997	446	143	449	177	173	72	214
1996	319	129	291	216	80	39	165
1994/95	926	107	224	240	116	43	87
1993/94	644	92	263	301	128	50	120
1992/93	433	127	544	264	73	31	104

1) Hästar, får/getter, fjäderfä och pälsdjur.

Källa: Jordbruksverket.

Resultat

Antalet förprovade byggnader under budgetåret 1997 framgår av tabell 5.2. Av tabellen framgår att flest byggnader förprovades i Kalmar län följt av Skaraborgs län och Jönköpings län. Det är vanligast att förprovningar avser byggnader för mjölkproduktion.

Av tabell 5.3 framgår att bland förprovningar av byggnader avsedda för mjölkkor är det vanligast att förprovningen avser en stallstorlek under 40 mjölkkor.

Tabell 5.3

Förprovning av djurstallar för nötkreatur, stallstorlek, godkända ärenden 1997

Number of pre-tested buildings with cattle by size of stocks in 1997

	Mjölkkor			Dikor				Övriga nöt ¹		
	-40	41-80	81-	-20	21-40	41-80	81-	-40	41-80	81-
<i>Län</i>										
Stockholms	3	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Uppsala	7	3	1	-	2	-	-	14	2	-
Södermanlands	17	6	-	2	3	-	-	17	11	3
Östergötlands	17	8	3	2	4	3	-	9	3	-
Jönköpings	45	2	1	10	2	-	-	52	18	9
Kronobergs	7	2	-	4	4	-	-	5	2	-
Kalmar	30	25	14	9	9	6	5	36	27	18
Gotlands	11	5	-	3	-	-	-	9	1	1
Blekinge	5	-	-	2	1	-	-	6	1	-
Skåne	15	7	2	3	5	-	3	11	8	4
Hallands	7	8	2	2	2	-	-	9	7	4
Göteborgs o Bohus	11	5	-	1	-	-	-	5	6	-
Älvsborgs	28	2	-	2	4	-	-	36	1	-
Skaraborgs	22	28	4	3	3	4	1	18	17	9
Värmlands	7	6	-	4	3	1	-	15	4	4
Örebro	3	4	1	4	3	-	1	8	2	2
Västmanlands	9	1	-	3	2	1	-	4	5	-
Dalarnas	5	1	-	3	2	1	-	14	2	2
Gävleborgs	4	2	-	-	-	-	-	4	5	-
Västernorrlands	3	3	2	1	-	-	-	4	5	1
Jämtlands	19	4	-	3	3	-	-	12	5	-
Västerbottens	10	2	1	2	1	-	-	18	4	1
Norrbottens	1	2	-	1	1	-	-	2	5	-
<i>Hela Riket</i>										
1997	286	127	31	64	54	16	10	309	141	58
1996	211	103	23	70	43	24	6	230	128	73

1) Ungdjur, rekryteringsdjur etc.

Källa: Jordbruksverket.

Annan publicering

Byggnadsverksamheten i lantbruket årligen 1971-1991;
SCB, Statistiska meddelanden J 32 SM 9001 och J 32 SM
9101 (senaste årgång med preliminära uppgifter för 1990).

Anläggningar

Cisterner för dieselbrännolja och eldningsolja

Vid den undersökning om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket som har genomförts 1978, 1981, 1984, 1987, 1990 och 1995 (se kapitel 6) inhämtades också uppgifter om antal cisterner och dessas lagringskapacitet. Uppgifterna avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Av tabell 5.4 framgår att det 1994 fanns cirka 89 000 cister-

ner för dieselolja, en liten minskning jämfört med 1989.

1994 fanns cirka 17 000 cisterner för eldningsolja. Lagringskapaciteten var något högre än 1989. Resultat för 1986 redovisas inte. Då erhöles en betydligt högre siffra för lagringskapaciteten, vilken troligen berodde på att ett antal cisterner för bostadsändamål felaktigt kom med i redovisningen detta år.

Tabell 5.4

Cisterner för dieselolja och eldningsolja den 31 december 1994

Cisterns for diesel oil and fuel oil on December 31st, 1994

Område; storleksgrupp	Cisterner för dieselolja		Cisterner för eldningsolja ¹	
	Antal	Total rymd, 1 000-tal liter	Antal	Total rymd, 1 000-tal liter
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	9 800	41 700	2 700	12 000
" mellanbygder	10 300	33 600	1 600	5 400
" norra slättbygder	13 900	47 900	3 000	10 200
Svealands slättbygder	15 300	51 900	4 200	15 200
Götalands skogsbygder	21 300	52 100	2 800	9 100
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 800	17 000	1 100	3 400
Nedre Norrland	6 200	13 600	900	2 900
Övre Norrland	5 400	12 800	600	2 000
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>				
0,3 - 5,0	4 000	8 300	1 000	3 700
5,1 - 10,0	9 800	19 700	1 500	5 900
10,1 - 20,0	17 000	37 600	2 500	7 800
20,1 - 30,0	12 400	30 000	1 500	4 200
30,1 - 50,0	17 900	51 200	2 700	8 500
50,1 - 100,0	18 500	66 200	4 100	12 800
Över 100,0	9 500	57 700	3 800	17 500
<i>Hela riket</i>				
1994	89 000	270 600	17 100	60 200
1989	91 800	280 200	14 300	51 200
1986	94 800	281 300	..	..
1983	96 400	281 900	16 200	54 400
1980	91 100	264 600	14 500	51 500
1977	81 200	214 900	15 600	53 400

1) Cisterner för eldningsolja avsedd för bostäder ingår inte.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Maskiner

Uppgifter om antalet traktorer och skördetröskor har inhämtats vid varje jordbruksräkning respektive lantbruksräkning sedan 1944. Maskiner inom trädgårdsnäringen redovisas i kapitel 8.

Tabell 5.5
Antal traktorer och skördetröskor åren 1944–1995
Number of tractors and harvesters in 1944–1995

År	Traktorer	Skördetröskor
1995	172 470	39 456
1991	167 328	41 018
1986	183 828	47 089
1981	189 654	48 990
1976	188 838	49 489
1971	163 989	42 064
1966	163 404	39 358
1961	148 245	26 345
1951	69 292	8 347
1944	21 164	424

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 5.6
Antal företag med traktorer och skördetröskor 1995
Number of holdings with tractors and harvesters in 1995

Företag med traktorer och skördetröskor	Samtliga företag
Företag med	
en traktor	26 762
två traktorer	31 987
tre traktorer	15 949
fyra traktorer eller flera	7 436
Företag som har traktorer med motoreffekt	
mindre än 34 hk (<25 kW)	13 668
34–53 hk (25–<40 kW)	41 728
54–80 hk (40–<60 kW)	51 876
81 hk eller mera (≥60 kW)	24 994
(Samma företag kan ingå i flera motoreffektgrupper)	
Samtliga företag med traktorer	82 134
Företag med skördetröskor	37 845

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Resultat

Uppgifter för hela riket finns i tabell 5.5. Mellan 1944 och 1991 avser redovisningen företag med minst 2,1 hektar åkermark. 1995 har de grupper av företag som ingår i undersökningen utökats. Jämfört med tidigare år ingår nu också 1 100 trädgårdsföretag, 400 större djurhållare samt ytterligare 100 övriga företag. Dessa har inte nått upp till 2,1 hektar åkermark och alltså inte funnits med i tidigare redovisningar. Resultatet bygger på en urvalsundersökning.

Tabell 5.7
Antal traktorer och skördetröskor år 1995
Number of tractors and harvesters in 1995

Område;	Antal traktorer	Antal skörde-tröskor
<i>Län</i>		
Stockholms	4 086	1 180
Uppsala	7 280	2 387
Södermanlands	5 605	1 716
Östergötlands	10 136	2 869
Jönköpings	8 695	1 430
Kronobergs	5 323	837
Kalmar	8 168	1 759
Gotlands	4 102	1 061
Blekinge	3 398	550
Kristianstads	11 882	1 856
Malmöhus	13 871	3 334
Hallands	9 262	2 028
Göteborgs o Bohus	6 196	1 433
Älvsborgs	12 227	2 942
Skaraborgs	14 508	4 418
Värmlands	6 841	1 505
Örebro	6 166	1 762
Västmanlands	5 542	1 804
Kopparbergs	4 742	1 192
Gävleborgs	5 537	1 203
Västernorrlands	5 637	836
Jämtlands	3 765	318
Västerbottens	6 450	801
Norrbottens	3 050	235
Hela riket	172 470	39 456

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Antalet traktorer har ökat med 5 100 mellan 1991 och 1995. Ökningen kan till någon del förklaras av att de grupper av företag som redovisas har utökats. För skördetröskor redovisas en fortsatt minskning mellan 1991 och 1995 med 1 600, vilket förmodligen kan förklaras av ökat samutnyttjande.

Av tabell 5.6 framgår att av de 82 100 företag som har minst en traktor har en tredjedel endast en traktor. Det är vanligast att företagen har två traktorer. 7 400 företag har minst fyra traktorer. De flesta företagen eller 51 900 har traktorer med en motoreffekt mellan 54–80 hästkrafter eller 40–60 kilowatt.

I tabell 5.7 har antalet traktorer och skördetröskor fördelats på länsnivå. Såväl antalet traktorer som antalet skördetröskor är störst i Skaraborgs län, med 14 500 respektive 4 418 följt av Malmöhus län med 13 900 respektive 3 334.

Undersökningen om anskaffning av maskiner etc.

Jordbruksverket genomför varje år sedan 1979 en undersökning om försäljningen av lantbruksmaskiner och -redskap. Fram till och med den undersökning som avsåg 1991 var dessa undersökningar totalundersökningar. Från och med 1991 avses en total undersökning komma att genomföras endast vart tredje år.

Den senaste genomförda totalundersökningen var 1997, medan 1995 och 1996 års undersökningar var urvalsundersökningar.

Undersökningen grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej tagits till eventuella rabatter. Mervärdesskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Antalet tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner (inklusive traktorer) uppgick under 1997 till ca 150 företag.

Resultat

Uppgifter om antalet till jordbruket levererade traktorer åren 1986–1997 och dessas genomsnittliga effekt lämnas i tabell 5.8 nedan.

Tabell 5.8**Antal levererade traktorer 1986–1997***Number of delivered tractors 1986–1997*

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på krafttraktorer. Kilowatt
1997 prel.	3 800	72,5
1996	3 600	74,1
1995	2 900	69,0
1994	2 512	64,5
1993	1 550	62,3
1992	2 000	59,8
1991	2 722	60,1
1990	3 988	60,7
1989	5 995	60,1
1988	5 702	56,7
1987	5 213	57,2
1986	4 932	57,1

Källa: Jordbruksverket.

Värdet av jordbrukets inköp av maskiner och redskap uppgick som framgår av tabell 5.9 preliminärt till 3 647 kronor under 1997, varav 1 514 miljoner avsåg traktorer.

Tabell 5.9**Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1992–1997. Miljoner kronor***Purchases of machinery and tools by the agricultural sector 1992–1997. Millions of Swedish kronor*

	1992	1993	1994	1995	1996	1997 prel.
Löpande priser						
Traktorer och jeepar						
Egentliga traktorer	558	464	826	1 079	1 395	1 514
Övriga tillhörande gruppen traktorer	2	3	4	3	3	4
Jordbearbetningsredskap	101	99	137	152	173	226
Redskap för sådd, spridning m.m.	125	132	139	184	214	267
Redskap för skörd och tröskning	339	309	388	433	520	675
Vagnar	81	51	49	43	65	79
Torkar, kvarnar, silor m.m.	164	157	143	119	126	166
Potatis och rotfruktsredskap	59	32	76	100	140	73
Transportredskap och lastapparater ¹	118	119	137	168	166	206
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	98	117	161	110	90	104
Stallutrustningar	289	333	400	342	329	251
Bevattningsutrustningar	21	22	26	28	34	27
Diverse	35	31	59	56	48	55
Summa ²	1 988	1 870	2 545	2 817	3 303	3 647
1997 års priser						
Traktorer	682	529	898	1 103	1 414	1 514
Övriga maskiner och redskap	1 755	1 606	1 836	1 782	1 923	2 133
Summa ²	2 436	2 135	2 734	2 886	3 337	3 647

1) Exklusive vagnar.

2) Inklusive skattning med ledning av undersökning 1976.

Källa: Jordbruksverket.

Resultatens tillförlitlighet

För några maskingrupper har det inte varit möjligt att erhålla säkra uppgifter. Detta gäller exempelvis vagnar för vilka uppgifter från ett stort antal småtillverkare torde saknas. Vidare föreligger svårigheter att beräkna jordbrukets andel av den totala försäljningen för vissa i undersökningen ingående maskiner och redskap, som används även inom andra näringar än jordbruket. Detta gäller bl.a. elektriska motorer, handredskap, redskap för grundförbättring m.m. För dessa bortfall har värdet schablonmässigt uppskattats på basis av den genomsnittliga utvecklingen för övriga maskiner och redskap.

Det kan också förekomma viss dubbelredovisning t.ex. när tillverkare av viss utrustning till traktorer eller till torkanläggningar även säljer till leverantörer av traktorer och torkar. Dessa förhållanden torde dock knappast ge avvikelser större än någon eller några procent av totalbeloppen.

Annan publicering

Lantbruksregistret 1991: Jordbruksföretag, företagare samt traktorer och skördetröskor. J 30 SM 9201.

Rapporter från lantbruksräkningen 1988, Maskininnehav i jordbruket, specialstudie, SCB, J 33 SM 9202.

Jordbrukarnas investeringar i maskiner och redskap. Statens jordbruksverk.

Andra undersökningar

Fordon enligt bilregistret varje månad sedan 1973, numera i PM månadsvis och i Statistiska meddelanden kvartalsvis. I de årsvisa beståndsuppgifterna även med fördelning på län och/eller kommun. SCB, Statistiska meddelanden serie T.

Nyregistreringsstatistik varje månad sedan 1973; uppgifter om antalet nyregistrerade traktorer i lantbruket med fördelning på tillverkare. AB Bilstatistik.

6 Förnödenheter

Förnödenheter är samlingsnamnet på ett antal förbrukningsvaror som används inom jordbruket, t.ex. utsäde, handelsgödsel, fodermedel och drivmedel.

Det finns relativt få data om den direkta användningen av förnödenheter i jordbruket. De uppgifter som finns får därför kompletteras med försäljningsdata. Skillnaden mellan såld och verkligen använd kvantitet är oftast obetydlig, eftersom de flesta förnödenheter lagras relativt kort tid. Det är dock inte möjligt att utifrån försäljningsdata studera skillnaden i t.ex. handelsgödsel-användning mellan olika slags företag.

Vissa uppgifter om kostnader för förnödenheter återfinns i kapitel 11.

Kapitel 6 innehåller avsnitt om

- Utsäde
- Växtnäringsämnen och kalk
- Bekämpningsmedel
- Fodermedel

Utsäde

Certifiering av utsäde

Utsäde av lantbruksväxter måste vara certifierat för att få släppas ut på marknaden. För köksväxtutsäde gäller krav på certifiering eller märkning som godkänt standardutsäde. Utsäde som har certifierats i annat land inom EES-området får importeras och säljas i Sverige utan krav på ny certifiering.

Certifiering av utsäde utförs av Statens utsädeskontroll. Certifiering av fröburna växtslag får också utföras av fristående juridisk person som har förklarats behörig av Statens jordbruksverk.

Beslut om certifiering grundas på kontroll av generations-samband, officiell fältbesiktning, officiell provtagning, analys av frövaru- respektive knölkskvalitet samt kontroll av sortrenhet och sortäktighet.

Certifiering innebär beslut om klassificering och kan ske i någon av följande klasser.

Klassning av fröburna växtslag

- F Förädlarutsäde. Ej tillgängligt i allmän handel
- A Stamutsäde. Avsett för produktion av basutsäde. Ej tillgängligt i allmän handel.
- B Basutsäde. Främst avsett för produktion av nytt utsäde.
- C1 Certifikatutsäde, 1 generation. Kan användas för förnyad produktion av utsäde.
- C2 Certifikatutsäde, 2 generation. Får ej användas för förnyad produktion av utsäde.

Klassning av potatis

- S Stamutsäde
- SE, E Basutsäde
- A Certifikatutsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc. saknas i stort sett. Däremot kan försäljningen av utsäde uppskattas genom statistik över certifierade kvantiteter från den officiella utsädeskontrollen. Information om officiell certifiering, certifieringsklasser, m.m. lämnas i faktarutan på denna sida.

Av tabell 6.1 framgår att det totalt certifierades ca 187 000 ton utsäde av fröburna växtslag och ca 30 000 ton potatis under 1996/97. Under samma period importerades ca 5 200 ton fröburna växtslag som införts från annat land inom EES-området. Vad gäller utsädespotatis så finns inget krav på införselanmälan vid import från annat EES-land. Därmed finns heller inga tillförlitliga uppgifter om kvantiteten importerat potatisutsäde.

Jämförelser med tidigare år är svåra att göra eftersom certifieringssystemen ändrades den 1 juli 1994. Jämfört med växtodlingssäsongen 1995/96 har certifieringen av fröburna växtslag ökat med 4,5 %. Certifiering av potatis ligger på samma nivå som under 1995/96.

Tabell 6.1

Total kvantitet certifierat utsäde 1996/97. Ton

Total quantity of state certified seed in 1996/97. Metric tons

Utsädesslag	Certifierat i Sverige	Importerat certifierat utsäde
Stråsäd		
Höststråsäd	57 073	1 189
Vårstråsäd	114 932	1 167
Foderväxter		
Baljväxter	9 314	639
Gräs	3 447	1 486
Övriga foderväxter	18	22
Betor	456	454
Olje- och spånadsväxter	1 317	228
Köksväxter	3	–
Summa fröburna växtslag	186 561	5185
Potatis	30 306	.. ¹

1) Tillförlitliga uppgifter om import av utsädespotatis saknas.

Källa: Statens utsädeskontroll.

Tabell 6.2**Grödarealer besådda med betat¹ utsäde 1989/90. Procent***Areas sown with disinfected seed in 1989/90. Per cent*

Område; storleksgrupp	Samtliga åkergrödor			Betnings- uppgift saknas, %	Spannmål Grödareal ha	Areal besådd med		
	Areal totalt ha	Areal besådd med betat utsäde, %	obetat utsäde, %			Areal besådd med betat utsäde, %	obetat utsäde, %	Betnings- uppgift saknas, %
<i>Län</i>								
Stockholms	83 600	41	51	7	51 300	58	37	5
Uppsala	142 600	50	43	8	96 900	65	29	5
Södermanlands	125 200	42	49	9	78 900	58	38	4
Östergötlands	198 000	44	47	9	119 800	64	31	5
Jönköpings	85 900	15	79	5	29 400	44	47	9
Kronobergs	50 700	14	79	6	16 800	41	47	12
Kalmar	125 800	25	69	7	50 800	49	47	4
Gotlands	80 500	32	59	9	33 900	61	33	5
Blekinge	33 100	31	64	5	13 200	47	48	4
Kristianstads	168 100	34	54	11	76 600	44	46	10
Malmöhus	285 600	61	28	12	153 300	68	24	8
Hallands	112 300	27	61	12	61 100	43	46	10
Göteborgs o Bohus	56 800	19	76	5	25 800	37	58	6
Älvsborgs	137 000	23	70	6	63 700	43	53	5
Skaraborgs	261 900	39	52	9	169 800	52	43	5
Värmlands	94 800	27	69	4	41 500	56	39	5
Örebro	99 000	34	60	6	64 000	46	52	1
Västmanlands	114 300	45	48	7	83 800	53	42	5
Kopparbergs	54 900	29	67	4	26 300	55	44	2
Gävleborgs	68 500	20	75	5	28 400	46	49	5
Västernorrlands	50 700	10	82	7	12 000	43	42	14
Jämtlands	39 000	13	85	2	5 400	72	23	5
Västerbottens	68 000	19	77	3	18 600	68	26	6
Norrbottns	35 600	8	85	7	5 500	37	54	9
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	331 900	57	32	11	189 400	60	33	7
mellanbygder	310 400	35	54	11	139 900	54	37	8
norra slättbygder	420 900	44	47	9	277 100	58	38	4
Svealands slättbygder	580 200	44	49	7	386 900	57	38	4
Götalands skogsbygder	488 800	18	76	6	186 600	43	49	9
Mellersta Sveriges skogsbygder	181 200	25	70	5	82 300	50	47	4
Nedre Norrland	149 400	15	80	5	40 200	50	41	9
Övre Norrland	109 500	15	80	5	24 500	62	31	7
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>								
5,1 – 20,0	402 900	17	78	5	143 000	43	51	6
20,1 – 50,0	801 800	28	65	7	379 300	48	45	7
50,1 – 100,0	726 200	38	53	8	401 600	55	39	6
Över 100,0	641 900	53	37	10	402 800	67	29	4
<i>Hela riket</i>								
1989/90	2 572 800	35	57	8	1 326 800	55	39	6
1988/89	2 547 100	43	49	8	1 322 900	70	25	6
1987/88	2 590 300	40	50	10	1 345 800	64	27	9

1) Betning innebär att utsädet före sådden behandlas med kemiska medel för att skydda detta mot angrepp av växtsjukdomar eller skadedjur.

Källa: SCB, urvalsundersökning.

Tabell 6.2 visar andelen grödarealer som såtts med betat utsäde 1989/90. Uppgifterna har insamlats i en intervjuundersökning om användningen av kemiska bekämpningsmedel i växtodlingen som genomförts i samband med de objektiva skördeuppskattningarna. Resultaten visar att drygt 90 % av höstsädesarealen och 40 % av vårsädesarealen såddes med betat utsäde 1989/90. I övriga grödor, utom sockerbetor där allt utsäde betas, används det betade utsädet i mindre utsträckning. Uppgift om utsädet saknas dock för 8 % av arealen. Uppgifterna om betat utsäde är därför något osäkra.

De vårsådda spannmålsgrödorna har 1989/90 i betydligt mindre omfattning än tidigare år besåtts med betat utsäde.

Andelen har minskat med 20 procentenheter från 60 till 40 % av vårsädesarealen. Den främsta förklaringen till nedgången torde vara den goda kvaliteten på 1989 års skörd, som innebär att utsädet inte behövde betas.

Annan publicering

Meddelanden från Statens utsädeskontroll (tidigare Statens centrala frökontrollanstalt), årligen sedan 1926.

Frökontrollanstaltens i Linköping verksamhet, årligen sedan 1878.

Frökontrollanstalten i Örebro, årligen sedan 1878/79.

SCB, Statistiska meddelanden, serie Na, Bekämpningsmedel i jordbruket. Na 31 SM 9102.

Växtnäringsämnen

Uppgifter om försäljning av kalk till jord- och trädgårdsbruket samt för kalkning av sjöar och vattendrag insamlas fr.o.m. 1986 av Statistiska centralbyrån (SCB). Tidigare insamlades och publicerades statistiken av Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Statistiken avser till största delen försäljning till jordbruket. Uppgiftslämnare är tillverkare, importörer och grossister.

Även försäljningsstatistiken över handelsgödsel har överförs från KSLA till SCB fr.o.m. 1985/86. Uppgiftslämnare till statistiken är tillverkare och importörer av handelsgödsel. Uppgifter om användningen av såväl handelsgödsel som stallgödsel har insamlats av SCB i intervjuundersökningar om gödselmedelsanvändningen i jordbruket, se tabell 6.5.

Observera beträffande tabellerna med regionala uppdelningar att viss approximation har fått göras för att erhålla länssiffror, då försäljningsdistrikt etc. inte alltid överensstämmer med länsgränser.

Resultat

I tabell 6.3 redovisas kalkförsäljningen 1992–1996 med fördelning på olika kalkprodukter. En viss osäkerhet råder beträffande definitionen av Mg-kalk och dolomit och även beträffande definitionen av trädgårdskalk vilket till viss del förklarar de stora förändringarna mellan åren.

Länsuppgifterna i tabell 6.4 bygger på uppgifter om försäljning av kalkprodukter till jord- och trädgårdsbruk samt arealen utnyttjad åker enligt lantbruksregistret. De länsvisa försäljningsuppgifterna är dock delvis osäkra. På riksnivå har variationerna i förbrukningen av kalk varierat mellan 49 kg per hektar 1992 och 86 kg per hektar 1996. Försäljningen är högst i Hallands län med 193 kg per hektar.

Tabell 6.3

Försäljning av olika kalkprodukter 1992–1996 för jord- och trädgårdsbruk. 1 000 ton kalciumoxid

Sales of different lime products 1992–1996 for agricultural and horticultural purposes. Thousands of metric tons of calcium oxide

Produkt	1992	1993	1994	1995	1996
Krossad kalksten	23,5	34,1	43,7	54,3	61,7
Kalkstensmjöl	18,4	17,6	30,5	32,0	38,4
Dolomit	13,3	14,6	15,7	14,9	20,0
Mg-kalk	23,2	24,3	29,7	28,0	42,2
Trädgårdskalk	16,6	16,5	12,8	12,0	11,7
Slagger	5,3	4,5	4,5	4,9	4,8
Sockerbrukskalk ¹	19,7	29,3	34,9	33,8	33,0
Övriga kalkprodukter	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Totalt	120,1	141,2	171,9	180,1	211,9

1) Produktnamnet slamkalk har ändrats till sockerbrukskalk.

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik.

Detta avsnitt innehåller uppgifter om användningen av kalkprodukter och av växtnäringsämnena kväve (N), fosfor (P) och kalium (K).

Ämne	Effekter
Kalk	Ökar jordens pH-värde och förbättrar jordens struktur.
Kväve	Ger växternas gröna delar en snabb och kraftig utveckling. Ökar proteininnehållet.
Fosfor	Medverkar vid många livsviktiga processer. Stimulerar frösättning och mognad.
Kalium	Medverkar vid växtnäringstransport inom växten. Förbättrar sådens stråstyrka. Ökar växternas vinterhärdighet.

Tabell 6.4

Försäljning av kalciumoxid 1992–1996. Kg/ha utnyttjad åker

Sales of calcium oxide 1992/1996 Kg/ha of utilized arable land

Län	1992	1993	1994	1995	1996
Stockholms	23	35	50	43	54
Uppsala	10	17	22	26	38
Södermanlands	69	85	96	152	142
Östergötlands	28	27	30	52	58
Jönköpings	79	76	75	78	74
Kronobergs	105	109	120	125	123
Kalmar	31	57	65	59	52
Gotlands	8	10	26	32	47
Blekinge	140	134	157	121	150
Kristianstads	75	95	118	122	135
Malmöhus	53	83	98	103	117
Hallands	102	111	144	171	193
Göteborgs o Bohus	113	72	103	128	160
Älvsborgs	50	39	48	43	63
Skaraborgs	31	28	44	39	43
Värmlands	58	66	57	67	89
Örebro	28	50	66	52	96
Västmanlands	29	34	37	58	79
Kopparbergs	27	43	62	64	103
Gävleborgs	50	62	46	56	88
Västernorrlands	57	14	4	20	12
Jämtlands	9	7	3	2	16
Västerbottens	47	47	77	67	66
Norrbottnens	27	37	71	60	38
Hela riket	49	56	67	74	86

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik.

Tabell 6.5
Förbrukning av växtnäringsämnen i handels- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 1995
Consumption of plant nutrients in fertilizers and animal waste and of total nitrogen in animal waste in 1995

Område; storleksgrupp	Grödareal totalt, hektar	Areal gödslad med växtnäringsämnen från handels- och/eller stallgödsel					
		Kväve		Fosfor		Kalium	
		Gödslad areal, %	NO3/NH4- kväve, kg/ha	Gödslad areal, %	Giva, kg/ha	Gödslad areal, %	Giva, kg/ha
<i>Län</i>							
Stockholm	69 100	79	90	40	20	31	65
Uppsala	127 900	83	90	60	25	37	60
Södermanlands	107 000	82	105	58	25	47	75
Östergötlands	176 300	85	115	58	30	55	75
Jönköpings	84 400	83	85	77	30	79	110
Kronobergs	49 800	85	80	77	25	79	95
Kalmar	118 900	87	105	72	30	73	110
Gotlands	79 700	85	80	74	25	78	75
Blekinge	32 000	81	90	61	30	64	85
Kristianstads	160 600	85	110	57	35	62	95
Malmöhus	267 000	88	130	52	30	55	75
Hallands	107 600	86	110	69	35	70	100
Göteborgs o Bohus	54 600	75	80	59	25	61	75
Älvsborgs	131 200	88	90	76	25	76	75
Skaraborgs	236 000	87	110	61	30	60	80
Värmlands	86 100	73	80	62	20	63	70
Örebro	91 200	84	90	68	20	61	55
Västmanlands	95 700	86	100	71	20	38	50
Kopparbergs	53 100	82	95	74	20	77	70
Gävleborgs	65 700	74	65	64	20	66	50
Västernorrlands	48 200	64	85	47	30	51	110
Jämtlands	41 200	72	55	62	25	63	90
Västerbottens	64 100	73	85	65	25	66	95
Norrbottens	35 200	78	75	64	30	68	105
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	313 400	89	125	55	30	57	80
" mellanbygder	296 800	86	105	63	30	69	90
" norra slättbygder	380 200	88	115	61	30	58	70
Svealands slättbygder	502 400	83	95	61	25	44	65
Götalands skogsbygder	470 400	82	90	71	30	73	95
Mellersta Sveriges skogsbygder	167 900	75	85	65	20	65	70
Nedre Norrland	147 800	71	70	57	25	60	85
Övre Norrland	106 200	75	80	65	30	68	95
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
5,1 – 20,0	348 700	67	65	55	25	55	70
20,1 – 50,0	687 900	83	90	66	25	67	80
50,1 – 100,0	690 200	88	105	65	30	64	85
Över 100,0	659 300	88	120	60	30	53	80
<i>Hela riket</i>							
1995	2 386 900	83	100	62	25	60	80
1993	2 496 800	85	100	59	25	57	80
1991	2 418 100	83	95	59	30	57	85
1988	2 590 300	86	95	67	30	64	80

Källa: SCB, urvalsundersökning.

I tabell 6.5 redovisas resultat från en undersökning om gödselmedelsanvändningen i jordbruket som genomfördes 1995. I undersökningen intervjuades ca 3 900 jordbrukare med mer än 5,0 hektar åkermark om tillförseln av handels- och stallgödsel till de åkergrödor som skördades 1995. Uppgifterna inhämtades genom telefonintervjuer med hjälp av de objektiva skördeuppskattningarnas provtagare.

Enligt resultaten från undersökningen uppgick den totala tillförseln av kväve, fosfor och kalium i handels- och stallgödsel

till jordbruket odlingsåret 1994/95 till 198 000 ton kväve i växttillgänglig form, 41 000 ton fosfor och 118 000 ton kalium. Jämfört med en motsvarande undersökning från 1993 är detta en nedgång med 5 % för växttillgängligt kväve, en ökning med 5 % för kalium och en marginell ökning för fosfor. Nära 90 % av kvävet och nästan hälften av fosfor tillfördes grödorna genom handelsgödselmedel. Huvuddelen av kaliumgödslingen, ca 70 %, skedde däremot med stallgödsel. Förutom direkt växttillgängligt kväve tillfördes grödorna också 38 000 ton

Tabell 6.5 (forts.)

Område; storleksgrupp	Totalförbrukning, ton			Fosfor		Kalium	
	Kväve NO3/NH4- kväve	Därav i handels- gödsel	Total- kväve i stallgödsel	Totalt	Därav i handels- gödsel	Totalt	Därav i handels- gödsel
<i>Län</i>							
Stockholms	4 760	4 490	710	590	340	1 390	370
Uppsala	9 470	8 950	1 730	1 800	1 090	2 970	840
Södermanlands	9 240	8 350	2 330	1 670	820	3 860	840
Östergötlands	17 120	15 680	3 850	3 150	1 750	7 450	2 240
Jönköpings	5 950	4 230	4 700	1 870	400	7 490	1 050
Kronobergs	3 360	2 470	2 230	930	240	3 690	700
Kalmar	10 740	8 080	6 030	2 480	600	9 520	1 290
Gotlands	5 350	4 520	2 060	1 400	730	4 620	1 740
Blekinge	2 340	1 960	1 050	570	170	1 740	550
Kristianstads	15 320	12 870	5 850	3 140	920	9 660	2 870
Malmöhus	30 050	28 190	4 430	4 290	2 510	11 270	6 420
Hallands	9 990	7 850	4 910	2 430	580	7 440	1 690
Göteborgs o Bohus	3 280	2 860	1 250	790	370	2 470	760
Älvsborgs	10 290	8 770	3 910	2 500	1 190	7 640	2 500
Skaraborgs	22 950	20 720	5 590	4 530	2 500	11 030	4 040
Värmlands	5 140	4 410	1 820	1 180	590	3 780	1 300
Örebro	7 010	6 570	1 210	1 360	960	3 130	1 610
Västmanlands	8 180	7 820	880	1 500	1 170	1 840	810
Kopparbergs	4 050	3 570	1 250	840	440	2 840	1 020
Gävleborgs	3 170	2 800	1 090	820	440	2 260	890
Västernorrlands	2 620	1 930	1 650	650	130	2 690	350
Jämtlands	1 550	1 020	1 350	600	180	2 330	300
Västerbottens	4 000	3 220	2 070	1 110	430	3 990	1 000
Norrbottns	2 000	1 530	1 270	730	330	2 550	650
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	35 020	31 920	6 760	5 620	2 870	14 730	7 590
" mellanbygder	26 400	21 900	10 550	5 430	1 800	18 660	4 920
" norra slättbygder	38 100	35 220	7 260	7 070	4 330	15 540	6 380
Svealands slättbygder	39 960	37 310	7 170	7 210	4 560	14 130	4 930
Götalands skogsbygder	34 010	26 300	20 360	9 320	2 600	33 250	6 370
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 660	9 240	3 740	2 420	1 230	7 430	2 350
Nedre Norrland	7 360	5 740	4 100	2 020	710	7 370	1 580
Övre Norrland	6 280	4 940	3 590	1 950	790	6 960	1 720
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
5,1 – 20,0	15 000	12 860	7 800	5 030	2 010	13 370	4 370
20,1 – 50,0	50 880	43 330	20 620	12 510	5 360	37 890	11 260
50,1 – 100,0	63 660	55 240	20 180	12 420	5 600	37 870	10 400
Över 100,0	68 190	61 080	15 060	11 200	5 930	28 880	9 860
<i>Hela riket</i>							
1995	197 950	172 830	63 220	40 910	18 870	117 660	35 840
1993	210 220	185 520	64 240	39 800	19 030	111 120	37 280
1991	190 490	166 850	62 560	40 760	20 870	113 840	38 840
1988	213 020	185 690	73 700	50 100	27 760	131 770	52 300

organiskt bundet kväve i stallgödsel. Detta kväve har endast marginell gödselverkan under gödslingsåret och har inte medtagits i det växttillgängliga kvävet.

Av tabellen framgår att av den totala grödarealen gödslades 83 % med kväve, 62 % med fosfor och 60 % med kalium. Detta är i stort sett oförändrat jämfört med 1992/93 års undersökning liksom de genomsnittliga hektargivorna. Nästan hela den kvävegödslade arealen tillfördes handelsgödselkväve. Över 20 % av den utnyttjade åkerarealen gödslades med fosfor och kalium

från enbart stallgödsel och ytterligare knappt 10 % med fosfor och kalium från både stall- och handelsgödselmedel. Den med såväl kväve som fosfor och kalium helt ogödslade grödarealen uppgick till 16 % jämfört med 14 % 1992/93.

Drygt 35 % av den kvävegödslade arealen tillfördes mer än 110 kg/ha av växttillgängligt kväve. Sådana kvävegivor förekommer i alla delar av landet men främst i södra Sverige och på stora jordbruksföretag.

Av tabell 6.6 framgår att försäljningen av handelsgödsel 1996/97 motsvarade 81 kg kväve, 9 kg fosfor och 17 kg kalium per hektar utnyttjad åker. Variationerna mellan olika delar av riket är stora, med de högsta hektarsiffrorna i Östergötlands, Skåne och Skaraborgs län. Även övriga slättbygdslän ligger högt, medan särskilt norrlandsläna ligger lågt. Variationerna mellan länen, i absoluta tal, är störst för kväve. Den försälda mängden växtnäringsämnen, ton, ökade 1996/97 med 6 % för kväve, med 1 % för fosfor och med 5 % för kalium jämfört med föregående år. Vid tolkning av siffrorna i tabell 6.6 måste man komma ihåg att mycket av variationerna mellan länen kan förklaras av skillnader i tillgång till stallgödsel och av skillnader i grödor. I slättbygderna finns t.ex. höga andelar brödsäd och oljeväxter, i Norrland stora vallarealer.

Odlingen av spannmålsgrödor ökade mellan 1996 och 1997 med 52 000 hektar, vilket förklarar en god del av den ökade förbrukningen av handelsgödsel.

Från och med 1996 samordnar SCB och Statens jordbruksverk uppgiftssamlingen till statistiken över försäljningen av handelsgödselmedel.

Tabell 6.7 visar i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Observera att denna tabell ger vikten av den sålda varan, medan tabell 6.6 anger vikten av respektive näringsämne. Enkla kvävegödselmedel kan t.ex. innehålla mellan 15 och 46 % kväve.

Av tabell 6.7 framgår att användningen av enkla handelsgödselmedel totalt är betydligt större än användningen av sammansatta medel. Bland de rena kvävegödselmedlen utgörs 47 % av kalksalpeter 15,5 N (15,5 % kväve), 29 % av kalkammonsalpeter (27–28 % kväve) samt 15 % ammoniumnitrat (34 % kväve). Bland de sammansatta dominerar NP 25-5 (25 % kväve, 5 % fosfor) bland NP-medlen, medan PK 11-21 och NK 20-15 samt NPK 20-4-8 är störst inom sina respektive grupper.

Annan publicering

Försäljning av handelsgödselmedel. Statens jordbruksverk. Internetadress: www.sjv.se, avdelning "Statistik och fakta".

Försäljning av kalk och försäljningen av handelsgödsel för jord- och trädgårdsbruk redovisas av SCB, Statistiska meddelanden Na 30 SM 9702 respektive Na 30 SM 9801. Förbrukning av gödselmedel i jordbruket redovisas av SCB, Statistiska meddelanden Na 30 SM 9702.

Tabell 6.6

Försäljning av handelsgödsel (mängd kväve, fosfor och kalium) till jordbruket och trädgårdsbruket i medeltal 1996/97 (juli 1996–juni 1997). Totalt samt per hektar utnyttjad åker

Sale of fertilizers (nitrogen, phosphorus and potassium) to the agricultural and horticultural sector 1996/97

Län och länsgrupper		Total kvantitet, ton			Kvantitet per hektar, kg		
		Kväve	Fosfor	Kalium	Kväve	Fosfor	Kalium
Stockholms	(AB)	4 800	500	600	60	7	8
Uppsala	(C)	10 400	1 100	1 200	75	8	9
Södermanlands	(D)	9 600	1 200	1 400	83	10	12
Östergötlands	(E)	22 500	2 700	3 700	120	14	20
Jönköpings	(F)	4 600	300	1 000	53	4	12
Kronobergs	(G)	2 800	300	1 000	53	6	18
Kalmar	(H)	10 100	800	1 800	83	6	14
Gotlands	(I)	5 400	600	1 700	67	8	21
Blekinge	(K)	2 100	200	500	62	5	16
Skåne	(LM)	53 000	4 300	13 400	120	10	30
Hallands	(N)	9 000	900	2 700	80	8	23
Göteborgs o Bohus	(O)	3 400	400	700	57	6	13
Älvsborgs	(P)	7 500	800	1 600	54	6	12
Skaraborgs	(R)	25 900	2 500	5 000	103	10	20
Värmlands	(S)	5 500	700	1 500	56	7	15
Örebro	(T)	7 800	1 100	1 800	80	12	19
Västmanlands	(U)	8 700	1 100	1 200	82	10	11
Dalarnas	(V)	4 400	900	1 300	76	15	23
Gävleborgs	(X)	2 600	500	600	38	8	9
Västernorrlands	(Y)	900	100	300	18	2	5
Jämtlands	(Z)	600	100	200	13	2	4
Västerbottens	(AC)	2 200	300	700	32	5	11
Norrbottnens	(BD)	900	200	400	24	4	11
<i>Vissa länsgrupper</i>							
Län L och M		53 000	4 300	13 400	120	10	30
Län F, G och H		17 500	1 400	3 700	67	5	14
Län O, P och R		36 800	3 600	7 300	82	8	16
Län AB, C, D, T och U		41 300	5 000	6 300	77	9	12
Län W och X		7 000	1 400	2 000	55	11	15
Län Y, Z, AC och BD		4 600	700	1 500	23	3	8
<i>Hela riket</i>		204 600	21 500	44 300	81	9	17

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik.

Tabell 6.7

Försäljning av handelsgödsel till jord- och trädgårdsbruk 1993/94–1996/97. Miljoner kg per vara

Sale of commercial fertilizers for agriculture and horticulture 1993/94–1996/97. Millions of kg

	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97
<i>Enkla gödselmedel</i>				
Kvävegödsel	663,8	614,6	555,9	599,0
Fosforgödsel	5,6	7,0	4,2	4,1
Kaliumgödsel	5,0	8,3	8,0	8,1
Svavelgödsel	–	–	–	0,4
<i>Sammansatta gödselmedel</i>				
NP-gödsel	48,7	53,7	56,4	63,7
PK-gödsel	58,6	66,3	62,6	60,4
NK-gödsel	15,2	14,7	13,0	12,4
NPK-gödsel	308,3	286,4	266,6	280,1
<i>Totalt</i>	1 105,2	1 051,0	966,7	1 028,2

Källa: Statens jordbruksverk.

Bekämpningsmedel

Inköp av bekämpningsmedel var tidigare enda måttet på förbrukningen inom jordbruket av sådana medel. Statistiken över mängd sålda preparat återspeglar dock inte helt hur jordbrukets användning av bekämpningsmedel förändrats under åren. Många preparat har blivit effektivare, vilket inneburit att samma mängd preparat räckt till större areal.

Uppgifter om försäljningen av bekämpningsmedel insamlas årligen av Kemikalieinspektionen. På basis av dessa uppgifter har SCB sedan 1981 gjort beräkningar av det antal doser, mätt som liter eller kg preparat per hektar, som den till jordbruket sålda mängden räcker till. Därmed erhålls också ett mått på hur stor yta som kan besprutas med den sålda mängden. Beräkningarna gör det möjligt att studera förändringen i användning över tiden. Jämförbarheten mellan åren är dock beroende av att förbrukarnas lagerhållning inte nämnvärt ändras från ett år till ett annat.

SCB har också vissa år genomfört intervjuundersökningar om jordbrukarnas användning av kemiska bekämpningsmedel i växtodlingen. Vid tolkningen av resultaten från dessa undersökningar måste man komma ihåg att behovet av att använda bekämpningsmedel varierar kraftigt mellan olika år p.g.a. väderlekens inverkan på betingelserna för t.ex. insektsangrepp.

Bekämpningsmedlen kan indelas i:

- Medel mot insekter
- Medel mot växtsjukdomar (svampangrepp)
- Medel mot ogräs

Dessutom används medel för tillväxtreglering, t.ex. stråförkortning och blasdödning.

Betningsmedel för utsäde kan också betraktas som ett medel mot växtsjukdomar; medlet tillsätts dock redan av leverantören.

Tabell 6.8
Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket 1990–1995.
Kvantitet verksam substans och värde

Total sale of pesticides to agriculture 1990–1995. Quantities of active agent and value

Bekämpningsmedel	Totalt	därav insektss- medel	svamp- medel ¹	betnings- medel ²	ogräs- medel ³
<i>Kvantitet verksam substans, ton</i>					
1995	1 224	17	133	67	1 007
1994	1 961	40	280	90	1 551
1993	1 464	15	242	76	1 131
1992	1 512	29	426	90	967
1991	1 837	19	637	86	1 095
1990	2 344	26	546	97	1 675
<i>Värde, milj. kr</i>					
1995	589,1	32,1	88,5	54,5	416,4
1994	752,7	90,6	84,6	64,5	512,9
1993	562,2	45,9	62,8	57,7	395,3
1992	619,1	78,6	89,9	64,1	386,5
1991	611,9	50,9	112,9	44,9	403,2
1990	752,1	50,7	101,7	57,3	542,4

1) Inklusive micronäringsämnen och baljväxtbakterier.

2) Förbrukning huvudsakligen inom utsädesbranschen.

3) Inklusive medel för tillväxtreglering (1994 kvantitet verksam substans 44 ton, 1995 kvantitet verksam substans 32 ton).

Källa: Kemikalieinspektionen samt Statens jordbruksverk.

Resultat

Tabell 6.8 visar försäljningen av bekämpningsmedel under perioden 1990–1995. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel, såväl volymmässigt som värdemässigt. För samtliga slag av bekämpningsmedel gäller att kvantiteterna varierar mellan enskilda år under perioden. Den statliga prisregleringsavgift som infördes 1986 på jordbrukskemikalier avskaffades i december 1992.

Förekomsten av olika slags preparat inom varje grupp av bekämpningsmedel och tillkomsten av nya medel på marknaden gör det också svårt att tolka kvantitetsuppgifterna. Övergång till mer verksamma substanser och/eller ändrade koncentrationer kan alltså medföra att en förbättrad effekt erhålls utan att detta avspeglar sig i kvantitetssiffrorna.

Uppgifterna om värde i tabell 6.8 baseras på Jordbruksverkets sammanställning av prisuppgifter från återförsäljare. Då mängduppgiften avser försäljning till återförsäljare utgör försäljarnas lagerhållning en osäkerhetskälla. Uppgifter för trädgårdsodlingen saknas för senare år. Tidigare uppgifter, från Lantbrukets utredningsinstitut, visade en användning i den kommersiella trädgårdssektorn som motsvarade ca 5 % av användningen inom jordbruket.

Tabell 6.9
Användning 1996 av ogräs-, svamp- och insektsmedel i åkergrödor, behandlad grödareal samt förbrukad mängd verksam substans. Kg/ha och ton
Use of pesticides in arable crops, treated crop area, and active substance in 1996. Kg/ha and metric tons

Område; storleksgrupp	Grödareal totalt 1 000 ha	Ogräsmiddel			Svampmedel		
		Behandlad areal %	Verksam substans på behandlad areal		Behandlad areal %	Verksam substans på behandlad areal	
			kg/ha	ton		kg/ha	ton
<i>Län</i>							
Stockholms	74,2	43	0,39	12,4	..	..	0,9
Uppsala	131,5	58	0,64	48,6	..	..	0,9
Södermanlands	113,4	55	0,42	26,2	..	..	1,0
Östergötlands	180,6	57	0,50	51,3	12	0,61	13,1
Jönköpings	84,6	16	0,50	6,7	..	..	0,6
Kronobergs	49,6	20	0,48	4,8	..	..	0,4
Kalmar	119,1	36	0,92	39,8	7	1,03	8,8
Gotlands	79,6	42	0,61	20,6	4	0,54	1,7
Blekinge	31,9	49	0,81	12,5	19	2,33	13,8
Kristianstads	162,2	59	1,16	111,8	24	0,78	30,1
Malmöhus	267,0	80	1,21	257,8	41	0,46	49,8
Hallands	108,2	52	0,59	33,3	8	1,32	11,5
Göteborgs o Bohus	54,6	27	0,33	4,8	..	..	1,3
Älvsborgs	131,6	35	0,34	15,9	2	0,45	1,2
Skaraborgs	241,6	61	0,39	56,6	11	0,53	13,8
Värmlands	87,9	28	0,42	10,1	..	..	1,1
Örebro	92,3	57	0,38	19,7	8	0,91	6,7
Västmanlands	102,7	56	0,64	36,9	4	0,37	1,6
Kopparbergs	54,8	35	0,38	7,4	..	..	1,0
Gävleborgs	66,4	10	0,50	3,5	..	..	0,0
Västernorrlands	48,8	..	..	2,1	..	..	..
Jämtlands	41,3	..	..	0,2	..	..	0,0
Västerbottens	66,4	8	0,75	4,0	..	..	0,1
Norrbottnens	35,2	..	..	0,7	..	..	0,1
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	317,1	80	1,16	295,3	39	0,53	64,6
" mellanbygder	296,5	52	0,99	154,6	16	1,02	47,1
" norra slättbygder	391,4	63	0,43	106,1	12	0,52	24,1
Svealands slättbygder	528,0	54	0,52	149,3	4	0,54	11,1
Götalands skogsbygder	496,8	26	0,46	56,6	3	1,07	13,0
Mellersta Sveriges skogsbygder	169,8	31	0,41	21,3	2	0,51	2,1
Nedre Norrland	150,3	7	0,59	5,8	..	..	1,4
Övre Norrland	108,0	6	0,73	4,7	..	..	0,2
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>							
5,0 – 20,0	344,3	24	0,68	55,6	2	1,23	9,6
20,1 – 50,0	683,7	34	0,74	173,3	6	0,68	27,0
50,0 – 100,0	693,9	49	0,71	241,9	10	0,69	45,5
Över 100,0	707,9	68	0,68	324,8	20	0,54	75,0
<i>Hela riket</i>							
1996	2 431,7	47	0,70	788,0	10	0,64	159,5
1994	2 506,4	45	0,80	878,0	7	1,20	226,8
1992	2 440,2	42	0,90	897,2	6	2,50	370,9
1991	2 418,1	42	0,90	944,1	9	2,20	471,9
1980	2 572,8	48	1,10	1 308,8	8	2,00	430,1
1989	2 547,1	50	1,20	1 565,4	9	1,80	417,8

Källa: SCB, urvalsundersökning.

I tabell 6.9 redovisas resultat från en intervjuundersökning som Statistiska centralbyrån genomförde 1996. I denna undersökning intervjuades ca 3 800 jordbrukare med mer än 5,0 ha åkermark. De utfrågades om sin användning av kemiska bekämpningsmedel i växtodlingen – till vilka grödor man använt bekämpningsmedel, hur mycket man använt och vilka preparat som kommit till användning. Intervjuerna genomfördes i samband med de objektiva skördeuppskattningarna och jordbru-

karna intervjuades flera gånger under sommaren. Jordbruksföretagen är slumpmässigt utvalda, i stort sett, i proportion till gårdarnas åkerareal.

Ogräsmiddel användes på 47 % av landets åkerareal med en genomsnittlig dos av 0,7 kg per hektar verksam substans. Ca 9 % av åkerarealen behandlades med i genomsnitt 0,04 kg per hektar av insektsmedel och 10 % av arealen med i genomsnitt 0,64 kg per hektar av svampmedel.

Tabell 6.9 (forts.)

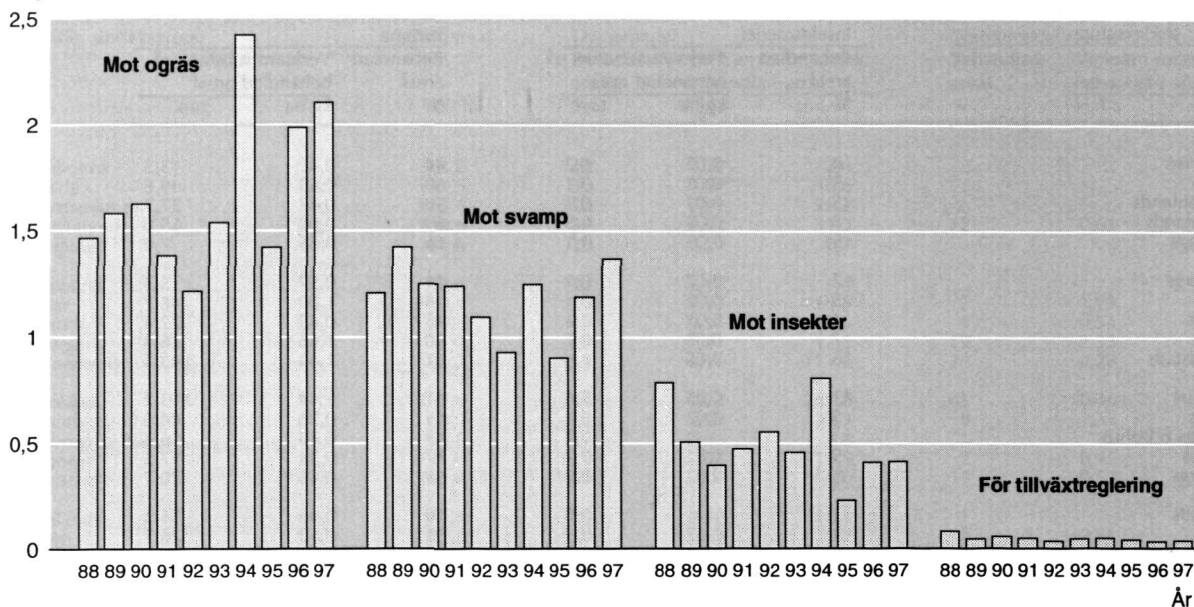
Område; storleksgrupp	Insektsmedel			Summa		
	Behandlad areal %	Verksam substans på behandlad areal		Behandlad areal %	Verksam substans på behandlad areal	
		kg/ha	ton		kg/ha	ton
<i>Län</i>						
Stockholms	4	0,07	0,2	44	0,42	13,5
Uppsala	5	0,01	0,1	60	0,63	49,6
Södermanlands	5	0,01	0,1	58	0,42	27,3
Östergötlands	8	0,03	0,5	60	0,60	65,0
Jönköpings	5	0,03	0,1	16	0,55	7,4
Kronobergs	7	0,02	0,1	21	0,52	5,3
Kalmar	5	0,02	0,1	38	1,09	48,7
Gotlands	4	0,03	0,1	45	0,63	22,4
Blekinge	7	0,03	0,1	50	1,65	26,4
Kristianstads	16	0,05	1,4	61	1,44	143,3
Malmöhus	43	0,05	5,6	81	1,44	313,2
Hallands	5	0,02	0,1	55	0,76	44,9
Göteborgs o Bohus	..	..	0,2	29	0,40	6,2
Älvsborgs	5	0,02	0,1	37	0,36	17,3
Skaraborgs	5	0,02	0,2	63	0,46	70,7
Värmlands	..	..	0,0	28	0,46	11,3
Örebro	5	0,07	0,3	58	0,50	26,7
Västmanlands	6	0,02	0,1	58	0,65	38,6
Kopparbergs	..	..	0,0	37	0,42	8,4
Gävleborgs	..	..	..	11	0,50	3,5
Västernorrlands	..	..	..	..	..	2,1
Jämtlands	..	..	..	..	..	0,2
Västerbottens	..	..	0,1	8	0,76	4,2
Norrbottns	..	..	..	..	..	0,7
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	38	0,05	5,9	83	1,40	365,8
" mellanbygder	11	0,04	1,2	54	1,26	203,0
" norra slättbygder	7	0,03	0,8	66	0,51	131,0
Svealands slättbygder	5	0,04	0,9	56	0,54	161,2
Götalands skogsbygder	5	0,05	1,2	27	0,55	70,8
Mellersta Sveriges skogsbygder	2	0,02	0,1	31	0,44	23,5
Nedre Norrland	..	..	..	7	0,69	7,2
Övre Norrland	..	..	0,3	7	0,63	5,1
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>						
5,1 – 20,0	2	0,08	0,6	24	0,79	65,8
20,1 – 50,0	5	0,06	2,2	36	0,82	202,5
50,1 – 100,0	9	0,04	2,4	51	0,82	289,9
Över 100,0	18	0,04	4,8	70	0,81	404,7
<i>Hela riket</i>						
1996	9	0,04	9,5	48	0,82	957,0
1994	14	0,07	23,8	47	1,00	1 128,6
1992	16	0,09	34,7	46	1,20	1 302,1
1991	7	0,05	8,0	44	1,30	1 424,0
1990	11	0,09	24,9	51	1,40	1 763,9
1989	12	0,10	30,0	53	1,50	2 013,3

Bekämpningsmedelsförbrukningen är regionalt mycket olika fördelad och naturligtvis beroende av jordbrukets omfattning och karaktär. I de nordligaste länen, där slättevall upptar en stor del av åkerarealen, används bekämpningsmedel i mycket liten omfattning. Av landets totala förbrukning av bekämpningsmedel användes mindre än 1 % i de fyra nordligaste länen där andelen behandlad areal var knappt 10 %. Även i Göta- och Svealands skogsbygder användes bekämpningsmedel i begränsad omfattning. I jordbruksbygderna i södra Sverige används

däremot väsentligt större mängder. I skånelänen, där ett flertal grödor odlas och där bekämpningsbehovet ofta kan vara stort, förbrukades 47 % av ogräsmedlen, 74 % av insektsmedlen och 50 % av svampmedlen. Samtidigt var länens andel av åkerarealen i riket knappt 20 %. Ogräs-, svamp- och insektsmedel används på större andel av grödarealen på stora gårdar än på små. 45% av jordbruksföretagen har inte använt något av de undersökta kemiska medlen.

Diagram 6.10
Bekämpningsmedel i jordbruket 1988–1997¹. Miljoner doser
Pesticides in agriculture 1988–1997. Million doses

Milj doser

1) Den statliga miljöavgiften på bekämpningsmedel höjdes den 2 november 1994 från 8 kr till 20 kr per kilo aktiv substans.

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik

Användningen av bekämpningsmedel i jordbruket kan mätas på olika sätt. I diagram 6.10 redovisas beräknat antal försålda doser. För varje preparat har den lämnade kvantitetsuppgiften dividerats med en dos uttryckt i liter eller kg per hektar. Uppgifter om dosens storlek har hämtats från preparatleverantörernas etiketter och informationsblad. Den erhållna kvoten är ett mått på hur många doser den sålda kvantiteten räcker till och därmed också ett mått på hur stor yta som kan besprutas en gång med den sålda mängden.

Statistiken för 1997 visar att totala antalet sålda hektardoser uppgick till 3,9 miljoner. Jämfört med såväl 1996 års försäljning som med genomsnittsförsäljningen för åren 1994–1996 är det en uppgång med ca 10 %. Antalet doser av ogräsmedel ökade med 5 % och av svampmedel med 15 % medan användningen av insektsmedel var i stort sett oförändrad.

Inför en förväntad höjning av miljöavgiften på bekämpningsmedel byggde jordbrukarna upp egna lager under hösten 1994. Detta drog upp 1994 års försäljning och bidrog sedan till 1995 års begränsade försäljning då lagren avvecklades.

Frånsett extremåret 1994 är det försålda antalet doser under 1997 av såväl ogräsmedel som av svampmedel det högsta under den senaste 10-års perioden.

Betydande variationer i lagerhållningen mellan åren i olika handelsled gör det svårt att med dosstatistiken följa de kortsiktiga förändringarna i bekämpningsmedelsanvändningen.

Hur den genomsnittliga dosen har förändrats över åren framgår av nedanstående tablå:

År	Antal doser miljoner	Genomsnittlig dos aktiv substans kg/ha
1988	3,5	0,8
1989	3,5	0,7
1990	3,2	0,7
1991	3,0	0,6
1992	2,9	0,5
1993	2,9	0,5
1994	4,5 ¹	0,4
1995	2,5 ¹	0,5
1996	3,6	0,4
1997	3,9	0,4

1) Se texten för kommentar.

Annan publicering

Statens jordbruksverk. Jordbruksekonomiska meddelanden. Jordbrukets kostnader för växtskyddsmedel.

Kemikalieinspektionen. Försålda kvantiteter av bekämpningsmedel.

SCB. Statistiska meddelanden, serie Na: Bekämpningsmedel i jordbruket. Na 31 SM 9801

Fodermedel

Statens jordbruksverk sammanställer varje år statistik över produktionen av foderblandningar och beräknar förbrukningen av fodermedel.

Uppgifter om den inhemska produktionen av foderblandningar insamlas från tillverkare.

Beräkningar över förbrukningen av fodermedel görs av Jordbruksverket med hjälp av uppgifter från tillverkare om produktionen av fodermedel, från den officiella handelsstatistiken om import och export av fodermedel samt från tillverkare och importörer om lagerförändringar.

En liten del av foderbehovet täcks av importerade varor. Importen utgörs främst av proteinrika fodermedel som ingår i foderblandningar.

Fodermedlen kan indelas i grovfoder (hö, grönfoder m.m.) och kraftfoder (spannmål, proteinfodermedel m.m.). En annan indelningsgrund är efter fodermedlets ursprung; vegetabiliska och animaliska (fiskmjöl, köttmjöl m.m.). Dessutom används mindre mängder av mineralfodermedel och vitaminfodermedel.

Ungefär hälften av fodertillgången, uttryckt i energiinnehåll, utgörs av kraftfoder.

Förbrukningen av kraftfoder i Sverige har ökat kraftigt sedan 1960-talet. Orsak till ökningen är främst en ökad intensitet i animalieproduktionen men även i viss mån en minskad grovfoderproduktion.

Tabell 6.11
Beräknad förbrukning av kraftfodermedel i foderindustrin 1992–1996.
1 000 ton

Estimated consumption of feeding concentrate 1992–1996. 1 000 metric tons

Slag av fodermedel	1992	1993	1994	1995	1996
<i>Spannmål</i>					
Fodersäd	424	347	354	460	432
Brödsäd	455	508	419	394	406
Annan spannmål	51	120	149	115	131
<i>Sockerprodukter</i>					
Betmassa, melass	214	236	256	231	227
<i>Proteinfodermedel</i>					
Kvarnprodukter	139	150	163	158	166
Foderärter, åkerbönor, lupiner	59	91	18	6	18
Övriga vegetabiliska proteinfoder	342	483	665	724	770
Köttmjöl	35	31	20	26	27
Fiskmjöl	38	25	18	11	14
Övriga animaliska proteinfoder	9	14	10	7	10
<i>Fett</i>	37	48	53	56	53

Källa: Statens jordbruksverk.

Som framgår av tabell 6.12 används ca 49 % av den totala produktionen av foderblandningar (ca 2 400 tusen ton år 1996) till nötkreatur. Ca 29 % används till svin och 22 % till fjäderfä.

Av de använda råvarorna till foderblandningar för fjäderfä dominerar brödsäd – en skillnad från de övriga djurslagen – samt fodersäd.

Spannmål är den dominerande råvaran i blandningarna för svin.

Bland råvarorna till nötkreatursblandningarna dominerar sockerprodukter, oljevaxter och spannmål.

Vid tolkningen av siffrorna i tabell 6.12 bör beaktas att användningen av köpfoderblandningar påverkas av den aktuella tillgången på fodersäd och för nötkreatur också av grovfodertillgången.

Annan publicering

Foderstatistik 1996. Rapport från Jordbruksverket.

Tabell 6.12

Produktion av foderblandningar för olika djurslag samt råvaror ingående i dessa blandningar 1992–1996.

1 000 ton

Production of feeding stuff for different kinds of animals and raw materials included in these mixtures 1992–1996.

1 000 metric tons

Råvara	1992	1993	1994	1995	1996
<i>Blandningar för fjäderfä</i>					
Havre, korn	118,4	82,3	95,3	111,9	97,1
Råg, vete	182,6	189,5	188,3	177,2	179,8
Annan spannmål	6,0	23,2	33,6	37,9	37,4
Kvarnprodukter	26,9	17,3	18,2	19,1	18,6
Raps, rybs, senap	11,1	16,5	13,2	17,1	22,8
Soja	20,8	28,3	70,3	79,5	85,6
Ärter, åkerbönor, lupiner	15,3	27,7	4,8	2,3	7,4
Andra vegetabiliska					
proteinfoder	1,8	3,5	12,3	3,5	6,3
Köttfodermjöl	9,8	8,8	5,4	7,8	7,7
Fiskmjöl	21,7	12,8	7,9	3,7	5,0
Andra animaliska					
proteinfoder	9,0	11,0	13,3	13,5	11,6
Mineralråvaror	24,1	24,5	29,4	28,8	29,6
Övriga råvaror	21,3	28,0	25,9	20,0	22,9
Summa	468,8	473,4	517,9	522,3	531,8
<i>Blandningar för svin</i>					
Havre, korn	173,9	149,1	139,3	189,6	184,6
Råg, vete	133,8	163,0	111,9	121,7	131,6
Annan spannmål	27,8	38,2	61,4	55,8	54,6
Kvarnprodukter	69,7	90,2	96,7	87,2	82,0
Raps, rybs, senap	51,2	60,8	61,0	60,7	73,5
Soja	23,8	24,3	59,2	69,5	73,0
Ärter, åkerbönor, lupiner	26,4	31,8	8,1	2,9	8,9
Andra vegetabiliska					
proteinfoder	3,2	16,5	22,5	12,7	6,7
Köttfodermjöl	23,3	18,3	11,2	14,6	13,2
Fiskmjöl	16,4	11,4	9,6	6,8	8,4
Andra animaliska					
proteinfoder	6,3	8,7	9,7	10,1	8,5
Mineralråvaror	16,8	19,5	22,1	21,0	24,4
Övriga råvaror	28,8	48,9	33,9	38,0	34,3
Summa	601,5	680,7	646,6	690,6	703,7
<i>Blandningar för nötkreatur</i>					
Havre, korn	131,2	104,2	109,3	148,0	137,8
Råg, vete	128,3	141,2	107,4	83,9	79,1
Annan spannmål	16,8	53,7	48,8	16,5	32,5
Kvarnprodukter	93,8	78,0	85,4	75,6	84,5
Kokos	12,4	35,3	44,8	37,7	28,2
Raps, rybs, senap	106,6	137,3	161,2	160,5	168,2
Soja	45,7	72,8	101,8	156,8	175,4
Ärter, åkerbönor, lupiner	16,9	31,5	5,1	0,6	1,4
Andra vegetabiliska					
proteinfoder	6,7	39,1	73,4	92,9	94,6
Köttfodermjöl, fiskmjöl	0,2	0,2	0,1	–	–
Fetter	21,2	27,7	29,0	30,6	30,5
Andra animaliska					
proteinfoder	8,5	13,3	8,9	6,5	5,7
Betmassa, melass	201,1	217,3	231,5	215,5	209,6
Mineralråvaror	18,0	20,9	19,5	20,0	20,7
Övriga råvaror	108,2	126,0	80,4	130,1	120,6
Summa	915,6	1 098,5	1 106,6	1 175,2	1 188,8
<i>Blandningar för häst m.fl.</i>					
	45,3	61,8	51,3	58,4	83,0

Källa: Statens jordbruksverk.

7 Växtodling

I kapitel 7 redovisas statistik över åkerarealens användning och skördar. I avsnittet om åkerarealens användning lämnas uppgifter bl.a. om arealen av olika grödor och antal företag med odling av respektive gröda. I avsnitten om skördar lämnas uppgifter om hektar- och totalskördar för slättervall (första skörd), spannmål, oljeväxter, potatis och sockerbetor.

Kapitlet innehåller avsnitt om

- Åkerarealens användning
- Hektarskördar
- Totalskördar

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom lantbruksregistret. 1997 baseras statistiken på uppgifter från ett urval av lantbruksföretag (ca 32 000 företag). T.o.m. 1995 har statistiken baserats på totalundersökningar.

Arealens fördelning på olika grödgrupper 1997 framgår av tabell 7.1 och diagram 7.2. Variationerna mellan åren för vissa grödgrupper kan vara stora. Spannmålsarealen har ökat med ungefär 4 % jämfört med i fjol. Arealen brödsäd har ökat något, fastän rågarealen minskat med 12 %. Odlingen av havre och vårkorn har ökat med 11 respektive 5 %, vilket huvudsakligen svarar för den ökade arealen fodersäd (5 %).

Baljväxtarealen har ökat med nästan 60 %. Arealen vårrys har minskat med nästan en femtedel. Arealen grönfoder har ökat med 10 %. Trädesarealen har minskat med nästan en fjärdedel och arealen ej utnyttjad åkermark med 5 %.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Grödfördelning
- Höstsådda arealer
- Potatisarealen fördelad efter odlingsstorlek
- Träda, outnyttjad åker m.m.
- Höst- eller vinterbevuxen åkermark, ekologisk odling

Tabell 7.1

Åkerarealens användning 1993-1997. Hektar

Use of arable land in 1993-1997. Hectares

Gröda	1993	1994	1995	1996	1997
Brödsäd	350 800	290 800	301 100	368 100	373 600
Fodersäd	802 400	882 400	803 400	848 100	895 100
Baljväxter	19 100	16 900	21 200	27 200	42 700
Vall och grönfoderv.	1 085 700	1 094 200	1 058 900	1 019 700	1 006 000
Potatis	36 300	33 000	35 000	36 600	35 800
Sockerbetor	51 300	53 400	57 500	59 200	60 500
Raps och rybs	145 500	128 500	104 600	65 400	63 600
Övriga växtslag ¹	52 200	52 800	46 400	49 900	52 100
Träda	56 000	52 900	278 600	268 700	204 400
Ej utnyttjad åkermark	180 500	175 300	59 800	68 500	64 900
Summa åkermark	2 779 700	2 780 100	2 766 600	2 811 500	2 798 600

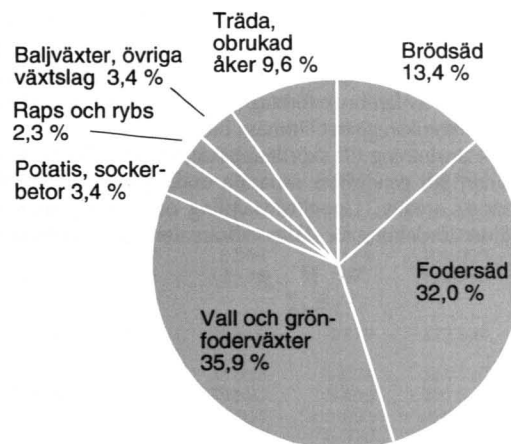
1) Till övriga växtslag har räknats frövall, oljelin, energiskog, trädgårdsväxter och "andra växtslag".

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Diagram 7.2

Åkerarealens användning 1997

Use of arable land in 1997

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

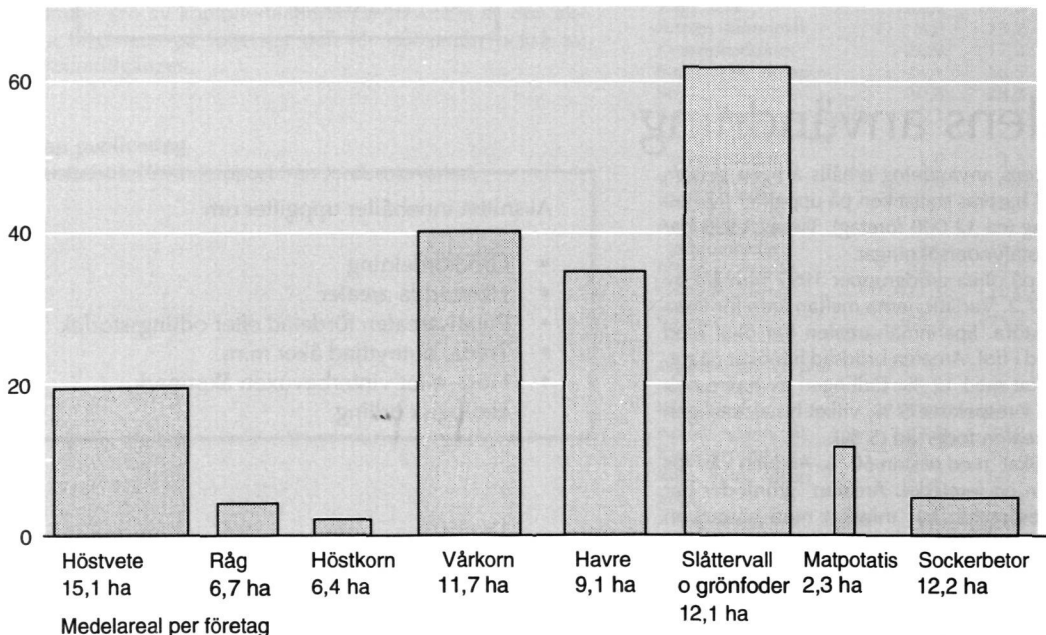
I diagram 7.3 nedan redovisas antal företag med odling av vissa grödor 1997 samt genomsnittliga arealer per företag för dessa grödor.

Diagram 7.3

Odlingen av vissa grödor 1997. Antal företag och genomsnittliga arealer per företag

Cultivation of certain crops in 1997. Number of holdings and areas per holding

Antal företag
i tusental

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen sedan 1968 från lantbruksregistret. 1997 baseras statistiken på ett urval av lantbruksföretag (ca 32 000 företag). En beskrivning av lantbruksregistret lämnas i bilaga 1.

I anslutning till skördeuppskattningarna (se beskrivning på sidan 80) genomförs separata undersökningar om bl.a. höst-sådda arealer. Uppgiftsinsamling om bärgningsmetoder och åldersfördelning för slåttervallsarealen har upphört och uppgif-

terna publicerades senast i 1993 års årsbok.

Skördeuppskattningarna genomförs på ett slumpmässigt urval av företag som har mer än 5,0 hektar åkerareal. I det följande redovisas resultat från dessa undersökningar. Redovisningen är upplagd så att resultat för olika s.k. grödgrupper lämnas var för sig. De grödgrupper som förekommer är: brödsäd, fodersäd, baljväxter, oljeväxter, vall, potatis och sockerbetor samt träda, outnyttjad åker m.m.

Spannmål

Av tabell 7.4 framgår att totala brödsädesarealen 1997 var ca 374 000 hektar. Av den arealen utgjorde höstvetete 80 %.

Den genomsnittliga arealen höstvetete per företag är högst för Östergötlands län med 23,1 hektar följt av Södermanlands län med 19,3 hektar samt Skaraborgs län med 18,6 hektar.

Tabell 7.4

Brödsäd 1997. Arealer och antal företag med odling

Bread grain in 1997. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstvetete		Vårvetete		Råg		Summa brödsäd
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar
<i>Län</i>							
Stockholms	13 601	780	1 714	164	762	92	16 076
Uppsala	19 375	1 306	4 190	351	1 052	148	24 617
Södermanlands	20 978	1 085	3 094	254	906	122	24 978
Östergötlands	50 343	2 181	2 819	250	3 764	434	56 925
Jönköpings	977	126	..	..	55	34	1 070
Kronobergs	301	57	98	..	199	71	598
Kalmar	9 270	917	662	106	1 537	324	11 469
Gotlands	7 303	864	957	131	1 983	358	10 243
Blekinge	2 036	314	955	94	504	151	3 495
Skåne	74 034	4 464	15 539	1 206	9 368	1 146	98 941
Hallands	8 747	904	1 244	153	912	185	10 904
Göteborgs o Bohus	3 723	612	206	82	..	..	3 977
Älvsborgs	11 939	1 027	998	171	849	176	13 787
Skaraborgs	55 977	3 017	2 859	321	5 705	726	64 541
Värmlands	3 324	290	677	44	223	62	4 225
Örebro	6 842	680	4 758	343	746	151	12 347
Västmanlands	9 682	946	3 694	320	548	77	13 924
Dalarnas	853	161	..	..	119	40	1 050
Gävleborgs	274	50	..	..	..	..	415
Västernorrlands	..	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	..	..	..
Norrbottnens	..	..	..	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	65 589	3 746	13 499	1 007	5 458	657	84 547
" mellanbygder	29 430	2 897	5 236	543	7 680	1 236	42 346
" norra slättbygder	107 960	5 323	5 407	559	9 238	1 119	122 604
Svealands slättbygder	72 253	4 911	17 352	1 426	3 998	578	93 603
Götalands skogsbygder	17 813	2 252	1 719	401	2 249	592	21 780
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 344	611	1 367	123	691	176	8 402
Nedre Norrland	196	43	..	..	..	..	306
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..	..
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 - 5,0	162	108	..	..	..	..	286
5,1 - 10,0	2 143	761	199	128	555	303	2 897
10,1 - 20,0	10 966	2 595	1 157	365	1 755	598	13 877
20,1 - 30,0	15 220	2 609	1 931	410	2 031	546	19 182
30,1 - 50,0	34 867	4 188	4 058	683	3 868	806	42 793
50,1 - 100,0	81 761	5 761	10 675	1 207	8 564	1 166	101 000
Över 100,0	154 476	3 762	26 548	1 256	12 538	875	193 563
<i>Hela riket</i>							
1997	299 594	19 784	44 588	4 065	29 416	4 379	373 598
1996	292 170	20 443	42 392	4 125	33 558	5 073	368 120
1995	222 304	16 619	39 076	3 869	39 693	5 499	301 073
1994	212 095	16 412	39 722	3 803	38 957	5 653	290 774
1993	271 818	20 374	32 581	3 562	46 390	6 970	350 789
1992	233 678	18 191	36 647	3 992	34 597	5 657	304 922

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Hösten 1997 såddes 347 000 hektar vete och 36 000 hektar råg. Arealen höstvete är ca 15 % större än förra året och nästan 30 % över genomsnittet för de senaste fem åren.

Sådden av höstråg är 20 % större än förra året men ca 10 % mindre än femårsgenomsnittet.

Uppgifterna om höstsådda arealer avser företag med mer än 5,0 hektar åker. Odling av höstsådd brödsäd, fodersäd och höstsådda oljeväxter på företag med 2,1–5,0 hektar åker omfattar vanligtvis cirka 0,3 % av den totala höstsådda arealen, vilket för 1997 motsvarar cirka 1 500 hektar.

Uppgifterna om höstsådda arealer är ej jämförbara med lantbruksregistrets uppgifter om arealer till skörd året därpå, vilket till en del beror på att utvintringen är beaktad i lantbruksregistrets uppgifter.

Tabell 7.5
Höstsådda arealer av höstvete och höstråg 1997. Hektar¹
Autumn-sown areas of wheat and rye in 1997. Hectares

Område	Höstvete	Höstråg
Län		
Stockholms	12 700	1 100
Uppsala	24 100	..
Södermanlands	26 700	1 200
Östergötlands	54 900	3 700
Jönköpings	900	..
Kronobergs	..	..
Kalmar	8 800	1 800
Gotlands	4 800	2 100
Blekinge	1 600	..
Skåne	79 200	16 200
Hallands	11 000	1 100
Göteborgs o Bohus	4 700	..
Älvsborgs	13 600	..
Skaraborgs	69 500	4 600
Värmlands	5 600	100
Örebro	11 200	1 300
Västmanlands	14 400	..
Dalarnas	..	..
Gävleborgs	..	..
Västernorrlands	..	..
Jämtlands	..	..
Västerbottens	..	..
Norrbottnens	..	..
Produktionsområde		
Götalands södra slättbygder	69 700	8 700
" mellanbygder	28 500	11 900
" norra slättbygder	127 900	9 500
Svealands slättbygder	93 000	4 300
Götalands skogsbygder	19 500	1 400
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 100	700
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	..	..
Hela riket²		
1997	346 800	36 500
1996	299 600	30 800
1995	318 400	39 700
1994	228 100	46 500
1993	226 400	39 000
1992	269 500	43 800

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).
2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Odlingen av höstkorn är nu av liten omfattning. Arealen rågvete är mindre än förra året men ligger ändå nära 25 % över femårsgenomsnittet.

Uppgifterna om höstsådda arealer avser företag med mer än 5,0 hektar åker.

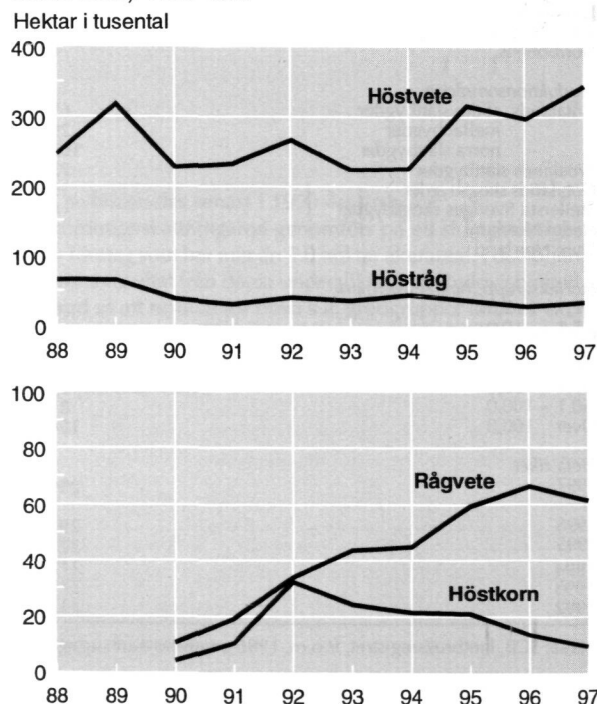
Tabell 7.6
Höstsådda arealer av höstkorn och rågvete 1997. Hektar¹
Autumn-sown areas of barley and rye wheat in 1997. Hectares

Område	Höstkorn	Rågvete
Produktionsområden		
Götalands södra slättbygder	2 800	7 700
" mellanbygder	5 200	17 100
" norra slättbygder	1 100	16 200
Svealands slättbygder	..	8 000
Götalands skogsbygder	400	10 600
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	2 300
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	..	..
Hela riket²		
1997	9 600	61 900
1996	13 800	67 200
1995	21 200	59 900
1994	21 700	45 200
1993	24 500	44 100
1992	32 800	34 300

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).
2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.7
Höstsådda arealer av höstvete, höstråg, rågvete och höstkorn 1988–1997
Autumn-sown areas of winter wheat, winter rye, rye wheat and winter barley 1988–1997

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.8

Fodersäd 1997. Arealer och antal företag med odling

Coarse grain in 1997. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstkorn		Vårkorn		Havre		Rågvete		Blandsäd		Summa fodersäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
Län											
Stockholms	..	..	14 702	902	11 973	1 089	1 485	135	970	115	29 401
Uppsala	860	71	45 411	2 287	14 930	1 669	1 985	241	2 387	271	65 573
Södermanlands	..	..	18 659	1 223	23 619	1 601	2 390	239	1 363	151	46 169
Östergötlands	847	79	23 422	1 911	19 841	2 006	10 191	937	2 605	320	56 905
Jönköpings	299	84	9 259	1 844	10 880	2 008	1 402	314	1 905	357	23 746
Kronobergs	..	..	5 072	1 133	6 750	1 190	1 079	288	889	213	13 938
Kalmar	2 246	385	19 309	2 071	7 909	1 222	5 796	810	1 682	246	36 943
Gotlands	1 384	245	17 572	1 395	2 074	525	6 293	901	469	76	27 792
Blekinge	360	106	5 041	798	1 439	391	1 520	287	197	71	8 557
Skåne	6 675	943	97 111	7 118	15 417	2 231	13 098	1 808	2 411	320	134 713
Hallands	427	63	25 390	2 510	15 365	2 280	4 859	824	1 875	251	47 916
Göteborgs o Bohus	..	..	7 152	1 134	11 313	1 823	629	130	1 883	316	21 040
Älvsborgs	492	133	17 782	2 459	27 411	3 461	1 675	253	1 983	322	49 345
Skaraborgs	719	111	26 797	2 518	61 156	5 196	10 278	1 193	3 564	401	102 514
Värmlands	..	..	16 960	1 401	17 671	1 473	347	33	669	88	35 808
Örebro	..	..	20 697	1 441	24 780	1 825	2 140	240	541	84	48 208
Västmanlands	..	..	32 066	1 618	26 405	1 745	1 048	125	1 100	104	60 751
Dalarnas	..	..	17 759	1 348	5 480	901	..	..	500	91	23 778
Gävleborgs	..	..	16 158	1 541	8 214	1 397	..	..	900	147	25 356
Västernorrlands	..	..	8 137	967	917	324	..	..	551	145	9 614
Jämtlands	–	–	3 259	456	360	108	–	–	486	82	4 105
Västerbottens	..	..	15 560	1 453	865	222	..	..	1 039	154	17 521
Norrbottens	..	..	4 351	379	697	129	..	..	276	52	5 391
Produktionsområden											
Götalands södra slättbygder	4 343	519	79 611	5 042	19 697	2 399	10 072	1 403	2 480	266	116 204
" mellanbygder	6 101	1 050	61 913	5 497	9 377	1 931	18 051	2 529	1 453	262	96 894
" norra slättbygder	1 477	211	48 778	4 227	81 320	7 141	18 381	1 802	4 206	489	154 162
Svealands slättbygder	1 490	161	136 831	7 627	107 009	7 989	8 895	948	6 442	715	260 667
Götalands skogsbygder	1 682	416	58 948	9 617	61 810	10 128	9 007	1 828	10 426	1 776	141 874
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	34 644	3 225	27 560	3 349	1 843	260	1 922	280	66 115
Nedre Norrland	..	..	26 879	2 806	7 129	1 525	..	..	1 878	367	36 018
Övre Norrland	..	..	20 023	1 866	1 562	352	126	20	1 439	221	23 150
Storleksgrupp, hektar åkermark											
2,1 – 5,0	..	..	2 118	1 205	2 355	1 558	75	..	274	143	4 902
5,1 – 10,0	508	250	9 320	3 545	9 260	3 579	1 057	370	939	453	21 084
10,1 – 20,0	1 280	367	32 815	7 418	29 591	6 985	3 146	1 020	2 981	840	69 813
20,1 – 30,0	1 263	269	40 792	6 108	33 233	5 421	4 469	1 168	3 131	700	82 888
30,1 – 50,0	2 790	489	81 964	8 591	58 236	6 910	9 758	1 875	6 647	936	159 395
50,1 – 100,0	4 430	613	144 819	8 881	90 135	6 652	21 017	2 672	9 888	954	270 289
Över 100,0	4 921	359	155 799	4 160	92 654	3 410	26 952	1 633	6 388	351	286 713
Hela riket											
1997	15 272	2 394	467 628	39 908	315 465	34 815	66 473	8 801	30 247	4 377	895 085
1996	22 061	3 179	446 503	41 111	283 588	34 198	61 694	8 493	34 230	4 587	848 075
1995	26 220	3 644	427 155	41 047	278 322	34 503	44 577	6 275	27 124	4 280	803 398
1994	29 536	3 951	443 489	41 169	341 415	37 202	42 527	6 335	25 421	4 055	882 388
1993	36 983	4 908	383 454	40 680	321 961	37 810	35 330	5 712	24 635	4 200	802 363
1992	..	..	454 097 ¹	44 471 ¹	360 859	40 302	..	..	47 420 ²	6 915 ²	862 376

1) Inklusive höstkorn.

2) Inklusive rågvete.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Fr.o.m. 1993 särredovisas höstkorn och rågvete. Av fodersåden svarar korn för 54 % av arealen, havre för drygt 35 %, rågvete för 7 % och blandsäd för 3 %. Fodersådens andel av den totala åkerarealen är 32 %.

Den genomsnittliga arealen havre per företag 1997 är högst för Västmanlands län med 15,1 hektar följt av Södermanlands län med 14,8 hektar och Örebro län 13,6 hektar.

Baljväxter

Av tabell 7.9 framgår att totala baljväxtarealen 1997 var nästan 43 000 hektar, vilket är en ökning med nästan 57 % jämfört med 1996.

Tabell 7.9

Baljväxter 1997. Arealer och antal företag med odling

Leguminous plants in 1997. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Kokärter, foderärter, vicker och åkerbönor		Konservärter		Bruna bönor		Summa baljväxter Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	1 237	125	—	—	—	—	1 237
Uppsala	2 884	386	—	—	—	—	2 884
Södermanlands	2 989	290	—	—	—	—	2 989
Östergötlands	5 951	638	—	—	—	—	5 951
Jönköpings	..	..	—	—	—	—	..
Kronobergs	..	..	—	—	—	—	..
Kalmar	821	122	..	..	920	130	1 764
Gotlands	599	123	—	—	—	—	599
Blekinge	..	..	—	—	—	—	..
Skåne	7 136	836	6 425	429	—	—	13 563
Hallands	1 354	233	348	29	—	—	1 703
Göteborgs o Bohus	226	50	—	—	—	—	226
Älvsborgs	1 178	175	1 026	89	—	—	2 205
Skaraborgs	3 782	513	1 195	85	—	—	4 976
Värmlands	723	90	—	—	—	—	723
Örebro	1 229	154	—	—	—	—	1 229
Västmanlands	2 277	312	—	—	—	—	2 277
Dalarnas	151	37	—	—	—	—	151
Gävleborgs	..	..	—	—	—	—	..
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens	—	—	—	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	5 935	700	5 651	381	—	—	11 586
" mellanbygder	3 340	514	839	58	921	131	5 100
" norra slättbygder	9 567	1 134	2 206	173	—	—	11 774
Svealands slättbygder	11 055	1 284	—	—	—	—	11 055
Götalands skogsbygder	1 727	308	317	23	—	—	2 045
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 040	194	—	—	—	—	1 055
Nedre Norrland	—	—	—	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—	—	—	—
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	..	..	..	..	..	..	..
5,1 – 10,0	..	116	..	..	..	..	..
10,1 – 20,0	665	247	..	..	..	..	724
20,1 – 30,0	1 316	323	..	..	..	..	1 594
30,1 – 50,0	3 136	672	798	89	192	39	4 126
50,1 – 100,0	9 291	1 402	2 204	208	350	50	11 844
Över 100,0	18 015	1 371	5 736	298	332	23	24 084
<i>Hela riket¹</i>							
1997	32 742	4 162	9 028	635	921	131	42 692
1996	17 713	2 540	8 821	621	690	98	27 225
1995	11 959	1 871	8 578	..	709	..	21 246
1994	6 598	1 281	9 051	..	1 227	..	16 876
1993	8 720	1 786	9 126	..	1 265	..	19 111
1992	14 059	2 703	..	..	..	..	..

1) 1993 var första året som separata uppgifter om konservärter och bruna bönor insamlades.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Oljeväxter

Den odlade arealen raps och rybs har minskat med 3 % jämfört med 1996. Av landets nästan 23 000 hektar höstraps odlas ca 14 700 hektar i Skåne län. Efter att arealen höstrybs har minskat under en följd av år har odlingen mer än fördubblats jämfört

med 1996 och är nu nästan 1 800 hektar. Arealen vårrybs har minskat med nästan en femtedel. Odlingen av oljelin har ökat med nästan 30 % jämfört med 1996 och uppgår nu till 9 500 hektar totalt i riket.

Tabell 7.10

Oljeväxter 1997. Arealer och antal företag med odling

Oiliferous plants in 1997. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstraps		Våraps		Höstrybs		Vårrybs		Summa raps och rybs Areal, hektar	Oljelin	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag		Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>											
Stockholms	..	..	1 317	98	..	..	2 387	108	3 860	277	24
Uppsala	..	..	2 629	258	301	31	2 096	160	5 078	568	51
Södermanlands	223	34	1 054	85	323	26	4 069	296	5 669	376	33
Östergötlands	3 134	311	2 727	263	226	49	3 193	332	9 280	2 127	226
Jönköpings	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Kalmar	1 070	151	499	70	..	..	..	..	1 753	..	62
Gotlands	1 366	271	625	134	..	..	551	104	2 595	..	..
Blekinge	..	..	192	27	..	..	..	..	269	..	..
Skåne	14 722	1 493	4 017	415	..	..	508	87	19 428	828	93
Hallands	..	..	527	64	..	..	494	88	1 068	138	40
Göteborgs o Bohus	..	..	..	..	..	..	..	..	193	..	..
Älvsborgs	..	..	478	48	..	..	460	47	1 166	944	123
Skaraborgs	1 872	271	2 327	270	234	44	2 137	256	6 570	1 346	142
Värmlands	..	..	..	..	..	..	303	..	392	..	..
Örebro	..	..	616	66	..	..	910	108	1 667	1 212	131
Västmanlands	..	..	2 215	214	..	..	1 756	177	3 984	477	63
Dalarnas	..	..	..	..	..	..	165	33	165	..	..
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Norrbottnens	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	11 895	1 143	3 132	296	..	..	850	143	16 035	596	78
" mellanbygder	5 116	764	2 116	326	..	..	625	117	7 935	833	108
" norra slättbygder	4 817	560	5 171	547	399	68	5 145	537	15 532	3 630	415
Svealands slättbygder	323	52	7 795	715	901	90	11 227	851	20 246	3 110	311
Götalands skogsbygder	648	73	1 015	137	145	..	722	118	2 530	685	114
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	245	25	..	..	851	128	1 292	677	74
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>											
2,1 – 5,0	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
5,1 – 10,0	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
10,1 – 20,0	640	188	357	87	..	..	..	98	1 495	688	138
20,1 – 30,0	829	201	736	151	..	..	895	184	2 599	429	101
30,1 – 50,0	3 104	536	2 297	405	287	57	1 694	300	7 382	910	159
50,1 – 100,0	6 494	865	5 289	695	348	53	4 635	591	16 767	2 763	337
Över 100,0	11 669	737	10 755	694	912	75	11 690	685	35 026	4 642	331
<i>Hela riket</i>											
1997	22 888	2 601	19 475	2 046	1 787	261	19 432	1 899	63 582	9 534	1 106
1996	21 737	2 444	18 976	2 193	811	110	23 869	2 344	65 394	7 407	879
1995	56 084	5 316	23 311	2 670	1 587	205	23 661	2 450	104 643	4 288	..
1994	46 035	5 038	53 033	5 326	1 746	253	27 647	2 998	128 461	3 008	..
1993	74 460	7 248	46 203	4 819	2 455	354	22 370	2 564	145 488	..	..
1992	51 364	5 524	56 519	6 288	3 145	466	26 366	3 076	137 394	..	..

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Sådden av höstraps är nästan 25 % mindre än 1996 och har halverats i jämförelse med femårsgenomsnittet.

Hösttrybs har satts i mycket begränsad omfattning och främst i Svealands slättbygder.

Uppgifterna om höstsådda arealer avser företag med mer än 5,0 hektar åker.

Odling av oljeväxter förekom i Sverige redan på 1800-talet. Oljan användes då i första hand till belysning. För detta ändamål blev den emellertid omkring sekelskiftet ersatt av billigare mineraloljor. Därmed upphörde också odlingen av oljeväxter. Under första världskrigets avspärning kom odlingen återigen tillfälligt igång. Men först från och med andra världskriget har oljeväxterna blivit en ständigt återkommande gröda i landets växtodling.

Oljan används bl.a. som råmaterial vid framställning av matfett, tvål och såpa. Vid utvinningen av olja erhålls som biprodukt oljekraftfoder.

Tabell 7.11

Höstsådda arealer av raps och rybs 1997. Hektar¹

Autumn-sown areas of rape and turnip rape in 1997. Hectares

Område	Höstraps	Hösttrybs
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	12 600	..
" mellanbygder	4 500	..
" norra slättbygder	4 100	..
Svealands slättbygder	500	..
Götalands skogsbygder	500	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	..	..
<i>Hela riket²</i>		
1997	22 300	1 000
1996	29 400	2 100
1995	49 500	2 000
1994	58 500	1 000
1993	60 300	1 000
1992	77 200	1 700

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).

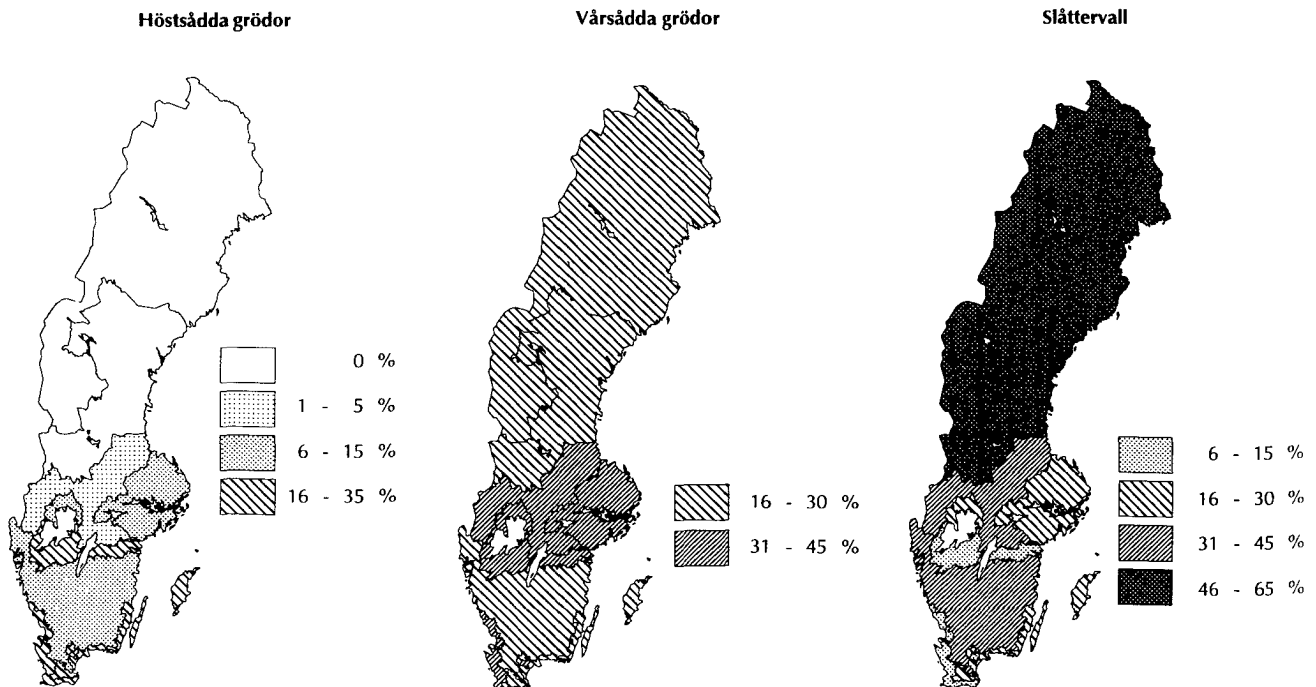
2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Karta 7.12

Arealen höstsådda respektive vårsådda grödor samt slättevall 1997 i procent av total åkerareal inom produktionsområden

Area of autumn-sown, spring-sown crops and ley in 1997 in percent of total area for production areas

Källa: SCB, lantbruksregistret och objektiv skördeuppskattning.

De klimatiska förutsättningarna för växtodling varierar inom landet. I karta 7.12 visas hur stora andelar av åkerarealen som

besätts med höstsådda respektive vårsådda grödor samt slättevall 1997.

Vall

Arealen slåttervall och grönfoder har minskat något jämfört med 1996. I de fyra nordligaste länen utgör dessa grödor mer än halva totala åkerarealen.

Den genomsnittliga arealen slåttervall och grönfoder per företag är 12,5 hektar. Högsta genomsnittsarealerna har Gotlands och Norrbottens län med 16,9 respektive 16,4 hektar.

Tabell 7.13

Vall och grönfoder 1997. Arealer och antal företag med odling

Ley and green fodder in 1997. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Slåttervall ¹		Frövall		Betesvall		Summa vall ¹
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
Län							
Stockholms	18 755	1 354	..	..	8 389	1 041	27 160
Uppsala	28 160	1 921	..	..	8 264	1 159	36 536
Södermanlands	22 610	1 459	384	30	9 067	1 028	32 060
Östergötlands	40 062	2 608	1 049	81	10 497	1 533	51 609
Jönköpings	51 347	4 049	..	..	10 198	2 247	61 566
Kronobergs	27 133	2 610	..	..	9 191	1 750	36 332
Kalmar	50 876	3 204	..	..	13 642	2 229	64 569
Gotlands	27 123	1 604	..	..	7 076	1 151	34 310
Blekinge	10 670	1 275	..	..	4 639	912	15 309
Skåne	69 402	6 627	2 724	201	29 466	4 964	101 592
Hallands	31 822	3 075	488	52	14 045	2 432	46 356
Göteborgs o Bohus	23 706	2 704	..	..	8 971	1 921	33 006
Älvsborgs	51 568	4 889	945	93	18 553	3 733	71 066
Skaraborgs	48 835	3 948	233	27	17 190	2 712	66 258
Värmlands	41 013	3 563	202	30	13 317	2 093	54 532
Örebro	20 136	1 713	527	52	8 340	1 277	29 003
Västmanlands	15 384	1 406	919	72	6 220	982	22 523
Dalarnas	23 305	2 007	..	..	7 521	1 285	30 909
Gävleborgs	32 559	2 519	..	..	9 762	1 700	42 327
Västernorrlands	33 182	2 636	..	..	6 888	1 436	40 209
Jämtlands	32 331	2 136	..	..	6 759	1 106	39 110
Västerbottens	44 821	2 988	..	..	4 198	1 067	49 116
Norrbottens	26 474	1 611	..	..	2 483	543	28 965
Produktionsområden							
Götalands södra slåttbygder	30 628	2 977	2 524	189	14 015	2 393	47 167
" mellanbygder	84 481	5 968	376	47	25 054	4 154	109 910
" norra slåttbygder	65 490	5 509	1 873	158	24 145	3 987	91 508
Svealands slåttbygder	109 036	7 900	1 901	154	41 676	5 456	152 613
Götalands skogsbygder	236 014	20 897	1 120	116	75 675	14 326	312 809
Mellersta Sveriges skogsbygder	72 737	6 455	351	58	23 899	4 062	96 987
Nedre Norrland	95 991	7 089	..	49	22 486	4 134	118 637
Övre Norrland	76 898	5 111	..	80	7 728	1 787	84 791
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 5,0	24 204	8 613	..	..	9 705	4 633	33 916
5,1 – 10,0	58 410	11 981	..	..	20 436	6 844	79 089
10,1 – 20,0	99 646	12 552	159	60	30 389	7 804	130 193
20,1 – 30,0	92 315	7 812	..	64	28 022	5 173	120 790
30,1 – 50,0	161 318	9 329	628	119	46 128	6 890	208 074
50,1 – 100,0	214 742	8 436	1 800	224	61 293	6 458	277 835
Över 100,0	120 640	3 183	5 180	313	38 705	2 496	164 525
Hela riket							
1997	771 275	61 905	8 470	852	234 677	40 299	1 014 422
1996	772 353	64 659	7 854	953	247 369	41 673	1 027 575
1995	782 009	65 684	7 822	1 037	276 927	42 623	1 066 758
1994	779 557	68 748	8 241	1 385	314 666	45 196	1 102 464
1993	771 231	69 055	7 863	1 395	314 458	45 528	1 093 552
1992	736 480	69 457	8 791	1 385	292 825	44 975	1 038 093

1) Inklusive grönfoder.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Potatis och sockerbetor

Matpotatisarealen minskade med 3 % under 1997. Odling av potatis för stärkelse är i stort sett oförändrad jämfört med föregående år. Blekinge och Skåne län svarar för drygt 85 % av

denna odling. Odlingen av sockerbetor ökade med 2 % under 1997 och den genomsnittliga arealen per företag var 12,2 hektar.

Tabell 7.14

Potatis och sockerbetor 1997. Arealer och antal företag med odling

Potatoes and sugar beets in 1997. Areas and holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Matpotatis		Potatis för stärkelse ¹		Summa potatis Areal, hektar	Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag		Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>							
Stockholms	202	225	–	–	202	–	–
Uppsala	427	272	–	–	427	–	–
Södermanlands	172	107	–	–	172	–	–
Östergötlands	1 834	297	..	..	1 845	–	–
Jönköpings	311	560	..	..	316	–	–
Kronobergs	291	357	..	..	319	–	–
Kalmar	736	401	957	98	1 693	2 181	141
Gotlands	768	200	–	–	768	4 900	535
Blekinge	206	277	2 790	284	2 997	1 120	133
Skåne	7 853	1 219	4 993	515	12 845	51 391	3 982
Hallands	3 160	603	173	36	3 333	863	155
Göteborgs o Bohus	253	623	–	–	253	–	–
Älvsborgs	434	860	–	–	434	–	–
Skaraborgs	3 799	568	..	..	3 911	–	–
Värmlands	873	494	–	–	873	–	–
Örebro	1 014	247	..	..	1 019	–	–
Västmanlands	211	85	–	–	211	–	–
Dalarnas	785	472	–	–	785	–	–
Gävleborgs	563	583	–	–	563	–	–
Västernorrlands	595	969	–	–	595	–	–
Jämtlands	460	698	–	–	460	–	–
Västerbottens	916	931	..	..	919	–	–
Norrbottens	871	650	..	..	876	–	–
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	7 143	1 057	1 110	180	8 253	42 622	3 099
" mellanbygder	5 095	1 055	7 211	667	12 306	17 343	1 766
" norra slättbygder	5 029	732	..	..	5 143	–	–
Svealands slättbygder	2 275	883	..	..	2 279	–	–
Götalands skogsbygder	2 133	2 985	635	102	2 768	491	80
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 284	984	–	–	1 284	–	–
Nedre Norrland	1 879	2 221	–	–	1 879	–	–
Övre Norrland	1 894	1 782	..	..	1 902	–	..
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	622	2 161	–	–	622	–	..
5,1 – 10,0	942	2 291	..	..	995	271	113
10,1 – 20,0	1 851	2 094	220	87	2 071	1 776	468
20,1 – 30,0	2 232	1 424	458	105	2 690	3 355	623
30,1 – 50,0	3 396	1 444	1 560	235	4 956	7 913	1 100
50,1 – 100,0	7 575	1 515	2 790	298	10 365	18 895	1 606
Över 100,0	10 115	770	4 000	212	14 114	28 193	995
<i>Hela riket</i>							
1997	26 732	11 699	9 081	969	35 813	60 459	4 947
1996	27 577	13 009	9 060	1 011	36 636	59 223	5 074
1995	27 630	13 371	7 371	916	35 001	57 518	5 143
1994	25 449	14 466	7 539	968	32 988	53 353	5 308
1993	27 815	15 977	8 469	1 121	36 284	51 287	5 480
1992	30 414	16 805	8 791	1 227	39 205	47 963	5 710

1) Inklusive potatis för råsprit t.o.m. 1994.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 7.15 visar att det för både matpotatis och potatis för stärkelse på riksnivå endast skett små förändringar de senaste åren beträffande grödarealens fördelning på odlingar av olika storlek. Utvecklingen går mot minskad andel för de mindre odlingarna. Fram t.o.m. 1992 togs uppgifterna fram i anslut-

ning till objektiva skördeuppskattningarna. Därefter har uppgifterna sammanställts genom en specialbearbetning av lantbruksregistret. På grund av att lantbruksregistret fr.o.m. 1996 baseras på ett urval av lantbruksföretag är uppgifter avseende 1995 de sista som redovisas.

Tabell 7.15

Potatisarealerna fördelade efter odlingsstorlek 1995. Procent

Areas of potatoes distributed by size of cultivation in 1995. Per cent

Gröda; område	Storleksgrupp, hektar matpotatis respektive potatis för stärkelse och råsprit						
	0,5 – 1,5	1,6 – 3,0	3,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	Över 30,0
Matpotatis							
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	2	6	8	28	30	13	12
" mellanbygder	5	6	8	20	30	16	14
" norra slättbygder	2	3	5	16	27	19	29
Svealands slättbygder	8	6	10	15	28	11	23
Götalands skogsbygder	15	11	8	21	22	10	14
Mellersta Sveriges skogsbygder	11	7	11	20	32	6	13
Nedre Norrland	16	11	11	18	20	3	21
Övre Norrland	12	9	9	23	26	7	14
<i>Hela riket</i>							
1995	6	6	8	21	28	13	18
1994	6	7	10	21	28	13	15
1993	6	8	10	22	27	11	16
1992	4	8	11	19	29	12	18
1991	5	8	11	23	27	13	14
1990	4	9	13	25	27	11	12
Potatis för stärkelse¹							
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	3	11	18	16	31	8	13
" mellanbygder	1	4	7	25	32	13	19
" norra slättbygder	–	–	7	36	34	23	–
Svealands slättbygder	–	–	–	–	–	–	–
Götalands skogsbygder	4	10	18	38	21	10	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	–	–	–
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	100	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>							
1995	1	5	9	25	31	13	17
1994	2	6	10	24	29	11	17
1993	2	6	11	25	29	11	17
1992	2	6	10	28	26	13	14
1991	3	5	11	22	31	16	12
1990	4	9	10	24	26	10	17

1) Inklusive potatis för råsprit t.o.m. 1994.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och lantbruksregistret.

Träda, outnyttjad åker m.m.

Arealen träda och energiskog har minskat med 24 % respektive 4 %. Arealen annan obrukad åker uppgår till nästan 33 800

hektar vilket är en minskning med 8 %. Den totala arealen åkermark har minskat med 13 000 hektar jämfört med 1996.

Tabell 7.16**Träda, outnyttjad åker m.m. 1997. Hektar**

Bare fallow, untilled arable land etc. in 1997. Hectares

Område; storleksgrupp	Träda	Energiskog	Trädgårds- växter	Andra växtslag	Ej utnyttjad slätter- och betesvall	Annan obrukad åker	Hela åker- arealen
<i>Län</i>							
Stockholms	9 899	875	277	..	837	1 332	91 480
Uppsala	13 592	2 475	75	..	939	970	154 097
Södermanlands	15 126	2 040	203	73	751	1 962	132 570
Östergötlands	22 001	1 603	700	..	405	1 831	211 300
Jönköpings	2 011	..	246	..	521	679	90 636
Kronobergs	1 615	..	144	..	872	..	55 813
Kalmar	7 135	..	1 018	68	1 025	1 122	131 381
Gotlands	3 936	..	572	177	..	..	86 686
Blekinge	1 656	..	1 184	..	..	..	35 546
Skåne	22 890	2 686	6 270	1 325	1 323	3 159	470 955
Hallands	5 549	..	835	182	667	655	120 279
Göteborgs o Bohus	4 382	..	194	..	1 759	1 399	66 598
Älvsborgs	11 964	..	211	..	2 334	2 416	156 070
Skaraborgs	24 249	836	850	98	1 759	1 349	279 259
Värmlands	12 044	600	261	..	3 620	2 697	116 309
Örebro	10 324	1 920	416	..	1 163	930	109 736
Västmanlands	17 705	1 643	110	..	624	1 409	125 725
Dalarnas	4 351	..	206	..	958	627	63 517
Gävleborgs	3 179	..	128	..	1 410	1 076	74 819
Västernorrlands	2 047	..	197	..	3 051	1 684	57 582
Jämtlands	1 099	..	99	..	1 305	658	46 836
Västerbottens	4 481	..	99	..	3 179	2 944	78 392
Norrbottens	3 151	..	302	..	2 124	2 146	42 988
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	17 583	1 218	4 305	931	709	1 732	353 489
" mellanbygder	17 828	1 329	4 807	684	977	2 687	320 979
" norra slättbygder	46 418	1 874	1 368	214	1 969	3 119	459 315
Svealands slättbygder	72 065	9 342	1 216	1 019	4 682	7 293	639 194
Götalands skogsbygder	22 077	1 222	1 629	..	6 681	7 440	524 590
Mellersta Sveriges skogsbygder	14 614	419	416	..	4 702	3 032	199 378
Nedre Norrland	6 067	..	453	..	5 788	3 347	172 778
Övre Norrland	7 735	..	407	..	5 597	5 105	128 850
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 - 5,0	4 279	..	796	..	5 617	3 603	54 340
5,1 - 10,0	9 335	..	1 156	..	9 124	6 850	131 604
10,1 - 20,0	18 686	1 111	1 882	..	6 743	6 961	256 185
20,1 - 30,0	18 244	1 178	1 296	196	3 150	3 324	260 915
30,1 - 50,0	30 710	1 963	2 103	..	2 796	3 180	477 061
50,1 - 100,0	52 311	3 451	3 423	1 156	2 272	4 857	777 230
Över 100,0	70 822	7 668	3 943	1 563	1 404	4 978	841 239
<i>Hela riket</i>							
1997	204 388	15 564	14 600	3 978	31 106	33 754	2 798 574
1996	268 680	16 236	14 962	3 476	31 888	36 638	2 811 534
1995	278 633	13 575	..	20 692 ¹	22 419	37 397	2 766 641
1994	52 856	10 518	..	31 067 ¹	28 016	147 308	2 780 077
1993	56 074	8 366	..	35 925 ²	31 238	149 252	2 779 729
1992	64 894	..	..	42 705 ³	35 670	180 661	2 767 942

1) Inklusive trädgårdsväxter.

2) Inklusive trädgårdsväxter och oljelin.

3) Inklusive trädgårdsväxter, oljelin, konserverter, bruna bönor och energiskog.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Annan publicering om åkerarealens användning*Rapporter från lantbrukets företagsregister*

Åkerarealens användning och trädgårdsväxter. SCB. Statistiska meddelanden (SM) J 10 senast J 10 SM 9801.

Preliminära uppgifter om åkerarealens användning. SCB.

Statistiska meddelanden (SM) J 61 senast J 61 SM 9701.

Rapporter från skördeuppskattningarna

Höststadda arealer. SCB. Statistiska meddelanden (SM) J 12 senast J 12 SM 9705.

Höst- eller vinterbevuxen åkermark

För att minska kväveläcket från jordbruksmark finns det sedan 1992 särskilda krav på att åkermarken i Götaland skall vara bevuxen under höst och vinter. På varje lantbruk med mer än 5,0 hektar åker skall en viss minsta andel av åkern vara s.k. grön mark. För de fyra sydligaste länen är kravet att minst 60 % av åkermarken skall vara höst- eller vinterbevuxen. För övriga län i Götaland är kravet minst 50 %.

Godkända grödor för grön mark är höstsäd, höstoljeväxter, vall, sockerbetor m.fl. rotväxter, fleråriga frukt- och bärödlingar, energiskog och fånggrödor. Från hösten 1996 får även obearbetad mark efter spannmål eller oljeväxter räknas som grön mark.

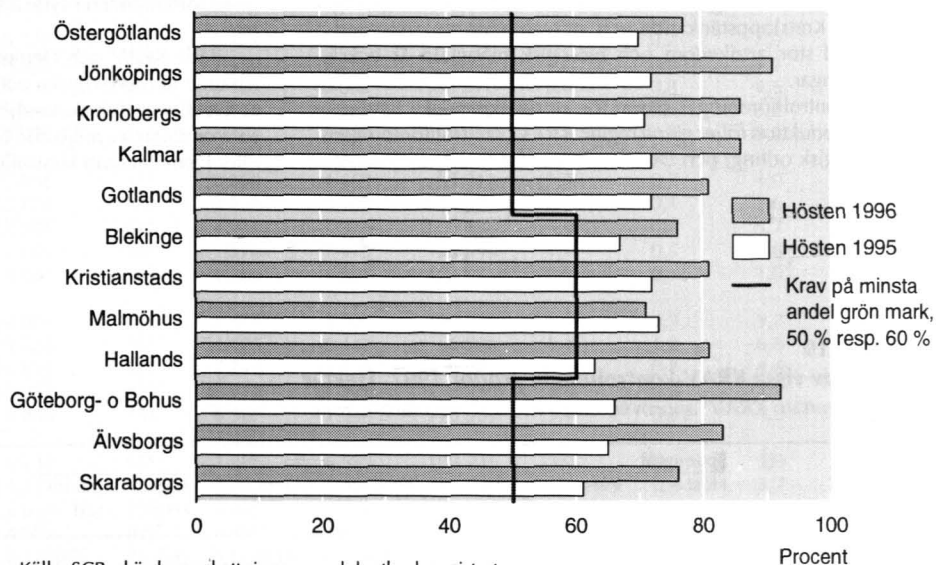
Götalandslänen uppnår 1995 och 1996 de fastställda kraven på minsta andel grön mark, vilket framgår av diagram 7.17. I och med att obearbetad mark är godkänd fr.o.m. 1996 är andelen grön mark betydligt högre hösten 1996.

Totalt för Götaland är andelen grön mark 80 % under 1996. Fördelningen mellan olika grödor och grödgrupper framgår av diagram 7.18. Vallgrödorna och höstsäd står för den största andelen av den höst- eller vinterbevuxna åkermarken. Obearbetad mark efter spannmål eller oljeväxter anges som "obearbetad stubb". Arealer som trädas enligt reglerna för EUs arealersättning uppfyller också kraven för grön mark. Reglerna innebär att EU-trädan under hösten ligger som obearbetad mark eller är besädd med vall, fånggröda, höstsäd eller höstoljeväxter. Arealer med EU-träda som höstsås redovisas här under gruppen höstsäd eller höstoljeväxter.

Diagram 7.17

Andel höst- eller vinterbevuxen åkermark i Götaland 1995 och 1996. Procent

Proportion of autumn- or wintergrown arable land in Götaland 1995 and 1996. Percent

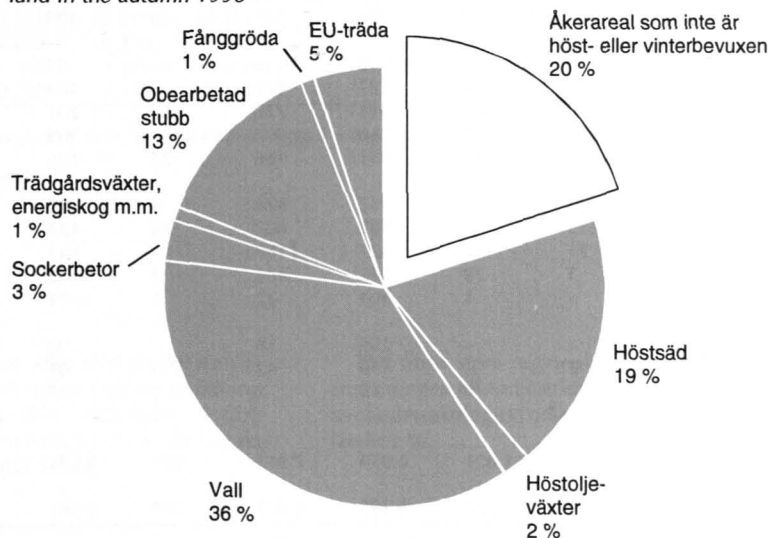

Källa: SCB, skördeuppskattningarna och lantbruksregistret.

Diagram 7.18

Höst- eller vinterbevuxen åkermark i Götaland. Andelar av den totala åkerarealen hösten 1996

Autumn- or wintergrown arable land in Götaland. Proportions of total arable land in the autumn 1996

Källa: SCB, skördeuppskattningarna och lantbruksregistret.

Ekologisk odling

Ekologisk odling (tidigare s.k. "alternativodling") är en odlingsmetod som syftar till ett naturanpassat jordbruk utan lättlösligt handelsgödsel och kemiska bekämpningsmedel. Förutom att ekologisk odling sker av miljöskäl är målsättningen att producera livsmedel av hög kvalitet i ett resursbevarande, långsiktigt lantbruk. Kretsloppstänkande och strävan efter ett kulturlandskap med stor artrikedom och biologisk mångfald är också målsättningar.

Två kontrollföreningar svarar för att de ekologiska lantbrukarnas produktion följer givna regler. KRAV (Kontrollföreningen för ekologisk odling) och Demeterförbundet (biodynamisk od-

ling), ställer sinsemellan något olika krav på godkännande.

Vid biodynamisk odling krävs inte bara frånvaro av kemiska bekämpnings- och gödselmedel, utan även att biodynamiska preparat används, för att stimulera jordens och växternas biologiska förhållanden i syfte att erhålla livsmedel med högre kvalitet.

Både KRAV och Demeterförbundet svarar för viss statistik rörande den ekologiska odlingens omfattning.

Det finns ett särskilt miljöstöd för ekologisk odling. Den areal som omfattas av miljöstöd behöver inte vara ansluten till KRAV eller Demeter utan kontrolleras av Jordbruksverket.

Tabell 7.19

Arealer av vissa KRAV-kontrollerade grödor 1997. Hektar

Areas of certain KRAV¹ approved crops in 1997. Hectares

Län	Spannmål		Råg	Korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd	Kok-ärter	Mat-potatis	Socker-betor
	Höst-vete	Vår-vete								
Stockholms	418	185	55	282	423	67	210	177	18	–
Uppsala	277	187	207	465	446	102	410	268	21	4
Södermanlands	470	262	53	168	657	41	96	134	4	–
Östergötlands	488	140	121	224	513	28	242	185	26	–
Jönköpings	23	11	15	208	217	41	95	4	13	–
Kronobergs	18	25	37	158	74	46	143	6	13	–
Kalmar	121	63	41	214	168	70	133	145	24	1
Gotlands	228	116	96	370	105	199	113	101	47	96
Blekinge	7	42	2	31	20	9	6	6	13	6
Skåne	83	281	192	286	225	39	199	61	101	94
Hallands	156	200	126	232	336	65	94	97	59	28
Göteborg och Bohus	94	87	25	187	407	3	109	75	29	–
Älvsborgs	292	258	124	418	778	63	201	275	41	–
Skaraborgs	497	401	449	260	1 007	170	399	397	68	1
Värmlands	113	100	33	451	766	20	176	207	111	–
Örebro	131	98	46	152	424	4	80	85	32	–
Västmanlands	331	233	93	182	607	25	127	254	12	–
Kopparbergs	40	31	46	327	167	–	132	19	61	–
Gävleborgs	49	3	29	632	483	2	182	32	97	–
Västernorrlands	1	–	1	364	22	1	71	4	38	–
Jämtlands	1	–	–	255	18	–	90	8	58	–
Västerbottens	–	2	–	156	42	4	67	–	46	–
Norrbottens	–	–	–	18	7	–	7	–	21	–
<i>Hela riket</i>										
1997	3 837	2 726	1 801	6 039	7 911	997	3 381	2 540	954	230
1996	3 385	1 747	1 372	5 395	6 027	799	2 561	1 696	971	169

1)KRAV: A Swedish national control society for organic farming, excl. Demeter.

Källa: KRAV.

Tabell 7.20

Arealer med ekologisk odling fördelade på kontrollformer, samt andelen av arealen i olika kontrollformer 1997

Areas with organic farming according to different forms of control and percentage of approved area of total arable land in 1997

Område	Areal, hektar			Miljö- stöd ¹	Total åker- areal	Andel av total åkerareal, procent			
	KRAV Godk.	Karens	Summa			KRAV Godk.	Karens	Summa	Miljö- stöd ¹
<i>Län</i>									
Stockholms	5 775	650	6 424	7 366	91 480	6,3	0,7	7,0	8,1
Uppsala	6 502	918	7 420	9 264	154 097	4,2	0,6	4,8	6,0
Södermanlands	5 030	1 071	6 102	10 062	132 570	3,8	0,8	4,6	7,6
Östergötland	5 893	955	6 848	10 649	211 300	2,8	0,5	3,2	5,0
Jönköpings	3 005	466	3 471	8 030	90 636	3,3	0,5	3,8	8,9
<i>Kronobergs</i>	1 886	372	2 258	4 659	55 813	3,4	0,7	4,0	8,3
Kalmar	3 175	180	3 354	6 489	131 381	2,4	0,1	2,6	4,9
Gotlands	4 304	647	4 951	5 376	86 686	5,0	0,7	5,7	6,2
Blekinge	407	169	576	1 415	35 546	1,1	0,5	1,6	4,0
Skåne	4 120	584	4 704	9 901	470 955	0,9	0,1	1,0	2,1
<i>Halland</i>	4 028	416	4 444	5 909	120 279	3,3	0,3	3,7	4,9
Göteborgs o Bohus	3 620	785	4 405	6 447	66 598	5,4	1,2	6,6	9,7
Älvsborgs	6 814	427	7 242	13 524	156 070	4,4	0,3	4,6	8,7
Skaraborgs	10 054	721	10 775	11 720	279 259	3,6	0,3	3,9	4,2
Värmlands	6 236	751	6 987	11 044	116 309	5,4	0,6	6,0	9,5
<i>Örebro</i>	3 247	658	3 905	6 583	109 736	3,0	0,6	3,6	6,0
Västmanlands	4 212	491	4 703	5 409	125 725	3,4	0,4	3,7	4,3
Dalarnas	2 630	185	2 815	6 056	63 517	4,1	0,3	4,4	9,5
Gävleborgs	4 506	602	5 107	11 461	74 819	6,0	0,8	6,8	15,3
Västernorrlands	2 722	283	3 004	14 796	57 582	4,7	0,5	5,2	25,7
<i>Jämtlands</i>	2 776	220	2 996	15 062	46 836	5,9	0,5	6,4	32,2
Västerbottens	1 325	190	1 515	8 331	78 392	1,7	0,2	1,9	10,6
Norrbottens	824	313	1 137	6 705	42 988	1,9	0,7	2,6	15,6
<i>Hela riket</i>									
1997	93 090	12 053	105 143	196 258	2 798 574	3,3	0,4	3,8	7,0
1996	71 417	20 337	91 754	162 312	2 811 534	2,5	0,7	3,3	5,8
1995	43 826	26 045	69 871	87 377	2 766 641	1,6	0,9	2,5	3,2
1994	34 022	10 370	44 392	.	2 780 077	1,2	0,4	1,6	.
1993	31 275	3 561	34 836	.	2 779 729	1,1	0,1	1,3	.
1992	29 700	3 155	32 855	.	2 767 942	1,1	0,1	1,2	.

1) Areal som omfattas av miljöstöd kan också vara KRAV-godkänd, ligga i karens eller vara Demetergodkänd.

Källa: KRAV, SCB, Statens jordbruksverk.

Tabell 7.20 visar att 93 000 hektar odlas med grödor som är godkända för försäljning enligt KRAVs regler. Detta är en ökning med nästan 22 000 hektar sedan 1996. Ytterligare 12 000 hektar ligger i karens. 196 000 hektar eller 7,0 % av den totala åkerarealen får miljöstöd för ekologisk odling.

Det finns stora regionala skillnader, främst när det gäller anslutningen till Miljöstödet. I Jämtlands län är t.ex. hela 32 % av arealen ekologiskt odlad, medan motsvarande siffra för Skåne län är 2 %.

Hektarskördar

Skördeuppskattningar

Under mer än 30 år har de objektiva skördeuppskattningarna (OS) inom skördestatistiken utgjort grunden för beräkning av skörden av slättervall, spannmål och potatis. Av besparingsskäl har dock under de senaste åren successiva nedskärningar genomförts. Med början 1995 infördes ett nytt skördestatistiskt system som baseras dels på en riksomfattande intervjuundersökning med jordbrukare, dels på objektiva mätningar av skörden på provytor i 32 av rikets 106 skördeområden. De 32 områdena har utvalts slumpmässigt och bildar ett "basurval" som har utgjort de objektiva uppskattningarna sedan 1995.

För slättervall, första skörd, och potatis har avkastningen 1997 uppskattats genom OS. För oljväxter, ärter och blandsäd grundar sig de redovisade hektarskördarna enbart på intervjuundersökningen, medan skördestatistiken för spannmål (med undantag för blandsäd) bygger på resultat delvis från OS och delvis från intervjuundersökningen.

Objektiv skördeuppskattning

De objektiva skördeuppskattningarna (OS) syftar främst till att bestämma den bärgade skördens storlek. Metoden benämns objektiv därför att bestämningarna grundar sig på mätningar och vägningar av prover som uttas med statistiska urvalsmetoder.

Nuvarande OS omfattar provtagning av grödorna höstvetete, vårvete, råg, höstkorn, vårkorn, havre, rågvete, och slättervall, första skörd, samt matpotatis och potatis för stärkelse. Grödornas avkastning beräknas huvudsakligen utifrån resultat från provytor som provtagare mäter in och skördar på de företag som utvalts för undersökningen.

De objektiva skördeuppskattningarna är urvalsundersökningar. Undersökningspopulationen utgörs av de jordbruksföretag som enligt föregående års lantbruksregister (LBR) redovisat mer än 5,0 hektar åkermark. Provtagning av slättervall och spannmål skedde under 1997 i 32 av landets 106 skördeområden (SKO). I undersökta SKO uttogs i medeltal 45 företag/undersökningsenheter (UE). Urvalssannolikheten påverkas av företagens arealer av olika grödor. I 1997 års urval för slättervall och spannmål ingick 1 440 UE.

För matpotatis och potatis för stärkelse drogs två fristående urval. Potatisundersökningarna begränsades till SKO som 1995 odlade mer än 100 hektar av respektive potatisgröda. För OS 1997 uttogs 1 000 UE med matpotatis och 100 UE med stärkelsepotatis. Företag med stor potatisareal blir ofta uttagna som flera UE i dessa urval.

SCB svarar för den centrala ledningen av skördeuppskattningarna. Fältarbetet administreras regionalt av Länsstyrelsen och leds där av en s.k. provyteledare. Fältarbetet utförs av säsongsanställda provtagare (65 st under 1997).

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Bärgad skörd
- Potatisskörd vid olika odlingsstorlek

För spannmål redovisas hektarskördar vid 15,0 procents vattenhalt, för vall vid 16,5 procents vattenhalt och för oljväxter vid 9,0 procents vattenhalt.

För varje i OS ingående gröda som odlas på UE utväljs slumpmässigt (med sannolikheten proportionell mot arealen) ett fält för provtagning. Läget på fältet för i genomsnitt två provytor bestäms slumpmässigt efter bestämda regler. Provtagningen utförs någon eller några dagar före jordbrukarens skörd. Om skörden blir uppskjuten, t.ex. pga. regn, upprepas provtagningen på nya provytor. Provyterna för slättervall och spannmål är cirkelformade med ytan en kvadratmeter. För potatis utgörs provytan av två längdmeter av en rad. Provyteskörden av potatis vägs direkt på fältet vid provtagningen. Skördeproverna av vall och spannmål förtorkas hos provtagaren och insänds sedan till SCBs provcentral i Örebro. Där finns utrustning för hackning, tröskning, nedtorkning och vägning.

Utifrån resultaten av provyteskördar, inhämtade arealuppgifter och från urvalet beräknade uppräkningsstal för UE skattas områdets provyteskörd. För slättervall görs även korrigering för tillväxten mellan provtagning och skörd.

Jordbrukaren har ingen praktisk möjlighet att tillvarata hela den skörd som motsvarar provyteskörden. Vissa spill och bärgningsförluster i samband med skörden kan inte undvikas. Provyteskörden korrigeras därför med standardtal för dessa förluster. Vidare reduceras skörden med hänsyn till eventuell areal med obärgad gröda.

Intervjuundersökningen

För intervjuundersökningen sker urval av företag och organiserandet av arbetet på liknande sätt som för OS. Efter avslutad skörd kontaktas UE och vid gårdsbesök eller per telefon intervjus jordbrukaren om UEs bärgade kvantiteter av årets olika

spannmåls- och oljeväxtgrödor. Med ledning av UEs uppgifter om grödarealer (som företaget tidigare lämnat till LBR) framräknas UEs hektarskörd för varje gröda.

I OS och i intervjuundersökningen 1997 genomfördes skördeuppskattningarna på 94 – 97 procent av de uttagna företagen. Bortfallet beror främst på att uttagna företag har upphört. Vägran att medverka i undersökningarna var begränsad till endast en procent av antalet utvalda företag.

Användningsområden

Skördestatistiken användes t.o.m. 1987 i det av SCB administrerade skördeskadeskyddets ersättningsberäkningar. OS var i första hand dimensionerade för att tillgodose skördeskadeskyddets behov. Tillförlitlig skördestatistik för andra ändamål erhöles sam-

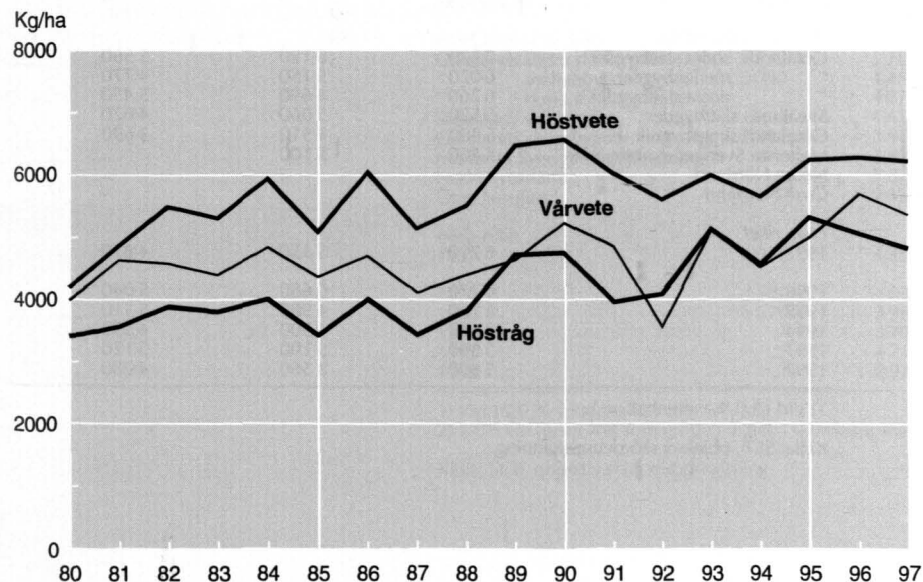
tidigt inom denna ram. Under perioden 1988 till 1994 hade en stiftelse inom LRF ansvaret för skördeskadeskyddet, som därefter helt lades ned. Omfattningen av OS minskade fr.o.m. 1989 som en följd av omläggningen av skördeskadeskyddet. Därefter har ytterligare reduceringar successivt skett.

Skördestatistiken används nu huvudsakligen för uppföljning av jordbrukspolitiska beslut, beräkning av normskördar, bestämning av EUs arealersättningar, ekonomiska kalkyler, bl.a. för statliga stödåtgärder, planering av handel och export, marknadsbedömningar, rådgivning, forskning och utbildning samt internationell rapportering, bl. a. till EU. En del av statistiken tas fram i form av tidiga prognoser som senare följs upp med preliminära resultat och slutligen definitiv statistik.

Diagram 7.21

Bärgad hektarskörd av brödsäd 1980-1997. Kg/ha

Harvested yield per hectare of bread grain 1980-1997. Kg/ha

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Spannmål, bärgad skörd

I tabell 7.22 redovisas bärgad skörd för brödsädesgrödorna 1997. För riket var den bärgade skörden av höstvet 6 210 kg/ha, vårvete 5 350 kg/ha och för höstråg 4 810 kg/ha. Den bärgade skörden av vårvete var 12 % över genomsnittet för de fem närmast föregående åren. Hektarskörden för höstvet var 4 % högre än femårsgenomsnittet.

Tabell 7.22

Brödsäd 1997. Bärgad skörd. Kg/ha¹

Bread grain in 1997. Harvested yield. Kg/ha

Område	Höstvet Bärgad skörd	Vårvete Bärgad skörd	Höstråg Bärgad skörd
<i>Län</i>			
Stockholms	5 440	..	..
Uppsala	5 330	5 210	..
Södermanlands	5 730	4 860	..
Östergötlands	5 950	5 690	5 360
Jönköpings	..	..	..
Kronobergs	..	..	..
Kalmar	5 980	..	..
Gotlands	4 110	..	4 470
Blekinge	..	..	..
Skåne	7 260	6 240	5 530
Hallands	6 060	..	..
Göteborgs o Bohus	5 720	..	..
Älvsborgs	6 610	..	..
Skaraborgs	6 300	4 460	5 530
Värmlands	4 410	..	..
Örebro	6 060	6 270	..
Västmanlands	5 530	4 460	..
Dalarnas	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..
Jämtlands	..	..	..
Västerbottens	..	..	..
Norrbottens	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	7 270	6 190	5 560
" mellanbygder	6 020	5 150	4 770
" norra slättbygder	6 260	4 690	5 450
Svealands slättbygder	5 520	5 060	4 020
Götalands skogsbygder	5 400	4 510	3 690
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 460	5 100	..
Nedre Norrland	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..
<i>Hela riket</i>			
1997	6 210	5 350	4 810
1996	6 270	5 680	5 040
1995	6 260	4 980	5 310
1994	5 640	4 500	4 550
1993	5 990	5 100	5 120
1992	5 600	3 560	4 080

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

I tabell 7.23 redovisas bärgad hektarskörd för fodersäd. Avkastningen för vårkorn var 13 % högre än för de senaste fem åren. Hektarsköörden för havre ligger nära 20 % högre än femårsgenomsnittet.

Höstkorn, rågvete och blandsäd ingår i skördeuppskattningarna fr.o.m. 1995. Hektarsköörden för blandsäd är 3700 kg per hektar på riksnivå.

Tabell 7.23

Fodersäd 1997. Bärgad skörd. Kg/ha¹

Coarse grain in 1997. Harvested yield. Kg/ha

Område	Höstkorn Bärgad skörd	Vårkorn Bärgad skörd	Havre Bärgad skörd	Rågvete Bärgad skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	..	4 330	3 550	..
Uppsala	—	4 470	4 370	..
Södermanlands	—	4 540	3 780	5 060
Östergötlands	..	5 020	4 720	5 310
Jönköpings	..	3 380	3 720	4 790
Kronobergs	..	3 320	3 610	..
Kalmar	5 020	4 340	3 970	4 560
Gotlands	..	3 700	2 840	3 880
Blekinge	..	4 560	..	..
Skåne	5 470	5 560	5 160	5 260
Hallands	..	4 460	4 480	5 070
Göteborgs o Bohus	..	4 020	4 110	..
Älvsborgs	..	4 180	3 920	5 540
Skaraborgs	..	4 590	4 570	5 160
Värmlands	..	3 320	3 420	..
Örebro	..	4 570	4 220	5 550
Västmanlands	—	4 500	4 080	..
Dalarnas	—	3 900	3 780	—
Gävleborgs	—	3 380	3 090	—
Västernorrlands	—	2 550	..	..
Jämtlands	—	2 320	..	—
Västerbottens	—	2 360	..	..
Norrbottnens	—	2 270	..	..
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	5 550	5 700	5 130	5 420
" mellanbygder	5 090	4 450	4 190	4 390
" norra slättbygder	..	4 870	4 570	5 390
Svealands slättbygder	..	4 410	4 020	4 890
Götalands skogsbygder	3 880	3 910	3 840	4 690
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	3 820	3 520	4 880
Nedre Norrland	..	2 820	2 770	..
Övre Norrland	—	2 350	..	..
<i>Hela riket</i>				
1997	4 970	4 390	4 120	4 920
1996	4 580	4 600	4 320	5 180
1995	5 370	3 960	3 480	5 130
1994	.. ²	3 700	3 060	.. ²
1993	.. ²	4 210	4 280	.. ²
1992	.. ²	2 920	2 360	.. ²

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

2) 1995 var första året som grödan ingick i skördeuppskattningarna.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Ärter, bärgad skörd

Ärter ingår i skördeuppskattningarna fr.o.m. 1996. Hektarskörden 1997 noteras till 3 490 kg per hektar.

Tabell 7.24

Ärter. Bärgad skörd 1996–1997. Kg/ha¹

Peas. Harvested yield, 1996–1997. Kg/ha

År	Bärgad skörd
1997	3 490
1996	3 850

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, skördeuppskattningar.

Slåttvall, bärgad första skörd

Uppskattning av skörden av slåttvall, första skörd, sker fr.o.m. 1995 endast i ett urval av 32 skördeområden. Se sidan 80. Resultat kan därför redovisas endast för hela riket. Den bärgade första skörden var 1997 4 340 kg/ha vilket är något över genomsnittet för de senaste fem åren men 5 % lägre än 1996 års resultat.

Tabell 7.25

Slåttvall. Bärgad första skörd 1992–1997. Kg/ha¹

Ley. Harvested yield, first cut 1992–1997. Kg/ha

År	Bärgad första skörd
1997	4 340
1996	4 540
1995	4 580
1994	4 360
1993	4 120
1992	3 860

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av diagram 7.26 framgår skördeutvecklingen för slåttvall. 1992 är sista året med uppgift om återväxt och total vallskörd. Skördeökningarna har inte varit så stora som för spannmål. Orsakerna till detta kan vara flera. Till viss del kan det bero på mindre intensiva växtföreläggningssatser på vallfrösidan jämfört med spannmål.

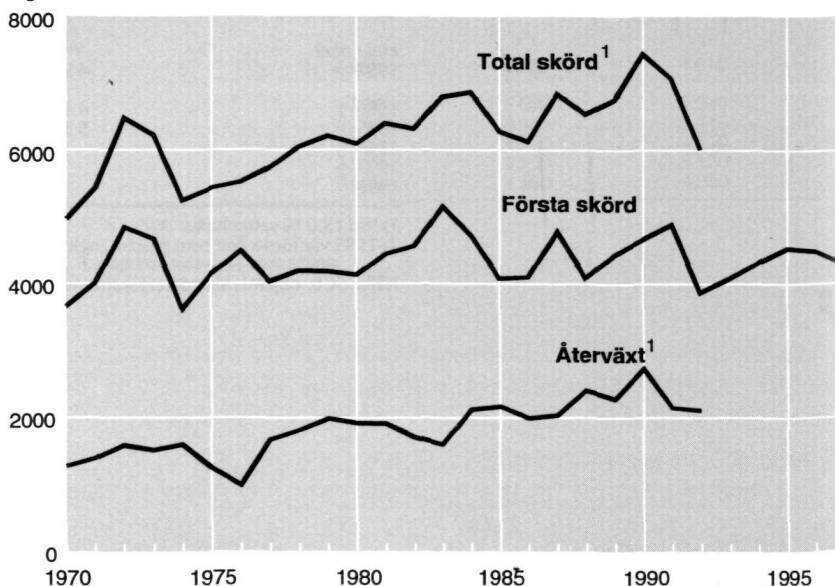
En annan orsak är att första skörden under senare år skördats tidigare än under periodens början. Detta har medfört en kvalitativt bättre skörd och har troligen bidragit till den ökade återväxtskörden. Den viktigaste orsaken till den måttliga skördestegringen för vall torde dock vara att vallodlingen bedrivs extensivt på större andel av grödarealen än odlingen av spannmål. Detta påverkar genomsnittsavkastningen för vall negativt.

Diagram 7.26

Bärgad hektarskörd av slåttvall 1970–1997. Kg/ha

Harvested yield per hectare of ley 1970–1997. Kg/ha

Kg/ha

1) Uppgift föreligger ej fr.o.m. 1993.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Oljeväxter, bärgad skörd

Hektarskördeuppgifterna fr.o.m. 1995 har beräknats av Statistiska centralbyrån genom intervjuer med jordbrukarna. 1992 års resultat har erhållits från Jordbruksverket genom Oljeväxtkontoret. Uppgifter för 1993 och 1994 finns ej tillgängliga. Oljelin redovisas för första året 1996.

Tabell 7.27

Oljeväxter. Bärgad skörd 1992–1997. Kg/ha¹

Oleiferous plants. Harvested yield 1992–1997. Kg/ha

År	Höstraps	Våraps	Höstrybs	Vårrys	Oljelin
1997	2 300	1 840	.. ²	1 540	1 280
1996	2 290	2 200	.. ²	1 680	1 340
1995	2 300	1 570	.. ²	1 200	..
1994 ³	..	..	..	..	..
1993 ³	..	..	..	..	..
1992	2 680	1 690	1 600	1 510	..

1) Vid 9,0 % vattenhalt.

2) Uppgiften för osäker att redovisa.

3) Uppgifter för 1993 och 1994 ej tillgängliga.

Källa: SCBs skördeuppskattningar och Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret.

Oljehalten i oljeväxterna under 1989-1994 framgår av tabell 7.28. Uppgifterna har erhållits från Oljeväxtkontoret och avser medeltal för riket. Uppgifter fr.o.m. 1995 finns ej tillgängliga.

Tabell 7.28

Oljeväxter, oljehalt 1989–1994

Oleiferous plants, oil content 1989–1994

År	Oljehalt, procent av torrsubstans			
	Höstraps	Våraps	Höstrybs	Vårrys
1994	45,0	46,0	43,3	43,9
1993	46,7	47,1	44,7	44,3
1992	48,3	45,9	45,4	43,5
1991	44,4	44,1	40,5	41,7
1990	46,0	45,2	45,4	42,8
1989	46,0	46,8	44,7	43,8

Källa: Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret.

Potatis och sockerbetor

Skördeuppskattningar i potatis sker endast på gårdar med odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Odlingar med tidig potatis ingår ej i beräkningarna. Både provyteskörd och bärgad skörd redovisas. Provyteskörd avser hela skörden på provytorna, medan bärgad skörd avser skörd efter viss bortsortering vid provtagningen och korrigering för spill och eventuell obärgad areal. Vid provtagningen bortsorteras små (< 35 mm), rötskadade och grönfärgade knölar. För matpotatis var avkastningen 8 % högre än genomsnittet för de senaste fem åren.

Enligt uppgifter från Danisco Sugar AB var 1997 års skörd av sockerbetor 44 200 kg/ha för riket. Se även avsnitt "Jämförelse med tidigare år – sockerbetor" nedan.

Tabell 7.30**Potatis för stärkelse¹ 1992/93–1997/98, stärkelsehalt**

Potatoes for processing 1992/93–1997/98, content of starch

År	Medelstärkelsehalt, procent		
	Sveriges	AB Skåne- Stärkelseprod.	Vägt medeltal
1997/98	19,0	–	19,0
1996/97	18,7	–	18,7
1995/96	18,8	–	18,8
1994/95	17,6	–	17,6
1993/94	17,8	17,5	17,7
1992/93	17,6	17,1	17,5

1) Uppgifterna för 1992/93–1993/94 avser även råsprit.

Medelstärkelsehalten för potatis framgår av tabell 7.30. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Stärkelseproducenters Förening och AB Skånebrännerier. I det vägda medeltalet har hänsyn tagits till den mängd potatis som mottagits hos de olika företagen.

Tabell 7.31**Sockerbetor, sockerhalt och sockerskörd 1992–1997**

Sugar beets, sugar content and sugar yield 1992–1997

År	Socker, procent	Socker, ton/ha
1997	17,5	7,7
1996	18,3	7,5
1995	16,5	7,2
1994	17,3	7,6
1993	17,8	8,8
1992	17,4	7,9

Sockerhalten på 17,5 procent för 1997 års skörd motsvarar en sockerskörd på 7,7 ton/ha i genomsnitt för riket. Uppgifterna har erhållits från Danisco Sugar AB.

Tabell 7.29**Potatis och sockerbetor 1997. Skörd kg/ha**

Potatoes and sugar beets in 1997. Yield kg/ha

Område	Matpotatis ¹		Potatis för stärkelse ²		Sockerbetor Avräknad skörd ³
	Provyte- skörd	Bärgad skörd	Provyte- skörd	Bärgad skörd	
<i>Län</i>					
Stockholms	..	..	–	–	–
Uppsala	..	..	–	–	–
Södermanlands	..	..	–	–	–
Östergötlands	44 730	38 930	..	..	–
Jönköpings	..	..	..	..	–
<i>Kronobergs</i>	..	..	..	..	–
Kalmar	..	..	..	..	43 200
Gotlands	29 860	24 310	..	..	34 400
Blekinge	..	..	40 130	37 700	47 200
Skåne	48 620	43 350	39 400	37 310	45 100
<i>Hallands</i>	42 150	37 470	..	..	47 300
Göteborgs o Bohus	..	..	–	–	–
Älvsborgs	..	..	–	–	–
Skaraborgs	42 000	36 490	..	..	..
Värmlands	36 980	31 210	–	–	–
<i>Örebro</i>	33 430	28 920	..	..	–
Västmanlands	..	..	–	–	–
Dalarnas	30 760	26 390	–	–	–
Gävleborgs	..	..	–	–	–
<i>Västernorrlands</i>	..	..	–	–	–
Jämtlands	..	..	–	–	–
Västerbottens	..	..	–	–	–
Norrbottnens	27 450	22 030	..	..	–
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	46 830	41 750	..	..	..
" mellanbygder	39 850	34 960	38 770	36 620	..
" norra slättbygder	43 220	37 650	..	..	..
Svealand's slättbygder	..	..	..	..	–
Götalands skogsbygder	..	..	..	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	31 350	26 640	..	..	..
Nedre Norrland	28 620	24 710	..	..	–
Övre Norrland	28 400	23 690	..	..	–
<i>Hela riket</i>					
1997	40 680	35 640	39 380	37 420	44 200
1996	38 600	33 210	40 390	38 370	41 100
1995	36 420	31 280	40 300	38 330	43 600
1994	36 590	30 430	..	..	44 100
1993	42 440	36 870	..	..	49 600
1992	37 740	32 850	36 640	34 390	45 100

1) Avser odlingar om minst 0,5 ha.

2) Uppgifterna för 1992 avser även råsprit. Uppgifter för 1993 och 1994 ej tillgängliga.

3) Uppgifterna fr.o.m. 1995 avser avräknad betmängd. Tidigare år avses bärgad skörd. Detta innebär att jämförbarhet mellan åren försämrats.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och Danisco Sugar AB.

Jämförelse med tidigare år – sockerbetor

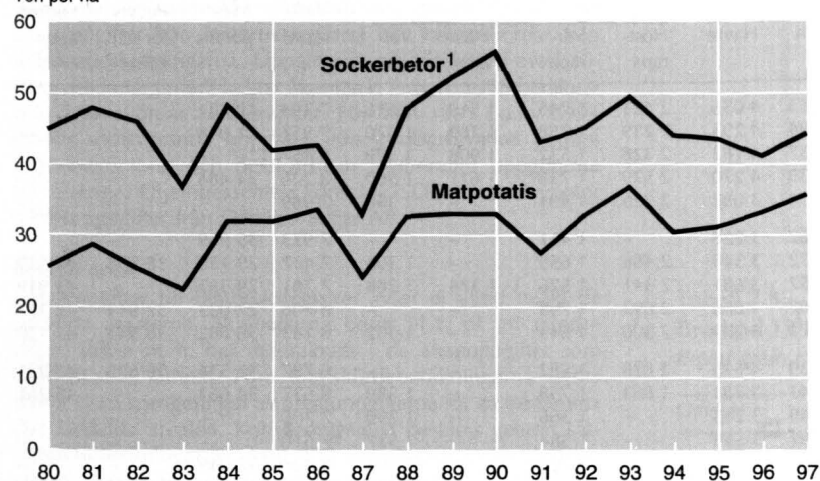
Avräknad betmängd bestäms fr.o.m. 1995 med korrigering för användande av renhetsprocent. Orenheterna kan bestå av jord, sten, lös blast m.m. Därtill adderas 1,0 %-enheter för vidhängande vatten i provtvätt och 2,65 %-enheter för effekten av sämre kvalitet i och merkostnad för betnacken.

Diagram 7.32

Matpotatis och sockerbetor 1980-1997. Skörd ton/ha

Table potatoes and sugar beets 1980-1997. Yield metric tons /ha

Ton per ha

1) Uppgifterna fr.o.m. 1995 avser avräknad betmängd. Se förklaring sidan 86.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.33

Potatis. Provyteskörd 1987-1992, kg/ha, på odlingar av olika storlek

Potatoes. Sample plot yield 1987-1992, kg/ha, on cultivations of different size

Gröda; år	Odling i hektar							Samtliga grupper
	0,5– 1,5	1,6– 3,0	3,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1–	
Matpotatis								
1992	25 050	35 060	34 120	37 120	39 520	40 780	41 010	38 000
1991	22 010	26 160	30 950	32 960	35 850	35 500	34 240	32 950
1990	31 780	35 250	36 990	38 500	41 020	40 820	39 540	38 810
1989	28 850	32 020	35 930	38 770	41 020	39 300	38 530	37 910
1988	29 450	35 190	39 270	39 260	40 970	40 030	40 630	39 020
1987	25 410	28 500	31 990	31 070	31 780	28 920	28 320	30 530
Potatis för stärkelse och råsprit								
1992	..	..	37 180	34 820	38 510	..	40 400	37 090
1991	..	..	33 670	35 830	38 430	39 650	..	36 520
1990	..	39 850	40 750	42 120	44 390	..	43 280	42 180
1989	..	..	42 350	41 760	43 640	..	45 620	42 890
1988	39 560	40 690	45 170	45 250	47 740	45 660	45 090	45 550
1987	31 970	34 550	35 370	36 120	38 450	39 500	37 850	36 540

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Annan publicering

Definitiva resultat från SCBs skördeuppskattningar rörande hektar- och totalskördar finns redovisade i SCB, statistiska meddelanden (SM) J 12 senast J 12 SM 9801. Hektarskördar av spannmål och slåttervall för kommuner redovisas som fem-

årsmedeltal, senast i J 12 SM 9201. I J 12 SM 9702 finns en utförlig beskrivning av skördeuppskattningarna, om dess syfte, organisation, omfattning, om beräkningsmetodik och resultatens tillförlitlighet m.m.

Tabell 7.34
Normskördar 1997, kg/ha
Standard yields in 1997, kg/ha

Län	Spannmål ¹					Oljeväxter ¹				Vall- skörd ¹	Mat- potatis	Potatis för stär- kelse	Socker- betor
	Höst- vete	Vår- vete	Råg	Korn	Havre	Höst- raps	Vår- raps	Höst- rybs	Vår- rybs				
Stockholms	5 822	4 572	4 424	4 553	4 056	2 423	1 746	1 519	1 626	7 394	19 721	–	–
Uppsala	5 754	4 825	4 247	4 594	4 293	2 239	1 758	1 789	1 670	7 952	21 048	–	–
Södermanlands	5 984	4 551	4 310	4 537	4 182	2 328	1 532	1 908	1 579	8 457	–	–	–
Östergötlands	6 671	4 994	5 409	4 839	4 270	2 579	1 738	1 621	1 560	8 226	34 484	–	–
Jönköpings	5 398	2 806	3 783	3 134	3 032	2 325	1 491	–	1 358	7 969	–	–	–
Kronobergs	5 287	2 726	4 071	3 157	3 228	–	1 411	–	–	7 923	35 969	–	–
Kalmar	5 759	4 528	3 949	3 832	3 349	2 466	1 659	–	1 306	7 437	29 150	38 558	45 539
Gotlands	5 121	4 332	3 865	4 057	3 681	2 341	1 576	1 374	1 284	7 781	29 387	–	43 919
Blekinge	6 243	6 311	4 296	3 982	4 086	2 692	1 798	–	–	8 708	27 003	37 944	48 773
Kristianstads	6 891	5 697	4 318	4 373	4 273	2 800	1 643	–	1 502	8 143	36 882	38 543	47 130
Malmöhus	7 261	6 011	5 111	5 039	4 615	2 826	1 582	–	–	8 797	42 536	36 675	47 221
Hallands	6 152	4 970	4 073	4 141	3 781	1 863	1 758	–	1 599	8 637	34 663	–	45 261
Göteborgs o Bohus	5 149	3 676	3 583	3 749	3 248	–	1 366	–	1 290	7 705	–	–	–
Älvsborgs	6 138	4 262	4 386	3 791	3 555	–	1 584	–	1 537	7 610	–	–	–
Skaraborgs	6 316	4 856	4 795	4 392	4 090	2 507	1 770	–	1 589	8 404	32 049	–	–
Värmlands	5 524	3 872	3 967	3 297	3 369	–	1 743	–	1 192	5 376	25 640	–	–
Örebro	6 016	5 150	4 339	4 499	4 183	–	1 653	1 808	1 588	8 500	27 937	–	–
Västmanlands	5 851	4 677	4 254	4 575	4 407	–	1 655	1 694	1 548	7 834	–	–	–
Kopparbergs	5 026	–	3 468	3 342	3 669	–	–	–	1 242	7 437	23 402	–	–
Gävleborgs	4 480	–	2 858	2 825	2 741	–	–	–	1 540	6 042	19 318	–	–
Västernorrlands	–	–	–	2 338	2 117	–	–	–	–	4 619	16 551	–	–
Jämtlands	–	–	–	2 530	2 228	–	–	–	–	5 117	17 036	–	–
Västerbottens	–	–	–	2 370	2 165	–	–	–	–	4 650	18 501	–	–
Norrbottnens	–	–	–	2 444	2 598	–	–	–	–	5 171	16 378	–	–
<i>Hela riket</i>													
1997	6 477	5 151	4 705	4 153	3 897	2 735	1 680	1 622	1 533	7 287	31 832	37 613	46 838
1996	6 393	5 078	4 600	4 103	3 882	2 752	1 679	1 682	1 542	7 216	31 817	37 651	46 985
1995	6 262	5 014	4 461	4 053	3 853	3 082	1 886	1 913	1 726	7 120	31 900	37 754	46 762
1994	6 208	5 019	4 403	4 049	3 893	3 090	1 905	1 950	1 726	7 076	32 098	37 838	46 178
1993	6 151	5 009	4 335	4 018	3 885	3 081	1 921	1 964	1 733	7 034	30 918	37 415	46 130
1992	6 042	5 020	4 288	4 004	3 914	3 077	1 941	1 984	1 744	6 945	29 987	36 820	46 227

1) Vattenhalter: Spannmål 15 %, oljeväxter 9 % och vall 16,5 %.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Sedan 1961 har SCB årligen beräknat normskördar för de grödor som har omfattats av de objektiva skördeuppskattningarna: höstvet, vårvete, råg, korn, havre, slättervall och potatis. Förutom dessa grödor ingår även oljeväxter och sockerbetor i beräkningarna. Med normskörd menas den skörd, som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser.

Normskördarna används bl. a. som underlag vid rådgivning till lantbrukare, driftsekonomska beräkningar och vid värderingar vid intrång. De används även vid beräkningar av stöd till jordbruket.

Normskördar publiceras årligen i SCB, Statistiska meddelanden serie J, senast J 15 SM 9701.

Totalskördar

SCB redovisar årligen totalskördar för olika grödor. Totalskördarna för spannmål, slättervall och potatis grundas på arealuppgifter från lantbruksregistret och hektarskördar från skördeuppskattningarna. Uppgifterna om totalskörd avser företaget med mer än 2,0 hektar åkermark. Fr.o.m. 1995 beräknar SCB även skördar av oljeväxter. För åren 1991 t.o.m. 1994 erhöles motsvarande uppgifter från Jordbruksverket genom Oljeväxtkontoret och dessförinnan levererades uppgifterna från Sveriges Oljeintressenters Förening (SOI). För sockerbeter erhålls uppgifter från Danisco Sugar AB.

Besädd areal

Arealuppgifter till lantbruksregistret avser ej alltid exakt de besädda arealerna. Skillnaderna beror bl.a. på att mindre vägar, diken m.m. har medräknats i de arealuppgifter som lantbrukarna lämnat. Före totalskördeberäkningarna utförs därför vissa korrigeringar av arealuppgifterna för att bestämma den besädda arealen. Korrigeringstalen bestäms genom särskilda fältnätningar av drygt 300 slumpmässigt utvalda företag där arealen för samtliga grödor kontrollmäts. På ytterligare ca 200 företag kontrollmäts dessutom enbart potatisarealen. Med ledning av resultat från flera års mätningar fastställs årliga korrigeringstal för olika grödor/grödgrupper och riksområden (se bilaga 2). Talen framgår av nedanstående tabell. Av denna framgår bl.a. att den uppgivna arealen av brödsäd och fodersäd i samtliga riksområden är 2 % högre än den besädda. För matpotatis är den uppgivna arealen 5 % högre än den besädda i riksområde 2 och 3.

Korrigeringstal för beräkning av besädd areal 1997

Gröda/Grödgrupp	Riksområde		
	1	2	3
Brödsäd	0,98	0,98	0,98
Fodersäd	0,98	0,98	0,98
Slättervall	1,00	1,00	0,95
Matpotatis	0,98	0,95	0,95

Totalskördar för spannmål, slättervall och potatis beräknas som produkten av besädd areal och bärgad skörd per hektar.

Brödsäd

Totalskörderna av brödsäd uppgick 1997 till 2,2 miljoner ton, vilket var något lägre än 1996 års totalskörd och 22 % över genomsnittet för de fem senaste åren. För höstveten och vårvete blev totala skörden 27 respektive 31 % över femårsgenomsnittet.

Den totala skörden av höstråg blev nästan 25 % lägre än femårsgenomsnittet.

Avsnittet innehåller uppgifter för

- Brödsäd
- Fodersäd
- Oljeväxter
- Slättervall
- Potatis och sockerbeter

Tabell 7.35

Brödsäd 1997. Totalskördar. Ton¹

Bread grain in 1997. Total yields. Metric tons

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg
<i>Län</i>			
Stockholms	72 500	..	..
Uppsala	101 200	21 400	..
Södermanlands	117 800	14 700	..
Östergötlands	293 600	15 700	19 800
Jönköpings	..	..	..
Kronobergs	..	..	..
Kalmar	54 400	..	..
Gotlands	29 400	..	8 700
Blekinge	..	..	..
Skåne	526 500	95 000	50 800
Hallands	51 900	..	..
Göteborgs o Bohus	20 900	..	..
Älvsborgs	77 400	..	..
Skaraborgs	345 300	12 500	30 900
Värmlands	14 400	..	..
Örebro	40 600	29 200	..
Västmanlands	52 500	16 100	..
Dalarnas	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..
Jämtlands	..	..	..
Västerbottens	..	..	..
Norrbottens	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	467 400	81 900	29 700
" mellanbygder	173 700	26 400	35 900
" norra slättbygder	662 700	24 900	49 400
Svealands slättbygder	390 900	86 100	15 700
Götalands skogsbygder	94 300	7 600	8 100
Mellersta Sveriges skogsbygder	27 800	6 800	..
Nedre Norrland	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..
<i>Hela riket</i>			
1997	1 822 400	233 800	138 700
1996	1 793 800	236 100	165 700
1995	1 363 000	190 800	206 400
1994	1 170 200	174 700	173 400
1993	1 584 900	161 400	230 000
1992	1 280 000	126 300	135 900

1) Avser bärgad skörd vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Fodersäd

Totalskörden av fodersäd (exkl. blandsäd) blev 1997 3,7 miljoner ton. Totalskörden av vårkorn uppgick till 2 012 000 ton, vilket med 22 % överstiger genomsnittet för den senaste femårsperioden. Arealen havre var något större än den genomsnittliga arealen under de föregående fem åren. Tillsammans med god avkastning blev totalskörden 1 274 000 ton, vilket är 22 procent över femårsgenomsnittet. Totalskörden för höstkorn blev 74 000 ton. Odlingen av rågvetete har ökat starkt de senaste åren. Under 1997 skördades 65 000 hektar och totalskörden beräknas till 321 000 ton.

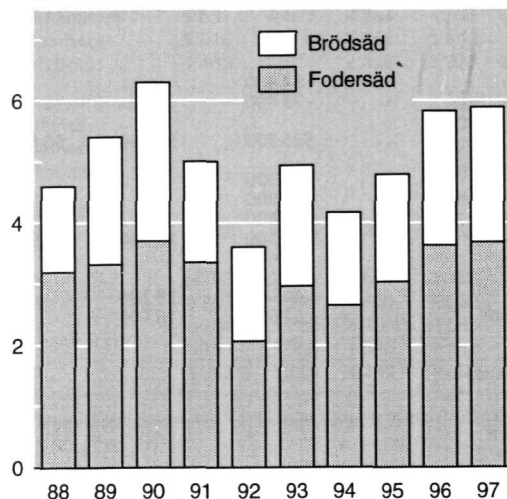
Blandsäd ingår fr.o.m. 1995 i skördeuppskattningarna och beräknas till 110 000 ton.

Diagram 7.37

Totalskördar av brödsäd och fodersäd¹ 1988–1997. Miljoner ton

Total yields of bread grain and coarse grain
1988–1997. Millions of metric tons

Miljoner ton

1) Exkl. blandsäd.

Källa: SCB:s skördeuppskattningar.

Ärter, totalskördar

Ärter ingår för andra året i skördeuppskattningarna. Odlingen har nästan fördubblats sedan 1996.

Tabell 7.36

Fodersäd 1997. Totalskördar. Ton¹

Coarse grain in 1997. Total yields. Metric tons

Område	Höstkorn	Vårkorn	Havre	Rågvetete
Län				
Stockholms	..	62 400	41 600	..
Uppsala	–	198 700	63 900	..
Södermanlands	–	83 000	87 600	11 800
Östergötlands	..	115 300	91 800	53 000
Jönköpings	..	30 700	39 700	6 600
Kronobergs	..	16 500	23 900	..
Kalmar	11 000	82 100	30 800	25 900
Gotlands	..	63 600	5 800	23 900
Blekinge	..	22 500	..	..
Skåne	35 800	529 600	77 900	67 600
Hallands	..	111 100	67 400	24 100
Göteborgs o Bohus	..	28 200	45 600	..
Älvsborgs	..	72 800	105 300	9 100
Skaraborgs	..	120 500	274 000	51 900
Värmlands	..	55 100	59 100	..
Örebro	..	92 800	102 600	11 600
Västmanlands	–	141 400	105 600	..
Dalarnas	–	68 000	20 300	–
Gävleborgs	–	53 400	24 900	–
Västernorrlands	–	20 300	..	..
Jämtlands	–	7 400	..	–
Västerbottens	–	36 000	..	..
Norrbottns	–	9 700	..	..
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	23 600	444 300	99 000	53 500
" mellanbygder	30 400	269 900	38 500	77 700
" norra slättbygder	..	232 800	364 500	97 100
Svealands slättbygder	..	591 400	421 500	42 700
Götalands skogsbygder	6 400	225 700	232 300	41 400
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	129 800	94 900	8 800
Nedre Norrland	..	74 400	19 400	..
Övre Norrland	–	46 100	..	..
Hela riket				
1997	74 400	2 011 900	1 274 300	320 800
1996	99 300	2 014 100	1 199 800	312 900
1995	137 900	1 654 800	946 700	223 900
1994	.. ³	1 660 900 ²	990 600	.. ³
1993	.. ³	1 670 500 ²	1 294 800	.. ³
1992	.. ³	1 260 500 ²	806 500	.. ³

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

2) Avser höst- och vårkorn.

3) 1995 var första året som grödan ingick i skördeuppskattningarna.

Källa: SCB:s skördeuppskattningar.

Tabell 7.38

Ärter. Totalskördar 1996–1997. Ton¹

Peas. Total yields 1996–1997. Metric tons

År	Totalskörd
1997	114 300
1996	68 300

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, skördeuppskattningar.

Oljeväxter

1997 års totalskördar av raps och rybs uppskattas till 120 000 ton, vilket motsvarar 55 % av femårsgenomsnittet. Uppgifterna i tabell 7.39 bygger fr.o.m. år 1995 på den information som SCB tar fram genom intervjuer med jordbrukarna. Uppgifterna för åren 1992 till 1994 har erhållits från Jordbruksverkets Oljeväxtkontor.

Tabell 7.39

Oljeväxter. Totalskördar 1992–1997. Ton¹

Oiliferous plants. Total yields 1992–1997. Metric tons

År	Höstraps	Våraps	Höstrybs	Vårrys	Summa raps och rybs	Oljelin ²
1997	52 600	35 800	1 500	30 000	119 900	12 200
1996	49 900	41 800	1 000	40 200	132 900	9 900
1995	129 100	36 600	2 000	28 400	196 100	..
1994	100 000	69 000	1 000	25 000	195 000	..
1993	197 400	87 600	2 700	30 000	317 700	..
1992	127 900	86 200	3 400	38 300	255 800	..

1) Vid 9,0 % vattenhalt.

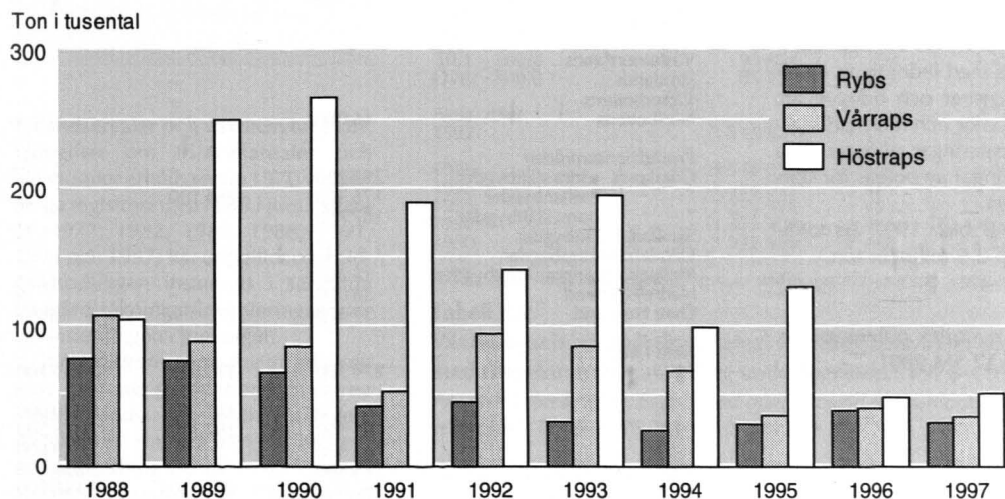
2) 1996 är första året som grödan ingår i SCB:s redovisning.

Källa: Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret och SCB:s skördeuppskattningar.

Diagram 7.40

Totalskörd av raps och rybs 1988–1997. 1 000 ton

Total yield of rape and turnip rape 1988–1997. 1 000 metric tons

Källa: Sveriges Oljeintressenters Förening (SOI), Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret och SCB:s skördeuppskattningar.

Slåttervall

Uppskattning av skörden av slåttervall, första skörd, sker fr.o.m. 1995 endast i ett urval av 32 skördeområden. Se sidan 80. Resultat kan därför redovisas endast för hela riket. Den bärgade totala skörden av slåttervall, 1:a skörd, ligger nära 5 % över femårsgenomsnittet och uppgår till 3,2 miljoner ton.

Tabell 7.41

Slåttervall. Total första skörd 1992–1997. Ton¹

Ley. Total yield, first cut 1992–1997. Metric tons

År	Total första skörd
1997	3 202 800
1996	3 365 200
1995	3 377 600
1994	3 155 800
1993	2 901 100
1992	2 644 300

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis och sockerbetor

De i tabell 7.42 redovisade resultaten avser bär-gade totalskördar. Detta innebär för matpotatis att de biologiska skördarna efter reducering för små, gröna och rötskadade knölar, även reducerats för spill och obärgade arealer. Innan matpotatisen når konsumenten orsakar t.ex. bortsortering och lag-ringsförluster ytterligare reducering av skörden. Sådana förluster beaktas inte vid bestämning av totalskörd som avser bärgad reducerad skörd enligt ovan beskrivna metod.

Totalskörd av matpotatis på odlingar om minst 0,5 hektar uppgick 1997 till ca 874 000 ton för riket, vilket var något över femårsgenomsnittet. Enligt lantbruksregistret omfattade matpotatisodlingar med mindre än 0,5 hektar cirka 1 400 hektar för riket. Avkastningen från dessa odlingar ingår ej i den beräknade totalskörd.

Totalskörd för potatis för stärkelse har redu-cerats för rötskadade knölar, spill och obärgade arealer. Totalskörd för stärkelsepotatis beräknas till 340 000 ton. Skörden av potatis för stärkelse bestäms endast för odlingar inom det huvudsak-liga odlingsområdet omfattande södra Kalmar, Blekinge och Skåne län. Skörden på odlingar utan-för detta område beräknas med ledning av areal-uppgifter från lantbruksregistret och tidigare års relation mellan skördar utanför och inom odlings-området. På grund av besparingar utfördes inga objektiva skördeuppskattningar av potatis för stär-kelse under 1993 och 1994.

Enligt Danisco Sugar AB blev 1997 års total-skörd av sockerbetor drygt 2,6 miljoner ton.

Annan publicering

Uppgifter om totalskördens storlek publiceras år-ligen i SM serie J, senast J 12 SM 9801.

Tabell 7.42

Potatis och sockerbetor 1997. Totalskördar. Ton

Potatoes and sugar beets in 1997. Total yields. Metric tons

Område	Matpotatis ¹ Odlingar $\geq$ 0,5 hektar	Potatis för stärkelse ^{2,3}	Sockerbetor, avräknad totalskörd ⁴
<i>Län</i>			
Stockholms	..	—	—
Uppsala	..	—	—
Södermanlands	..	—	—
Östergötlands	69 000	..	—
Jönköpings	..	..	—
Kronobergs	..	..	—
Kalmar	..	..	99 900
Gotlands	18 000	..	166 900
Blekinge	..	105 200	50 000
Skåne	331 100	186 300	2 285 200
Hallands	114 500	..	37 100
Göteborgs o Bohus	..	—	—
Älvsborgs	..	..	—
Skaraborgs	134 200	..	—
Värmlands	23 100	—	—
Örebro	27 500	..	—
Västmanlands	..	..	—
Dalarnas	17 800	..	—
Gävleborgs	..	—	—
Västernorrlands	..	—	—
Jämtlands	..	..	—
Västerbottens	..	—	—
Norrbottnens	16 000	..	—
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	297 200	..	..
" mellanbygder	176 300	264 100	..
" norra slättbygder	187 700	..	..
Svealands slättbygder	..	..	..
Götalands skogsbygder	..	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	28 200	..	..
Nedre Norrland	36 000	—	—
Övre Norrland	37 300	..	—
<i>Hela riket</i>			
1997	874 300	339 800	2 639 100
1996	853 200	347 700	2 430 000
1995	791 500	282 300	2 478 500
1994	762 800	..	2 349 800
1993	975 900	..	2 534 800
1992	950 600	302 300	2 136 000

1) Avser bärgad skörd efter reducering för små, gröna och rötskadade knölar.

2) Avser bärgad skörd efter reducering för rötskadade knölar.

3) Uppgifterna för 1990-1992 avser även råspnit. Uppgifter för 1993 och 1994 ej tillgängliga.

4) Uppgifterna fr.o.m. 1995 avser avräknad betmängd. Tidigare år avser bärgad skörd. Detta innebär att jämförbarheten mellan åren försämrats.

Källa: SCB, skördeuppskattningarna och Danisco Sugar AB.

8 Trädgårdsodling

I kapitel 8 redovisas uppgifter om frilandsarealer och växthus-
ytor för trädgårdsodling. Uppgifterna ingår i den årliga juni-
registreringen i lantbruksregistret (LBR). Vidare lämnas resultat

om produktionen m.m. som erhålls vid separata trädgårds-
räkningar/inventeringar senast 1994 respektive 1997. Invente-
ringen 1997 avsåg 1996 års odling.

Med trädgårdsodling avses od-
ling av köksväxter, blommor,
krukväxter, frukt, bär och plant-
skolealster.

Med trädgårdsföretag avses
företag och andra enheter (insti-
tutioner, anstalter m.fl.) med
trädgårdsodling omfattande
minst 200 m² växthus eller
minst 2 500 m² frilandsareal.
Odlingar i hemträdgårdar eller
för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor i LBR

Uppgifter om frilandsarealer och
växthusytor erhålls sedan 1970 vid den
årliga registreringen i LBR i juni. Några
år (1977, 1982, 1985, 1988, 1991,
1994 och 1997) har uppgifter om träd-
gårdsodlingen insamlats i särskilda
trädgårdsräkningar/inventeringar var-
vid insamlingen i juni utgått.

Juniregistreringen syftar till att ge en
grov bild av produktionsresurserna
inom frilands- och växthusodlingen.
Av tabell 8.1 framgår att 1997 bedrevs
trädgårdsodling vid ca 3 760 företag i
landet. Frilandsodling förekom på
76 % av företagen på en sammanlagd
areal av 13 800 hektar, varav nära
hälften i Skåne. Växthusodling före-
kom på ca 1 470 företag med en sam-
manlagd yta av 3,5 miljoner kvadrat-
meter.

Tabell 8.1

Växthusyta och frilandsareal för trädgårdsodling samt antal företag med odling den 12 juni 1997

*Areas of greenhouses and outdoors cultivation and number of enterprises on 12th June
1997*

Storleksgrupp, hektar åkermark	Växthus		Friland		Totala antalet företag
	Yta, m ²	Antal	Areal, hektar	Antal	
Under 2,1	2 646 723	931	300	334	1 084
2,1 – 5,0	297 717	153	754	354	414
5,1 – 10,0	180 934	102	1 070	363	385
10,1 – 20,0	106 841	82	1 795	439	462
20,1 – 30,0	51 153	54	1 255	274	291
30,1 – 50,0	56 678	46	2 010	358	365
50,1 – 100,0	90 604	60	3 251	416	434
Över 100,0	85 159	45	3 360	310	326
<i>Hela riket 1997</i>	3 515 807	1 473	13 795	2 849	3 762
1996	3 548 251	1 439	14 666	3 162	4 073
1995	3 448 517	1 514	14 695	3 267	4 199
1993	3 275 918	1 455	13 609	3 422	4 307
1992	3 325 109	1 426	13 161	3 371	4 267
1990	3 332 509	1 498	13 324	3 716	4 613

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 8.2

Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1976–1996. Hela riket

*Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoors cultivation and number of
enterprises 1976–1996. Whole of Sweden*

	1976	1981 ¹	1984	1987	1990	1993	1996
Växthus yta, m ²	4 306 360	3 545 382	3 369 751	3 345 207	3 281 512	3 356 624	3 394 191
antal	2 601	1 854	1 696	1 609	1 460	1 524	1 414
Bänkgård yta, m ²	314 964	159 525	.. ²	96 835	.. ²	80 607	.. ²
antal	1 048	517	.. ²	287	.. ²	174	.. ²
Friland yta, m ²	11 727	11 898	13 463	13 456	12 144	12 921	13 412
antal	4 529	3 961	4 388	4 106	3 452	3 300	2 869
Totalt antal företag	5 859	4 907	5 296	5 028	4 326	4 214	3 729

1) Fr.o.m. 1982 års trädgårdsräkning avgränsades statistiken till att avse företag med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal. Det medförde 1982 att 230 företag med odling under dessa gränser inte redovisades i statistiken (ca 200 med frilandsodling och ca 60 företag med odling i växthus). Deras frilandsodling utgjorde 0,3 procent av redovisad frilandsareal 1981 och växthusytan 0,2 procent av redovisad växthusyta.

2) Bänkgårdsyta redovisas inte vid trädgårdsinventeringarna.

Källa: SCB, trädgårdsinventering/trädgårdsräkning.

Trädgårdsräkningar/inventeringar

Trädgårdsräkningar (som genomförts 1972, 1977, 1982, 1988 och 1994) syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen för LBR. För frilandsodlingen erhålls bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar (som genomförts 1985, 1991 och 1997) skiljer sig från trädgårdsräkningar främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/inventeringar avses i fortsättningen ske växelvis så att en undersökning genomförs vart tredje år.

Trädgårdsinventeringen 1997, innehåll och genomförande

Uppgifterna insamlades med stöd av lagen SFS 1992:888, förordningen SFS 1992:1032 och SCB-FS 1996:28.

Uppgifter inhämtades om odlingen av olika växtslag i växthus och bänkgård samt på friland under 1996 med hjälp av post-enkät.

Av tabell 8.2 framgår att 3 729 företag under 1996 hade trädgårdsodling. Odling i växthus eller bänkgårdar förekom vid 1 414 företag, medan 2 869 företag bedrev trädgårdsodling på friland.

Tabell 8.3**Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland 1996**

Outdoors cultivation of horticultural plants in 1996

Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar.

Figures refer to outdoors cultivation of at least 0.3 hectares.

Växtslag	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ²
<i>Köksväxter</i>			
Gurka	381,7	11 931	253
Blomkål	362,4	6 150	186
Vitkål	502,0	22 063	291
Salladskål	113,3	2 968	90
Matlök	846,7	23 541	411
Purjolök	134,6	2 960	202
Morötter	1 838,5	87 308	620
Rödbetor	335,1	12 389	230
Isbergssallat	659,9	12 810	200
Annan sallat	32,8	1 296 ¹	64
Majs	94,4	515	122
Kålrötter	230,6	7 201	204
Övriga köksväxter	1 040,0	..	550
Summa köksväxter	6 572,0	..	1 424
<i>Frukt</i>			
Äpple	1 668	17 053	347
Päron	242	1 281	170
Plommon	138	557	167
Körsbär	184	77	82
Summa frukt	2 231	..	425
<i>Bär</i>			
Jordgubbar	2 950,1	11 700	923
Hallon	101,2	121	171
Svarta vinbär	607,3	798	245
Övriga bär	74,8	..	47
Summa bär	3 733,4	..	1 140
<i>Blommor</i>	66,8	18 903 ¹	168
<i>Plantskolor</i>	760,7	..	194

1) Annan sallat och blommor redovisas i 1 000 styck.

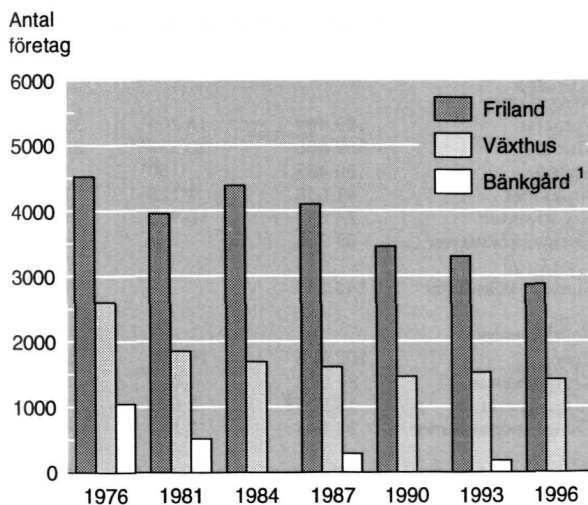
2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsinventering.

Uppgifter om frilandsodling från trädgårdsinventeringen 1997 som avsåg odlingen under 1996, redovisas i tabell 8.3. Bland köksväxterna var arealen morötter störst följd av matlök. Bland "Övriga köksväxter" svarade grön-, röd-, brysselkål och broccoli för den största arealen, ca 174 hektar.

Äpplen respektive jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär. Det enskilda växtslag som var mest frekvent var jordgubbar, som odlades på 923 företag. Därefter följde morötter, som odlades på 620 företag.

Diagram 8.4

Antal trädgårdsföretag med respektive slag av odling
1976–1996Number of enterprises with outdoors cultivation, cultivation in
greenhouses and frames 1976–1996

1) Bänkgårdsyta redovisas inte vid trädgårdsinventeringarna år 1984, 1990, 1996.

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

Tabell 8.5

Frilandsodlingens omfattning under 1981, 1984, 1987, 1990, 1993 och 1996

Outdoors cultivation in 1981, 1984, 1987, 1990, 1993 and 1996

	1981	1984	1987	1990	1993	1996
Köksväxter						
areal, hektar	5 398	6 412	6 235	5 790	6 257	6 572
antal företag	2 022	2 448	2 321	1 825	1 693	1 424
Frukt						
areal, hektar	3 039	3 110	3 116	2 390	2 334	2 231
antal företag	620	623	558	503	460	425
Bär						
areal, hektar	2 562	2 991	3 240	3 139	3 439	3 733
antal företag	1 285	1 458	1 429	1 236	1 249	1 140
Snittblommor						
areal, hektar	92	87	73	65	89	67
antal företag	267	231	200	156	200	168
Plantskola						
areal, hektar	750 ¹	793 ²	737 ³	706 ⁴	740 ⁵	761 ⁶
antal företag	327	310	303	246	230	194

1) Här medräknas inte odling i container på ca 30 ha vid 65 företag.

2) "- 45 ha vid 94 företag.

3) "- 37 ha vid 85 företag.

4) "- 40 ha vid 84 företag.

5) "- 46 ha vid 83 företag.

6) "- 37 ha vid 77 företag.

Källa: SCB, trädgårdsinventering.

I tabell 8.5 redovisas vissa resultat för odlingen på friland enligt trädgårdsräkningarna 1982, 1988 och 1994 samt trädgårdsinventeringarna 1985, 1991 och 1997.

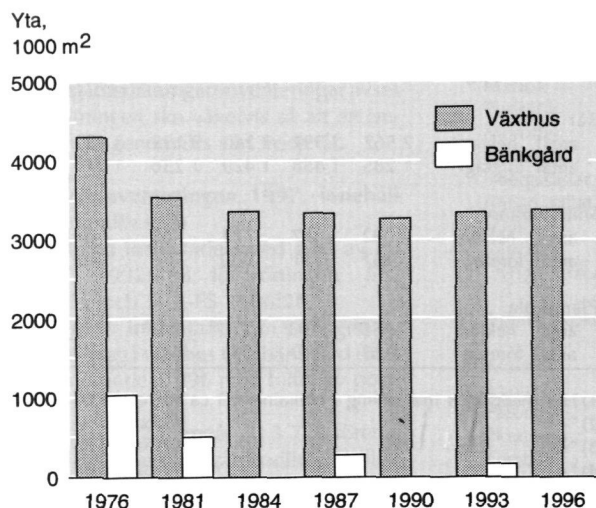
Resultaten visar en ökning av arealen köksväxter och plantskoleväxter under de senaste tre åren. Bärarealen har också ökat med 9 % under samma period. Antalet företag som odlar frukt har minskat med 35 företag eller 8 %, medan fruktarealen har minskat med ca 100 hektar eller 4 %.

Växthusytans användning

I tabell 8.7 redovisas uppgifter om odlingen i växthus 1996 enligt trädgårdsinventeringen 1997. Köksväxtodlingen domineras av tomater och gurka. Bland snittblommorna används mer än hälften av arealen för odling av rosor. Bland lökblommorna är tulpaner helt dominerande.

Diagram 8.6
Växthus- och bänkgårdsyta 1976–1996¹

Areas of greenhouses and frames 1976–1996

1) Bänkgårdsyta redovisas inte vid trädgårdsinventeringarna år 1984, 1990, 1996.

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

Tabell 8.7
Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1996

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames in 1996

Växstslag	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000 st.	Antal företag ²
Köksväxter			
Tomater	589 404	18 209 ¹	356
Gurka	569 888	20 537 ¹	285
Melon	39 485	180 ¹	51
Kruksallat	41 658	7 125	16
Kryddväxter	24 693	10 942	32
Övriga köksväxter	83 716	–	64
Summa köksväxter	1 348 844	–	517
Snittblommor			
Rosor	102 726	16 179	27
Krysanthemum	32 970	1 000	88
Alstroemeria	15 909	2 073	15
Övriga snittblommor	33 845	2 170	46
Summa snittblommor	185 450	21 423	134
Krukväxter			
Begonia	..	8 744	267
Krysanthemum	..	3 692	48
Cyklamen	..	1 621	193
Julstjärna	..	5 912	304
Pelargon	..	10 769	541
Saint paulia	..	2 783	37
Kalanchoe	..	2 420	40
Impatiens	..	2 696	279
Gröna växter	..	1 754	132
Övriga krukväxter	..	7 061	246
Summa krukväxter	..	47 451	630
Lökblommor			
Tulpaner	..	100 486	303
Narcisser	..	5 315	259
Hyacinter	..	8 257	304
Övriga lökblommor	..	2 747	137
Summa lökblommor	..	116 806	383
Övrigt			
Utplanteringsväxter	..	64 759	779
Sticklingar eller plantor för vidare kultur	..	144 965	216

1) Tomater, gurka och melon redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000 st.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsinventering.

Odlingen i växthus 1981–1996

Av tabell 8.8 framgår att både antal företag och den odlade ytan av alla slags växter som odlades i växthus har minskat under de senaste tre åren. Den odlade ytan av köksväxter, snittblommor samt sticklingar och småplantor har minskat med 34, 30 respektive 20 procent.

Tabell 8.8**Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1981, 1984, 1987, 1990, 1993 och 1996**

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames 1981, 1984, 1987, 1990, 1993 and 1996

	1981	1984	1987	1990	1993	1996
Köksväxter						
yta, 1 000 m ²	1 704	1 580	1 562	1 774	2 048	1 349
antal företag	829	739	641	566	607	517
Snittblommor						
yta, 1 000 m ²	675	534	399	309	266	185
antal företag	541	424	341	228	211	134
Krukväxter						
kvantitet, 1 000 st	35 361	37 384	46 719	46 347	49 835	47 451
antal företag	933	834	812	697	765	630
Lökblommor						
kvantitet, 1 000 st	161 033	130 602	133 880	122 488	126 919	116 806
antal företag	789	641	587	467	487	383
Utplanteringsväxter						
kvantitet, 1 000 st	57 932	51 672	60 229	53 410 ¹	68 487	64 759
antal företag	.. ¹	.. ¹	970	846	916	779
Sticklingar och småplantor						
kvantitet, 1 000 st	60 305	61 699	111 074	117 605	180 675	144 965
antal företag	.. ²	.. ²	586	326	709	216

1) Uppgiften ej tillgänglig för utplanteringsväxter totalt.

2) Uppgiften ej tillgänglig för sticklingar och småplantor totalt.

3) Uppgiften stämmer inte med motsvarande uppgift i J 10 SM 9103, där räknades felaktigt en del skogsplantor som utplanteringsväxter.

Källa: SCB, trädgårdsinventering.

Växthusytor 1981–1996

Av tabell 8.9 framgår växthusytans fördelning på växthustyper vid trädgårdsräkningarna/inventeringarna. Vid en jämförelse mellan de två senaste trädgårdsundersökningarna avseende 1993 och 1996 framgår att ytan i växthus har i allmänhet ökat med 1 %. Ytan för växthus av glas med uppvärmning har minskat med 4 % medan motsvarande yta av plastväxthus har ökat med ca 36 000 m² eller 15 %.

Vid klassificeringen efter växthustyp tas ingen hänsyn till isolermaterialets beskaffenhet. Till växthus av plast räknas plastfoliehus och hus av korrugerad plast.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodlingen enligt LBR i juni publiceras i SCB, Statistiska meddelanden, serie J, senast J 10 SM 9801. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 1991 har publicerats i J 10 SM 9103, från trädgårdsräkningen 1994 i J 10 SM 9403 och från trädgårdsinventeringen 1997 i J 10 SM 9703.

Tabell 8.9**Växthusytan 1981, 1984, 1987, 1990, 1993 och 1996. 1 000 m²**

Areas of greenhouses 1981, 1984, 1987, 1990, 1993 and 1996

Typ av växthus	1981 ¹	1984 ¹	1987 ¹	1990 ¹	1993	1996
Växthus av glas²						
med uppvärmning	3 010	2 761	2 865	2 777	2 897	2 788
utan uppvärmning	167	333	212	201	99	165
Växthus av plast						
med uppvärmning	285	167	177	192	238	274
utan uppvärmning	73	101	81	104	115	158
Totalt	3 535	3 362	3 335	3 274	3 350	3 386

1) Avser företag med minst 200 m² växthusyta.

2) Hit räknas också andra material. Polykarbonat räknades 1981 som plast men 1984 som glas.

Källa: SCB, trädgårdsinventering.

Tabell 8.10**Äppel- och päronträd med fördelning efter trädens ålder och sort samt äppel- och päronareal 1996***Number of apple and pear trees in 1996 distributed according to the age and variety of trees*

Uppgifter avseende företag med minst 0,3 hektar frilandsodling.

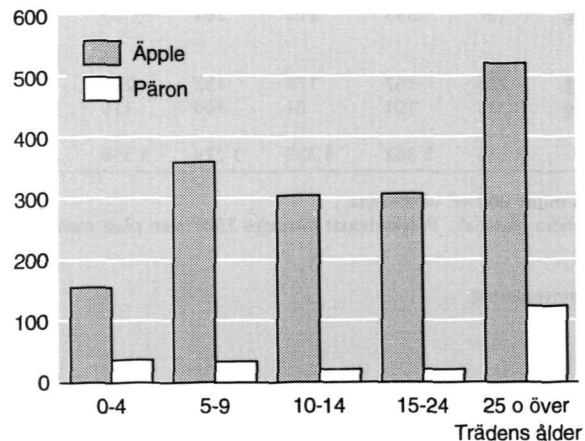
Figures for holdings with at least 0,3 hectares open ground.

Äppelsort / päronsort	Antal träd, ålder					Samtliga träd	Total areal,ha
	0–4 år	5–9 år	10–14 år	15–24 år	Över 24 år		
Äppelsorter							
Alice	3 626	14 651	19 698	11 873	3 747	53 595	66,8
Aroma, Röd Aroma	43 413	88 604	45 212	16 049	3 790	197 068	174,3
Cox Orange	26 790	11 531	21 937	22 630	23 635	106 523	139,4
Discovery	35 826	51 294	5 931	172	160	93 383	68,9
Gloster	3 220	7 199	12 440	1 080	40	23 979	18,5
Gravensteiner, Röd Gravensteiner	6 054	23 753	20 794	16 608	15 415	82 624	115,9
Ingrid Marie, Karin Schneider	7 608	68 845	77 174	35 985	70 083	259 695	346,8
Katja	9 210	6 884	4 509	14 486	5 641	40 730	46,9
Kim	31	2 816	10 902	9 594	100	23 443	27,1
Lobo	2 151	3 776	2 642	8 552	19 797	36 918	59,1
Mutzu	8 479	42 243	13 141	2 812	–	66 675	55,8
Signe Tillisch	3 467	14 160	9 855	6 497	4 888	38 867	50,6
Summered	5 161	6 811	9 558	5 880	1 070	28 480	29,7
Övriga kända sorter	37 567	17 907	5 775	15 227	21 753	98 229	120,3
Ospecificerat	38 284	72 908	43 138	47 799	69 905	272 034	333,1
Summa äpplen	230 887	433 382	302 706	215 244	240 024	1 422 243	1 653,3
Päronsorter							
Alexander Lucas	1 439	927	232	780	7 796	11 174	18,4
Carola	8 171	8 541	6 496	415	150	23 773	20,0
Charneau	70	54	–	100	3 691	3 915	8,1
Clapps Favorit	128	10	–	471	1 039	1 648	3,8
Clara Frijs	15 484	26 176	7 983	3 515	4 694	57 852	54,1
Conference	5 825	4 897	344	481	12 169	23 716	29,3
Doyenné du Comice	219	73	32	111	1 313	1 748	3,1
Greve Moltke	1 036	966	1 210	2 415	3 068	8 695	15,2
Gråpäron	162	–	620	111	1 109	2 002	2,8
Herzogin Elsa	1 543	2 810	1 948	906	7 481	14 688	22,9
Pierre Corneille	147	610	–	707	8 334	9 798	14,5
Williams	168	31	–	445	2 822	3 466	7,6
Övriga kända sorter	1 336	70	–	77	2 073	3 556	6,7
Ospecificerat	4 020	2 220	1 450	3 110	10 573	21 373	32,5
Summa päron	39 748	47 385	20 315	13 644	66 312	187 404	239,1

Källa: SCB, trädgårdsinventering.

Diagram 8.11**Äppel- och päronträd med fördelning efter trädens ålder 1996***Number of apple and pear trees in 1996 distributed according to the age of trees*

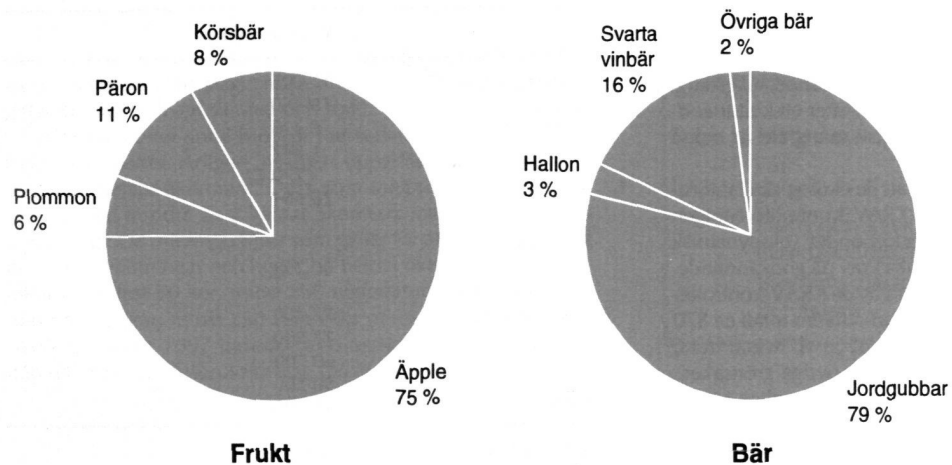
Areal, ha

Uppgifter om arealer av äpplen och päron samt antalet träd och sorter av dessa trädslag redovisas i tabell 8.10. Ca 17 % av antalet odlade äppelträd är 24 år och däröver. De mest odlade äppelsorterna är Ingrid Marie/Karin Schneider med 346 hektar och Aroma med 139 hektar. Den mest odlade päronsorten är Clara Frijs med 54 hektar.

Källa: SCB, trädgårdsinventering.

Tabell 8.12
Areal av olika slags frukt och bär på friland 1996. Procent
Outdoor cultivation of various kinds of fruit and berries in 1996. Percent

Källa: SCB, trädgårdsinventering.

Ekologisk odling

Ekologisk odling (tidigare s.k. "alternativodling") är en odlingsmetod som syftar till ett naturanpassat jordbruk utan lättlösligt handelsgödsel och kemiska bekämpningsmedel. Förutom att ekologisk odling sker av miljöskäl är målsättningen att producera livsmedel av hög kvalitet i ett resursbevarande, långsiktigt lantbruk. Kretsloppstänkande och strävan efter ett kulturlandskap med stor artrikedom och biologisk mångfald är också målsättningar.

Två kontrollföreningar svarar för att de ekologiska lantbrukarnas produktion följer givna regler. KRAV (Kontrollföreningen för ekologisk odling) och Demeterförbundet (biodynamisk odling), ställer sinsemellan något olika krav på godkännande.

I tabell 8.14 följer ett urval av några av de KRAV-kontrollerade trädgårdsväxterna 1997. På friland odlades totalt ca 870 hektar trädgårdsväxter: ca 150 hektar bär, ca 40 hektar frukt, ca 190 hektar rotfrukter och ca 490 hektar övriga grönsaker.

I tabell 8.13 redovisas arealen kravgodkänd odling i växthus 1997.

Tabell 8.13

Yta KRAV-godkänd växthusodling 1997. M²

KRAV approved cultivation in greenhouses 1997. M²

Sort	Kvadrat meter
Tomater	31 095
Gurka	18 460
Plantor	6 436
Paprika	1 847
Kryddor	1 770
Övrigt	26 684
Hela riket	
1997	86 292
1996	77 700
1995	77 500
1994	60 700
1993	50 200
1992	45 400

Källa: KRAV

Tabell 8.14

Arealer av vissa KRAV-kontrollerade trädgårdsväxter 1997. Hektar

Areas of certain KRAV approved horticultural plants in 1997. Hectares

	Morot	Röd-betor	Gurka	Lök	Vit-kål	Kål-rot	Konserv-ärt	Jord-gubbar	Svarta vinbär	Frukt
Län										
Stockholms	0,6	–	–	1,6	–	0,2	–	3,4	1,1	4,2
Uppsala	0,7	–	–	0,4	–	–	–	2,8	0,1	0,2
Södermanlands	–	–	–	–	–	–	–	0,4	–	1,1
Östergötlands	7,0	–	–	–	0,6	2,7	–	6,0	2,3	0,3
Jönköpings	–	–	–	–	–	0,5	–	2,2	0,5	–
Kronobergs	–	–	–	0,4	0,8	–	–	1,9	–	0,2
Kalmar	5,7	–	7,9	2,1	0,2	0,7	–	15,3	–	0,5
Gotlands	20,1	4,0	0,3	0,6	1,0	0,4	–	0,5	–	0,1
Blekinge	0,2	–	–	–	–	–	–	5,1	–	1,0
Skåne	17,0	11,9	3,3	12,3	1,7	3,7	10,1	24,7	4,0	18,3
Hallands	21,0	9,7	14,6	2,1	–	–	5,8	2,6	0,9	3,4
Göteborg och Bohus	0,2	0,5	–	–	0,1	1,0	–	11,4	1,1	0,9
Älvsborgs	1,1	–	–	–	0,5	0,2	–	2,5	2,0	1,4
Skaraborgs	15,7	2,5	0,4	0,6	7,7	–	–	1,8	–	0,1
Värmlands	10,5	–	–	1,5	0,4	4,8	–	3,2	1,5	0,3
Örebro	9,2	0,1	–	1,9	2,5	2,5	–	2,2	4,9	0,2
Västmanlands	–	–	–	–	2,6	–	–	2,0	0,5	8,9
Kopparbergs	0,2	–	–	–	0,2	0,1	–	2,5	9,0	0,3
Gävleborgs	2,0	0,4	0,2	1,0	0,6	0,5	–	9,1	–	0,1
Västernorrlands	0,1	–	–	–	–	–	–	4,3	0,1	–
Jämtlands	1,3	–	–	–	1,6	–	–	–	–	–
Västerbottens	1,3	–	–	–	1,8	–	–	0,1	–	–
Norrbottnens	2,6	–	–	0,6	1,6	0,4	–	0,7	3,0	–
Helariket	116,4	29,1	26,7	25,1	23,7	17,5	15,9	105,0	30,9	41,4

Källa: KRAV.

9 Husdjur

I kapitel 9 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag. I respektive avsnitt lämnas även uppgifter om kontrollverksamhet och slakt.

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen insamlas uppgifter från företag med mer än 2 hektar åkermark. Dessutom inhämtas uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark men med stor djurbesättning. De minimigränser som gäller för att djur vid företag med djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark skall medräknas är minst 50 kor, minst 250 nötkreatur, minst 50 tackor, minst 50 suggor, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar. 1997 baseras husdjursstatistiken på uppgifter från ett urval av lantbruksföretag (35 %).

Kapitel 9 innehåller information om

- Nötkreatur
- Får
- Svin
- Höns och kycklingar
- Ekologisk djurhållning
- Biodling, pälsdjursskötsel, rennärning och hästar

1996 och 1997 baseras husdjursstatistiken på uppgifter från ett urval av lantbruksföretag (25 respektive 35 %). Tidigare år har statistiken baserats på totalundersökningar. Utnyttjande av statistiken för 1996 och 1997 bör därför ske med viss försiktighet. För mer information om bl.a. medelfel hänvisas till Statistiska Meddelanden, J 20 SM 9701 respektive J 20 SM 9801. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 3.

Antal djur och antal företag

Antalet djur av olika djurslag samt antalet företag med olika djurslag framgår av tabell 9.1 respektive 9.2 på nästa sida. Observera att antalet företag i tabell 9.2 inte är summerbara, eftersom det kan förekomma olika djurslag vid ett och samma företag. Totalt minskade antalet nötkreatur under 1980-talet, medan en svag ökning kan skönjas under de första åren av 1990-talet. Därefter har antalet varit i stort sett oförändrat. Sedan 1994 har samtliga företag med nötkreatur minskat.

Från 1980 och fram t.o.m. 1996 har antalet mjölkkor minskat med 189 000 djur. Mellan de två senaste åren är dock antalet mjölkkor oförändrat. I slutet av 1970-talet och början av 1980-talet genomgick mjölkkoibesättningarnas storleksstruktur en förändring genom att de mindre besättningarna minskade samtidigt som de något större besättningarna, ökade. Denna trend bröts 1986 då tvåprissystemet för mjölk infördes. Under den senaste tioårsperioden har dock antalet företag med mjölkkor halverats. Under perioden 1990–1997 har antalet kor för köttproduktion ökat med 94 000 djur. Under motsvarande period har antalet företag med kor för köttproduktion ökat med 5 200 företag. Ökningen kan förklaras av den jordbrukspolitik som har verkat under perioden.

Både antalet får och antalet företag med får har minskat mellan de två senaste åren. Sett över hela perioden från 1980 har antalet tackor och baggar minskat med drygt 20 % medan antalet företag med får varit i stort sett oförändrat. Antalet lamm har troligen underskattats de senaste åren. Detta sammanhänger förmodligen med möjligheten att söka djurbidrag för bl.a. tackor som funnits sedan 1995. Fårägare har i vissa fall endast redovisat tackor till LBR, liksom i bidragssammanhang.

Antalet svin sjönk under 1980-talet men har därefter varit konstant. En lika stor andel av svinen, ca 1/3 har under perioden funnits i Skåne. Under samma period har två tredjedelar av företagen med svin upphört.

Antalet höns ökade under den första hälften av 1980-talet men har därefter minskat under perioden fram t.o.m. 1993. Därefter har antalet varit i stort sett oförändrat. Andelen höns som finns vid företag med mindre än 2 ha åkermark har ökat från knappt 33 % 1980 till 44 % 1997. Antalet företag med höns har minskat med två tredjedelar under perioden.

1997 var antalet företag utan nötkreatur, får, svin eller höns 38 400.

Tabell 9.1
Antal djur av olika djurslag 1980–1997¹
Number of animals 1980–1997

Djurslag	Antal av olika djurslag							
	1980	1985	1990	1993	1994	1995	1996	1997
Kor för mjölkproduktion	655 738	645 706	576 409	524 520	509 431	482 118	466 265	467 981
Kor för uppfödning av kalvar	70 916	59 227	74 544	153 555	164 578	157 128	164 115	169 009
Övriga nöt 1 år och däröver	613 818	569 626	543 458	548 620	560 911	595 521	616 860	613 945
Kalvar under 1 år	594 550	562 642	524 032	580 671	591 569	542 328	542 999	529 888
Summa nötkreatur	1 935 022	1 837 201	1 718 443	1 807 366	1 826 489	1 777 095	1 790 240	1 780 823
Tackor och baggar	161 043	173 334	161 178	188 944	195 736	195 439	203 338	194 948
Lamm	230 586	251 644	243 621	281 743	287 692	266 410	265 697	247 154
Summa får	391 629	424 978	404 799	470 687	483 428	461 849	469 035	442 102
Galtar	11 932	10 946	8 591	7 942	8 228	7 595	6 922	5 782
Suggor	278 249	249 248	221 092	241 372	240 943	237 355	273 106	268 704
Övriga svin 20 kg och däröver ²	1 253 804	1 127 036	1 024 820	940 566	1 264 481	1 299 843	1 303 413	1 312 673
Övriga svin 20 kg och därunder ³	1 170 212	1 112 843	1 009 440	1 086 667	814 753	768 843	765 313	764 043
Summa svin	2 714 197	2 500 073	2 263 943	2 276 547	2 328 405	2 313 137	2 348 754	2 351 201
Höns	5 937 152	6 548 298	6 391 943	5 764 401	5 918 014	6 100 270	5 708 518	5 724 509
Kycklingar av värpras	2 635 620	2 159 298	2 175 676	1 908 371	2 175 337	1 811 509	2 188 722	1 881 407
Summa höns och kycklingar	8 572 772	8 707 596	8 567 619	7 672 772	8 093 351	7 911 779	7 897 240	7 605 915

1) T.o.m. 1985 är endast nöt och får vid företag med mer än 2 hektar åkermark medräknade.

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

3) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3-månader.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaseade uppgifter.

Tabell 9.2
Antal företag med kor, nötkreatur, får, svin och höns 1980-1997¹
Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs and fowls 1980-1997

Djurslag	Antal företag							
	1980	1985	1990	1993	1994	1995	1996	1997
Kor för mjölkproduktion	44 143	30 063	25 921	20 009	18 675	17 743	16 464	15 788
Kor för uppfödning av kalvar	12 436	10 310	10 883	17 783	18 771	17 069	16 545	16 093
Övriga nöt 1 år och däröver	..	..	42 696	41 093	40 498	39 160	37 848	36 286
Kalvar under 1 år	..	..	41 986	40 627	39 858	36 542	35 148	33 616
Summa nötkreatur	70 503	58 872	47 292	44 955	43 977	41 990	40 318	38 531
Summa får exkl. lamm	10 125	10 536	9 688	10 659	10 733	9 985	9 678	9 372
Summa svin	26 122	19 937	14 301	12 341	11 810	10 753	9 648	8 431
Höns	23 603	17 531	12 900	10 798	10 573	9 593	8 696	8 340
Kycklingar av värpras	..	..	1 875	1 589	1 646	1 405	1 245	1 294
Summa höns och kycklingar	..	..	13 297	11 125	10 933	9 926	8 923	8 581
Utan nötkreatur, får, svin eller höns	32 258	35 443	36 695	34 677	33 979	33 560	38 800	38 400

1) T.o.m. 1985 är endast företag med mer än 2 hektar medräknade.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaseade uppgifter.

Nötkreatur

Antal, besättningar

Uppgifter om antal nötkreatur erhålls årligen genom lantbruksregistret. Statistiken som redovisas avseende 1996 och 1997 baseras, som tidigare nämnts, på uppgifter från ett urval av företag. Utnyttjande av uppgifter bör därför ske med viss försiktighet.

Den 12 juni 1997 fanns 88 400 företag med mer än 2 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar. Mjölkkor fanns vid 15 800 av dessa företag (18 %) och nötkreatur vid 38 500 företag (44 %). Antalet nötkreatur vid företag med högst 2,0 hektar åkermark utgör 1997 0,2 % av det totala antalet nötkreatur.

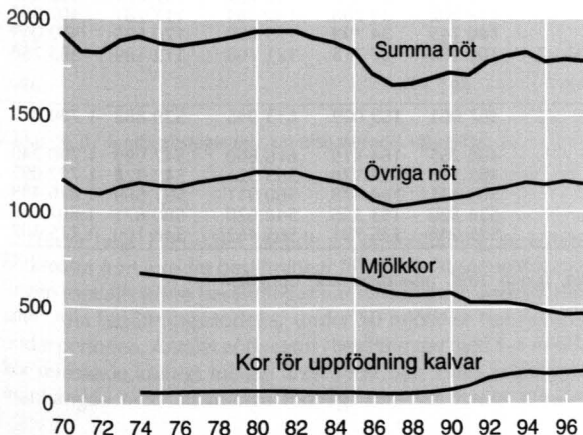
Minskningen av antalet mjölkkor har främst skett mellan åren 1985 och 1987 och mellan åren 1990 och 1991. Minskningen mellan åren 1985 och 1987 sammanhänge med tvåprissystemet på mjölk och införandet av avgångsersättning till äldre mjölkproducenter. Under den perioden minskade många sina besättningar, medan nedgången i antalet mjölkkor (ca 48 000 djur) mellan 1990 och 1991 berodde på att ett stort antal företag upphörde med mjölkproduktion. En del av dessa företag övergick till köttproduktion. Dessutom var det många företag som tidigare saknat djur som skaffade köttkor. Mellan åren 1994 och 1995 minskade antalet mjölkkor med drygt 5 %. Även mellan åren 1995 och 1996 minskade antalet mjölkkor med 3 %. Mellan de två senaste åren har dock antalet mjölkkor varit oförändrat.

Antalet kor för köttproduktion ökade mycket kraftigt mellan 1990 och 1992. Ökningen fortsatte fram till och med 1994. Den sammanhänge med den då pågående omställningen inom jordbruket. Tre fjärdedelar av den areal som ställdes om till annat än livsmedelsproduktion ställdes om till extensivt bete och därmed krävdes betande djur. Under den senaste tvåårsperioden har antalet kor för köttproduktion ökat med 8 %.

Diagram 9.3
Antal nötkreatur, 1970–1997

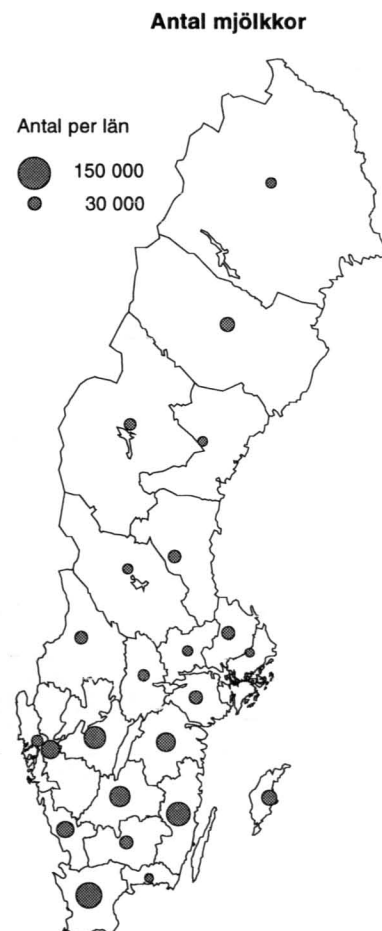
Number of cattle, 1970–1997

Tusental

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaseade uppgifter.

Karta 9.4
Mjölkkornas geografiska fördelning 1997
Distribution of cows in 1997

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaseade uppgifter.

Karta 9.4 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av mjölkkor. Cirkulernas storlek är proportionell mot antalet mjölkkor i länet.

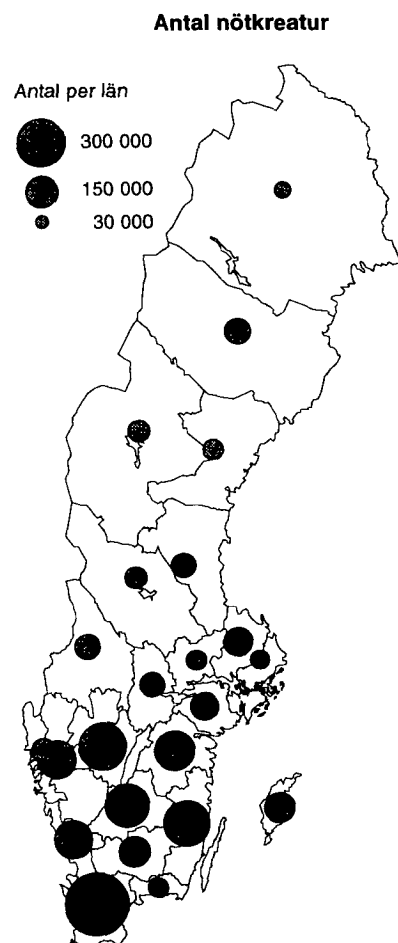
Av tabell 9.6 framgår bl.a. att närmare en tredjedel av mjölkkor finns i Göta-lands skogsbygder. I Norrland återfinns en sjundedel av Sveriges mjölkkor.

Även "kotätheten" uttryckt i antalet mjölkkor per hektar åker är högst i Göta-lands skogsbygder (28 kor/100 hektar). Övre Norrland har den näst högsta kotätheten (23 kor/100 hektar), medan slättbygderna ligger lägst. På motsvarande sätt har företag mellan 30 och 50 hektar den högsta kotätheten.

Mellan 1996 och 1997 har antalet kalvar minskat. EU har under året lämnat bidrag för att stimulera utslaktning av kalvar. Förändringen av antalet ungdjur ligger inom felmarginalen.

Karta 9.5 Nötkreaturens geografiska fördelning 1997

Distribution of cattle in 1997

Tabell 9.6
Antal nötkreatur 1997
Number of cattle in 1997

Område; storleksgrupp	Nötkreatur				Summa
	Kor	För mjölk- produk- tion	För upp- födning av kalvar	Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	
<i>Län</i>					
Stockholms	7 243	4 237	9 365	9 217	30 062
Uppsala	16 544	6 575	20 678	19 010	62 808
Södermanlands	15 773	6 512	20 729	18 755	61 769
Östergötlands	29 250	11 830	40 391	36 123	117 593
Jönköpings	34 338	11 553	45 221	38 657	129 769
<i>Kronobergs</i>	16 102	8 343	26 603	20 416	71 464
Kalmar	41 735	10 668	51 018	41 914	145 334
Gotlands	17 967	5 056	26 018	19 268	68 309
Blekinge	7 062	5 383	11 703	10 519	34 667
Skåne	55 833	36 391	88 080	74 168	254 471
<i>Hallands</i>	28 034	9 144	37 538	31 770	106 486
Göteborgs o Bohus	13 073	5 238	17 077	13 724	49 111
Älvsborgs	30 410	9 740	39 365	33 561	113 076
Skaraborgs	41 366	13 493	54 166	48 745	157 770
Värmlands	14 589	4 964	17 356	16 674	53 583
<i>Örebro</i>	13 146	4 167	15 845	14 596	47 753
Västmanlands	9 355	3 548	11 763	10 356	35 023
Dalarnas	11 578	3 193	13 310	11 513	39 594
Gävleborgs	14 573	3 229	16 341	14 770	48 913
Västernorrlands	10 209	2 076	11 773	11 052	35 110
<i>Jämtlands</i>	11 842	2 069	12 593	10 966	37 470
Västerbottens	18 078	1 140	18 004	16 046	53 268
Norrbottnens	9 882	460	9 010	8 068	27 420
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	29 953	12 520	42 177	35 404	120 054
" mellanbygder	72 358	26 687	98 594	81 171	278 810
" norra slättbygder	55 233	17 048	69 871	64 928	207 079
Svealands slättbygder	62 839	25 189	79 035	73 972	241 035
Götalands skogsbygder	149 602	67 111	214 965	177 679	609 357
Mellersta Sveriges skogsbygder	32 213	11 568	40 984	35 417	120 182
Nedre Norrland	35 790	7 060	39 554	35 561	117 966
Övre Norrland	29 994	1 827	28 765	25 755	86 341
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 – 2,0	..	..	911	1 251	3 934
2,1 – 5,0	566	4 105	6 205	5 092	15 967
5,1 – 10,0	3 123	13 840	21 842	17 858	56 662
10,1 – 20,0	21 273	28 188	58 983	48 151	156 595
20,1 – 30,0	42 115	25 375	68 104	57 391	192 985
30,1 – 50,0	114 902	34 286	140 884	117 281	407 353
50,1 – 100,0	180 745	34 799	195 850	170 675	582 069
Över 100,0	104 186	27 718	121 166	112 189	365 258
<i>Hela riket</i>					
1997	467 981	169 009	613 945	529 888	1 780 823
1996	466 265	164 115	616 860	542 999	1 790 240
1995	482 118	157 128	595 521	542 328	1 777 095
1994	509 431	164 578	560 911	591 569	1 826 489
1993	524 520	153 555	548 620	580 671	1 807 366
1992	525 948	135 791	565 463	548 100	1 775 302

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.7
Antal mjölkcor efter besättningsstorlek 1997
Number of dairy cows by size of stocks in 1997

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkcor					Summa
	1-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
Län						
Stockholms	..	1 214	3 793	1 248	..	7 243
Uppsala	203	3 422	8 872	2 067	1 980	16 544
Södermanlands	..	1 917	6 656	3 848	3 294	15 773
Östergötlands	..	3 742	13 076	5 535	6 746	29 250
Jönköpings	489	8 731	17 391	5 287	2 440	34 338
Kronobergs	438	4 475	8 553	1 855	..	16 102
Kalmar	397	6 449	18 301	9 410	7 178	41 735
Gotlands	190	3 864	8 240	3 761	1 912	17 967
Blekinge	..	2 184	2 927	988	..	7 062
Skåne	407	10 145	21 624	9 114	14 542	55 833
Hallands	460	5 857	11 320	5 618	4 780	28 034
Göteborgs o Bohus	557	4 489	5 672	1 836	..	13 073
Älvsborgs	1 102	9 029	12 645	4 294	3 341	30 410
Skaraborgs	283	6 237	20 249	7 726	6 872	41 366
Värmlands	529	3 316	4 743	2 731	3 271	14 589
Örebro	..	2 751	5 355	2 381	2 583	13 146
Västmanlands	..	1 850	4 206	1 223	2 004	9 355
Dalarnas	495	3 430	4 416	1 967	..	11 578
Gävleborgs	466	5 060	6 379	1 478	..	14 573
Västernorrlands	754	4 108	3 302	869	..	10 209
Jämtlands	457	4 139	5 088	1 586	..	11 842
Västerbottens	761	6 723	7 825	2 051	..	18 078
Norrbottnens	..	2 995	5 022	1 049	..	9 882
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	225	4 698	10 571	5 954	8 507	29 953
" mellanbygder	568	11 850	30 416	15 402	14 122	72 358
" norra slättbygder	516	8 184	25 564	10 085	10 884	55 233
Svealands slättbygder	624	10 642	28 550	11 408	11 615	62 839
Götalands skogsbygder	3 142	38 799	69 996	22 525	15 140	149 602
Mellersta Sveriges skogsbygder	918	9 179	12 212	5 285	4 619	32 213
Nedre Norrland	1 718	11 964	14 946	3 930	3 233	35 790
Övre Norrland	1 145	10 810	13 398	3 332	..	29 994
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0 - 2,0	..	..	..	..	..	..
2,1 - 5,0	424	..	..	..	..	566
5,1 - 10,0	1 744	1 319	..	..	..	3 123
10,1 - 20,0	3 877	15 454	1 942	..	..	21 273
20,1 - 30,0	1 757	27 100	12 714	..	..	42 115
30,1 - 50,0	742	42 270	65 449	5 261	..	114 902
50,1 - 100,0	257	18 326	106 551	41 749	13 862	180 745
Över 100,0	..	1 579	18 996	30 186	53 372	104 186
<i>Hela riket</i>						
1997	8 855	106 126	205 652	77 921	69 428	467 981
1996	11 198	112 997	209 562	72 476	60 032	466 265

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Under hela 1980-talet skedde en omfördelning av antalet nötkreatur från mindre besättningar till större. Struktumvandlingen mot allt större besättningar har fortsatt även under 1990-talet. Alla besättningsstorlekar under 50 mjölkcor har minskat under perioden. Antalet nötkreatur i besättningar med 1-3 mjölkcor minskade kraftigt mellan åren 1992 och 1995, vilket sammanhänger med att många företag, som successivt minskat

antalet mjölkcor i besättningen, övergick helt från mjölk- till köttproduktion. Tabell 9.7 visar antalet mjölkcor efter besättningsstorlek 1997. Det största antalet mjölkcor, 206 000, fanns i besättningar med mellan 25 och 49 mjölkcor. Mellan de två senaste åren har antalet mjölkcor i besättningar med 1-9 mjölkcor minskat med en femtedel, medan antalet mjölkcor i de största besättningarna ökat med 16 %.

Tabell 9.8**Antal mjölkkor efter enskilda företagens ålder och efter besättningsstorlek 1997**

Number of dairy cows by age of holders and by size of stocks in 1997

Företagarekategori; ålder	Besättningsstorlek, antal mjölkkor					Summa
	1-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
<i>Enskilda företagare</i>						
Under 25 år	..	..	..	..	..	1 625
25-34 år	220	7 630	18 762	6 263	4 278	37 154
35-44 år	1 157	23 981	58 342	20 401	12 281	116 163
45-49 år	754	16 057	31 800	11 425	7 994	68 029
50-54 år	1 014	16 215	33 013	9 984	7 266	67 497
55-59 år	1 206	15 696	22 090	6 328	4 617	49 938
60-64 år	1 842	13 602	14 703	3 689	1 907	35 742
Över 64 år	2 461	9 389	8 207	2 491	2 264	24 813
Uppgift saknas	..	..	786	..	..	1 959
<i>Övriga företagarekategorier</i>	..	2 785	17 335	16 344	28 522	65 061
<i>Summa</i>						
1997	8 855	106 126	205 652	77 921	69 428	467 981
1996	11 198	112 997	209 562	72 476	60 032	466 265
1995	13 388	126 508	211 870	72 666	57 686	482 118
1994	13 960	132 374	227 443	75 557	60 097	509 431
1993	16 263	139 455	236 778	73 549	58 475	524 520
1992	19 678	150 631	237 354	67 143	51 142	525 948

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Som framgår av tabell 9.8 har det totala antalet mjölkkor minskat med 58 000 djur (11 %) sedan 1992. Företagare över pensionsåldern svarade för 25 % av denna minskning.

De flesta mjölkorna finns i medelstora besättningar, 23 % i besättningar med 10-24 mjölkkor och 44 % i besättningar med 25-49 mjölkkor. 25 000 mjölkkor (5 % av samtliga) återfinns vid företag där företagaren är över 64 år.

Företagare under 49 år har de genomsnittligt största besättningarna, 30-32 mjölkkor. Företagare över pensionsåldern har de genomsnittligt minsta besättningarna, 17 mjölkkor eller färre. Vid generationsskiften sker ofta en nedläggning eller en utökning av mjölkproduktionen. Endast 8 % av företagen drivs av företagare under 35 år.

Som framgår av tabell 9.9 finns det största antalet företag med nötkreatur i Götalands skogsbygder. I detta område är också andelen företag med nötkreatur högst i riket med 59 %. Andelen företag med nötkreatur 1997 var 44 % i hela riket, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med den senaste femårsperioden.

Annan publicering

Uppgifterna om antal husdjur är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister, senast J 20 SM 9801.

Tabell 9.9**Antal företag med nötkreatur 1997**

Number of holdings with cattle in 1997

Område	Totala antalet företag	Antal företag med	
		Nöt kreatur	Därav med mjölkkor
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	6 748	2 137	784
" mellanbygder	8 223	4 351	2 040
" norra slättbygder	10 309	3 679	1 576
Svealands slättbygder	12 834	4 693	1 843
Götalands skogsbygder	25 452	15 005	5 392
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 577	2 983	1 199
Nedre Norrland	8 981	3 379	1 611
Övre Norrland	6 902	2 303	1 344
<i>Hela riket</i>			
1997	88 026	38 531	15 788
1996	90 488	40 318	16 464
1995	87 682	41 990	17 743
1994	90 463	43 977	18 675
1993	91 848	44 955	20 009
1992	92 234	45 739	21 467

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.10
Genomsnittlig besättningsstorlek 1980-1997
Average size of stock 1980-1997

Djurslag	1980	1985	1990	1993	1994	1995	1996	1997
Kor för mjölkproduktion	14,9	18,4	22,2	26,2	27,3	27,2	28,3	29,6
Kor för uppfödning av kalvar	5,7	5,7	6,8	8,6	8,8	9,2	9,9	10,5
Nötkreatur (inkl. kor)	27,4	31,2	36,3	40,2	41,5	42,3	44,4	46,2
Får (exkl. lamm)	15,9	16,5	16,7	17,7	18,2	19,6	21,0	20,8
Suggor och galtar ¹	15,1	17,7	21,2	26,4	28,4	30,8	39,4	46,2
Övriga svin ^{1,2}	81,3	95,1	119,3	127,4	144,4	157,1	175	199
Höns (exkl. kycklingar)	252	374	495	534	560	636	660	690
Kycklingar av värpras	517	796	1 160	1 201	1 322	1 289	1 700	1 500

1) T.o.m. 1995 samredovisades ännu ej betäckta gyltor med "Övriga svin". Fr.o.m. 1996 samredovisades de med "Suggor och galtar".

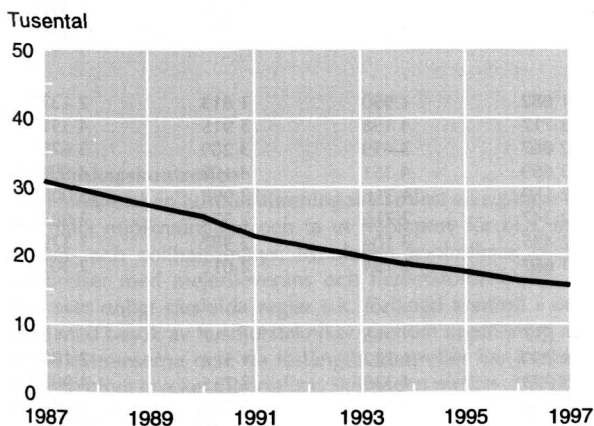
2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver. Fr.o.m. 1994 avser uppgiften svin över 20 kg.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Den genomsnittliga besättningsstorleken för både mjölk- och köttkor har nästan fördubblats sedan 1980. Motsvarande ökning av besättningsstorleken för suggor har skett efter 1990.

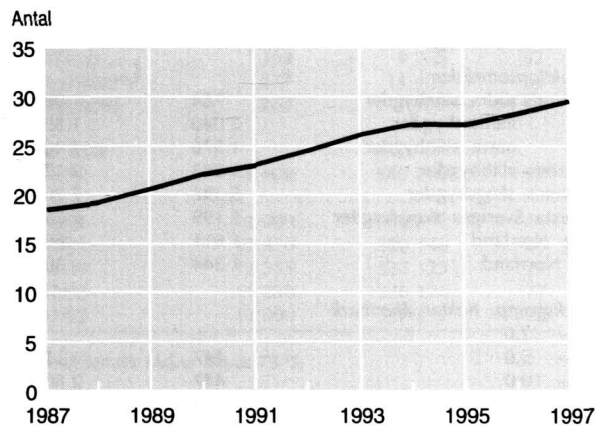
Av diagram 9.11 och 9.12 framgår att under den senaste tioårsperioden har antalet mjölkkoibesättningar halverats från ca 31 000 till 16 000, samtidigt har antalet mjölkkor minskat med 19 % från 576 000 till 468 000.

Diagram 9.11
Antal mjölkkoibesättningar 1987-1997
Number of milk cow stocks 1987-1997

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Diagram 9.12
Medeltal mjölkkor per besättning 1987-1997
Average size of stock 1987-1997

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.13

Antal företag med nötkreatur 1997

Number of holdings with cattle in 1997

Område; storleksgrupp	Kor För mjölk- produktion	För uppföd- ning av kalvar	Samtliga kor	Kvigor, tjurar och stutar	Kalvar under 1 år	Samtliga nötkreatur
<i>Län</i>						
Stockholms	228	382	581	600	582	675
Uppsala	540	590	1 088	1 180	1 145	1 275
Södermanlands	398	449	803	915	872	963
Östergötlands	774	862	1 541	1 858	1 718	1 951
Jönköpings	1 213	1 328	2 428	2 813	2 656	2 918
Kronobergs	620	999	1 578	1 949	1 712	2 039
Kalmar	1 183	966	2 053	2 343	2 164	2 383
Gotlands	582	398	916	1 022	957	1 078
Blekinge	268	564	808	886	848	932
Skåne	1 556	2 629	4 001	4 565	4 177	4 851
<i>Hallands</i>	902	943	1 788	2 127	1 992	2 250
Göteborgs o Bohus	572	789	1 327	1 557	1 297	1 665
Älvsborgs	1 208	1 198	2 343	2 820	2 561	3 012
Skaraborgs	1 183	1 110	2 208	2 632	2 449	2 790
Värmlands	512	603	1 088	1 219	1 213	1 408
Örebro	401	429	798	926	868	1 011
Västmanlands	278	363	615	770	639	794
Dalarnas	491	322	774	848	828	931
Gävleborgs	626	382	969	1 202	1 161	1 307
Västernorrlands	513	274	770	1 103	1 086	1 216
Jämtlands	529	250	764	942	872	1 001
Västerbottens	816	183	964	1 404	1 239	1 440
Norrbottnens	394	82	472	601	579	643
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	784	964	1 682	1 990	1 813	2 137
" mellanbygder	2 040	1 891	3 717	4 158	3 915	4 351
" norra slättbygder	1 576	1 400	2 867	3 459	3 209	3 679
Svealands slättbygder	1 843	2 178	3 859	4 351	4 108	4 693
Götalands skogsbygder	5 392	7 206	12 159	14 316	12 998	15 005
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 199	1 255	2 347	2 716	2 574	2 983
Nedre Norrland	1 611	895	2 435	3 104	2 987	3 379
Övre Norrland	1 344	304	1 607	2 194	2 012	2 303
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0 – 2,0	..	..	17	15	17	18
2,1 – 5,0	147	1 119	1 250	1 722	1 524	2 198
5,1 – 10,0	487	2 809	3 273	4 339	3 735	4 903
10,1 – 20,0	1 797	3 993	5 674	7 153	6 384	7 694
20,1 – 30,0	2 364	2 533	4 753	5 636	5 246	5 900
30,1 – 50,0	4 569	2 637	6 898	7 775	7 380	7 965
50,1 – 100,0	4 876	2 038	6 505	7 124	6 871	7 269
Över 100,0	1 538	958	2 304	2 522	2 458	2 583
<i>Hela riket</i>						
1997	15 788	16 093	30 675	36 286	33 616	38 531
1996	16 464	16 545	31 653	37 848	35 148	40 318

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.13 framgår att de fyra län som har flest företag med nötkreatur är Skåne, Älvsborgs, Jönköpings och Skaraborgs län.

Antalet företag med kor för mjölkproduktion är högst i Skåne län med 1 556 företag följt av Jönköpings län med 1 213 företag.

Kontrollverksamheten

Produktionskontroll bedrivs på mjölkboskap, köttboskap, svin och får. Genom kontrollen följs de egenskaper som har betydelse för den enskilda produktionsgrenens ekonomi.

De olika kontrollformerna ger underlag för produktionsplanering inom enskild besättning, avelsverksamhet, rådgivning, kvalitetsbedömning av djur t.ex. vid försäljning, samt för utvecklingsarbete, forskning m.m.

Svensk Husdjursskötsel (SHS) är huvudman för samtliga officiella kontrollaktiviteter för nötkontrollen. Kontrollen sker efter de rambestämmelser som fastställts av den centrala jordbruksmyndigheten. Detaljföreskrifter om verksamheten utfärdas av huvudmannen.

Lokalt utförs verksamheten av husdjurstekniker som vad gäller mjölkboskapskontroll är anställda inom husdjursföreningar knutna till SHS. Husdjursföreningarna sköter även seminverksamheten med nötkreatur. Köttboskapskontrollen sköts lokalt av husdjurs- eller slakteriföreningarna. Frågor som hör ihop med den praktiska tillämpningen av kontrollen behandlas av särskild nämnd för nötkontroll.

Mjölkboskapskontrollen

Varje medlem i en husdjursförening skall minst elva gånger om året mäta mjölmängden och ta ut mjölkprov för bl.a. fett-, protein- och cellhaltsanalys. Resultaten kontrolleras genom jämförelser med mejerileverans och hemmaförbrukning. Vidare sker enligt särskilda regler s.k. förlängd kontroll i samband med besök av husdjurstekniker. Genom uppföljning mot mejerileveranserna och via förlängda kontroller har kontroll-siffrorna blivit mycket tillförlitliga. Skillnaden mellan utnyttjade kvantiteter och mängd mjölk enligt kontrollen rör sig endast om ett par procent.

Anslutning

Anslutningen är lägre bland mindre besättningar än bland större. Kontrollåret löper mellan september 1996 och augusti 1997. Antalet besättningar i tabell 9.14 avser både de som varit anslutna hela kontrollåret och de som varit anslutna delar av detsamma. De icke anslutna besättningarna representerar 19 % av samtliga kor och för dessa kor är medelavkastningen ca 1 800 kg lägre än för kor i kontrollen.

Andelen mjölkkor som är anslutna till kontrollen är högst i Södermanlands län (98 %) och lägst i Göteborgs och Bohus län (63 %). Andelen anslutna mjölkkor i hela riket är 81 %.

Tabell 9.14

Antal mjölkbesättningar och kor i officiell kontroll 1996/97

Number of stocks and cows in the milk recording in 1996/97

Område	Antal besättningar, helårs och delårs	Antal kor	Andel av samtliga mjölkkor, procent
<i>Län</i>			
Stockholms	167	5 885	82
Uppsala	680	12 721	77
Södermanlands	376	15 448	98
Östergötlands	639	25 168	86
Jönköpings	844	25 905	75
Kronobergs	449	13 951	87
Kalmar	908	35 147	84
Gotland	436	14 459	80
Blekinge	176	5 486	78
Kristiansiad	641	26 322	.. ¹
Malmöhus	454	17 924	.. ¹
Hallands	678	24 198	86
Göteborgs o Bohus	301	8 276	63
Älvsborgs	821	24 746	81
Skaraborgs	827	31 713	77
Värmlands	344	12 204	84
Örebro	305	11 123	85
Västmanlands	210	7 412	79
Dalarnas	361	10 081	87
Gävleborgs	472	11 978	82
Västernorrlands	356	8 885	87
Jämtlands	392	9 755	82
Västerbottens	577	14 400	80
Norrbottens	288	7 543	76
<i>Hela riket</i>			
1996/97	11 409	380 760	81
1995/96	12 009	382 511	82
1994/95	12 476	390 146	80
1993/94	12 355	383 123	78
1992/93	11 838	376 126	77
1991/92	12 090	367 452	75

1) Andelen för Skåne län är 79 %

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.15 dominerade svensk röd och vit boskap, SRB, och svensk låglandsboskap, SLB, bland de kontrollerade mjölkorna. I samtliga län utom Skånelänen samt Hallands, Skaraborgs, Gotlands och Jämtlands län är SRB den vanligaste rasen. SLBs relativt starka ställning i norra Sverige framgår också.

Under 1996/97 var avkastningen per mjölkko i de kontrollerade besättningarna 8 209 kg, uttryckt i ECM (energikorrigerad mjölk med 4,2 % fett och 3,4 % protein). För icke kontrollerade kor har SHS beräknat motsvarande medelavkastning till 6 700 kg.

Tabell 9.15

Resultat från den officiella mjölkboskapskontrollen 1996/97. Kg ECM¹

Results of the milk recording in 1996/97

Område	Svensk röd och vit boskap (SRB) ²		Svensk låglandsboskap (SLB)		Svensk kullig boskap (SKB)		Svensk jerseyboskap (SJB)		Samtliga kontrollerade kor. Mjölkkavkastning, kg ECM
	Antal kor	Mjölkkavkastning, kg ECM	Antal kor	Mjölkkavkastning, kg ECM	Antal kor	Mjölkkavkastning, kg ECM	Antal kor	Mjölkkavkastning, kg ECM	
<i>Län</i>									
Stockholms	4 309	7 872	929	7 977	64	4 848	15	7 202	7 860
Uppsala	9 129	8 143	2 295	8 024	54	5 388	35	6 402	8 083
Södermanlands	12 400	7 964	1 488	8 260	8	6 098	16	6 289	8 000
Östergötlands	14 153	7 966	8 617	8 272	27	5 802	178	6 676	8 074
Jönköpings	14 553	8 035	9 318	8 261	22	5 533	107	7 003	8 105
Kronobergs	9 132	8 241	4 058	8 441	12	5 999	22	6 266	8 285
Kalmar	21 761	8 118	10 421	8 360	17	6 526	279	7 284	8 188
Gotlands	6 199	8 046	7 227	8 134	16	4 083	66	6 358	8 065
Blekinge	2 777	8 382	2 265	8 406	5	6 344	38	7 182	8 368
Kristianstads	3 064	7 976	22 134	8 476	33	4 979	71	6 298	8 398
Malmöhus	1 017	8 234	16 072	8 432	15	2 855	15	7 005	8 405
Hallands	5 196	8 440	18 305	9 072	22	5 623	40	6 121	8 912
Göteborgs o Bohus	4 195	7 913	3 546	8 187	14	4 835	83	7 964	8 008
Älvsborgs	11 657	8 211	11 451	8 347	35	5 654	142	7 186	8 268
Skaraborgs	14 116	8 110	15 813	8 381	22	5 574	57	6 733	8 246
Värmlands	8 064	8 036	3 193	8 236	67	4 726	68	6 204	8 052
Örebro	9 260	8 136	1 134	8 098	8	6 034	11	6 403	8 113
Västmanlands	5 521	7 997	1 069	8 270	53	4 920	14	4 709	7 994
Dalarnas	6 763	8 264	2 057	8 443	172	5 227	18	6 727	8 226
Gävleborgs	8 005	8 072	2 745	8 144	136	5 833	35	6 586	8 056
Västernorrlands	3 984	7 806	3 841	8 192	148	5 851	40	6 667	7 928
Jämtlands	3 713	7 823	4 644	8 144	495	6 067	122	7 333	7 867
Västerbottens	6 275	8 045	6 114	8 349	498	5 970	191	6 947	8 082
Norrbottens	3 588	8 401	3 070	8 672	183	6 048	49	8 531	8 434
<i>Hela riket 1996/97</i>	188 845	8 089	161 820	8 423	2 127	5 735	1 711	6 958	8 209
1995/96	191 710	7 911	159 066	8 251	2 175	5 770	1 915	6 915	8 033
1994/95	204 122	8 004	163 185	8 253	2 222	5 982	2 184	7 066	8 083
1993/94	205 116	7 969	155 487	8 142	2 163	5 920	2 389	6 807	8 011
1992/93	203 189	7 698	149 672	7 879	2 221	5 941	2 726	6 566	7 740
1991/92	199 491	7 357	143 892	7 480	2 178	5 782	2 965	6 308	7 376

1) Mjölk uttryckt i ECM (energikorrigerad mjölk, dvs. kg mjölk omräknad till en energikoncentration av 750 kcal, vilket motsvarar 4,0 % fett och 3,3 % protein).

2) Inklusive svensk ayrshireboskap.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Medelavkastningen per kontrollko har ökat jämfört med 1995/96. I genomsnitt har kontrollkornas avkastning ökat med ca 100 kg per år från slutet av 1950-talet. Genom att kontrollkornas andel dessutom ökar är avkastningsstegringen för samtliga kor ca 110 kg per år. Detta är ett resultat dels av en planlagd avel dels av förbättrade utfodringsrutiner och ett i genomsnitt bättre foder.

Skillnaderna mellan de två största raserna är små, medan dessa i sin tur ligger klart över övriga raser. Mjölkkorna i Hallands län har den högsta avkastningen per ko.

I tabeln till höger redovisas uppgifter om mjölkens fett- och proteinhalt för de olika raserna 1996/97. Som synes har jerseyboskapen de klart högsta fetthalterna.

Ras	Fett	Protein
Svensk röd och vit boskap ¹	4,35	3,45
Svensk låglandsboskap	4,09	3,32
Svensk kullig boskap	4,43	3,54
Svensk jerseyboskap	5,72	3,88

Samtliga kontrollerade kor² 4,23 3,39

1) Inklusive svensk ayrshireboskap.

2) Inklusive övriga raser och korsningar.

Tabell 9.16 visar att dödfödselar är vanligare när mödrarna är kvigor, vilket förklaras av att kvigornas förlösningar i allmänhet är svårare.

Tabell 9.16

Antal födda kalvar, procent tvillingfödselar samt procent dödfödda och missbildade kalvar i mjölkboskapskontrollen 1996/97

Number of calves born, per cent of twin births, stillborn and defect calves in the milk recording in 1996/97

Ras ¹	Mödrarna kvigor			Mödrarna kor			Mödrarna kvigor och kor	
	Antal födda	Procent Tvilling-födda	Dödfödda	Antal födda	Procent Tvilling-födda	Dödfödda	Antal födda	Procent missbildade
Svensk röd och vit boskap	71 294	0,71	4,62	129 425	3,32	4,37	200 719	0,12
Svensk låglandsboskap	66 309	0,58	8,86	119 175	3,57	4,02	185 484	0,10
Svensk kullig boskap	968	0,93	8,09	1 690	2,78	5,18	2 658	0,10
Svensk jerseyboskap	587	0,34	10,02	1 236	1,62	3,58	1 823	0,32

1) Endast renrasiga djur.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Fruktsamhetsproblem och juversjukdomar är de vanligaste orsakerna till att kor gallras ut. Utslagsposten "andra orsaker" är en restpost och hör ihop med att utgångsorsaken ej fastställts. Låg avkastning är en vanlig orsak till att yngre kor slås ut.

Tabell 9.17

Procentuell fördelning efter utgångsorsak av antalet kor som utgått ur avslutna besättningar samt dessa kors utgångsålder 1996/97

Percentage distribution of cows culled from herds in milk recording and age of these cows in 1996/97

Procentuell fördelning; ålder	Nedsatt fruktsamhet	Juversjukdom	Förlösningssvårigheter	Kalvningsför-lamning	Olycksfall	Ben- och klövlidande	Låg avkastning	Leukos	Andra orsaker	Samtliga ¹
Procentuell fördelning	26,0	19,4	1,0	1,5	2,1	5,9	9,3	2,5	12,8	38,6
Genomsnittlig utgångsålder, månader	59,7	43,9	47,7	72,4	55,5	63,4	53,3	61,1	60,9	60,8

1) Exklusive kor sålda till liv.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Köttboskapskontrollen

Den redovisning som presenteras här omfattar tiden 1/9 1996 – 31/8 1997. Köttboskapskontrollen startade i ny skepnad 1/9 1995. KAP, som kontrollen för kött djur förkortas, står för K = kött, A = avel, P = produktion.

Årsresultaten visar på ökade vikter men också på ökade dödfödslar.

Tabell 9.18 visar att anslutningen av besättningar till köttboskapskontrollen har minskat med 30 till 1 520. Koantalet däremot har ökat och omfattar nu 17 490 av vilka flertalet är stambokförda. Medelkoantalet per besättning har ökat oavbrutet sedan 1990 och är nu 11,5 att jämföra med 10,8 i fjol och 8,2 år 1990.

Kalvningarna har följt de senaste årstrenderna och visar en ökning på hela djurmaterialet. Procentsiffran dödfödslar är 4,6 en ökning med 0,3 från föregående år. De svåra kalvningarna har följt i fjolårets trend och minskat.

Tabell 9.19 ger vissa resultat för renrasiga djur i köttboskapskontrollen. Vikterna som avspeglar tillväxten är något högre än föregående år. Födelsevikterna är oförändrade. 200-dagarsvikterna har ökat två kg för tjurkalvar och tre kg för kvigkalvar.

I tabell 9.19 redovisas 365-dagarsvikterna. Sedan 1996 har vikterna för tjurar förbättrats med fem kg medan vikterna för kvigor är oförändrade.

Av tabellen framgår hur de enskilda raserna har förändrat sina vikter.

Det tekniska utbytet i köttboskapskontrollen är framförallt beroende av kvigornas inkalvningsålder, antal avvanda kalvar per ko och år, och djurens tillväxt och foderomvandlingsförmåga.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten är hämtade ur Svensk Husdjursskötsel's meddelanden.

Tabell 9.18

Anslutning till köttboskapskontrollen 1997

Number of herds and cows in the beef cattle recording in 1997

Förening	Antal besättningar	Medelkoantal under året	Antal kor per besättning
Skåne	345	4 443	12,9
Svea Husdjur	282	2 827	10,0
Blekinge-Kronoberg	149	1 158	7,8
Halland, Skanek-Farmek	36	454	12,6
Hallands Husdjur	47	556	11,8
Skara	398	5 108	12,8
Södra Älvsborg	59	538	9,1
Kalmar	76	876	11,5
Tjustbygden	36	478	13,3
Gotland	20	338	16,9
Dala-Gävleborg	31	291	9,4
NNP Husdjur	31	313	10,1
Norrmejerier, Umeå	10	110	11,0
<i>Hela riket</i>			
1997	1 520	17 490	11,5
1996	1 550	16 769	10,8
1995	1 516	15 213	10,0
1994	1 490	14 123	9,5
1993	1 494	13 305	9,0
1992	1 506	12 719	8,4

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Tabell 9.19

Kalvningsresultat och 365-dagarsvikter för renrasiga djur i köttboskapskontrollen 1997

Number of calvings etc. and weights at 365 days for animals in the beef cattle recording in 1997

Ras	Vikt (kg) vid 1 års ålder			
	Tjurar	Kvigor		
	Antal	Medel-vikt	Antal	Medel-vikt
Hereford	715	459	883	368
Charolais	1 946	540	2 047	425
Aberdeen Angus	108	453	106	364
Limousin	280	482	321	389
Simmental	534	550	607	437
Highland	29	267	26	236
Blonde d'Aquitaine	85	510	91	383

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Seminverksamhet

Nötseminverksamheten omfattade 832 986 inseminationer enligt tabell 9.21. Cirka 90 % av alla nötkreatur avsedda för mjölkproduktion seminerades under 1996/97. Jämför diagram 9.20.

Annan publicering

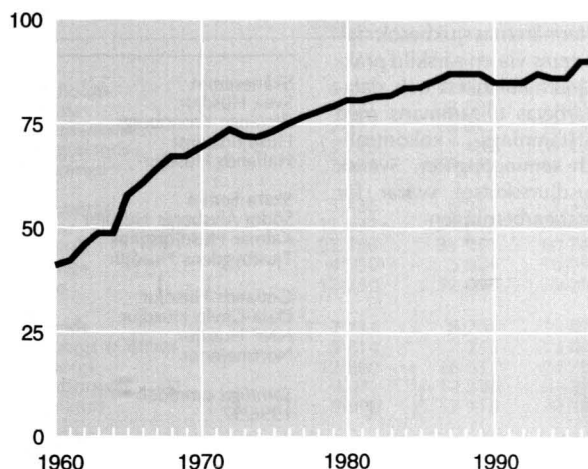
Uppgifterna om seminverksamheten är hämtade ur Svensk Husdjursskötsel's meddelanden.

Diagram 9.20

Seminanslutning bland mjölkboskap 1960–1997

Number of cows in the artificial insemination activity 1960–1997

Procent

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Tabell 9.21

Antal inseminationer efter nötkreatursraser år 1996/97

Number of inseminations by cattle breeds in 1996/97

Handjurets ras	Hondjurets ras				Mjölk-raskorsning	Hereford, övriga lätta kött-raser	Charolais, Limousin, Simmental	Kötttras-korsning	Övriga	Totalt
	Svensk röd och vit boskap	Svensk låglandsboskap	Svensk kullig boskap	Svensk jerseyboskap						
Svensk röd och vit boskap (SRB)	401 508	5 698	134	179	11 318	16	112	631	1	419 597
Svensk låglandsboskap (SLB)	12 305	337 394	107	117	21 004	12	82	636	1	371 658
Svensk kullig boskap (SKB)	868	763	5 665	64	1 079	1	12	36	1	8 489
Svensk jerseyboskap (SJB)	564	335	70	3 693	495	–	1	17	–	5 175
Aberdeen Angus	391	263	17	16	72	185	97	281	4	1 326
Hereford	1 017	531	23	25	108	719	95	681	38	3 237
Charolais	2 174	2 392	18	20	299	54	2 858	1 475	5	9 295
Limousin	1 708	1 224	21	22	169	24	643	953	3	4 767
Simmental	1 608	1 844	16	14	205	40	1 738	1 320	7	6 792
Övriga ¹	752	535	6	14	91	196	144	531	381	2 650
Totalt 1996/97	422 895	350 979	6 077	4 164	34 840	1 247	5 782	6 561	441	832 986
1995/96	441 428	362 450	6 358	4 557	34 717	1 207	6 233	8 420	395	865 765
1994/95	457 897	358 645	6 324	4 840	35 403	1 359	6 511	9 742	227	880 948
1993/94	488 984	365 665	6 597	5 635	37 451	1 214	5 550	9 930	258	921 284
1992/93	484 611	355 231	6 733	6 495	38 705	1 289	5 672	9 876	223	908 835
1991/92	482 317	344 630	7 099	7 615	39 902	1 690	5 876	8 863	–	897 992

1) Här ingår 655 Polled Hereford, 213 Highland Cattle och 1 782 Blond d'Aquitaine.

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Djursjukdomar

Uppgifter om djursjukdomar erhålls från det djursjukdatasystem som infördes 1984. Systemet innebär att veterinärernas sjukbesök rapporteras via en särskild praktikjournalblankett och databearbetas tillsammans med härstamnings-, kokontroll- och seminuppgifter. Svensk Husdjursskötsel svarar för databearbetningen.

Tabell 9.22
Frekvenser av olika sjukdomar hos nötkreatur 1996/97
Frequencies of different diseases of cattle in 1996/97

Husdjursförening	Antal sjukdomstillfällen per 100 avslutade/avbrutna laktationer						Totalt ¹
	Kalvningsförlamning	Kvarbliven efterbörd	Acetonemi	Mastit	Spensador	Klövsjukdomar	
Skånesemin	2,8	2,6	0,5	16,4	0,7	1,8	30,2
Svea Husdjur	4,8	2,9	2,0	16,7	1,2	1,6	37,0
Blekinge-Kronobergs Husdjurstjänst	3,5	4,4	3,1	19,8	1,3	2,2	43,0
Hallands Husdjur	4,9	3,3	1,7	21,4	1,1	2,4	42,8
Skara Semin	4,1	3,3	2,5	16,3	1,0	1,8	36,4
Södra Älvsborgs Husdjur	4,6	2,5	2,7	14,6	0,8	1,5	33,9
Kalmar Husdjurstjänst	3,7	5,3	1,8	23,0	1,2	3,3	49,3
Tjustbygdens Husdjur	4,5	2,7	2,2	17,7	1,4	2,9	39,4
Gotlands Husdjur	4,0	3,7	1,3	23,6	0,6	1,8	42,0
Dala-Gävle Husdjur	4,8	2,7	3,1	21,5	1,0	1,1	43,9
NNP Husdjur	4,7	2,2	3,0	18,4	1,8	1,1	39,0
Norrmejerier	3,5	2,2	2,7	19,6	1,0	0,6	37,2
<i>Samtliga områden 1996/97</i>	4,1	3,2	2,1	18,1	1,1	1,8	38,1
1995/96	4,0	3,4	2,7	19,2	1,2	1,7	40,3
1994/95	4,4	3,1	2,0	23,1	1,6	2,1	47,3
1993	4,6	3,7	2,6	18,3	1,7	1,8	41,3
1992	5,6	4,3	3,1	18,8	1,9	2,2	44,8

1) Här ingår diverse övriga sjukdomar vardera med en frekvens på mindre än en procent.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, årsstatistik.

Slakt

Grundläggande uppgifter om marknadsförd (besiktigad) slakt insamlas av Statens jordbruksverk. All slakt för avsalu skall fr.o.m. den 1 juli 1990 underkastas besiktning enligt livsmedelslagen (1971:511). På basis av dessa uppgifter sammänställs statistik över antalet besiktigade och därvid godkända slaktdjur.

På grundval av denna statistik, uppgifter om hemslaktens omfattning och uppgifter från utrikeshandelsstatistiken om export och import av levande slaktdjur beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av slaktdjur i landet. Jordbruksverket redovisar vidare uppgifter om medelslaktvikter beräknade utifrån slaktade kvantiteter och antal djur.

Av tabell 9.23 framgår det totala antalet godkända slaktdjur i landet och medelslaktvikterna för den godkända slakten.

Annan publicering

Fram t.o.m. 1997 har uppgifter om slakt redovisats i Jordbruks-ekonomiska meddelanden. Fr.o.m. 1998 redovisas dessa uppgifter i publikationen Månadsstatistik, som utges av Jordbruksverket och Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden.

Tabell 9.23
Antal slaktkroppar och medelslaktvikter 1992–1997¹
Number of slaughtered animals and average weight of carcasses in 1992–1997

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Storboskap	Större kalv (gödkalv och mellankalv)	Mindre kalv (spädkalv)
<i>Antal slaktkroppar</i>			
Godkänd slakt 1997	514 708	39 061	16 687
1996	478 557	32 703	2 329
1995	501 685	28 463	1 467
1994	495 041	34 043	1 834
1993	499 120	32 445	1 663
1992	463 847	29 245	1 572
<i>Medelslaktvikter, kilogram</i>			
1997	279,0	96,5	24,6
1996	280,0	110,0	26,6
1995	279,3	109,2	23,9
1994	276,1	108,8	24,1
1993	273,9	107,0	23,5
1992	270,6	107,1	19,7

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Får

Antal, besättningar

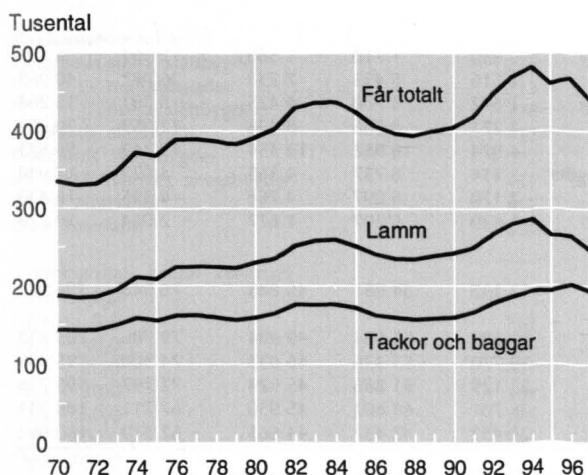
Uppgifter om antal får erhålls årligen genom lantbruksregistret, LBR. Statistiken som redovisas avseende 1996 och 1997 baseras, som tidigare nämnts, på uppgifter från ett urval av företag. Utnyttjande av uppgifter bör därför ske med viss försiktighet.

Får fanns 1997 vid ca 9 400 företag (11 % av samtliga företag). Totalt fanns i riket 186 000 tackor och 8 900 baggar samt 247 000 lamm. Huvuddelen av de får som redovisas 1997 fanns vid företag med minst 2,1 hektar åkermark. Den genomsnittliga besättningen 1997 var 21 vuxna får och 28 lamm. I Götalands skogs- och mellanbygder fanns 50 % av det totala antalet får. Det län som har flest får är Gotland. Omställningen av åkermark till extensivt bete främjade under perioden 1990–1994 ökningen av både antalet får och antalet företag med får. Antalet får har minskat de två senaste åren.

Diagram 9.24

Antal får 1970–1997

Number of sheep 1970–1997

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

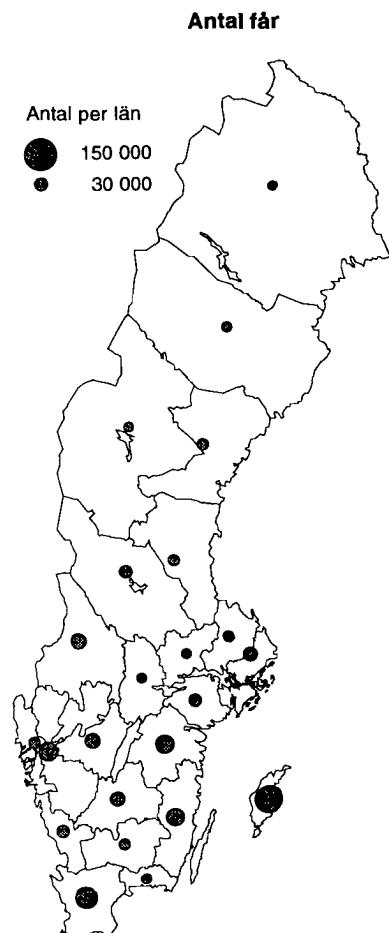
Tabell 9.25

Antal får 1997

Number of sheep in 1997

Område; storleksgrupp	Får		Summa
	Tackor och baggar	Lamm	
<i>Län</i>			
Stockholms	8 341	11 026	19 367
Uppsala	5 881	8 555	14 435
Södermanlands	7 777	8 457	16 234
Östergötlands	13 745	17 485	31 230
Jönköpings	7 955	10 457	18 412
Kronobergs	5 436	6 913	12 349
Kalmar	11 837	14 698	26 535
Gotlands	27 298	33 441	60 740
Blekinge	4 350	5 694	10 044
Skåne	17 250	22 008	39 258
Hallands	7 114	8 704	15 819
Göteborgs o Bohus	5 814	7 255	13 069
Älvsborgs	12 660	16 637	29 297
Skaraborgs	9 071	12 190	21 260
Värmlands	9 990	12 118	22 109
Örebro	5 114	5 867	10 981
Västmanlands	4 209	5 104	9 313
Dalarnas	6 970	8 275	15 246
Gävleborgs	5 449	7 649	13 098
Västernorrlands	5 194	7 106	12 300
Jämtlands	4 666	6 399	11 065
Västerbottens	4 959	6 434	11 392
Norrbottnens	3 869	4 683	8 552
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	6 500	7 748	14 248
" mellanbygder	40 969	50 212	91 181
" norra slättbygder	15 268	20 036	35 305
Svealands slättbygder	30 894	39 390	70 284
Götalands skogsbygder	56 573	73 363	129 936
Mellersta Sveriges skogsbygder	17 938	21 291	39 229
Nedre Norrland	16 430	22 244	38 674
Övre Norrland	10 376	12 870	23 246
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>			
0,0 – 2,0	1 195	1 532	2 727
2,1 – 5,0	20 120	25 369	45 488
5,1 – 10,0	34 739	42 318	77 057
10,1 – 20,0	42 537	55 384	97 922
20,1 – 30,0	26 127	33 629	59 756
30,1 – 50,0	29 720	37 340	67 060
50,1 – 100,0	25 815	33 108	58 923
Över 100,0	14 695	18 473	33 169
<i>Hela riket</i>			
1997	194 948	247 154	442 102
1996	203 338	265 697	469 035
1995	195 439	266 410	461 849
1994	195 736	287 692	483 428
1993	188 944	281 743	470 687
1992	180 067	267 394	447 461

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Karta 9.26**Fårens geografiska fördelning 1997***Distribution of sheep in 1997*

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Karta 9.26 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av får. Cirkulär storlek är proportionell mot antalet får i länet.

Tabell 9.27**Antal får (exkl. lamm) efter besättningsstorlek 1997***Number of sheep by size of stocks in 1997*

Område	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)				Summa
	1-9	10-24	25-49	Över 49	
<i>Län</i>					
Stockholms	633	1 779	3 029	2 899	8 341
Uppsala	505	1 612	1 484	2 279	5 881
Södermanlands	325	1 827	1 676	3 950	7 777
Östergötlands	322	2 715	3 491	7 217	13 745
Jönköpings	568	3 132	2 451	1 804	7 955
Kronobergs	412	1 552	..	1 626	5 436
Kalmar	661	2 519	2 754	5 903	11 837
Gotlands	667	2 623	4 863	19 145	27 298
Blekinge	280	1 642	..	1 645	4 350
Skåne	1 720	4 245	3 739	7 546	17 250
Hallands	974	2 832	958	2 351	7 114
Göteborgs o Bohus	850	3 095	..	..	5 814
Älvsborgs	1 664	3 657	3 966	3 373	12 660
Skaraborgs	1 220	3 056	2 109	2 685	9 071
Värmlands	1 424	4 467	..	2 287	9 990
Örebro	759	1 194	..	1 544	5 114
Västmanlands	316	1 656	..	..	4 209
Dalarnas	489	2 308	..	2 617	6 970
Gävleborgs	801	1 450	1 997	..	5 449
Västernorrlands	636	1 800	..	..	5 194
Jämtlands	491	1 409	..	..	4 666
Västerbottens	1 016	2 364	..	..	4 959
Norrbottnens	402	2 048	..	..	3 869
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	930	1 710	1 560	2 301	6 500
" mellanbygder	1 516	5 433	7 238	26 782	40 969
" norra slättbygder	1 672	3 780	4 425	5 391	15 268
Svealands slättbygder	2 271	8 066	8 498	12 059	30 894
Götalands skogsbygder	4 924	18 952	13 354	19 343	56 573
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 214	6 737	4 365	4 622	17 938
Nedre Norrland	2 170	5 097	4 768	4 395	16 430
Övre Norrland	1 439	5 207	1 677	2 054	10 376
<i>Hela riket</i>					
1997	17 135	54 981	45 885	76 948	194 948
1996	18 604	54 964	49 984	79 786	203 338
1995	19 770	55 336	46 033	74 300	195 439
1994	25 129	51 886	45 924	72 797	195 736
1993	25 701	49 602	45 930	67 711	188 944
1992	25 452	47 431	44 665	62 519	180 067

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.27 framgår att antalet får ökat med 8 % mellan 1992 och 1997. Förändringen mellan de två senaste åren ligger inom felmarginalen.

Under den senaste femårsperioden har antalet får i besättningar över 49 får ökat med 23 % samtidigt som antalet får i den minsta besättningsstorleken minskat med 33 %.

Drygt hälften av djuren i stora fårbesättningar (50 vuxna djur

eller fler) återfinns i fyra län, Östergötlands, Kalmar, Gotlands och Skåne län.

Fårskötseln som helhet har dock en småskalig karaktär, vilket framgår av tabell 9.28 på nästa sida. Nästan 40 % av företagen med får har högst 9 vuxna djur och endast 8 % av företagen har 50 vuxna djur eller fler. Under den senaste femårsperioden har drygt vart tionde företag upphört med fårskötsel.

Tabell 9.28

Antal företag med får (exkl. lamm) efter besättningsstorlek 1997

Number of holdings with sheep by size of stocks in 1997

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)				Summa
	1 – 9	10 – 24	25 – 49	Över 49	
<i>Län</i>					
Stockholms	121	118	97	34	370
Uppsala	92	109	46	28	276
Södermanlands	70	122	54	29	275
Östergötlands	79	180	97	74	430
Jönköpings	127	228	72	21	448
Kronobergs	102	109	..	16	282
Kalmar	131	161	85	56	432
Gotlands	112	160	147	169	588
Blekinge	63	108	..	21	213
Skåne	408	263	112	81	864
Hallands	226	191	30	29	476
Göteborgs o Bohus	162	201	..	..	398
Älvsborgs	352	244	119	36	751
Skaraborgs	291	194	70	31	586
Värmlands	275	272	..	19	619
Örebro	123	79	..	20	275
Västmanlands	59	102	29	..	201
Dalarnas	92	151	..	30	325
Gävleborgs	159	107	55	..	339
Västernorrlands	144	131	..	..	332
Jämtlands	89	103	..	..	248
Västerbottens	197	160	..	..	393
Norrbottens	96	128	..	..	252
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	225	108	48	..	412
" mellanbygder	313	325	219	234	1 092
" norra slättbygder	378	235	133	54	800
Svealands slättbygder	432	524	261	117	1 335
Götalands skogsbygder	1 072	1 284	405	216	2 978
Mellersta Sveriges skogsbygder	431	452	133	56	1 072
Nedre Norrland	417	348	141	54	960
Övre Norrland	300	344	50	30	725
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 – 2,0	..	..	..	..	17
2,1 – 5,0	862	747	123	..	1 758
5,1 – 10,0	1 032	935	318	67	2 353
10,1 – 20,0	677	902	429	149	2 157
20,1 – 30,0	301	290	157	158	906
30,1 – 50,0	275	309	197	169	951
50,1 – 100,0	283	270	101	148	803
Över 100,0	137	162	65	64	428
<i>Hela riket</i>					
1997	3 569	3 620	1 391	793	9 372
1996	3 806	3 562	1 504	807	9 678
1995	4 183	3 668	1 367	767	9 985
1994	5 190	3 420	1 355	768	10 733
1993	5 285	3 298	1 353	723	10 659
1992	5 297	3 210	1 315	669	10 491

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.29

Antal företag med får (exkl. lamm) 1997

Number of holdings with sheep in 1997

Område	Totala antalet företag	Antal företag med får exkl. lamm
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	6 748	412
" mellanbygder	8 223	1 092
" norra slättbygder	10 309	800
Svealands slättbygder	12 834	1 335
Götalands skogsbygder	25 452	2 978
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 577	1 072
Nedre Norrland	8 981	960
Övre Norrland	6 902	725
<i>Hela riket</i>		
1997	88 026	9 372
1996	90 488	9 678
1995	87 682	9 985
1994	90 463	10 733
1993	91 848	10 659
1992	92 234	10 491

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

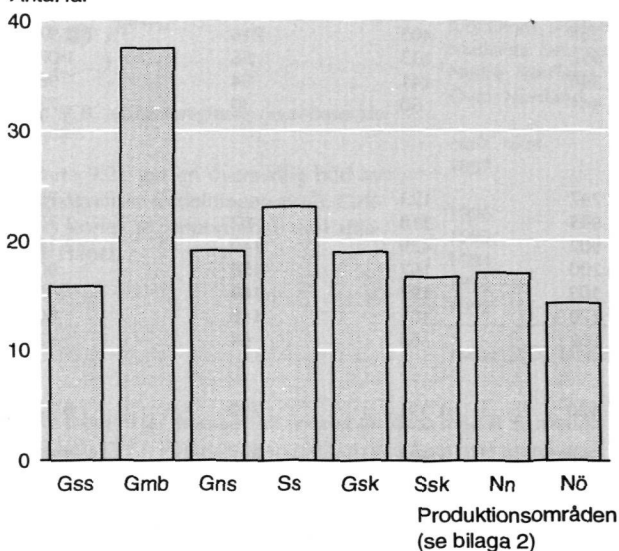
Drygt vart tionde jordbruksföretag har får. Götalands södra slättbygder är det område där andelen företag med får är lägst, 6 %.

Diagram 9.30

Genomsnittlig besättningsstorlek för företag med får (exkl. lamm) 1997

Average size of sheep stocks in 1997

Antal får

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Annan publicering

Uppgifterna om antal får och antal företag med får är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J 20 från Lantbrukets företagsregister.

Kontrollverksamheten

Fårkontrollen ger de data som behövs för ett effektivt avelsarbete.

Ägarna till anslutna besättningar fastställer varje djurs härstamning och identitet genom kontroll av betäckningar och lamningar. Varje djur i besättningen skall ha identitetsbeteckning. Vid ca 110 dagars ålder vägs lammen. Samtidigt beskrivs och bedöms kropp samt päls- eller ullkvaliteten.

Resultaten i fårkontrollen bearbetas centralt. Därvid korrigeras lammens vikter för ålder, kön, kullstorlek och moderns ålder. Fårägarna erhåller produktionsresultat samt avelsvärden för varje lamm, tacka och bagge i besättningen.

Uppgifterna i fårkontrollen 1997 visar att anslutningen var 515 besättningar med ca 22 000 tackor. Detta medför att ungefär 5 % av samtliga företag med får och 12 % av samtliga får täcks av kontrollen. Anslutningen har successivt sjunkit under den senaste tioårsperioden. Den låga täckningen och överrepresentationen av större företag bland de kontrollerade besättningarna måste hållas i minnet vid tolkning av resultat av kontrollen.

Tabell 9.31 visar att ca 50 % av tackorna i kontrollen var av pälsfårras.

Tabell 9.31

Antal besättningar, tackor av olika raser och baggar i fårkontrollen samt andel får i kontroll 1997

Number of herds, ewes of different races and rams in the sheep breeding control and proportion of sheep in control in 1997

Område	Antal besättningar	Antal tackor som lammar				Samtliga ¹	Antal baggar	Andel av samtliga får ² , %
		Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Korsningar			
<i>Län</i>								
Stockholms	18	303	169	6	87	565	48	7
Uppsala	18	165	191	47	353	756	53	14
Södermanlands	29	433	251	291	280	1 255	113	18
Östergötlands	35	1 283	238	453	213	2 187	104	17
Jönköpings	28	810	148	72	84	1 114	72	15
Kronobergs	22	350	66	134	175	725	44	14
Kalmar	28	727	60	264	214	1 265	73	11
Gotlands	32	2 775	1	196	218	3 190	166	12
Blekinge	12	212	42	41	104	399	25	10
Kristianstads	27	164	107	307	262	840	68	10 ³
Malmöhus	20	228	93	148	235	704	51	3
Hallands	12	270	23	114	30	437	31	7
Göteborgs o Bohus	17	239	26	149	75	491	39	9
Älvsborgs	30	310	106	152	331	899	64	8
Skaraborgs	24	376	158	87	350	971	66	11
Värmlands	28	706	292	92	261	1 351	99	15
Örebro	9	108	99	0	246	453	26	9
Västmanlands	14	190	52	53	147	442	38	11
Dalarnas	20	294	175	22	314	805	58	12
Gävleborgs	17	223	94	17	310	644	33	12
Västernorrlands	33	221	144	27	919	1 311	84	27
Jämtlands	18	134	43	11	671	859	56	20
Västerbottens	16	94	47	1	270	412	38	9
Norrbottnens	8	10	92	36	95	233	20	7
<i>Hela riket</i>								
1997	515	10 625	2 719	2 720	6 244	22 308	1 469	12
1996	791	12 315	3 754	2 799	7 466	30 428	1 989	16
1995	734	13 850	3 629	2 910	7 449	28 639	1 893	16
1994	781	14 069	3 988	3 187	7 226	29 251	1 954	16
1993	896	16 661	4 806	3 236	8 606	34 259	2 213	19
1992	986	18 749	5 197	3 455	8 894	37 115	2 499	22

1) Inklusive tackor tillhörande utrotningshotade raser samt tackor för vilka rasuppgift saknas.

2) Får exklusive lamm.

3) Avser Skåne län.

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.32

Resultat från fårkontrollen 1997

Results from the sheep breeding control in 1997

Område	Antal lamm i medeltal per tacka vid						Uppfödningsförlust, procent	Korrigerad vikt, kg per lamm ¹	Lammvikt vid 110 dagar, kg per tacka ¹
	Födelsen	Mönstringen				Samtliga			
		Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Korsningar				
<i>Län</i>									
Stockholms	2,01	1,62	2,09	1,50	2,15	1,83	8	33,3	58,4
Uppsala	2,04	1,56	2,02	1,51	1,81	1,79	12	33,4	56,2
Södermanlands	1,96	1,68	2,10	1,40	1,95	1,75	10	32,7	53,1
Östergötlands	1,81	1,63	1,92	1,47	1,61	1,63	10	32,0	50,7
Jönköpings	1,85	1,65	2,03	1,51	1,53	1,68	9	32,7	52,7
Kronobergs	1,73	1,61	1,95	1,43	1,46	1,57	9	33,1	51,1
Kalmar	1,89	1,67	2,13	1,52	1,87	1,68	11	32,8	53,8
Gotlands	1,79	1,63	0,00	1,38	1,55	1,61	10	34,9	55,7
Blekinge	1,99	1,66	2,45	1,68	1,80	1,77	11	33,8	57,7
Kristianstads	1,97	1,64	2,19	1,54	1,75	1,71	13	35,2	57,0
Malmöhus	1,99	1,68	1,82	1,53	1,96	1,75	11	35,6	58,9
Hallands	1,80	1,68	1,78	1,42	1,66	1,62	10	32,1	51,2
Göteborgs o Bohus	1,77	1,63	2,36	1,42	1,78	1,63	7	32,4	53,1
Älvsborgs	1,92	1,68	2,07	1,55	1,88	1,76	8	33,5	57,4
Skaraborgs	1,86	1,70	1,90	1,41	1,59	1,67	10	33,9	54,8
Värmlands	1,80	1,46	2,05	1,53	1,71	1,64	8	31,9	50,6
Örebro	2,06	1,64	1,98	0,00	1,82	1,81	12	30,7	51,3
Västmanlands	2,06	1,71	1,94	1,68	2,02	1,82	11	34,2	59,6
Kopparbergs	2,07	1,70	2,02	1,64	1,93	1,85	10	36,6	64,0
Gävleborgs	2,01	1,73	2,00	1,59	1,78	1,79	10	34,8	59,2
Västernorrlands	2,10	1,71	2,22	1,48	1,76	1,79	14	37,9	62,3
Jämtlands	2,22	1,79	1,77	1,73	1,94	1,91	13	35,4	63,0
Västerbottens	2,05	1,69	2,19	1,00	1,83	1,83	10	33,8	58,8
Norrbottnens	1,95	1,60	1,62	1,39	2,13	1,74	10	31,8	47,6
<i>Hela riket</i>									
1997	1,92	1,64	2,02	1,48	1,80	1,71	10	33,9	55,5
1996	1,94	1,60	2,00	1,50	1,85	1,70	12	34,1	57,5
1995	1,99	1,67	2,15	1,56	1,87	1,77	11	35,7	61,8
1994	2,00	1,68	2,14	1,53	1,96	1,79	10	36,9	64,8
1993	2,00	1,70	2,10	1,58	1,93	1,80	9	36,5	64,4
1992	1,98	1,67	2,08	1,56	1,90	1,77	10	35,5	61,7

1) Lammvikt beräknas fr.o.m. 1996 vid 110 dagars ålder mot tidigare vid 120 dagars ålder. 1996 års lammvikter är därför inte direkt jämförbara med tidigare års.

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen.

Av tabellen framgår att vit lantras har det högsta antalet lamm per tacka vid mönstringen. Vit lantras hade 2,0 lamm per tacka vilket kan jämföras med 1,7 för samtliga besättningar.

Uppfödningsförlusterna har ökat de senaste åren. Troligtvis är detta en följd av många fårägares lägre arbetsinsats i fårskötseln och inte en följd av ökad sjuklighet bland fåren.

Utrotningshotade raser

Miljöstöd för bevarande av utrotningshotade husdjursraser berör djurslagen nötkreatur, får och getter. En beskrivning av stödet finns i kapitel 12, tabell 12.8 och 12.9.

De utrotningshotade raserna är hotade till sin existens då de har låg produktionsförmåga i förhållande till moderna husdjursraser och består av ett litet antal djur. Syftet med stödet är att uppnå ett tillräckligt antal renrasiga djur för att på så sätt säkra rasernas fortlevnad och den biologiska mångfalden.

Tabell 9.33 visar antal besättningar och antal tackor av de miljöstödsberättigade raserna Gutefår, Ryafår och Allmogefår. Som Allmogefår räknas Skogsfår, Dalapålsfår samt Roslagsfår.

Tabell 9.33**Antal besättningar och antal tackor av miljöstödsberättigade raser i Fårkontrollen 1996**

Number of herds and number of ewes of endangered breeds in the Sheep breeding control in 1996

Område	Gutefår		Ryafår		Allmogefår	
	Be-	Tackor	Be-	Tackor	Be-	Tackor
	sätt-		sätt-		sätt-	
	ning-		ning-		ning-	
	ar		ar		ar	
<i>Län</i>						
Stockholms	11	158	5	68	–	–
Uppsala	5	84	5	108	3	33
Södermanlands	12	173	1	25	–	–
Östergötlands	6	100	1	23	2	42
Jönköpings	3	92	–	–	–	–
Kronobergs	–	–	2	34	–	–
Kalmar	5	183	6	49	–	–
Gotlands	26	521	–	–	–	–
Blekinge	3	239	–	–	–	–
Kristianstads	2	39	–	–	–	–
Malmöhus	3	97	2	24	1	6
Hallands	4	45	–	–	–	–
Göteborgs o Bohus	4	64	3	25	1	23
Älvsborgs	7	149	4	36	–	–
Skaraborgs	6	58	8	79	–	–
Värmlands	4	58	15	145	2	28
Örebro	4	43	8	107	2	22
Västmanlands	2	76	1	2	1	37
Kopparbergs	2	18	7	110	1	7
Gävleborgs	1	3	8	116	–	–
Västernorrlands	–	–	2	36	–	–
Jämtlands	2	40	4	40	–	–
Västerbottens	5	22	2	25	–	–
Norrbottens	–	–	8	117	–	–
<i>Hela riket</i>						
1997	117	2 262	92	1 169	13	198

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen

Slakt

Av tabellen framgår att antalet besiktigade slaktkroppar minskade med 20 % mellan åren 1992 och 1997. Mellan 1996 och 1997 minskade antalet med 6 %. Vidare framgår att medelslaktvikten för den marknadsförda slakten har ökat med 0,5 kg sedan 1992.

Annan publicering

Fram t.o.m. 1997 har uppgifter om slakt redovisats i Jordbruks-ekonomiska meddelanden. Fr.o.m. 1998 redovisas dessa uppgifter i publikationen Månadsstatistik, som utges av Jordbruksverket och Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden.

Tabell 9.34**Antal slaktkroppar av får och lamm och medelslaktvikter 1992–1997¹**

Number of slaughtered sheep and lambs and average weight of carcasses in 1992–1997

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Får inkl. lamm och getter
<i>Antal slaktkroppar</i>	
Godkänd slakt	
1997	189 302
1996	201 286
1995	188 630
1994	219 851
1993	222 476
1992	237 273
<i>Medelslaktvikter, kilogram</i>	
1997	18,4
1996	18,1
1995	18,5
1994	18,6
1993	18,6
1992	17,9

1) Hemsakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Svin

Antal, besättningar

Uppgifter om antal svin erhålls årligen genom lantbruksregistret. Statistiken som redovisas avseende 1996 och 1997 baseras, som tidigare nämnts, på uppgifter från ett urval av företag. Utnyttjande av uppgifter bör därför ske med viss försiktighet.

Den 12 juni 1997 fanns svin vid 8 400 företag (10 % av samtliga företag). En tredjedel av svinen fanns i Skåne. Sedan 1995 har uppgifter om antal ännu ej betäckta gyltor insamlats. 1995 samredovisades de med "Övriga svin, 20 kg och däröver". Fr.o.m. 1996 samredovisas de med suggorna. Antalet ännu ej betäckta gyltor 1996 var 36 200. En effekt av den ändrade redovisningen blev att antalet redovisade suggor förändrades kraftigt mellan åren 1995 och 1996.

Tabell 9.35
Antal svin 1997
Number of pigs in 1997

Område; storleksgrupp	Svin		Övriga svin		Summa
	Galtar	Suggor	20 kg och däröver ¹	Under 20 kg ²	
<i>Län</i>					
Stockholms	52	2 746	19 795	6 165	28 758
Uppsala	217	9 770	33 894	29 319	73 199
Södermanlands	121	9 653	40 314	32 268	82 356
Östergötlands	229	14 403	88 739	38 377	141 749
Jönköpings	139	4 131	15 687	12 228	32 185
Kronobergs	146	3 116	16 793	8 434	28 490
Kalmar	227	13 004	55 765	34 759	103 754
Gotlands	161	7 799	34 739	23 771	66 470
Blekinge	92	2 763	50 493	11 816	65 163
Skåne	2 102	91 755	424 065	257 106	775 028
<i>Hallands</i>	758	32 269	183 044	98 654	314 726
Göteborgs o Bohus	96	3 336	16 268	9 187	28 887
Älvsborgs	245	11 555	39 586	33 801	85 187
Skaraborgs	633	32 805	152 957	96 373	282 769
Värmlands	88	7 748	34 795	15 428	58 059
Örebro	68	4 901	27 940	12 734	45 643
Västmanlands	105	8 248	27 687	22 390	58 430
Dalarnas	47	1 417	4 785	4 257	10 508
Gävleborgs	73	1 855	11 121	4 414	17 462
Västernorrlands	50	1 348	7 374	3 603	12 374
Jämtlands	..	..	3 510	..	5 119
Västerbottens	96	2 850	15 861	6 637	25 443
Norrbottnens	..	..	7 463	..	9 442
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	1 573	71 900	396 960	203 344	673 776
" mellanbygder	1 123	51 989	270 452	148 815	472 379
" norra slättbygder	884	49 353	242 256	138 770	431 263
Svealands slättbygder	587	38 566	173 808	111 434	324 395
Götalands skogsbygder	1 228	42 146	162 518	128 602	334 493
Mellersta Sveriges skogsbygder	125	7 274	21 054	15 663	44 116
Nedre Norrland	148	3 772	22 296	9 672	35 887
Övre Norrland	115	3 704	23 327	7 744	34 890
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 - 2,0	375	30 358	98 797	57 090	186 620
2,1 - 5,0	94	1 312	3 816	4 271	9 494
5,1 - 10,0	162	6 836	18 211	14 481	39 690
10,1 - 20,0	669	17 566	45 032	59 389	122 656
20,1 - 30,0	725	23 226	65 021	77 365	166 337
30,1 - 50,0	1 126	46 246	170 618	157 242	375 232
50,1 - 100,0	1 587	70 180	379 628	222 237	673 632
Över 100,0	1 044	72 979	531 550	171 966	777 539
<i>Hela riket</i>					
1997	5 782	268 704	1 312 673	764 043	2 351 201
1996	6 922	273 106	1 303 413	765 313	2 348 754
1995	7 595	237 355	1 299 843	768 344	2 313 137
1994	8 228	240 943	1 264 481	814 753	2 328 405
1993	7 942	241 372	940 566	1 086 667	2 276 547
1992	8 290	224 843	1 017 179	1 028 741	2 279 053

1) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

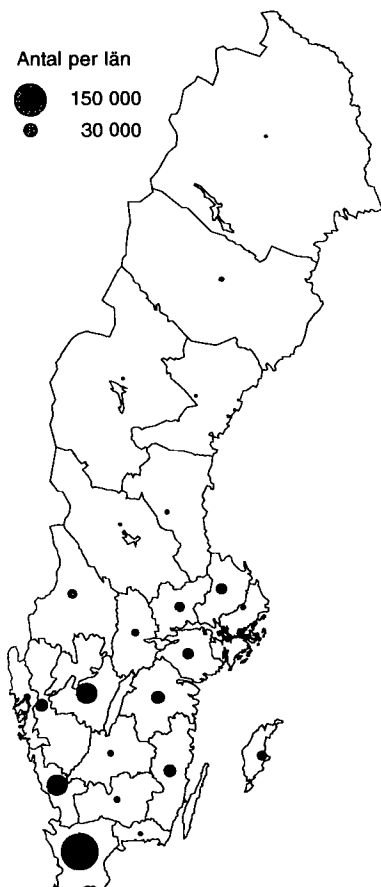
Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Karta 9.36

Suggornas och galtarnas geografiska fördelning 1997

Distribution of sows and boars in 1997

Antal suggor och galtar

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaseade uppgifter.

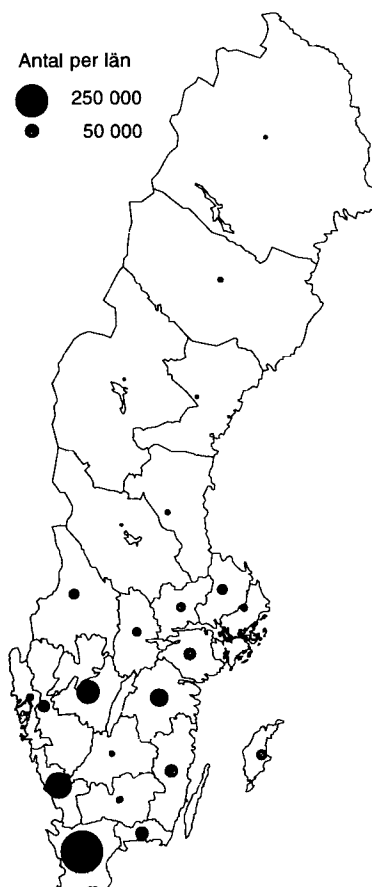
Karta 9.36 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av suggor och galtar. Cirklarnas storlek är proportionell mot antalet suggor och galtar i länet.

Karta 9.37

Slaktsvinens geografiska fördelning 1997

Distribution of fattening pigs in 1997

Antal slaktsvin

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaseade uppgifter.

Karta 9.37 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av slaktsvin. Cirklarnas storlek är proportionell mot antalet slaktsvin i länet.

Av tabell 9.38 framgår att vid företag med högst 2,0 hektar åkermark fanns det 1997 30 000 suggor och galtar och 156 000 övriga svin. Det innebär att 8 % av samtliga svin fanns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark. Dessa djurbesättningar är vanligast i områden med stor andel svinföretag.

De kraftiga förändringarna i antalet suggor och galtar vid företag med högst 2,0 hektar åkermark under första hälften av 90-talet sammanhänger med uppbyggnaden av leasingssystem för suggor. Leasingssystemen fungerar så att suggorna under sinperioderna befinner sig i suggpooler, där de även betäcks. I samband med grisningen överförs suggorna till leasingföretagen, satellitbesättningarna. Enligt de redovisningsprinciper som gäller skall de vuxna djuren redovisas av suggpoolerna och smågrisarna redovisas av leasingföretagen. Då suggpoolerna i allmänhet inte har någon åkermark, sker genom uppbyggandet av leasingssystem en omfördelning av suggor från företag med åkermark, till företag utan åkermark. Förändringen mellan 1995 och 1996 påverkas, som tidigare nämnts, även av hur de ännu ej betäckta gyltorna redovisats dessa år. Antalet redovisade galtar 1996 avviker markant från antalet som redovisades 1995 respektive 1997. Då medelfelet för skattningarna 1996 var så högt som 17 % ligger emellertid förändringarna mellan åren 1995 och 1996 respektive 1996 och 1997 inom felmarginalerna

Diagram 9.39 visar att antalet svin sjönk under 1980-talet men att antalet därefter har varit konstant.

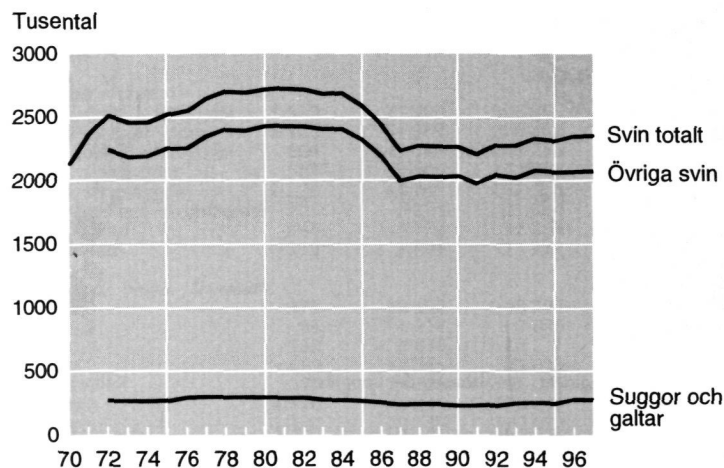
Tabell 9.38**Antal svin vid företag med högst 2,0 hektar åkermark 1997***Number of pigs at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land in 1997*

Område	Svin				Summa
	Galtar	Suggor	Övriga svin 20 kg och och däröver ¹	Under 20 kg ²	
<i>Hela riket</i>					
1997	375	30 358	98 797	57 090	186 620
1996	534	30 538	102 087	57 219	190 378
1995	428	24 004	111 853	48 175	184 460
1994	422	21 567	102 596	35 713	160 298
1993	392	18 782	92 483	63 916	175 573
1992	336	9 772	98 435	61 833	170 376

1) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Diagram 9.39**Antal svin 1970–1997***Number of pigs 1970–1997*

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.40**Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek 1997***Number of sows and boars by size of stocks in 1997*

Område	Besättningsstorlek, antal suggor och galtar					Summa
	1– 19	20– 49	50– 99	100– 199	Över 199	
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	4 742	13 220	16 021	13 797	25 693	73 473
" mellanbygder	3 896	7 579	11 348	11 810	18 478	53 112
" norra slättbygder	1 976	4 302	8 956	8 973	26 030	50 237
Svealands slättbygder	1 627	3 571	7 154	6 564	20 237	39 153
Götalands skogsbygder	6 824	9 830	11 123	6 695	8 901	43 373
Mellersta Sveriges skogsbygder	479	..	1 358	..	..	7 399
Nedre Norrland	519	721	..	..	..	3 920
Övre Norrland	327	908	1 101	..	..	3 819
<i>Hela riket</i>						
1997	20 390	40 670	58 007	49 908	105 509	274 485
1996	27 054	49 005	58 930	..	..	280 028

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.40 framgår att endast 3 % av suggorna och galtarna finns i Norrland. Nästan 60 % av djuren återfinns i besättningar med minst 100 suggor och galtar.

Tabell 9.41**Antal slaktsvin efter besättningsstorlek 1997***Number of fattening pigs by size of stocks in 1997*

Område	Besättningsstorlek, antal slaktsvin					Summa
	1– 99	100– 249	250– 499	500– 749	Över 749	
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	26 834	53 128	71 934	66 340	179 263	396 960
" mellanbygder	17 186	27 142	47 642	42 237	136 246	270 452
" norra slättbygder	11 710	18 510	33 506	39 294	139 236	242 256
Svealands slättbygder	10 127	14 789	30 020	22 140	96 733	173 808
Götalands skogsbygder	25 154	23 064	34 519	20 736	59 046	162 518
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 713	..	..	..	..	21 054
Nedre Norrland	2 904	..	6 740	..	..	22 296
Övre Norrland	2 154	..	6 261	..	..	23 327
<i>Hela riket</i>						
1997	97 782	144 504	234 197	201 573	634 617	1 312 673
1996	120 573	155 031	251 445	187 554	588 809	1 303 413

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.41 framgår att hälften av slaktsvinen återfinns i Götalands slättbygder. Motsvarande siffra för Norrland är 3 %. 48 % av slaktsvinen finns i besättningar med minst 750 slaktsvin.

Tabell 9.42**Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek 1997***Number of holdings with sows and boars by size of stocks in 1997*

Område	Besättningsstorlek, antal suggor och galtar					Summa
	1–	20–	50–	100–	Över	
	19	49	99	199	199	
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	613	403	233	103	53	1 404
" mellanbygder	560	242	162	90	44	1 098
" norra slättbygder	323	143	127	68	48	709
Svealands slättbygder	271	107	105	47	40	571
Götalands skogsbygder	1 196	307	163	48	21	1 735
Mellersta Sveriges skogsbygder	101	..	19	..	..	148
Nedre Norrland	102	20	..	..	..	145
Övre Norrland	75	27	16	..	..	125
<i>Hela riket</i>						
1997	3 242	1 264	838	371	219	5 935
1996	4 159	1 500	853	..	..	7 110

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.42 framgår att vart tionde företag har minst 100 suggor och galtar. Som nämnts på föregående sida återfinns nästan 60 % av djuren hos denna grupp av företag.

Antal företag med suggor och galtar har minskat med en sjättedel mellan de två senaste åren. Detta sammanhänger bl.a.

med att antalet suggpooler som ingår i redovisningen ökat. Enligt gällande redovisningsprinciper är det endast poolerna som ska redovisa suggor. Satellitbesättningarna redovisar endast smågrisar.

Tabell 9.43**Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek 1997***Number of holdings with fattening pigs by size of stocks in 1997*

Område	Besättningsstorlek, antal slaktsvin					Summa
	1– 99	100 ^a 249	250– 499	500– 749	Över 749	
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	834	333	200	111	113	1 591
" mellanbygder	701	175	138	70	100	1 184
" norra slättbygder	451	111	93	66	94	815
Svealands slättbygder	403	93	83	37	73	690
Götalands skogsbygder	1 327	150	96	35	45	1 655
Mellersta Sveriges skogsbygder	157	..	..	..	..	197
Nedre Norrland	255	..	20	..	..	303
Övre Norrland	114	..	17	..	..	157
<i>Hela riket</i>						
1997	4 242	910	659	338	441	6 591
1996	5 028	991	710	313	412	7 455

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Antalet företag med slaktsvin har minskat med nästan 12 % mellan de två senaste åren. Det är företagen med färre än 100 slaktsvin som svarar för 90 % av minskningen. Två tredjedelar av företagen med slaktsvin har färre än 100 slaktsvin. Totalt återfinns

knappt 10 % av slaktsvinen hos denna grupp av företag.

Nedre Norrland, Götalands skogsbygder och mellersta Sveriges skogsbygder är de tre områden som har högsta andelen småföretag. Minst 80 % av företagen har färre än 100 slaktsvin.

Tabell 9.44

Antal företag med suggor och galtar fördelade efter besättningarnas storlek samt företagarens ålder 1997

Number of holdings with sows and boars distributed by size of stocks and age of holder in 1997

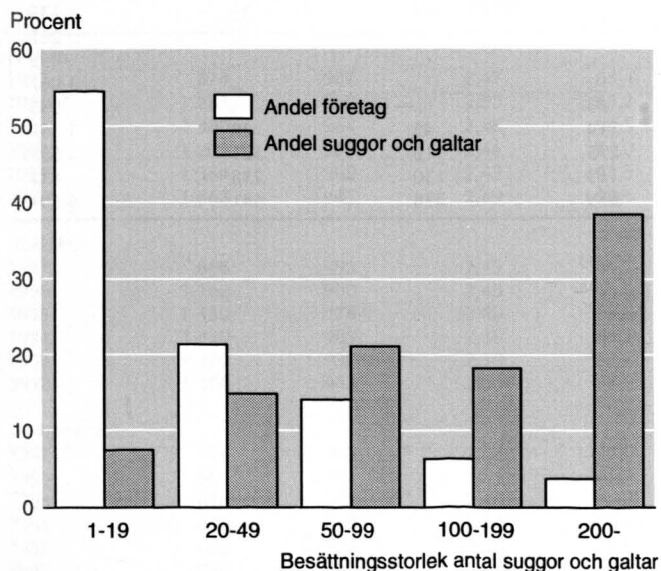
Företagarekategori, företagarens ålder	Besättningsstorlek, antal suggor och galtar					Summa
	1– 19	20– 49	50– 99	100– 199	Över 199	
Enskild person, enkelt bolag						
–24 år	..	..	..	..	..	54
25–34 år	224	106	56	19	..	414
35–44 år	550	252	217	107	40	1 166
45–49 år	388	165	142	46	18	759
50–54 år	349	178	118	46	26	717
55–59 år	364	200	90	26	..	692
60–64 år	478	143	63	..	..	706
65 – år	699	115	29	..	..	858
Uppgift saknas	..	..	..	..	..	..
Övriga företagare- kategorier	144	86	117	101	96	545
Summa	3 242	1 264	838	371	219	5 935

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Diagram 9.45

Antal företag respektive antal suggor och galtar fördelade efter besättningsstorlek 1997

Number of holdings and number of sows and boars distributed by size of stocks in 1997

Tabell 9.44 visar att i ca 14 % av företagen med suggor och galtar är företagaren över 65 år. En femtedel av företagen drivs av företagare som är mellan 35 och 44 år. Endast 8 % av företagen drivs av företagare som är under 35 år.

Av diagram 9.45 framgår att drygt 90 % av suggorna och galtarna finns vid företag med 20 suggor och galtar eller fler. Andelen företag av denna storleksordning utgör endast 45 % av de företag som har suggor och galtar.

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.46

Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek samt storleksgrupp åkermark 1997

Number of holdings with sows and boars by size of stocks and area of arable land in 1997

Storleksgrupp, hektar åkermark	Besättningsstorlek, antal suggor och galtar					Summa
	1 – 19	20 – 49	50 – 99	100 – 199	Över 199	
0,0 – 2,0	..	..	19	27	35	98
2,1 – 5,0	131	..	..	..	..	145
5,1 – 10,0	446	26	..	..	..	492
10,1 – 20,0	919	197	75	..	..	1 203
20,1 – 30,0	602	248	97	17	..	972
30,1 – 50,0	647	344	206	68	25	1 290
50,1– 100,0	390	341	296	131	57	1 216
Över 100,0	104	85	126	113	90	518
Summa	3 242	1 264	838	371	219	5 935

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.46 visar bl.a. att 98 % av företagen med suggor och galtar har minst 2 hektar åkermark. Vidare framgår att nästan 30 % av företagen har minst 50 hektar åkermark.

Tabell 9.47

Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek samt storleksgrupp åkermark 1997

Number of holdings and number of fattening pigs by size of stocks and area of arable land in 1997

Storleksgrupp, hektar åkermark	Besättningsstorlek, antal slaktsvin					Summa
	1 – 99	100 – 249	250 – 499	500 – 749	Över 749	
0,0 – 2,0	20	22	35	23	39	139
2,1 – 5,0	221	..	..	..	..	227
5,1 – 10,0	462	..	..	..	..	495
10,1 – 20,0	967	69	..	..	..	1 067
20,1 – 30,0	781	93	43	..	..	935
30,1 – 50,0	899	270	114	45	28	1 357
50,1– 100,0	716	311	275	116	121	1 539
Över 100,0	177	125	163	130	238	832
Summa	4 242	910	659	338	441	6 591

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.47 visar bl.a. att drygt hälften av företagen har mellan 10 och 50 hektar åkermark. Endast 13 % företag med slaktsvin har mer än 100 hektar åkermark.

Annan publicering

Uppgifterna om antal svin och antal företag med svin är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Kontrollverksamheten

Under 1997 har 2 058 grisar stationsprovats vid svinstamkontrollstation. Av dessa var 25 % Hampshire, 43 % var Lantras och 32 % var Yorkshire. Bästa tillväxten visade Yorkshire medan köttprocenten var högst hos Hampshire.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten publiceras i Scan Avels årsredovisning för 1997. Scan Avel är av Statens Jordbruksverk godkänd avelsorganisation för svinavel.

Svinstamkontrollen

Kontrollen äger rum vid särskilda kontrollstationer som godkänts av Jordbruksverket. Under 1997 fanns två sådana stationer. För att få delta måste besättningarna uppfylla kraven på härstamning och suggkontroll, rastillhörighet samt hälsotillstånd.

Prövningen är ett syskon- och avkommeprövningstest där två helsyskon i en kull, en sgris och en galtgris, levereras vid 25 kg till stationen. Kontrollen börjar när medelvikten av de två grisarna uppnått 35 kg levande vikt och avslutas vid en medelvikt av 104 kg. Grisarna utfodras efter en särskild utfodringsplan. Foderförbrukningen registreras och grisarna vägs kontinuerligt under prövningens gång. Efter avslutad prövning beräknas daglig tillväxt under testperioden och foderförbrukning per kg tillväxt. Grisarnas funktionella exteriör beskrivs före slakt. Efter slakt styckas slaktkropparna efter ett mycket detaljerat schema varefter köttprocenten i slaktkroppen noggrant kan registreras. Även andra slaktkroppsegenskaper noteras. Registrerade uppgifter ingår i den efterföljande avelsvärderingen av avelsdjur.

Tabell 9.48

Svinstamkontrollens omfattning 1992–1997

Scope of the pig progenytesting in 1992–1997

Ras; år	Antal kontrolle- rade svin	Tillväxt per djur och dag, gram	Foderför- brukning, kg foder per kg tillväxt	Andel kött i slakt- kroppen, procent	Osteochondrospoäng ¹	
					Armbågsled	Knäled
<i>Lantras</i>						
1997	874	987	2,47	65,4	1,7	2,7
1996	1 283	969	2,50	65,2	1,5	2,6
1995	1 300	964	2,48	64,5	1,6	2,6
1994	1 202	957	2,46	64,0	1,5	2,7
1993	1 364	969	2,42	61,5	1,5	2,6
1992	1 468	945	2,49	59,5	1,5	2,5
<i>Yorkshire</i>						
1997	666	993	2,45	66,2	1,7	2,0
1996	1 162	980	2,48	66,0	1,4	1,7
1995	1 450	978	2,46	65,2	1,4	1,7
1994	1 420	969	2,39	64,1	1,5	1,8
1993	1 426	998	2,39	63,4	1,4	1,6
1992	1 306	983	2,50	61,2	1,4	1,7
<i>Hampshire</i>						
1997	518	945	2,54	67,0	1,9	2,2
1996	684	943	2,51	66,7	1,5	1,8
1995	660	952	2,48	66,2	1,5	1,8
1994	490	938	2,44	65,2	1,5	1,9
1993	648	968	2,46	63,7	1,3	1,7
1992	746	932	2,55	60,9	1,4	1,9

1) Osteochondros är en delvis ärftlig ledsjukdom. Bedömningsskalan är 0-5, där värdena ska vara så låga som möjligt.

Suggkontroll

Kontrollverksamheten bedrivs sedan september 1995 i Scan Avels regi. Kontrollåret övergick från 1995 till att löpa per kalenderår. I Scan Avels officiella suggkontroll deltar alla till Scanorganisationen knutna avelsbesättningar samt hybridbesättningar. Kontrollen är öppen för alla och även bruksbesättningar kan delta.

Brukskontroll

Brukskontroll sker framförallt till fältpassade kontrollformer som sköts genom slakteriföreningarnas försorg. Dessa

resultat rapporteras normalt inte till Scan Avels databas. Det föreligger dock inga hinder för sådan besättning att rapportera in uppgifter men rapporteringen är inte obligatorisk.

Resultat i suggkontrollen

Resultaten redovisas i Scan Avels årsberättelse. Där redovisas antal födda och avvanda grisar per kull för respektive deltagande besättning, grisningsintervall, andelen korsningskullar i avelsbesättning samt årsproduktion av antalet avvanda.

Tabell 9.49

Suggkontrollens omfattning 1997

Number of herds in the sow litter recording in 1997

Besättningar	Antal besättningar	Antal producerade kullar	Antal lev. födda per kull	Avvanda per kull	Grisningsintervall
<i>Avelsbesättningar renrasig produktion¹</i>					
Hampshire	6	1 057	9,0	7,8	175
Lantras	15	1 935	10,8	9,3	171
Yorkshire	17	1 982	10,7	9,1	171
<i>Hybridproducerande besättningar²</i>	..	8 073	10,8	9,3	..
<i>Bruksbesättningar medeltal RASP³</i>	288	20 420	11,2	9,6	166

- 1) Med avelsbesättning avses renrasig besättning i Sverige som deltagit i Scan Avels suggkontroll och i stationsprövning.
- 2) Renrasiga hondjur/korsningskullar Lantras-Yourkshire respektive Yourkshire-Lantras. I tabellen ingår hybriddelen i avelsbesättningarna samt de hybridbesättningar som under 1996 och 1997 börjat rapportera in data till Scan Avels databas.
- 3) Korsningsdjur Lantras-Yourkshire respektive Yourkshire-Lantras - treraskullar. Resultaten är hämtade från RASP-anslutna bruksbesättningar i hela landet. RASP=Resultatanalys i svinproduktionen.

Källa: Scan Avel.

Ekolodning

I avelsbesättningarna ekolodas kontinuerligt de allra flesta ungdjuren. Vid ekolodning mäts späcktjocklek. Djuren vägs också och den dagliga tillväxten från födseln till slakt beräknas. Uppgifterna används i Scan Avels löpande avelsvärdering.

Resultaten från ekolodning framgår av tabell 9.50.

Tabell 9.50

Ekolodning i renrasiga avelsbesättningar 1992–1997

Echo-sounding in purebred herds 1992–1997

	1992	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antal ekolodade djur</i>						
Lantras						
Galt	2 495	2 586	2 500	2 366	2 552	2 787
Gylta	5 941	5 450	5 150	4 803	5 088	4 898
Yorkshire						
Galt	2 303	2 451	2 977	2 604	2 377	2 906
Gylta	5 107	5 178	5 306	5 251	5 502	5 280
Hampshire						
Galt	3 253	2 958	2 970	3 624	2 954	3 241
Gylta	1 919	1 686	1 767	1 907	1 798	1 809
<i>Tillväxt, gram per dag</i>						
Lantras						
Galt	536	549	553	555	549	563
Gylta	517	529	533	536	528	544
Yorkshire						
Galt	550	541	554	563	564	561
Gylta	524	521	533	535	536	543
Hampshire						
Galt	510	538	539	551	558	555
Gylta	506	527	534	546	541	539
<i>Sidspäck, millimeter</i>						
Lantras						
Galt	11,1	11,2	10,9	10,8	11,2	11,5
Gylta	11,3	11,5	11,3	11,0	11,2	11,6
Yorkshire						
Galt	11,1	11,0	11,1	10,6	11,5	11,5
Gylta	11,6	11,5	11,5	11,0	11,7	12,0
Hampshire						
Galt	12,7	12,7	12,4	12,0	12,4	12,7
Gylta	12,7	12,7	12,5	12,2	12,5	12,7

Källa: Scan Avel.

Slakt

Av tabell 9.51 framgår bl.a. att den totala slakten av svin under 1997 har ökat med 1 % jämfört med 1996. Medelslaktvikten ökade med 1,2 kg mellan 1996 och 1997.

Annan publicering

Fram t.o.m. 1997 har uppgifter om slakt redovisats i Jordbruks-ekonomiska meddelanden. Fr.o.m. 1998 redovisas dessa uppgifter i publikationen Månadsstatistik, som utges av Jordbruksverket och Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden.

Tabell 9.51

Antal slaktkroppar av svin och medelslaktvikter

1992–1997¹

Number of slaughtered animals and average weight of carcasses in 1992–1997

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Svin inkl. spädgris
<i>Antal slaktkroppar</i>	
Godkänd slakt 1997	3 882 754
1996	3 844 037
1995	3 742 660
1994	3 772 657
1993	3 626 653
1992	3 402 261
<i>Medelslaktvikter, kilogram</i>	
1997	84,1
1996	82,9
1995	82,5
1994	81,1
1993	79,8
1992	81,2

1) Hemslacht ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Djursjukdomar

Uppgifterna över behandlade svinsjukdomar är hämtade ur det djursjukdatasystem som administreras av Svensk Husdjurskötsel sedan 1984. I tabell 9.52 redovisas rapporterade veterinär- och djurägarbehandlingar dels för två angivna sjukdomar dels för samtliga sjukdomsbehandlingar per 100 svin. Statistiken över veterinärbehandlade sjukdomar torde vara någorlunda fullständig. Antalet veterinärbehandlingar per 100 djur

varierar starkt mellan olika områden. En mycket stor del av sjukdomsbehandlingar på grisar utförs av djurägarna själva. I detta fall är rapporteringen ofta mycket ofullständig. I områden med bra rapportering ligger totalnivån på drygt 40 sjukdomsbehandlingar per 100 djur. Man kan anta att det totala antalet sjukdomsfall per djur kan ligga på denna nivå.

Tabell 9.52

Svinsjukdomar. Antal rapporterade sjukdomsbehandlingar per 100 djur 1995

Diseases of pigs. Treatments per 100 animals in 1995

Område	Veterinärbehandlade sjukdomar			Djurägarbehandlade sjukdomar		
	Agalakti ¹	Spädgris- enteriter ²	Samtliga sjukdoms- behandlingar ³	Agalakti ¹	Spädgris- enteriter ²	Samtliga sjukdoms- behandlingar ³
<i>Län</i>						
Stockholms	0,3	–	1,1	–	0,3	1,3
Uppsala	1,6	2,0	13,7	0,7	0,9	6,7
Södermanlands	0,3	0,2	1,0	0,2	0,2	1,9
Östergötlands	0,6	0,1	1,3	0,1	0,2	1,6
Jönköpings	0,4	–	1,7	0,3	0,7	10,6
Kronobergs	0,5	0,6	6,2	0,1	0,7	2,0
Kalmar	0,2	0,1	0,9	–	0,1	1,3
Gotlands	0,3	0,2	1,0	0,1	0,4	15,2
Blekinge	2,2	1,1	5,5	0,1	–	2,0
Kristianstads	1,1	1,5	15,8	1,3	3,3	22,6
Malmöhus	2,0	2,6	13,6	0,1	2,3	16,4
Hallands	1,2	0,9	5,9	0,8	2,6	31,8
Göteborgs o Bohus	0,4	0,1	3,6	–	–	–
Älvsborgs	0,8	0,5	4,9	2,1	2,3	17,1
Skaraborgs	0,5	0,7	4,8	0,9	1,1	7,4
Värmlands	0,3	0,4	1,9	0,8	0,4	3,3
Örebro	0,6	0,2	3,9	1,5	0,5	6,6
Västmanlands	1,2	0,3	4,4	1,1	0,4	2,7
Kopparbergs	0,6	–	2,5	0,1	0,7	12,4
Gävleborgs	1,6	0,2	2,9	–	–	1,2
Västernorrlands	–	–	3,7	0,3	0,2	2,0
Jämtlands	0,9	0,7	3,7	–	–	–
Västerbottens	0,4	0,1	1,0	–	0,1	1,3
Norrbottnens	0,1	–	0,2	0,1	–	0,1
<i>Hela riket</i>						
1995	1,0	1,1	7,6	0,6	1,6	13,5
1994	1,3	1,2	10,3	0,6	2,3	21,4
1993	1,2	1,5	8,4	0,5	2,7	15,7
1992	1,5	2,0	9,8	0,4	3,2	14,8
1991	1,8	2,2	9,6	0,4	3,6	17,7

1) Agalakti är mjölkfeber på suggor. Antal behandlingar per 100 kullar.

2) Spädgrisenteriter avser diarreer t.o.m. avvänjning. Antal behandlingar per 100 smågrisar.

3) Antal behandlingar per 100 svin.

Källa: Svensk Husdjurskötsel.

Höns

Antal, besättningar

Uppgifter om antal höns erhålls årligen genom lantbruksregistret. Statistiken som redovisas avseende 1996 och 1997 baseras, som tidigare nämnts, på uppgifter från ett urval av företag. Utnyttjande av uppgifter bör därför ske med försiktighet.

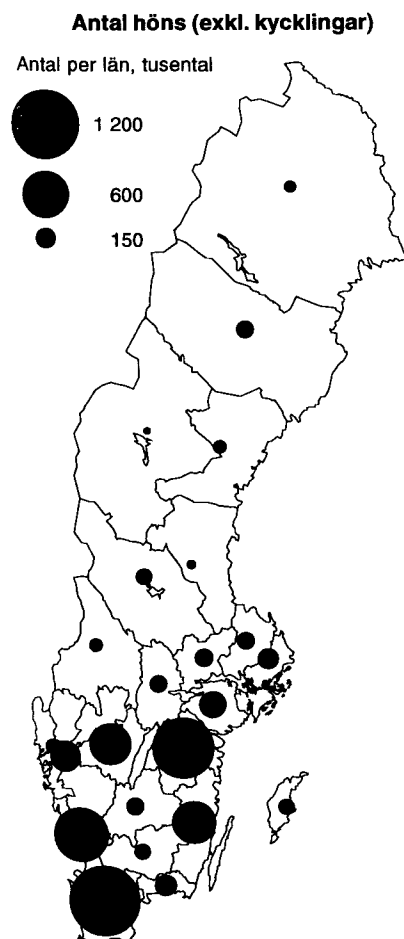
Den 12 juni 1997 fanns höns vid 8 300 företag och kycklingar av värpras vid 1 200 företag.

Karta 9.53 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av höns. Cirklarnas storlek är proportionell mot antalet höns i länet.

Karta 9.53

Den geografiska fördelningen av höns 1997

Distribution of fowls in 1997

Tabell 9.54

Antal höns och kycklingar av värpras 1997

Number of fowls and chickens in 1997

Område; storleksgrupp	Höns och kycklingar		Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	
Län			
Stockholms	143 427	..	148 252
Uppsala	108 030	..	141 142
Södermanlands	225 583	1 027	226 610
Östergötlands	918 024	305 879	1 223 903
Jönköpings	110 946	64 485	175 431
Kronobergs	97 015	..	175 459
Kalmar	499 472	202 625	702 097
Gotlands	93 435	..	120 636
Blekinge	141 641	..	168 639
Skåne	1 178 452	272 867	1 451 319
Hallands	748 778	295 248	1 044 025
Göteborgs o Bohus	76 683	45 551	122 234
Älvsborgs	289 012	196 025	485 037
Skaraborgs	456 808	120 694	577 501
Värmlands	62 006	..	67 719
Örebro	108 405	161 626	270 031
Västmanlands	101 768	..	102 131
Dalarnas	92 710	16 705	109 415
Gävleborgs	29 368	..	30 356
Västernorrlands	66 396	..	67 346
Jämtlands	25 958	..	33 494
Västerbottens	100 841	..	113 193
Norrbottns	49 752	..	49 946
Produktionsområden			
Götalands södra slättbygder	1 065 797	300 113	1 365 910
" mellanbygder	944 561	424 311	1 368 872
" norra slättbygder	1 272 793	414 916	1 687 710
Svealands slättbygder	691 406	121 298	812 704
Götalands skogsbygder	1 216 171	454 904	1 671 075
Mellersta Sveriges skogsbygder	270 644	142 950	413 595
Nedre Norrland	112 280	10 365	122 645
Övre Norrland	150 857	..	163 406
Storleksgrupp, hektar åkermark			
0,0 – 2,0	2 519 904	913 297	3 433 201
2,1 – 5,0	111 077	25 004	136 081
5,1 – 10,0	168 717	174 977	343 695
10,1 – 20,0	361 891	82 625	444 516
20,1 – 30,0	164 866	22 561	187 428
30,1 – 50,0	451 798	81 615	533 413
50,1 – 100,0	753 265	235 487	988 752
Över 100,0	1 192 989	345 840	1 538 830
Hela riket			
1997	5 724 509	1 881 407	7 605 915
1996	5 708 518	2 188 722	7 897 240
1995	6 100 270	1 811 509	7 911 779
1994	5 918 015	2 175 337	8 093 352
1993	5 764 401	1 908 371	7 672 772
1992	6 063 357	2 166 105	8 229 462

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Förändringen av antalet värphöns mellan de två senaste åren ligger inom felmarginalen. Antalet företag med värpkycklingar är få, varför skattningarna av antalet kycklingar är osäkra.

De län som har flest värphöns är Skåne, Östergötlands och Hallands län. Hälften av landets värphöns finns i något av dessa tre län. I Norrland finns endast 5 % av värphönsen.

Drygt 40 % av antalet höns och nästan hälften av antalet kycklingar av värpras finns på företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Tabell 9.55

Antal höns och kycklingar av värpras vid företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 1 000 höns inklusive kycklingar 1997

Number of fowls and chickens at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land and with at least 1 000 fowls or chickens in 1997

Område	Höns och kycklingar		Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	
<i>Hela riket</i>			
1997	2 519 904	913 297	3 433 201
1996	2 408 505	1 125 567	3 534 072
1995	2 656 460	958 373	3 614 833
1994	2 394 818	1 198 079	3 592 897
1993	2 214 032	1 014 659	3 228 691
1992	2 179 435	1 144 840	3 324 275

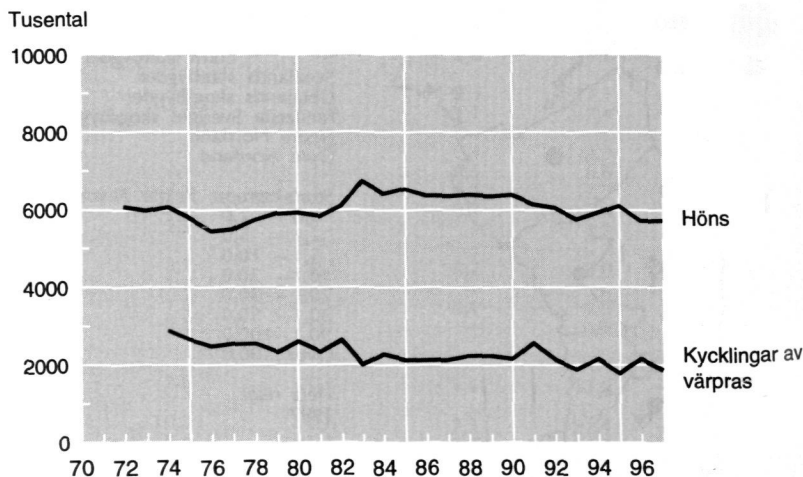
Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Av diagrammet framgår att antalet höns ökade under den första hälften av 1980-talet men har därefter minskat under perioden fram till och med 1993. Därefter har antalet höns varit i stort sett oförändrat.

Diagram 9.56

Antal höns och kycklingar, 1972–1997

Number of fowls and chickens, 1972–1997

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.57

Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 1997

Number of fowls (chickens not included) by size of stocks in 1997

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)				Summa
	1– 49	50– 199	200– 4999	Över 4 999	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	6 346	2 674	79 306	977 472	1 065 797
" mellanbygder	11 681	3 614	56 311	872 955	944 561
" norra slättbygder	10 560	9 506	107 074	1 145 652	1 272 793
Svealands slättbygder	18 442	15 534	108 451	548 979	691 406
Götalands skogsbygder	47 510	15 343	133 358	1 019 961	1 216 171
Mellersta Sveriges skogsbygder	9 055	5 706	..	..	270 644
Nedre Norrland	8 754	..	..	..	112 280
Övre Norrland	2 789	..	..	..	150 857
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 – 2,0	..	..	77 731	2 442 081	2 519 904
2,1 – 5,0	16 952	..	..	..	111 077
5,1 – 10,0	25 369	11 159	27 831	..	168 717
10,1 – 20,0	27 655	16 170	75 306	242 760	361 891
20,1 – 30,0	14 721	6 179	47 519	..	164 866
30,1 – 50,0	15 603	8 748	81 822	345 625	451 798
50,1 – 100,0	12 386	9 431	112 941	618 507	753 265
Över 100,0	2 421	2 020	85 593	1 102 955	1 192 989
<i>Hela riket</i>					
1997	115 137	56 645	535 168	5 017 559	5 724 509
1996	125 479	70 561	601 233	4 911 246	5 708 518
1995	133 368	78 218	643 724	5 244 960	6 100 270
1994	149 162	95 633	682 827	4 990 393	5 918 015
1993	153 210	91 989	754 297	4 764 905	5 764 401
1992	164 759	99 958	834 277	4 964 363	6 063 357

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.57 framgår att en mycket stor andel av hönsen (nästan 90 %) finns vid företag med mer än 5 000 höns. Andelen har ökat något under den senaste femårsperioden. Under samma period har antalet höns i besättningar med högst 199 höns minskat med nästan en tredjedel. Som tidigare nämnts finns drygt 40 % av hönsen vid företag med högst 2 hektar åkermark. Näst mest höns, drygt 20 %, finns vid företag med mer än 100 hektar åkermark.

Tabell 9.58 på nästa sida visar antalet företag med höns efter olika besättningsstorlekar. Andelen företag med mer än 5 000 höns är mycket liten (3 % av totala antalet företag med höns). Den relativt snabba omstruktureringen av äggproduktionen framgår också av tabellen. Antalet företag med höns har minskat med nästan 30 % under den senaste femårsperioden.

Tabell 9.58

Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 1997

Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of stocks in 1997

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)				Summa
	1– 49	50– 199	200– 4999	Över 4 999	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	419	41	47	45	552
" mellanbygder	667	52	33	36	788
" norra slättbygder	609	125	62	65	861
Svealands slättbygder	1 005	182	71	34	1 292
Götalands skogsbygder	2 884	203	86	65	3 239
Mellersta Sveriges skogsbygder	594	81	..	..	707
Nedre Norrland	578	..	..	..	628
Övre Norrland	232	..	..	..	274
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 – 2,0	..	..	33	105	140
2,1 – 5,0	1 099	..	..	..	1 161
5,1 – 10,0	1 728	137	32	..	1 904
10,1 – 20,0	1 692	213	59	18	1 982
20,1 – 30,0	866	81	40	..	995
30,1 – 50,0	809	116	53	29	1 007
50,1 – 100,0	647	111	77	49	884
Över 100,0	145	26	43	53	267
<i>Hela riket</i>					
1997	6 987	725	353	275	8 340
1996	7 266	812	333	286	8 696
1995	7 952	945	410	286	9 593
1994	8 690	1 144	452	287	10 573
1993	8 764	1 171	576	287	10 798
1992	9 268	1 267	652	296	11 483

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Hästar

Uppgifter om antal hästar vid företag med minst 2,1 hektar åkermark har samlats in 1991, 1994, 1995 samt 1997. För några år sedan genomfördes en uppföljningsundersökning, i vilken konstaterades att de till LBR redovisade hästarna sannolikt utgjorde ca 45 % av totala antalet hästar.

Av de hästar som redovisades 1994 var 61 300 hästar som ägdes av företagaren medan 24 300 hästar var installerade.

År 1991 fanns det hästar vid totalt 15 914 företag. 1995 var motsvarande siffra 15 828 företag.

Tabell 9.59

Antal hästar vid företag med mer än 2 hektar åker 1991, 1994, 1995, 1997

Number of horses at enterprises with at least 2 hectares of arable land 1991, 1994, 1995, 1997

	Hästar antal	varav		
		Kall blodiga	Övriga hästar	Unghästar och föl
1997	87 477	..	..	..
1995	82 938	..	..	..
1994	85 628	13 431	52 237	19 960
1991	76 785	12 523	41 552	22 705

Källa: Lantbruksregistret fr.om. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Ekologisk djurhållning

Ekologisk djurhållning bedrivs av samma skäl som ekologisk odling (se kap. 7). Ekologisk djurhållning kräver ekologisk växtodling, för att förse djuren med egenproducerat ekologiskt foder i så stor utsträckning som möjligt. En god hälsa hos husdjuren främjas och de ges möjlighet till ett naturligt beteende och en värdig tillvaro.

För kontrollverksamheten på området svarar Kontrollföreningen för ekologisk odling, KRAV, som även sammanställer statistik över den ekologiska djurhållningens omfattning.

Den ekologiska djurhållningen har fortfarande liten omfattning i förhållande till det totala djurantalet. Av tabell 9.60 framgår att 11 202 mjölkkor är anslutna till KRAV vilket är drygt 2 % av det totala antalet mjölkkor. Motsvarande andel vad gäller lammen är något större (ca 4 %). 318 mjölkkor var i karens 1996.

Antalet godkända producenter 1996 var 1 035. Motsvarande siffror var 780 st för 1995 och 337 st för 1994. Såväl antalet producenter som antalet godkända djur har ökat de senaste åren.

Tabell 9.60

Antal KRAV-godkända djur samt antal djur i karens 1997

Number of organically bred animals 1997

Område	Mjölkkor	Dikor, amkor	Övriga nöt	Getter, Mjölkfår	Tackor	Lamm	Suggor	Övriga svin	Värp höns	Slakt-kyckl.	Övrigt
<i>Län</i>											
Stockholms	650	461	1 257	3	527	843	58	181	850	20	18
Uppsala	1 323	523	2 473	–	441	911	54	892	1 237	–	17
Södermanlands	533	542	1 725	–	484	564	71	1 151	350	–	14
Östergötlands	565	588	1 975	–	491	818	2	15	4 558	–	13
Jönköpings	674	354	1 780	–	190	425	–	10	–	–	6
<i>Kronobergs</i>	449	393	1 423	–	165	472	30	403	80	–	9
Kalmar	409	381	1 285	–	613	931	42	721	1 675	–	21
Gotlands	435	265	1 037	–	932	1 431	27	308	1 673	–	16
Blekinge	–	74	137	–	53	124	–	–	–	–	1
Skåne	517	429	1 250	–	415	645	10	138	4 879	300	212
<i>Hallands</i>	773	348	1 547	–	529	961	48	465	51	–	25
Göteborgs o Bohus	489	499	1 559	–	409	608	13	102	30	–	5
Älvsborgs	825	450	2 245	25	919	1 504	11	129	4 585	–	30
Skaraborgs	1 069	1 006	3 580	5	289	448	60	1 118	7 650	27 500	8
Värmlands	544	335	1 252	–	291	510	7	67	11 100	–	8
<i>Örebro</i>	307	278	908	–	160	272	12	132	2 740	–	2
Västmanlands	310	256	771	25	233	597	16	220	20	–	16
Kopparbergs	220	232	625	–	46	72	2	31	1 500	–	2
Gävleborgs	478	132	962	–	444	795	26	392	2 835	–	16
Västernorrlands	290	80	461	92	341	725	–	–	10	–	46
<i>Jämtlands</i>	143	157	515	290	363	656	–	–	–	–	106
Västerbottens	199	37	321	25	29	48	4	98	–	–	9
Norrbottens	–	16	26	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>											
1997	11 202	7 836	29 114	465	8 364	14 360	493	6 573	45 823	27 820	600
1996	10 834	6 439	25 562	516	7 666	13 974	357	5 217	15 192	36 669	1 087
<i>Djur i karens</i>											
1997	318	838	2 027	38	1 789	1 130	169	142	1 623	82	265
1996	980	2 204	5 647	5	3 271	1 741	262	718	3 036	400	–

Källa: KRAV.

Pälsdjursskötsel

Antalet aktiva uppfödare av pälsdjur vid slutet av respektive år framgår av tabblån nedan.

År	Slag av djur					Summa
	Mink	Mink och räv	Räv	Chin-chilla	Övriga	
1996/97	190	7	10	..	..	207
1995/96	190	8	12	..	..	210
1994/95	190	8	12	..	..	210
1993/94	188	10	15	..	..	213
1992/93	166	12	19	..	7	204
1991/92	217	27	23	37	3	307
1990/91	220	25	26	47	12	330
1989/90	255	38	43	47	21	404
1988/89	..	..	..	..	..	552

Antalet avelshonor redovisas i följande tabblån:

År	Slag av djur		
	Mink	Räv	Chinchilla
1996/97	270 000	2 500	..
1995/96	260 000	3 500	..
1994/95	250 000	3 500	..
1992/93	184 741	3 627	..
1991/92	260 919	5 239	2 319
1990/91	255 037	4 554	2 414
1989/90	285 589	9 052	2 262
1988/89	439 271	13 028	2 502

Uppgifter om pälsdjursskötsel är hämtade ur en årlig redovisning från Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund.

Biodling

I tabblån nedan redovisas antalet medlemmar i Sveriges Biodlare Riksförbund, antalet bisamhällen och skörden av bihonung och vax under perioden 1992–1997.

År	Antal medlemmar	Antal bisamhällen		Skörd av honung 1 000 kg
		Invintrade föregående höst	Därav vinterförluster	
1997	12 274	49 584	6 421	1 426
1996	13 038	54 277	8 852	1 422
1995	13 316	57 284	4 688	2 184
1994	13 834	58 543	7 597	2 047
1993	14 463	60 752	7 645	1 766
1992	15 159	62 674	5 790	1 956

Annan publicering

Uppgifter om biodling publiceras i Bitidning utgiven av Sveriges Biodlare Riksförbund och baseras ursprungligen på en postenkät bland förbundets medlemmar.

Rennäring

Renskötsel bedrivs för närvarande i 51 samebyar. Inom en sameby finns flera renskötsel företag vilka består av en eller flera renägare. Samebyn leder renskötseln inom byns betesområde. Av tabblån nedan framgår att företagen är minst i Norrbottens län med i genomsnitt 192 renar per företag och störst i Västerbottens län med i genomsnitt 440 renar per företag. De flesta renarna, ca 60 % av samtliga renar, finns i Norrbottens län.

Länsstyrelsen beslutar om det högsta tillåtna renantal som varje sameby får ha. Renantalet bestäms utifrån det antal renar som samebyns betesmarker långsiktigt bedöms kunna bära. I de flesta samebyar är det vinterbetet, vilket huvudsakligen består av lavar, som är den begränsande faktorn. Det sammanlagda högsta tillåtna renantalet för riket är ca 280 000 renar. Enligt renlängderna har renantalet sedan 1994 sjunkit med ca 40 000 djur.

Uppgifter om antalet samebyar, antalet företag och antalet renar 1996 är hämtade från Jordbruksverket och framgår av följande tabell 9.61.

Tabell 9.61

Antal renar och antal renskötsel företag vid samebyar 1996
Number of reindeers and number of enterprises by samivillages 1996

Område; typ av sameby	Same- byar antal	Företag antal	Renar ¹ antal	Renar/ företag antal
Jämtlands län				
Fjällsamebyar	12	104	41 297	397
Västerbottens län				
Samebyar	7	125	55 053	440
Norrbottens län				
Fjällsamebyar	15	610	101 933	167
Skogssamebyar	9	123	29 507	240
Koncessions- samebyar	8	16	12 352	772
Hela riket				
1996	51	978	240 142	246
1994	51	972	279 869	288

1) Renantalet bygger på upprättade renlängder och avser renar i vinterhorden.

Källa: Jordbruksverket.

10 Förädling och utrikeshandel

I detta kapitel redovisas vissa uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare vegetabilie- och animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädling vid kvarnar, slakterier och mejerier. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för konsumtionen samt s.k. försörjningsbalanser som årligen utförs av Statens jordbruksverk. I fråga om utrikeshandeln redovisas värdet av olika jordbruksprodukter och livsmedel samt fördelningen av import och export på olika länder.

Kapitel 10 innehåller avsnitt om

- Produktion och försörjningsbalanser
- Utrikeshandel

Produktion och försörjningsbalanser

Spannmål, potatis, oljeväxter

Kvantitetsuppgifter om jordbrukarnas leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl o.s.v. sammanställs och redovisas varje månad av Jordbruksverket. Uppgifter om produktion av råspnit och stärkelse erhålls genom AB Skånebrännerier respektive Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Resultat

Beräknade försörjningssbalanser för spannmål och potatis under 1996/97 samt för några tidigare år redovisas i tabellerna 10.1 och 10.2.

Den sammanlagda skörden av brödsäd och fodersäd uppgick 1996/97 till 6,0 miljoner ton. Vid jämförelse med 1995/96 års skörd var detta en ökning med 24 %. En av anledningarna till den stora ökningen är att EUs trädeskrav minskat från 10 % till 5 % samt att arealer som tidigare funnits i det s.k. omställningsprogrammet åter tagits i bruk.

Exporten av spannmål under 1996/97 uppgick för brödsäd och fodersäd till 592 respektive 877 tusen ton. Det innebär en nästan tredubblad export jämfört med föregående år.

Jordbrukarnas leveranser av brödsäd i tusental ton under perioden 1991/92–1995/96 framgår av tabell 10.1.

Tabell 10.1

Leveranser av brödsäd 1992/93–1996/97¹. 1 000 ton

Delivery of bread grain 1992/93–1995/96. 1 000 metric tons

År	Vete	Råg
1995/96	1 148	184
1994/95	986	163
1993/94	1 324	213
1992/93	1 056	122

1) T.o.m. 1993/94 redovisas september–augusti, därefter augusti–juli.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.2

Försörjningsbalans för brödsäd 1992/93–1996/97. 1 000 ton

Balance sheet of bread grain resources 1992/93–1996/97. 1 000 metric tons

	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97
Ingående lager ¹	430	400	470	508	413
Skörd	1 542	1 976	1 518	1 760	2 208
Import (inkl. mjöl)	50	42	42	55	48
<i>Summa tillgång</i>	2 022	2 418	2 030	2 323	2 669
Livsmedelsändamål	631	640	645	650	650
Användning inom jordbruket ²	904	871	804	903	960
Industriändamål, övrigt	44	49	66	66	70
Export (inkl. mjöl)	43	388	62	291	592
Utgående lager ¹	400	470	453	413	397
<i>Summa förbrukning</i>	2 022	2 418	2 030	2 323	2 669

1) Exklusive lager hos odlarna.

2) Foder, eget utsäde m.m.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.3

Försörjningsbalans för fodersäd 1992/93–1996/97. 1 000 ton

Balance sheet of coarse grain resources 1992/93–1996/97. 1 000 metric tons

	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97
Ingående lager ¹	253	300	410	372	442
Skörd	2 218	3 266	2 954	3 032	3 758
Import (inkl. mjöl)	50	19	15	47	40
Summa tillgång	2 521	3 585	3 379	3 451	4 240
Livsmedelsändamål	140	120	120	131	135
Användning inom jordbruket ²	2 081	2 521	2 542	2 517	2 700
Export (inkl. mjöl)	0	534	345	361	877
Utgående lager ¹	300	410	372	442	528
Summa förbrukning	2 521	3 585	3 379	3 451	4 240

1) Exklusive lager hos odlarna.

2) Foder, eget utsäde m.m.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.4

**Skörd, handel och användning av potatis 1992–1997.
1 000 ton**

*Harvest, trade and use of potatoes 1992–1997
1 000 metric tons*

	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Skörd av						
Matpotatis	951	976	763	792	853	891
Potatis för stärkelse	302	..	..	282	348	350
Import¹	59	14	40	83	71	33
Export¹	2	2	2	2	2	5
Användning						
Matpotatis	725	730	734	738	739	740
Stärkelsestillverkning	207	283	204	211	270	320 ²
Sprittillverkning	55	58	–	–	– ³	– ³

1) Matpotatis, fabrikspotatis och utsädespotatis.

2) Beräknad utifrån en prognostiserad produktion av stärkelse på 64 000 ton.

3) Fr.o.m. 1994 levereras ingen potatis till brännerier.

Källa: Statens jordbruksverk.

Skörden av matpotatis ökade 1997 med 4 % jämfört med 1996. Användningen av potatis för stärkelsestillverkning beräknas ha ökat med 19 % mellan 1996 och 1997.

Tabell 10.5

Tillverkning av råsprit och stärkelse 1993/94–1997/98

Production of crude alcohol and starch 1993/94–1997/98

	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98
Råsprit respektive stärkelse					
Råsprit					
Förbrukning vid tillverkningen, ton					
Potatis	50 198	– ¹	– ¹	– ¹	– ¹
Spannmål	54 536	74 635	40 350	60 000	55 000
Produktion, 1 000 liter					
Råsprit, 100 %	25 385	27 275	14 800	21 600	21 000
Stärkelse					
Förbrukning vid tillverkningen, ton					
Potatis	263 413	195 148	210 636	270 004	277 214
Produktion, ton					
Stärkelse	57 299	42 146	46 471	58 721	61 147

1) Potatisanvändning har upphört.

Källor: AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden; Statens jordbruksverk. Uppgifter om leveranser, förmalning, lager m.m. har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen m.m. av jordbruksprodukter.

AB Skånebrännerier (tidigare Sveriges bränneriintressenter). Årsredovisning årligen sedan 1971/72.

Sveriges Stärkelseproducenters Förening u.p.a. Årsredovisning årligen sedan 1927.

Kött, fläsk, mjölk

Jordbruksverket redovisar varje år siffror avseende marknadsförd slakt i landet. Som underlag använder verket egna siffror avseende antalet slaktdjur (se kapitel 9) och uppgifter om medelslaktvikter från Sveriges Slakteriförbund. Verket utför vidare beräkningar rörande försörjningsbalanser för kött och fläsk.

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svenska Mejeriernas Riksförenings (SMR) statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till SMR. Med SMRs uppgifter som grund beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Jordbruksverket utför årligen även beräkningar av den totala

äggproduktionen. Varje månad redovisar Jordbruksverket dessutom uppgifter om parthandelns invägning av svenska ägg. Dessa uppgifter bygger på redovisning från parthandelsföretagen.

Resultat

Produktionen av kött och fläsk uppgick 1997 till ca 479 000 ton, varav 68 % fläsk. Får-, lamm- och getkött utgjorde mindre än 1 % (se tabell 10.6). Produktionen av nötkött ökade med 7 % och produktionen av fläsk ökade 2 % jämfört med 1996.

Försörjningsbalansen för kött och fläsk år 1997 redovisas i tabell 10.7.

Tabell 10.6**Marknadsförd slakt 1992–1997. Ton¹**

Slaughterings 1992–1997. Metric tons

Typ av slakt; År	Kött av stor- boskap	Kött av kalv	Summa nöt- kött	Häst- kött	Får-, lamm- och get- kött	Fläsk	Summa kött och fläsk
1997	143 600	4 180	147 780	1 830	3 490	326 600	479 700
1996	133 700	3 660	137 360	1 890	3 660	318 900	461 810
1995	140 100	3 150	143 250	2 110	3 490	308 800	457 650
1994	136 700	3 740	140 440	2 400	4 090	305 900	452 830
1993	136 700	3 510	140 210	2 280	4 140	289 500	436 130
1992	125 500	3 160	128 660	2 290	4 250	276 200	411 400

1) Avser vara med ben, exklusive hemspekt.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.7**Försörjningsbalans för kött och fläsk 1992–1997. 1 000 ton¹**

Balance sheet of meat resources 1992–1997. 1 000 metric tons

	1992	1993	1994	1995	1996	1997 (prel.)					
						Summa	Nöt- och kalvkött	Häst- kött	Får-, lamm- och getkött	Fläsk	Fjäder- fäkött
Tillgångar											
Produktion	474	504	532	541	547	573	149	2	4	328	90
Import	54	39	43	60	76	80	38	1	3	33	5
Summa	528	543	575	601	623	653	187	3	7	361	95
Användning											
Konsumtion	502	509	537	563	569	580	177	3	7	312	81
Export	23	32	35	35	52	71	10	0	0	47	14
Lagerändring ²	+ 3	+ 2	+ 3	+ 3	+ 2	+ 2	–	–	0	+ 2	–
Summa	528	543	575	601	623	653	187	3	7	361	95

1) Avser vara med ben, inklusive hemspekt.

2) Lagerändring har behandlats som en restpost.

Källa: Statens jordbruksverk.

Uppgifter om antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk redovisas i tabell 10.8. Företagsvis redovisning är ej tillgänglig fr.o.m. år 1994. Mejeribranschen är under snabb omstrukturering. Antalet mjölkleverantörer har minskat successivt sedan åtskilliga år och uppgick 1997 till ca 15 000. Samtidigt har den invägda genomsnittliga leveransen per leverantör och dag ökat. Totalt 1996 invägdes 3 276 000 ton mjölk. 43 % härav användes till konsumtionsmjölkprodukter och 34 % till ostframställning (se tabell 10.9). Produktionen av mejerivaror och mjölkpulver redovisas i tabell 10.10.

Uppgifter om den invägda mjölkens genomsnittliga fetthalt och proteinhalt anges av Mejeriernas service AB i följande tablå:

År	Medelfetthalt, procent	Proteinhalt, procent
1997	4,28	3,32
1996	4,29	3,33
1995	4,33	3,34
1994	4,35	3,38
1993	4,37	3,41
1992	4,33	3,39

Tabell 10.8

Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa samt vid mejerier invägd mjölk och medelinvägning per leverantör 1997
Number of dairies and suppliers, total weight of delivered milk and weight of delivered milk per day and supplier in 1997

År	Antal mejerier ¹	Antal mjölk-leverantörer ²	Invägd mjölk, ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg
1997	52	15 001	3 276 376	598
1996	54	15 913	3 258 281	561
1995	57	17 176	3 243 031	517
1994	57	18 048	3 356 961	510
1993	58	18 897	3 286 748	477
1992	61	19 839	3 133 061	431

1) Avser antal mejerier den 31 december respektive år.

2) Avser årsmedeltal av antal leverantörer per månad.

Källa: Mejerierna service AB.

Tabell 10.9

Användning av vid mejerier invägd mjölk 1992–1997. Ton
Disposition of dairy milk 1992–1997. Metric tons

År	Konsumtionsmjölk-produkter	Ost	Smör m.m.	Mjölk-pulver ¹	Kondens-mjölk och övrig industriell användning	Skum- och kärnmjölk till foder ²	Svinn m.m. ³	Summa (=invägning)
1997	1 399 213	1 128 645	57 483	448 314	155 688	19 155	67 878	3 276 376
1996	1 396 127	1 205 903	54 825	464 556	82 230	13 898	40 742	3 258 281
1995	1 393 030	1 214 623	54 901	439 576	90 557	22 912	27 852	3 243 031
1994	1 399 711	1 247 862	62 985	513 197	89 737	35 059	8 410	3 356 961
1993	1 398 054	1 174 226	64 034	531 887	80 853	40 511	- 2 817	3 286 748
1992	1 403 982	1 101 478	59 725	453 585	83 130	32 117	- 956	3 133 061

1) Exklusive återblandat pulver.

2) Inklusive blandat pulver.

3) Inklusive lagerförändringar.

Källa: Mejerierna service AB.

Tabell 10.10

Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1992–1997. Ton

Dairy production and production of milk powder 1992–1997. Metric tons

År	Produktion av mejerivaror					Smör ²	Produktion av mjölkpulver	
	Konsumtionsmjölk		Grädde		Ost		Fett	Magert
	3 % fetthalt	Övrig ¹ mjölk	Tjock	Tunn				
1997	551 819	757 978	67 229	25 188	118 404	32 703	5 963	30 426
1996	556 727	753 075	66 753	25 329	127 105	30 123	8 228	29 215
1995	569 431	739 777	58 560	24 425	128 541	27 986	8 865	25 930
1994	583 148	734 982	57 967	23 619	132 853	31 986	8 201	33 500
1993	573 666	745 518	56 804	22 066	125 811	38 923	7 358	36 514
1992	573 921	752 744	55 142	21 915	117 325	36 926	7 063	29 753

1) Avser mjölk med 0,1, 0,5 respektive 1,5 % fetthalt samt gammaldags mjölk.

2) Därutöver uppgick produktionen av smör till Bregott och av smörolja omräknat till smör till 26 700 ton 1997, 26 500 ton 1996, 29 400 ton 1995, 34 200 ton 1994, 27 100 ton 1993 och 24 500 ton 1992.

Källa: Statens jordbruksverk.

Jordbruksverkets beräkningar av produktionen av fjäderfäkött, renkött och kött av vilt framgår av följande tablå. Beräkningarna är något osäkra, eftersom grundmaterialet är ofullständigt.

År	Produktion, ton, av kött av		
	fjäderfä	ren	vilt ¹
1997	90 000	1 250	16 100
1996	82 300	1 900	16 100
1995	79 800	2 300	15 900
1994	75 200	2 100	16 000
1993	65 200	3 400	17 900
1992	59 600	2 500	18 500

1) Kött av hare, älg och annat vilt.

Partihandelns invägning av ägg utgör 64 % av den totala produktionen som framgår av nedanstående tablå:

År	Total äggproduktion, 1 000 ton	Partihandelns invägning, 1 000 ton
1997	109	69,6
1996	110	71,4
1995	105	68,5
1994	103	67,0
1993	107	69,6
1992	111	71,9

Annan publicering

Månadsstatistik från Statens jordbruksverk och Livsmedelssekonomiska Samarbetsnämnden. Statens jordbruksverks rapportserie; Utvecklingen i jordbruket 1997 samt Internet adress; www.sjv.se avdelning "Statistik och fakta."

Mejeristatistik årligen sedan 1965. Svenska Mejeriernas Riksförening, statistikavdelningen.

Mejeribarometer varje månad sedan 1963. Svenska Mejeriernas Riksförening, statistikavdelningen (stencil).

Utrikeshandel

Inom SCB sammanställs den officiella utrikeshandelsstatistiken. På basis av denna beräknar Jordbruksverket den svenska utrikeshandeln med jordbruksprodukter och livsmedel. Tidigare skedde i Jordbruksverkets beräkningar uppdelning efter bl.a. jordbruksreglerade produkter och andra. I samband med jordbruksregleringens avveckling övergavs denna uppdelning och från och med 1995 har Jordbruksverkets publicering haft annan utformning (se nedan).

Allmänt

Underlaget till utrikeshandelstatistiken var fram t.o.m 1994 i sin helhet de uppgifter, som företagen lämnade till Tullverket om import och export av varor. Uppgifterna lagrades inom Tulldatasystemet, ur vilket SCB vid givna tidpunkter kunde göra uttag för framställning av statistik. Fr.o.m. 1996 utgör Tulldatasystemet bara statistikunderlag för utrikeshandeln med länder utanför EU.

Tidsmässig jämförbarhet

Genom Sveriges inträde i EU har förutsättningarna för utrikeshandelsstatistiken förändrats. Från 1995 inhämtas för EU-länderna uppgifter på blankett direkt från exportörer och importörer (det s.k. Intrastat-systemet). Samtidigt med denna ändring har inskränkningar måst göras i det bestånd av företag som lämnar statistikuppgifter. Mindre företag, företag med en varuhandel med EU som understiger 900 tkr per år, behöver sålunda inte lämna uppgifter. Vidare uppträder bortfall av uppgiftslämnare, vilket betyder att särskild bortfallskorrigerings måste göras. Sådan korrigerings, som även innefattar korrigerings för att de minsta företagen inte ingår, är enbart möjlig på viss aggregerad nivå, dvs. den kan inte göras för enskilda varor och länder. Uppgifterna för 1994 och 1995 i tabellerna 10.14 och 10.15 är alltså inte jämförbara, eftersom korrigerings för bortfall m.m. inte har kunnat göras.

En annan konsekvens av EU-medlemskapet är att uppgiften om ursprungsland för importen påverkats. För den del av importen, som fr.o.m 1995 införs från ett annat EU-land, finns endast uppgift om avsändande medlemsland. Det här betyder att Sveriges import från EU inte kan redovisas efter om varan har ursprung i annat EU-land eller tredje land. För övrig import från tredje land, som slutligt tullbehandlats i Sverige, finns liksom tidigare uppgift om ursprungsland för varan. Importens fördelning på länder i tabell 10.15 kan alltså inte jämföras bakåt i tiden. Uppgiften om varuexporten per land är däremot oförändrad jämfört med tidigare.

Det bör observeras att de förändringar i import- och exportvärden mellan 1994 och 1995 som man, trots svårigheterna att jämföra, ändå vill utläsa av följande tabeller även påverkas av de ändrade transportvägarna för utrikeshandeln som det svenska EU-inträdet medfört. Sålunda beror den mycket kraftiga ökningen av såväl import som export av fisk- och skaldjursprodukter till stor del på att norsk export till EU av framför allt lax, registrerats som svensk import i de fall tullbehandlingen skett i Sverige. Den del av denna import som sedan gått vidare till slutdestination i annat EU-land har registrerats som export avsänd från Sverige till detta land. Förhållandet kan vara detsamma för en del andra varugrupper.

Som livsmedel och jordbruksprodukter räknar Jordbruksverket följande varugrupper i SITC (Standard International Trade Classification)

- 01 Kött och köttvaror
- 02 Mejeriprodukter och ägg
- 03 Fisk, kräft- och blötdjur m.m.
- 04 Spannmål och varor därav
- 05 Fukt och grönsaker
- 06 Socker, sockervaror m.m.
- 07 Kaffe, te, kakao m.m.
- 09 Diverse livsmedel
- 11 Drycker
- 22 Oljeväxtfrön
- 4 Oljor och fetter
- 00 Levande djur
- 08 Fodermedel
- 12 Tobak och tobaksvaror

Jordbruksverket sammanställer också statistik för varuområdet "Förädlade livsmedel".

Resultat

Av den svenska importen av livsmedel och jordbruksprodukter år 1997 var närmare 30 % avsänd från något av de nordiska länderna. Två tredjedelar var avsänd från EU-land. De viktigaste avsändningsländerna var Nederländerna, Danmark och Norge. Dominerande produktgrupper i den svenska importen 1997 var frukt, fisk och fiskprodukter, kaffe samt drycker.

Av exporten år 1997 gick 36 procent till något av de nordiska länderna. Ca 57 procent gick till EU-land. Sedan år 1994 har EUs andel av exporten ökat från 43 % till 57 %. De mest betydande mottagarländerna för den svenska exporten år 1997 var Danmark, Finland och USA. Viktiga produktgrupper var spannmålsprodukter, fisk och fiskprodukter samt alkoholhaltiga drycker. Exporten av kött och köttprodukter ökade med närmare 80 % mellan 1995 och 1997.

Annan publicering

Utrikeshandel. Årsstatistik. SCB. Uppgifter för kortare perioder samt viss preliminär statistik återfinns i Statistiska meddelanden, serie Uh. Detaljerade uppgifter för olika varor och länder redovisas i SCBs tidsseriedatabas TSDB. I Sveriges Statistiska Databaser (SDB) som kan nås via internet, lämnas viss redovisning på aggregerad nivå.

Sveriges utrikeshandel med livsmedel årligen under perioden 1950–1992, Statens jordbruksverk (stenciler).

Sveriges utrikeshandel med jordbruksvaror och livsmedel 1995–1997. Statens jordbruksverk (utges i juli 1998).

Viss statistik rörande utrikeshandeln med livsmedel och jordbruksprodukter redovisas också på Jordbruksverkets webb-sida. Adress: <http://www.sjv.se>.

När mat kommer på tal, Tabeller om livsmedel 1998, SCB 1998.

Tabell 10.11

Import av livsmedel och jordbruksprodukter 1989–1994 efter ursprungsland. Miljoner kronor*Imports of foodstuffs etc. 1989–1994. Millions of Swedish kronor*

Ursprungsland	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Island	162	163	141	126	99	109
Norge	1 421	1 461	1 591	1 732	1 893	2 342
<i>EU15-länder</i>						
Belgien, Luxemburg	318	287	374	432	463	563
Danmark	2 033	2 285	2 492	2 783	2 842	3 306
Finland	442	442	506	509	730	1 003
Frankrike	789	926	1 053	981	1 289	1 514
Grekland	71	69	88	81	92	104
Irland	192	208	242	278	453	560
Italien	761	884	902	898	1 132	1 308
Nederländerna	1 540	1 725	1 853	1 826	2 281	2 480
Portugal	83	82	75	76	92	117
Spanien	1 006	1 042	1 181	1 288	1 590	1 733
Storbritannien	784	866	929	1 013	1 316	1 585
Tyskland	1 203	1 299	1 401	1 570	2 011	2 461
Österrike	160	178	191	206	182	197
<i>De tolv största ursprungsländerna¹</i>						
USA	1 442	1 393	1 406	1 470	1 904	2 158
Brasilien	1 074	807	762	590	785	1 460
Colombia	512	411	420	326	389	817
Schweiz, Liechtenstein	502	518	555	591	657	776
Polen	230	285	308	297	315	463
Thailand	182	185	236	229	254	416
Panama	156	296	321	301	471	412
Kanada	311	259	253	273	287	386
Ungern	257	295	307	302	255	318
Malaysia	92	95	120	150	221	315
Australien	232	247	257	329	288	306
Chile	159	150	195	233	249	253
<i>Övriga länder</i>	2 826	2 940	2 787	2 623	2 894	3 725
<i>Samtliga länder totalt</i>	18 936	19 799	20 946	21 513	25 435	31 187
<i>varav EU 15</i>	9 379	10 293	11 287	11 941	14 472	16 932

1) Avser import av livsmedel och jordbruksprodukter till Sverige år 1994.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 10.12

Import av livsmedel och jordbruksprodukter 1995–1997 efter avsändningsland.

Miljoner kronor. Preliminära uppgifter för 1996 och 1997

Imports of foodstuffs etc. 1995 and 1996 by country of dispatch. Millions of Swedish kronor. Preliminary data for 1996 and 1997

Avsändningsland	1995	1996	1997		1995	1996	1997
Island	120	142	151	<i>De tolv största avsändningsländerna¹</i>			
Norge	2 893	2 943	3 692	USA	1 061	1 120	1 153
				Brasilien	731	538	1 047
<i>EU15-länder</i>				Colombia	640	429	679
Belgien, Luxemburg	831	909	1 062	Panama	340	649	578
Danmark	4 382	4 486	4 979	Kenya	244	185	269
Finland	977	1 036	1 070	Thailand	161	208	259
Frankrike	994	1 202	1 298	Polen	284	322	250
Grekland	106	91	139	Turkiet	174	188	247
Irland	635	827	651	Costa Rica	194	125	234
Italien	1 094	1 347	1 501	Schweiz	267	194	217
Nederländerna	4 395	4 830	5 194	Guatemala	204	117	215
Portugal	89	107	96	Chile	178	202	205
Spanien	1 175	1 630	1 623				
Storbritannien	1 364	1 579	1 711	<i>Övriga länder</i>	2 349	2 305	2 471
Tyskland	3 098	3 146	3 351	<i>Samtliga länder totalt</i>	29 238	31 079	34 609
Österrike	258	224	267	varav EU15	19 397	21 414	22 942

1) Avser import av livsmedel och jordbruksprodukter till Sverige år 1997.

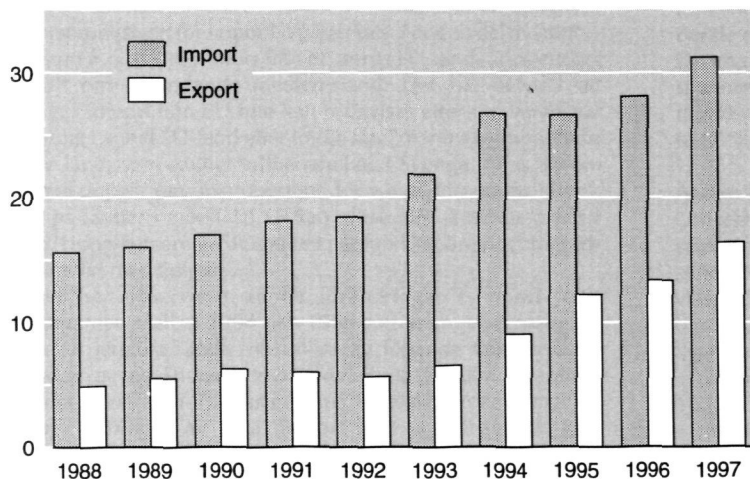
Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Diagram 10.13

Import och export av livsmedel, livsmedelsråvaror och drycker 1988–1997, miljarder kronor

Imports and exports of foodstuffs, raw material for foodstuffs and beverages in 1988–1997, milliard of Swedish kronor

Miljarder kronor

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 10.13

Export av livsmedel och jordbruksprodukter 1990–1997 efter bestämmelseland. Miljoner kronor

Exports of foodstuffs etc. 1990–1997. Millions of Swedish kronor

Bestämmelseland	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996 ¹	1997 ¹
Island	33	40	36	39	60	63	71	79
Norge	908	829	850	1 013	1 345	1 414	1 518	1 681
<i>EU15-länder</i>								
Belgien, Luxemburg	156	113	50	59	74	283	255	304
Danmark	789	865	768	843	1 037	1 594	2 100	2 317
Finland	762	811	758	840	1 105	1 628	1 874	2 248
Frankrike	268	197	162	185	293	995	1 003	1 245
Grekland	34	21	20	19	50	41	55	79
Irland	9	8	5	8	11	14	16	25
Italien	253	242	213	246	208	328	496	824
Nederländerna	167	133	170	163	193	427	293	460
Portugal	16	8	11	7	7	40	44	66
Spanien	85	85	105	76	119	164	281	243
Storbritannien	254	235	189	227	314	353	476	567
Tyskland Förbundsrep.	640	643	700	870	956	1 175	1 237	1 408
Österrike	73	71	69	85	86	70	114	70
<i>De tolv största bestämmelseländerna utanför EU²</i>								
USA	738	816	855	1 185	1 655	1 548	1 568	1 998
Ryssland	–	–	190	313	686	546	579	825
Polen	41	114	115	193	397	212	266	324
Estland	–	1	54	73	167	147	141	288
Japan	170	99	80	78	146	157	163	212
Sydkorea	11	12	11	44	55	100	133	187
Schweiz, Liechtenstein	175	138	140	151	179	178	171	167
Lettland	–	1	82	22	76	90	141	156
Libyen	90	37	18	0	18	7	0	142
Litauen	–	–	68	40	120	89	111	116
Iran	0	5	10	49	23	0	1	114
Ungern	18	26	31	47	75	63	70	99
<i>Övriga länder</i>	1 649	1 432	706	798	965	696	901	1 094
<i>Samtliga länder</i>	7 339	6 984	6 464	7 674	10 422	12 422	14 080	17 337
varav EU 15	3 505	3 434	3 217	3 627	4 454	7 111	8 245	9 855

1) Preliminära uppgifter.

2) Avser export av livsmedel och jordbruksprodukter från Sverige år 1997.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 10.14

Utrikeshandel med livsmedel och jordbruksprodukter 1993–1997. Miljoner kronor

Foreign trade in foodstuffs and agricultural products in 1993–1997. Millions of Swedish kronor

Varuslag	Import					Export				
	1993	1994	1995 ¹	1996 ¹	1997 ¹	1993	1994	1995 ¹	1996 ¹	1997 ¹
Kött och köttvaror	1 184	1 452	2 088	2 276	2 482	406	483	773	1 178	1 377
Kött av oxdjur, färskt, kylt el. fryst	431	576	666	862	777	84	32	67	78	107
Annat kött, färskt, kylt el. fryst	298	450	896	886	1 031	234	250	440	762	991
Kött, salt, torkat el. rökt, ej konserv	56	52	63	60	49	8	9	24	35	28
Köttkonserver o. andra köttvaror	398	373	463	467	626	79	192	242	302	252
Mejeriprodukter och ägg	932	1 008	1 056	1 156	1 305	503	662	1 169	1 033	1 373
Mjölk o. grädde	251	201	240	234	214	202	334	525	451	641
Smör o. andra fetter främst av mjölk	1	18	2	4	18	202	97	467	407	503
Ost o. ostmassa	620	695	769	855	997	70	195	133	116	156
Ägg	60	93	45	63	76	29	37	45	60	73
Fisk-, kräft- och blötdjur m.m.	2 812	3 382	3 820	3 983	4 499	687	926	1 741	1 927	2 504
Fisk, färsk, kyld eller fryst	1 098	1 325	1 937	1 823	2 239	332	545	1 129	1 089	1 550
Fisk, saltad, torkad eller rökt	183	196	292	330	409	32	18	63	119	212
Kräft- och blötdjur, färska, kylda etc	578	666	536	720	641	39	41	64	58	59
Fisk, kräft- o. blötdjur, beredda el. kons.	954	1 195	1 056	1 110	1 210	285	323	486	661	683
Spannmål och varor därav	1 547	1 833	1 671	1 888	2 041	1 046	1 496	1 684	2 542	3 174
Vete och blandsäd av vete o. råg, omalet	94	81	84	97	52	39	159	78	319	902
Ris	288	402	114	227	258	3	6	3	4	8
Korn, omalet	16	21	51	70	55	13	105	173	523	493
Majs (utom sockermajs), omalen	28	18	16	16	18	1	1	1	1	2
Spannm., omal., utom vete, ris, korn, majs	5	8	16	13	8	107	207	263	317	307
Vetemjöl o. vetegryn	6	7	11	11	11	19	62	26	37	49
Annat mjöl och gryn	29	38	50	53	45	3	3	13	38	20
Varor av spannmål m. m.	1 081	1 257	1 329	1 401	1 593	862	954	1 128	1 304	1 393
Frukt och grönsaker	7 259	8 236	7 616	8 078	8 558	680	581	596	807	855
Köksväxter, färska, kylda, frysta, torkade	1 910	2 005	2 241	2 246	2 213	159	162	168	192	243
Köksväxter, beredda el. konserverade	895	1 112	1 022	1 030	1 094	38	57	93	118	119
Frukt, färsk eller torkad	3 073	3 481	3 088	3 547	3 876	59	72	59	191	215
Frukt, beredd eller konserverad, varor därav	677	983	713	695	759	206	255	245	272	234
Frukt- o. köksväxtsaft, även sötade	703	655	552	561	616	218	35	31	34	44
Socker, sockervaror m.m.	848	1 072	922	1 005	1 096	361	381	491	489	801
Socker, melass och honung	220	389	217	272	299	59	50	157	145	424
Sockerkonfektyrer	627	683	705	733	797	301	331	335	344	377
Kaffe, te, kakao m.m.	2 864	4 213	4 082	3 578	4 832	1 133	1 484	1 687	1 635	1 630
Kaffe o. kaffeersättningar	1 640	2 754	2 640	2 200	3 328	212	383	522	471	579
Kakao	307	329	361	335	345	3	2	1	2	4
Choklad och chokladvaror	683	857	793	767	798	890	1 054	1 083	1 077	955
Te och mat-te	131	155	169	161	195	9	23	59	63	69
Kryddor	102	118	120	115	165	19	22	22	22	24
Diverse livsmedel	1 680	1 767	1 784	1 876	1 947	938	1 400	1 675	1 695	2 230
Margarin och annat matfett	88	78	75	87	92	218	240	679	713	1 105
Andra livsmedel	1 591	1 689	1 709	1 789	1 856	719	1 160	996	982	1 125
Drycker	2 739	3 782	2 169	3 119	3 226	794	1 673	1 373	1 579	1 785
Alkoholfria drycker	119	142	122	173	351	79	93	94	113	120
Alkoholhaltiga drycker	2 620	3 640	2 047	2 946	2 875	715	1 581	1 279	1 465	1 665
Oljeväxtfrön	152	310	387	523	285	38	23	14	37	23
Oljor och fetter	750	1011	1 193	906	1 463	670	884	771	672	1 016
Levande djur	97	114	77	80	82	100	74	66	61	81
Fodermedel, för djur utom omalen spannmål	1 725	2 008	1 777	1 912	2 170	148	163	214	236	268
Tobak och tobaksvaror	847	1 000	596	701	626	171	190	168	190	221
Summa livsmedel och jordbruksprodukter	25 435	31 187	29 238	31 079	34 609	7 674	10 422	12 422	14 080	17 337

1) Preliminära uppgifter.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

11 Ekonomi

I kapitel 11 beskrivs jordbrukssektorn i dess helhet och sektorns roll i samhällsekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per familj redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Jordbrukarnas tillgångar och skulder redovisas i ett avslutande avsnitt.

Kapitel 11 innehåller avsnitt om

- Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
- Sektorskalkyler för jordbruket
- Intäkter, kostnader m.m. för företagen
- Prisindex
- Jordbrukarfamiljernas inkomster
- Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i nationalräkenskaperna i form av den s.k. bruttonationalprodukten. Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI 92 (standard för svensk näringsgrensindelning 1992). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 01, dvs. förutom egentligt jordbruk med husdjurskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjurskötsel, hästavel, renkötsel, biodling, jakt m.m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) till faktorpris beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft samt företagens driftsöverskott brutto) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionen inom jordbruket baseras på jordbrukets totalkalkyl (se nedan).

Resultat

Av tabell 11.1 kan utläsas jordbrukets andel av BNP till faktorpris i löpande priser åren 1985–1996.

I tabell 11.2 redovisas förädlingsvärdet inom jordbruket och BNP till faktorpris i löpande priser för åren 1991–1996 enligt beräkningar från 1997.

Annan publicering

SCB, Statistiska meddelanden, Nationalräkenskaperna, senast N 10 SM 9701.

Tabell 11.1
Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten till faktorpris 1985–1996. Löpande priser

Contribution to gross domestic product by agriculture 1985–1996. Current prices

År	Totala bruttonationalprodukten till faktorpris, miljoner kr	Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten (jordbrukets förädlingsvärde till faktorpris)	
		Miljoner kr	Procentuell andel
1996	1 488 264	16 216	1,1
1995	1 496 501	16 109	1,1
1994	1 383 128	14 437	1,0
1993	1 305 206	14 582	1,1
1992	1 285 290	15 158	1,2
1991	1 263 231	15 355	1,2
1990	1 189 785	18 347	1,5
1989	1 088 535	16 268	1,5
1988	980 655	15 102	1,5
1987	895 137	13 491	1,5
1986	834 416	14 205	1,7
1985	767 430	13 463	1,8

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Tabell 11.2

Förädlingsvärdet inom jordbruket och bruttonationalprodukten till faktorpris i löpande priser och med fördelning på faktorinsatser 1991–1996. Miljoner kronor

Agriculture value added and gross domestic product at factor values, current prices, by factor incomes 1991–1996. Millions of Swedish kronor

Förädlingsvärde respektive bruttonationalprodukt	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Förädlingsvärdet inom jordbruk till faktorpris	15 355	15 158	14 582	14 437	16 109	16 216
löner inkl. kollektiva avgifter	4 551	4 584	4 331	4 536	4 668	4 727
driftsöverskott, brutto	10 804	10 574	10 251	9 901	11 441	11 489
Totala bruttonationalprodukten till faktorpris	1 263 231	1 285 290	1 305 206	1 383 128	1 496 501	1 488 264
löner inkl. kollektiva avgifter	895 127	883 597	867 520	897 346	936 416	993 957
driftsöverskott, brutto	368 104	401 693	437 686	485 782	560 085	494 307

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Sektorskalkyler för jordbruket

Beräkningar av jordbrukets intäkter och kostnader enligt den s.k. sektorskalkylen används i nationalräkenskaper och konjunkturbedömningar och visar produktionsutvecklingen i jordbrukssektorn. Sektorskalkylen handhas av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens jordbruksekonomska grupp och utförs inom Jordbruksverket.

I sektorskalkylen behandlas hela det svenska jordbruket som ett enda företag. Intern omsättning – t.ex. av fodersäd – netto redovisas därför. Intäkterna omfattar produktion till avsalu och till naturaförbrukning inom jordbruket. Av lagerförändringar tas hänsyn endast till förändringar i djurkapitalet. Värdet av bostadsförmåner ingår inte.

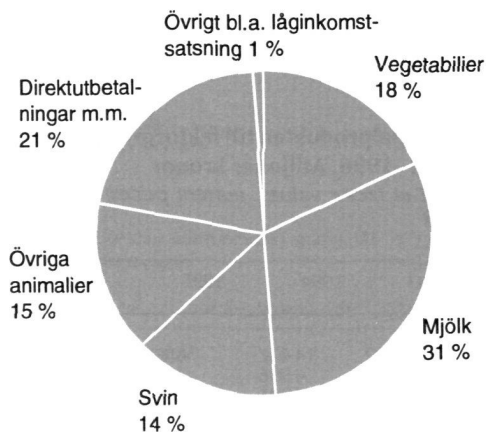
Beräkningarna avser endast den egentliga jordbruksdriften. Således omfattar kalkylen i princip inte skogsbruk och trädgårdsbruk och inte heller biinkomster av typen körslor.

För en detaljerad redovisning av beräkningsmetoderna hänvisas till Jordbruksverkets publicering.

Sektorskalkylens beräkningar av jordbrukets intäkter redovisas i tabell 11.3. Animalieprodukterna svarar för en betydande del av jordbrukets totala intäkter, 60 % under 1997. Bland animalierna dominerar mjölken med drygt hälften av dessa intäkter och 31 % av jordbrukets totala intäkter. Spannmål svarar 1997 för 8 % av de totala intäkterna. De övriga vegetabilerna – potatis, sockerbetor, oljevaxter m.m. – svarar för 10 %. Direktutbetalningarna, bl.a. djurbidrag, utgör 1997 21 % av intäkterna. De är i tabellen kontantredovisade.

Diagram 11.4
Jordbrukets totala intäkter m.m. enligt sektorskalkylen 1997. Procentuell fördelning

Income of the agricultural sector in 1997. Per cent

Källa: Jordbruksverket. Sektorskalkyl för jordbruket.

Tabell 11.3

Jordbrukets totala intäkter m.m. enligt sektorskalkylen 1993–1997

Income of the agricultural sector 1993–1997

Slag av inkomst m.m.; varuslag	Värde, miljoner kronor				
	1993	1994	1995 ¹	1996 ¹	1997 ¹
Vegetabiliska produkter	5 382	5 144	5 567	5 667	5 707
Vete	1 027	794	850	1 104	1 210
Råg	195	139	132	141	113
Korn	234	352	401	611	631
Havre	455	403	270	397	501
Kokärter	6	4	7	10	10
Foder till fritidshästar	465	454	445	434	428
Export av hö	29	20	25	21	21
Matpotatis	386	838	1 193	795	622
Fabrikspotatis	142	128	175	196	192
Sockerbetor	820	783	1 108	1 121	1 162
Oljevaxter	1 106	612	367	258	239
Fältdlade köksväxter	517	619	595	580	580
Animaliska produkter	19 335	19 966	19 085	18 457	18 712
Mejerimjolk	9 509	9 712	9 654	9 908	9 757
K-mjolk utanför mejeri	12	9	3	3	3
K-mjolk till hemmaförbrukning	46	46	45	46	45
Ägg	853	942	817	817	844
Slakt av fjäderfä	705	803	819	810	802
Storboskap	3 532	3 525	3 215	2 616	2 661
Kalv, större	123	136	114	105	87
Kalv, mindre	2	2	2	1	16
Häst	15	18	13	11	11
Får	83	83	68	71	69
Svin	4 204	4 463	4 043	3 973	4 219
Efterlikvider	243	219	284	90	191
Ull och fårskinn	4	4	4	4	4
Export av levande djur	5	4	4	4	4
Låginkomst-satsning	360	415	305	125	13
Efterlikvider från central-föreningar	207	305	366	246	246
Skördeskadeersättning och -bidrag	335	126	75	0	0
Direktutbetalning	3 104	2 709	5 140	5 766	6 544
Summa intäkter	28 723	28 665	30 537	30 261	31 221
Förändringar i djurkapitalet	+ 87	– 102	– 110	+ 6	– 39
Totalt	28 811	28 563	30 427	30 266	31 182

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Jordbruksverket. Sektorskalkyl för jordbruket.

I jordbrukets sektorskalkyl görs även beräkningar av jordbrukets totala kostnader, vilka redovisas i tabell 11.5.

Kostnader för avskrivning och underhåll av markanläggningar, byggnader och maskiner (kapitalkostnader) är största posten i diagrammet och svarar för 36 % av de totala kostnaderna. Av kostnaderna för förnödenheter i tabellen svarar köpfodermedel för 44 %. Kostnaderna för maskiner och redskap avser avskrivning, underhåll och traktorskatt.

Ur tabellerna 11.3 och 11.5 kan skillnaden mellan jordbrukets intäkter och kostnader beräknas. Denna skillnad (driftsöverskott) redovisas i tabell 11.7 och utgör den beräknade ersättningen för brukarnas och familjernas arbete samt för eget kapital. År 1997 var skillnaden mellan intäkter och kostnader preliminärt 3 100 milj. kr. För att få en rättvisande bild av hushållens totala inkomster måste man använda bokslutsundersökningen där även intäkter från andra verksamheter än jordbruk ingår.

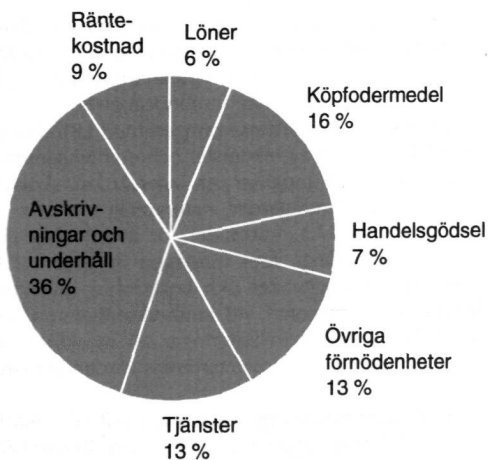
Annan publicering

Sektorskalkyl för jordbruket. Stencil från Jordbruksverket.
www.sjv.se.

Diagram 11.6

Jordbrukets totala kostnader m.m. enligt sektorskalkylen 1997. Procentuell fördelning

Costs of the agricultural sector in 1997. Per cent

Källa: Jordbruksverket. Sektorskalkyl för jordbruket.

Tabell 11.5

Jordbrukets totala kostnader m.m. enligt sektorskalkylen 1993–1997

Costs of the agricultural sector 1993–1997

Varuslag	Värde, miljoner kronor				
	1993	1994	1995 ¹	1996 ¹	1997 ¹
Förnödenheter	8 234	8 576	8 739	9 783	10 066
Driv- och smörjmedel	1 081	1 094	1 193	1 674	1 735
Handelsgödsel och kalk	1 617	1 722	1 939	2 007	1 894
Köpfodermedel	3 913	3 891	3 911	4 219	4 441
Diverse förnödenheter	697	873	741	826	881
Elektricitet	927	997	954	1 058	1 114
Tjänster	3 381	3 328	3 494	3 626	3 670
Frakter	164	141	146	154	171
Kontrollkostnader	135	142	152	157	155
Seminkostnader	235	247	265	273	287
Maskinlegor	231	233	236	251	256
Torkningskostnader för bröd- och fodersäd	164	42	77	143	146
Förädlings- och handels- marginaler	529	550	569	597	612
Personbil	545	553	560	578	591
Avbyttjänster	416	417	402	342	297
Övriga tjänster	962	1 002	1 086	1 131	1 155
Kapitalkostnader	12 770	12 860	12 986	12 991	12 635
Markanläggningar	452	465	495	487	491
Ekonomibyggnader	1 434	1 511	1 602	1 616	1 641
Maskiner och redskap	7 400	7 643	7 780	8 005	8 075
Räntekostnader, netto	3 484	3 240	3 109	2 883	2 429
Kostnader för lejt arbete	1 629	1 571	1 563	1 637	1 710
Summa kostnader för in- köpta produktionsmedel från andra sektorer samt lejt arbete	26 059	26 334	26 781	28 037	28 082

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Jordbruksverket. Sektorskalkyl för jordbruket.

Tabell 11.7

Jordbrukets totala intäkter, kostnader och driftsöverskott m.m. enligt sektorskalkylen 1987–1997

Incomes and costs of the agricultural sector 1987–1997

År	Jordbrukets intäkter	Jordbrukets kostnader	Driftsöver- skott
1997 ¹	31 182	28 082	3 100
1996 ¹	30 266	28 037	2 229
1995 ¹	30 427	26 781	3 646
1994	28 563	26 334	2 229
1993	28 811	26 059	2 752
1992	27 877	25 406	2 471
1991	31 363	25 985	5 378
1990	33 737	27 055	6 682
1989	29 984	25 733	4 251
1988	26 638	23 092	3 546
1987	25 902	23 028	2 874

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Jordbruksverket. Sektorskalkyl för jordbruket.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Intäkter och kostnader

Ekonomi och lönsamhet på företagsnivå kan främst belysas med hjälp av den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), men även med DU (se nästa avsnitt).

Från JEU, som baseras på bokföringsuppgifter från jordbruksföretag, erhålls årligen uppgifter om intäkter, kostnader och lönsamhetsförhållanden inom jordbruket. Resultaten utgör bl.a. ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden. Undersökningen är fr.o.m. den 1 juli 1975 förlagd till SCB.

Sedan JEU 1985 redovisas resultat som dels baseras på anskaffningskostnader, dels återanskaffningskostnader (nukostnader) för förbrukade resurser.

I beräkningarna till nukostnad tas även hänsyn till förändringar i penningvärdet.

I utvecklingsarbetet på JEU har också ingått införandet av det nya typklassificeringssystemet för jordbruksföretag. Detta påverkar fr.o.m. JEU 1988 såväl populationsavgränsning som redovisning.

Följande redovisning av resultat från JEU omfattar resultat från JEU 1994 och JEU 1995.

Den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU)

Undersökningen omfattar företag i södra och mellersta Sveriges slättbygder (riksområde 1) och företag i södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder (riksområde 2) samt Norra Sverige (riksområde 3) enligt följande:

Riks- område	Driftsinriktning	Arbetsbehov (standard- timmar)	Typkod enligt LBR
RO 1	Jordbruksväxter	800 – 1 599	11
	"	1 600 – 3 199	11
	Mjök	1 600 – 3 199	211
	"	3 200 – 5 599	211
RO 2	Mjök	1 600 – 3 199	211
	"	3 200 – 5 599	211
RO 3	Mjök	1 600 – 3 199	211

I JEU ingick t.o.m. redovisningsåret 1991 (JEU 1991) även företag med blandad verksamhet i driftsinriktningarna övrig *husdjursskötsel* samt *växtodling och husdjursskötsel* inklusive svinproduktion i storleksintervallet 1 600–3 199 standardtimmar. Populationen begränsas nu av kostnads-skäl till de för jordbrukspolitiken mest intressanta driftsinriktningarna.

JEU omfattade från 1976 fram till 1986 ca 1 000 företag. Med hänsyn till ändrat urval fr.o.m. JEU 1986 har antalet undersökta företag t.o.m. JEU 1994 minskat till ca 500 företag. Urvalet är ett stratifierat slumpmässigt urval av företag och har t.o.m. undersökningsåret 1993 (JEU 1993) bytts ut successivt med en fjärdedel varje år. I JEU 1994 gjordes inte något utbyte av företag utan den urvalsdelen från undersökningsåret 1991, som skulle ersättas med nya företag i JEU 1994, deltog ett femte år. Orsaken till detta

förfarande var en påbörjad utökning av urvalet i JEU till de krav som EU har på medlemsländernas bokföringsundersökningar att täcka hela jordbruket. Den urvalsplan som EU antagit för JEU innebär en successiv utökning av urvalet t.o.m. JEU 1998, då urvalet skall vara fullt utbyggt och omfatta cirka 1 000 företag.

Materialinsamlingen är omfattande. Till grund för bokslutet ligger främst företagets löpande bokföring av inkomster och utgifter. Dessutom erfordras uppgifter från inventeringar av olika slag samt vissa kompletteringsuppgifter. En del uppgifter hämtas direkt från lantbruksregistret.

SCB samarbetar i uppgiftsinsamlingen med LRF Konsult AB. Utöver bokföringen av inkomster och utgifter sammanställer LRF Konsult AB uppgifter om lagervärden, skogsavverkning och skogsvårdsåtgärder, naturavtag m.m.

För beräkning av bl.a. kostnader för avskrivning görs olika inventeringar första året företagen är med i JEU. Företagens ekonomibyggnader och bostadshus inventeras av byggnadskunnig personal vid lantbruksenheterna. LRF Konsult AB ansvarar för inventeringar av maskiner och redskap. Byggnadernas och inventariernas värden beräknas vid SCB.

Det inkomna materialet granskas manuellt och maskinellt vid SCB. Felaktiga uppgifter rättas av LRF Konsult AB.

I tabell 11.8 ingår för JEU 1994 483 företag och för JEU 1995 453 företag. I JEU 1994 och JEU 1995 har också bearbetats 17 respektive 124 företag, som inte ingår i redovisningen på grund av ändrade driftsinriktningar. I JEU 1995 var bortfallet 2 % i de kvarvarande äldre urvalsdelen, vilket erfarenhetsmässigt är lågt. Tidigare år har detta bortfall utgjort ca 3 %.

Intäkter och kostnader bestäms med ledning av affärsbokföringens in- och utbetalningar samt balansvärdenas förändringar. Vid bestämning av vissa intäkter och kostnader frångår man dock helt eller delvis affärsbokföringens uppgifter. Bland de viktigare kalkylerade posterna kan nämnas bostadsförmån och avskrivningar. Vidare innehåller JEU vissa kalkylmässiga beräkningar.

I tabell 11.8 redovisas intäkter, kostnader och resultat för jord- respektive skogsbruket samt det sammanlagda resultatet för jord- och skogsbruket enligt JEU 1994 och JEU 1995.

Det kalkylerade resultatet i jord- respektive skogsbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning har belastats med avskrivningar till nuvärde. Kostnaderna för anhörigas arbete har kalkylerats på basis av antalet redovisade timmar.

Resultat i jordbruk

Intäkter i jordbruket redovisas med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion. Redovisningen avser i princip företag med 1 600–3 199 standardtimmar för de driftsinriktningar som omfattas av JEU (se faktarutan på föregående sida) med undantag för mjölk (RO 1 och RO 2) och jordbruksväxter (RO 1). För dessa driftsinriktningar omfattar redovisningen även företag med 3 200–5 599 respektive 800–1 599 standardtimmar.

För vegetabilier ingår enbart intäkter från avsalugrödor i redovisningen.

I övrig produktion ingår inventariehyror, återbäring och efterlikvid, körslor etc.

Kostnader i jordbruket redovisas med uppdelning på förnödenheter, underhåll, avskrivningar, arbetskostnader, arrendekostnader och räntenetto. Räntenetto utgör skillnaden mellan räntekostnader och ränteintäkter.

Som förnödenheter har medräknats fodermedel, handelsgödsel, utsäde, drivmedel etc. Till underhållskostnader har räknats utgifter enligt affärsbokföringen samt anställdas arbete med underhåll, dragkraft och uttag av virke från egen skog.

Som arbetskostnader utanför familjen räknas direkta löner, arbetsgivaravgifter, värdet av förmåner av produkter, bil, telefon etc. Som övriga kostnader räknas diverse kostnader för växtodling och husdjur, körslor, försäkringar, personbil etc.

Resultat i skogsbruk

Redovisningen av skogsbruket i de lantbruksekonomiska undersökningarna är begränsad till skogsbruket vid jordbruksföretag med mer än 2 hektar åker. I JEU redovisas en detaljerad kalkyl av skogsbrukets intäkter och kostnader för de driftsinriktningar och standardtimklasser som omfattas av JEU (se ovan).

Skogsbrukets intäkter enligt JEU har redovisats exklusive värdeändring av skogsförrådet.

Tabell 11.8

Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader samt resultatet i jord- och skogsbruket 1994 och 1995. Kronor per företag
Receipts, costs etc., to current costs and the results in agriculture and forest land 1994 and 1995. Swedish kronor per holding

	JEU 1994				JEU 1995			
	RO 1		RO 2	RO 3	RO 1		RO 2	RO 3
	Jordbruks- växter	Mjolk	Mjolk	Mjolk	Jordbruks- växter	Mjolk	Mjolk	Mjolk
	800 –	1 600 –	1 600 –	1 600 –	800 –	1 600 –	1 600 –	1 600 –
	1 599	3 199	3 199	3 199	1 599	3 199	3 199	3 199
Jordbruket								
<i>Intäkter</i>								
Vegetabilier	276 165	23 486	2 279	2 640	280 290	26 376	3 857	4 145
Animalier	30 623	340 599	390 695	401 864	49 090	353 042	412 621	424 985
Övrigt	116 187	48 380	51 061	100 073	203 265	59 952	70 154	158 724
Summa intäkter	422 975	412 465	444 065	504 577	532 646	439 371	486 631	587 855
<i>Kostnader</i>								
Förnödenheter	114 730	112 922	134 618	134 617	139 554	120 479	136 094	145 692
Underhåll	50 401	37 991	42 618	56 936	59 712	41 776	48 954	62 131
Övrigt	84 849	78 940	87 268	99 484	89 751	88 275	100 666	109 625
Summa kostnader	249 980	229 853	264 504	291 037	289 018	250 530	285 714	317 448
Resultat före avskrivningar, arbets- och arrendekostnader samt ränte- netto	172 995	182 612	179 562	213 540	243 628	188 840	200 918	270 406
<i>Avskrivningar</i>								
Ekonomibyggnader	15 726	14 525	17 288	20 342	15 926	14 082	17 666	20 652
Byggnadsinventarier	19 400	27 561	36 801	40 613	19 947	28 307	37 483	39 532
Markanläggningar	5 468	2 308	881	1 022	5 542	2 746	958	1 521
Markinventarier	635	1 699	1 720	1 674	604	2 272	1 877	1 618
Maskiner och redskap	65 217	42 620	45 946	62 449	64 321	43 816	47 162	68 587
Summa avskrivningar	106 447	88 713	102 635	126 100	106 340	91 222	105 147	131 910
<i>Arbetskostnader</i>								
Anställda	2 643	595	342	1 332	6 344	535	773	6 278
Kalkylerad ersättning anhöriga 16 år –	14 242	36 412	43 395	25 172	15 229	37 273	44 985	25 407
Summa arbetskostnader	16 886	37 007	43 738	26 504	21 573	37 808	45 757	31 685
Arrendekostnader	25 982	6 498	7 276	802	28 757	5 475	8 612	1 276
Summa avskrivning, arbets- och arrendekostnader	149 314	132 217	153 649	153 406	156 671	134 505	159 516	164 871
Resultat före räntenetto	23 682	50 395	25 912	60 133	86 957	54 335	41 401	105 536
Ränteutgifter netto	33 909	20 335	14 998	15 834	33 242	20 299	18 084	15 991
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	-10 226	30 060	10 914	44 299	53 715	34 037	23 317	89 544
Skogsbruket								
Intäkter (exkl. värdeändringar skog- förrådet)	26 033	19 563	50 791	52 076	51 317	30 994	75 901	72 357
Kostnader	2 101	964	5 439	7 436	4 024	984	3 408	6 087
Resultat före avskrivningar, arbets- kostnader och räntenetto	23 931	18 599	45 352	44 640	47 293	30 010	72 494	66 270
Avskrivningar på maskiner och redskap	1 393	659	1 638	4 404	1 378	644	1 368	3 752
<i>Arbetskostnader</i>								
Anställda	0	0	839	0	72	0	0	0
Kalkylerad ersättning anhöriga 16 år –	510	1 044	2 415	2 041	533	1 074	2 445	2 059
Summa arbetskostnader	510	1 044	3 254	2 041	606	1 074	2 445	2 059
Summa avskrivningar och arbets- kostnader	1 903	1 703	4 892	6 446	1 984	1 718	3 813	5 811
Resultat före ränteutgifter	22 029	16 896	40 460	38 195	45 309	28 292	68 681	60 459
Ränteutgifter netto	4 945	3 338	7 817	12 595	6 829	3 061	8 205	9 220
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	17 083	13 559	32 642	25 599	38 479	25 231	60 476	51 239
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	6 857	43 619	43 556	69 898	92 194	59 268	83 793	140 783

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Prisindex

Genom Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp utarbetas och publiceras månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Detta indexsystem syftar främst till att möjliggöra jämförelser, med beaktande av indexsystemets konstruktion, mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Vidare belyses prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel samt prisutvecklingen vid internationell handel med jordbruksprodukter.

Beräkningen av den sistnämnda indexserien, världsmarknadsprisindex, upphör fr.o.m. januari 1995. Samtidigt omarbetsas och anpassas produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex till motsvarande index inom EU.

Följande indexserier beräknas:

- 1 Produktionsmedelsprisindex
- 2 Avräkningsprisindex
- 3 Prisregleringsprisindex
- 4 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel
- 5 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel
- 6 Världsmarknadsprisindex

Vidare beräknas två delserier av det officiella konsumentprisindex (KPI), som är ett kedjeindex med ettårslänkar. Dessa delserier omfattar "övriga" livsmedel och totalindex exkl. jordbruksreglerade livsmedel.

Härutöver redovisas för jämförelser och analyser index för livsmedel i KPI.

Serierna 1–3 och 6 utarbetas av Jordbruksverket och 4–5 av SCB.

Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är 1980. Tidigare var budgetåret 1966/67 basperiod. Vikterna i indexserierna 1–3 och 6, vilka ändras i juli varje år, baseras på normerade värden avseende produktion, konsumtion och inköp för året närmast före det budgetår vikterna skall användas. Indextalen med nya vikter kedjas till äldre serier på grundval av relationer mellan indextalen under budgetåret närmast före viktbytet. Vikterna i indexserierna 4 och 5, vilka ändras i januari varje år, baseras på vikterna i konsumentprisindex och kedjning av indextalen görs.

Produktionsmedelsprisindex belyser prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel exklusive lejt arbete. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, avskrivning, underhåll och ränta på lånat kapital.

Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på beräkningsunderlaget till jordbrukets sektorskalkyl.

Vid vägningstalsberäkningarna samt vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i sektorskalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdeskatt.

Avräkningsprisindex belyser prisutvecklingen vid producenternas försäljning av sådana jordbruksprodukter som övergår från jordbrukssektorn till andra sektorer i samhället. Försäljningen inom jordbrukssektorn av sådana produkter som vidareföreläggas ingår inte i vägningstalen till index.

Vägningstalen i avräkningsprisindex grundas på s.k. normkalkyler, vilka utarbetas inom Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård. Priserna inkluderar i allmänhet produktbundna subventioner. Däremot ingår ej arealbaserade stöd och djurbidrag.

Prisregleringsprisindex skall registrera prisutvecklingen för jordbrukets varor i det led där prisregleringen verkar (t.ex. slaktdjur vid slakteri och konsumtionsmjölk vid mejeri), vilket för flertalet varor är ett led senare än i avräkningsprisindex. Med medlemskapet i EU fr.o.m. januari 1995 ändras beräkningsföreläggningarna för detta index.

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel bygger huvudsakligen på SCB:s producentprisindex för livsmedelsindustrin och avser delvis priser för samma varor som i prisregleringsprisindex.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel mäter prisutvecklingen i detaljhandeln för motsvarande varor som producentprisindex för livsmedelsindustrin. Viktsystemet och varuurläget är i princip detsamma som för detta. Prisuppgifterna är identiska med dem för konsumentprisindex (se nedan).

Världsmarknadsprisindex avser att mäta prisutvecklingen vid internationell handel för de jordbruksprodukter som inverkar på den inhemska prisbildningen. Prisberäkningarna grundar sig vad gäller vegetabilieprodukter på internationella noteringsringar och vad gäller animalieprodukter på priser när produkterna lämnar EG vilka justeras för gällande importavgifter och exportbidrag.

Konsumentprisindex utarbetas månadsvis av SCB och skall mäta prisförändringar vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdeskatt ingår i prisuppgifterna för konsumentprisindex men inte i prisuppgifterna för övriga indexserier.

Utvecklingen av de olika indexserierna utarbetade inom livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden och SCB för perioden 1992–1997 framgår av tabellerna 11.10–11.12.

Produktionsmedelspris-index och avräkningspris-index visar prisutvecklingen för jordbrukarnas köp av produktionsmedel respektive försålda jordbruksprodukter (inkl. trädgård).

I tabell 11.9 redovisas vissa prisserier som utnyttjas vid indexberäkningarna. Prisserierna för fabrikspotatis avser potatis för stärkelse. I tabell 11.10 återfinns indextal för delposterna i avräkningsprisindex.

Tabell 11.9**Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1992–1997***Prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products 1992–1997*

Varuslag	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Traktorer, kr/st	279 000	299 000	330 000	372 000	388 000	..
Drivmedel, kr/100 liter						
Dieselolja	265	292	295	329	454	453
Handelsgödselmedel, kr/100 kg						
Kalksalpeter, 15,5 % N	118	100	106	137	136	129
Kalkammonsalpeter, 28,0 % N	178	147	157	207	207	196
Superfosfat, P 20	249	194	185	233	223	217
Supra PK 11–21	223	175	174	213	208	202
Supra NPK 18–6–12 ¹	243	193	196	238	227	211
Supra NPK 20–4–8 ²	218	179	182	223	221	213
Vegetabilier, kr/100 kg						
Vete	..	114 ³	110 ³	119 ³	117 ³	107 ³
Råg	..	116 ³	112 ³	114 ³	108 ³	101 ³
Korn	..	115 ³	109 ³	113 ³	106 ³	100 ³
Havre	..	108 ³	104 ³	107 ³	107 ³	98 ³
Fabrikspotatis	51	45	45	48	55	51
Sockerbeter	27	29	29	43	38	39
Vetekli	..	..	128	127	128	124
Melass	..	..	126	126	131	130
Animalier, kr/100 kg						
Kött av						
Storboskap	2 629	2 584	2 578	2 295	1 955	1 861
Mellankalv	2 797	2 516	2 655	2 502	2 092	1 740
Mindre kalv	1 863	1 925	1 638	1 638	1 101	520
Häst	1 043	641	733	607	576	649
Får och lamm	2 003	1 956	1 969	1 890	1 883	1 884
Slaktsvin	1 498	1 478	1 480	1 325	1 262	1 323
Fjäderfä	895	863	803	773	738	710
Mejerimjölk	297	294	301	303	311	305
Ägg	809	788	918	776	741	782

1) Fr.o.m juli 1996 17–4–13.

2) Fr.o.m juli 1996 NPK 21–4–7.

3) Genomsnittspris vid leveransort för vara av normalkvalitet. Fr.o.m 1995 pris vid 14 % vattenhalt samt för normalvete vid 11 % proteinhalt.

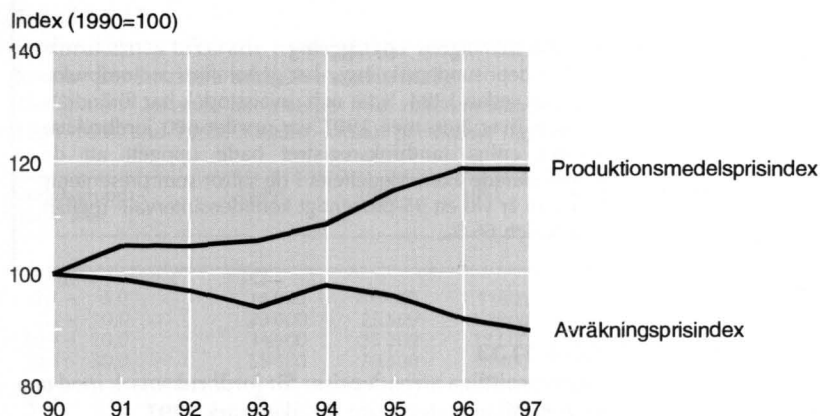
Källa: Jordbruksverket.

Tabell 11.10**Indextal i delposter i avräkningsprisindex 1992–1997 (1990 = 100)***Producer price index. Indices for subtotals 1992–1997 (1990 = 100)*

Varuslag	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Brödsäd	85	83	81	90	87	79
Fodersäd	89	85	82	88	85	79
Matpotatis	101	54	126	184	135	91
Fabrikspotatis	89	87	87	93	106	98
Sockerbeter	94	96	96	113	132	134
Oljevaxter	92	92	92	70	48	49
Mjölk	98	98	99	100	104	102
Ägg	87	84	98	83	79	84
Storboskap	105	104	104	93	78	74
Hästkött	78	48	63	56	54	55
Kalvkött	108	99	112	108	92	84
Fårkött	94	86	89	87	76	77
Fläsk	96	97	99	89	86	90

Källa: Jordbruksverket.

Diagram 11.11
Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1990–1997 (1990 = 100)
Cost price index and producer price index 1990–1997 (1990 = 100)

Källa: Statens jordbruksverk.

Utvecklingen i produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1990–1997 redovisas i diagram 11.11. I tabell 11.12 redovisas utvecklingen av jordbrukets prisindex 1992–1997.

Annan publicering

Prisindex på livsmedelsområdet, varje månad sedan juli 1966; tidigare under benämningen Index-tal för prisutvecklingen på jordbrukets område. Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp (stencil). Vissa uppgifter publiceras dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden.

Prisindex på jordbruksområdet 1966/67–1985/86 och 1980–1992. Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet. Redogörelse för beräkningsmetoder. Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp 1993.

Fr.o.m. 1998 kommer index-talen att publiceras i ett månadsmeddelande från Jordbruksverket och Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden.

Tabell 11.12
Jordbrukets prisindex 1992–1997 (1990 = 100)
Agricultural price indices 1992–1997 (1990 = 100)

Index	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Produktionsmedelsprisindex¹						
Löpande utgifter	104	103	105	111	119	122
Kostnader för investeringsvaror och -tjänster	108	114	119	126	128	129
Totalt	105	106	109	115	119	119
Avräkningsprisindex						
Vegetabilier	91	82	93	104	93	84
Animalier	98	97	99	95	92	92
Totalt	97	94	98	96	92	90
Prisregleringsprisindex						
Vegetabilier	107	98	113	122	108	102
Animalier	101	100	100	97	97	99
Totalt	102	99	102	102	100	99
Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel						
Vegetabilier	109	108	113	116	112	111
Animalier	107	106	105	105	105	107
Totalt	108	107	109	109	108	110
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel						
Vegetabilier	100	97	97	98	89	87
Animalier	98	98	98	97	91	91
Totalt	99	97	98	97	90	90
Konsumentprisindex						
Ej jordbruksreglerade livsmedel	100	104	108	113	105	107
Totalt exkl. jordbruksreglerade livsmedel	114	120	122	126	127	128
Totalt inkl. jordbruksreglerade livsmedel	112	117	120	123	123	124

1) Uppgifter för åren 1992–1994 delvis skattade.

Källa: Jordbruksverket.

Arrendepriiser

Jordbruksarrendena har ökat kontinuerligt under de senaste decennierna. Jämför tabell 2.2 sid 15.

Jordbruksverkets arrendepreisundersökning visar att antalet arrenden per företag i genomsnitt var 2,6. Antalet var störst i Norra Sverige och lägst i Västsvrige. Arrendena inom jordbruket kan vara av skilda slag. Ett arrende kan avse en hel gård med tillhörande byggnader och bostadshus eller ett sidoarrende på mindre än ett hektar. Det kan röra sig om några hektar av den bästa åkermarken eller åkermark avsedd för bete. Detta påverkar naturligtvis arrendepriiserna liksom om marken arrenderas från nära släkt eller vänner.

Det är också vanligt att arrendet är gratis. Andelen gratisarrenden i olika delar av Sverige redovisas i tablå nedan. Av tablå framgår att drygt en tredjedel av samtliga arrenden är gratisarrenden. Gratisarrendena är vanligast i Norra Sverige där 72 % av marken arrenderas gratis. Lägst är andelen i Sydsverige med 14 %.

Andelen gratisarrenden av jordbruksarrendena 1996 och 1997

Område	Län	1996 %	1997 %
Sydsverige	K,L,M	15	14
Västsvrige	N,O,P,R	24	24
Småland med öarna	F,G,H,I	28	30
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	20	19
Norra Mellansverige	S,W,X	70	67
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	72	72
Hela riket		37	36

I tabell 11.13. redovisas de genomsnittliga arrendepriiserna för olika typer av mark under 1997. För jordbruksmark var priset i genomsnitt ca 800 kr/ha om gratisarrendena inkluderas och ca 900 kr/ha om gratisarrendena inte räknas med. De regionala skillnaderna var stora. Arrendepriiserna i det jordbruksdominerade Sydsverige är avsevärt högre än i Norra Sverige.

Arrendepriiserna ökade i genomsnitt med 2 % mellan 1994 och 1995. Mellan 1995 och 1997 ökade priserna i genomsnitt med 5 % per år. Prisökningen är troligen en effekt av 1995 års EU-inträde.

Ett genomsnittligt pris för betesmark i hela riket beräknades inklusive gratisarrenden vara 363 kr/ha för 1996 och 411 kr/ha för 1997.

Undersökningens uppläggning

Arrendepreisundersökningar har genomförts av Jordbruksverket sedan 1994. Syfte och urvalsstorlek har förändrats något över åren men 1997 var urvalet 600 jordbrukare vilka enligt lantbruksregistret hade uppgett att de arrenderade åker. Medelfelet i de siffror som presenteras nedan är vid ett 95-procentigt konfidensintervall mellan 8 % och 66 %.

Tabell 11.13

Genomsnittliga arrendepriiser för jordbruksmark med och utan gratisarrenden samt för åkermark 1997

Average rent for agricultural land and for arable land 1997

Område	Län	Genomsnittliga arrendepriiser för		
		jordbruksmark inkl.gratis- arrenden kr/ha	exkl.gratis- arrenden kr/ha	åkermark inkl.gratis- arrenden kr/ha
Sydsverige	K,L,M	1 675	1 773	1 916
Västsvrige	N,O,P,R	937	999	1 182
Småland med öarna	F,G,H,I	571	652	728
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	751	780	869
Norra Mellansverige	S,W,X	331	..	..
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	66	150	60
Hela riket		836	914	981

Källa: Jordbruksverket, Rapport 1998:1.

Tabell 11.14

Utvecklingen av arrendepriiser 1994-1997 (1994=100)

Rent for agricultural land 1994-1997 (index 1994=100)

Område	Län	1994	1995	1996	1997
Sydsverige	K,L,M	100	102	106	112
Västsvrige	N,O,P,R	100	101	111	114
Småland med öarna	F,G,H,I	100	100	104	113
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	100	103	107	113
Norra Mellansverige	S,W,X	100	100	113	124
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	100	98	103	103
Hela riket		100	102	107	112

Källa: Jordbruksverket, Rapport 1998:1.

Jordbrukarfamiljernas inkomster

Tabell 11.15

Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 1989–1992 samt 1995.

Kronor per brukare inklusive maka/make

The farmers' assessed net receipts from different sources of income 1989–1992 and 1995. Swedish kronor per holder including spouse

Storleksgrupp hektar åker	1989	1990	1991	1992	1995
Näringsverksamhet¹					
2,1 – 5,0	18 900	16 100	11 800	10 600	9 100
5,1 – 10,0	23 000	25 500	17 200	14 400	11 600
10,1 – 20,0	34 600	35 200	32 600	28 400	19 900
20,1 – 30,0	59 600	59 500	58 400	51 600	39 600
30,1 – 50,0	77 800	85 900	86 300	78 300	66 300
50,1 – 100,0	92 300	111 300	106 400	96 300	93 200
100,1 – 200,0	98 700	115 200	117 200	103 000	107 800
200,1 –	99 400	125 600	121 200	98 400	111 400
Samtliga	49 100	53 700	50 300	44 800	39 200
Tjänst					
2,1 – 5,0	138 000	152 300	175 100	184 300	213 700
5,1 – 10,0	119 900	148 200	163 000	172 900	201 900
10,1 – 20,0	110 500	139 700	141 400	150 100	179 200
20,1 – 30,0	80 800	100 700	113 700	123 200	147 800
30,1 – 50,0	70 800	91 900	92 600	97 900	118 100
50,1 – 100,0	60 900	74 600	84 600	90 000	101 100
100,1 – 200,0	65 600	85 600	88 400	93 600	101 700
200,1 –	61 700	74 100	94 300	107 900	115 700
Samtliga	99 000	120 900	130 800	138 800	162 500
Taxerad förvärvsinkomst²					
2,1 – 5,0	153 500	166 000	184 300	192 700	220 200
5,1 – 10,0	139 400	171 000	177 500	185 100	210 900
10,1 – 20,0	141 700	170 600	171 100	176 300	196 700
20,1 – 30,0	134 300	155 900	169 500	172 800	185 400
30,1 – 50,0	141 500	171 900	176 300	174 300	182 300
50,1 – 100,0	142 900	178 200	187 700	184 000	192 200
100,1 – 200,0	149 100	186 100	200 900	192 800	206 700
200,1 –	142 600	178 900	204 200	199 300	221 600
Samtliga	142 500	169 800	178 200	181 400	199 300
Summa förvärvs- och kapitalinkomst³					
2,1 – 5,0	165 300	180 700	200 500	208 100	239 800
5,1 – 10,0	151 100	184 400	194 100	200 700	233 500
10,1 – 20,0	152 900	191 100	188 200	192 200	224 900
20,1 – 30,0	148 200	175 300	185 800	188 200	220 900
30,1 – 50,0	156 500	190 400	192 000	188 700	223 400
50,1 – 100,0	162 100	199 200	205 800	200 500	240 400
100,1 – 200,0	178 500	235 200	228 000	216 400	267 500
200,1 –	183 600	246 200	260 500	246 200	311 200
Samtliga	156 700	189 000	195 400	197 400	332 100

1) 1989–1990 beräknad som summan av inkomst av jordbruksfastighet och rörelse samt hälften av inkomst av annan fastighet.

2) Taxerad förvärvsinkomst utgörs av summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst minskad med allmänna avdrag och förlustavdrag.

3) 1991–1992 och 1995 beräknad som summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst samt överskott av kapital. 1990 och tidigare lika med sammanräknad inkomst.

Källa: SCB, Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

Fr.o.m. inkomståret 1991 baseras redovisningen av Jordbrukarnas nettointäkter m.m. helt på en sambearbetning av lantbruksregistret (LBR) och SCBs inkomst- och förmögenhetsregister (loF). Till och med inkomståret 1990 baserades redovisningen av länsuppgifter på en sambearbetning av LBR och loF. Övrig redovisning baserades däremot på en sambearbetning av deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU) och loF. För inkomståren 1993 och 1994 har inga undersökningar genomförts.

Storleken och sammansättningen av jordbrukarfamiljernas inkomster är i hög grad beroende på jordbruksföretagens storlek, driftsinriktning etc. Uppgifter om jordbrukarnas inkomster kan i första hand hämtas från undersökningen Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

Stora förändringar i taxeringsstatistiken blev följden av den stora skattereformen som genomfördes åren 1990 och 1991. Många inkomstbegrepp förändrades och jämförbarheten med tidigare år försämrades. Från att tidigare ha funnits sex inkomstslag som tillsammans bildade inkomstbegreppet Sammanräknad inkomst finns numera endast tre inkomstslag: Inkomst av tjänst, Inkomst av näringsverksamhet och Inkomst av kapital. Inkomst av tjänst och näringsverksamhet bildar efter avdrag för allmänna avdrag och förlustavdrag det nya inkomstbegreppet Taxerad förvärvsinkomst, medan Inkomst av kapital särredovisas i taxeringsstatistiken. Tidigare användes ofta "Sammanräknad inkomst" för jämförelser över tiden. För åren efter skatteomläggningen redovisas "Summa förvärvs- och kapitalinkomst", som i stort sett motsvarar tidigare års Sammanräknad inkomst, men det är trots detta svårt att jämföra inkomster före och efter skattereformen. Skatteomläggningen medförde nämligen också att inkomster som tidigare betraktades som skattefria numera behandlas som skattepliktiga inkomster. Många inkomsttagare har i inkomststatistiken därför fått större mätbara inkomster, trots att man i många fall redan tidigare erhöill dessa inkomster utan att de då ingick i statistiken.

Även under de senast åren har reglerna för inkomstbeskattningen ändrats. För jordbrukarna är det speciellt de till inkomståret 1994 införda reglerna om positiv och negativ räntefördelning respektive avsättning till expansionsmedel, som påverkat inkomstredovisningen. Helt kort kan sägas att positiv räntefördelning innebär att en

schablonmässigt beräknad ränta på ett underlag, som i princip utgörs av eget kapital i näringsverksamheten, får dras av i näringsverksamheten och i stället tas upp som kapitalinkomst. De nya reglerna om räntefördelning är den huvudsakliga förklaringen till den i tabell 11.16 redovisade stora ökningen

mellan 1992 och 1995 av "Överskott av kapital" andel av "Summa förvärvs- och kapitalinkomst".

I tabell 11.15 redovisas genomsnittliga taxerade nettointäkter för jordbrukare i olika storleksgrupper av jordbruksföretag.

Tabell 11.16

Jordbrukarnas taxerade inkomst av näringsverksamhet, tjänst m.m. 1995 länsvis. Totalbelopp, medeltal per brukare inklusive maka/make respektive procent

The farmers' assessed income from business (incl. agriculture), employment etc. in 1995 by counties. Totals, average per holder incl. spouse and percent

Län	Inkomst av närings- verksamhet ¹ Miljoner kronor	Inkomst av tjänst Miljoner kronor	Summa förvärvs- och kapitalinkomst ²		Andel i procent			Över- skott av kapital ³
			Miljoner kronor	Kronor per brukare	Närings- verksamhet	Tjänst Totalt	Därav pension, livränta m.m.	
Stockholms	70	286	413	235 400	17	69	16	14
Uppsala	152	455	720	236 200	21	63	12	16
Södermanlands	112	353	540	239 500	21	65	13	14
Östergötlands	208	582	939	231 600	22	62	13	16
Jönköpings	192	760	1 120	233 600	17	68	13	15
Kronobergs	104	531	751	224 900	14	71	16	16
Kalmar	204	526	895	220 300	23	59	13	19
Gotlands	102	248	403	196 900	25	62	15	13
Blekinge	52	249	352	210 400	15	71	15	14
Kristianstads	227	830	1 219	224 000	19	68	16	13
Malmöhus	313	896	1 417	245 100	22	63	14	15
Hallands	170	648	954	212 100	18	68	16	14
Göteborgs o Bohus	92	636	809	223 500	11	79	17	10
Älvsborgs	223	1 232	1 645	223 100	14	75	16	12
Skaraborgs	343	1 173	1 747	234 100	20	67	13	13
Värmlands	106	910	1 138	238 300	9	80	18	11
Örebro	114	496	701	244 300	16	71	15	13
Västmanlands	117	408	607	246 300	19	67	12	13
Kopparbergs	87	474	639	232 500	14	74	16	12
Gävleborgs	124	579	800	236 500	15	72	14	12
Västernorrlands	103	630	818	253 900	13	77	17	10
Jämtlands	91	444	595	226 100	15	75	16	10
Västerbottens	127	721	949	255 600	13	76	18	11
Norrbottnens	68	438	546	242 400	12	80	20	7
<i>Hela riket</i>								
1995	3 501	14 505	20 716	232 100	17	70	15	13
1992	4 221	13 073	18 590	197 400	23	70	15	7
1991	4 824	12 542	18 743	195 400	26	67	14	7
1990	5 657	12 731	19 895	189 000	28	64	13	8
1989	5 166	10 416	16 475	156 700	31	63	14	6

1) 1989–1990 beräknad som summan av inkomst av jordbruksfastighet och rörelse samt hälften av inkomst av annan fastighet.

2) 1991–1992 och 1995 beräknad som summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst minskad med allmänna avdrag och förlustavdrag.

3) 1989–1990 beräknad som summan av inkomst av kapital och tillfällig förvärvsverksamhet samt hälften av inkomst av annan fastighet.

Källa: SCB, Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

I tabell 11.16 återfinns med uppdelning på län totalbeloppen för jordbrukarfamiljernas inkomster av näringsverksamhet och tjänst samt summa förvärvs- och kapitalinkomst. Medelvärdet för den senare variabeln redovisas också liksom fördelningen på olika inkomstslag.

Av tabellen framgår att jordbrukare i Västerbottens län hade den högsta genomsnittliga förvärvs- och kapitalinkomsten, 255 600 kr, vilket var 10 % över riksgenomsnittet. Därefter

följde Västernorrlands, Malmöhus, och Örebro län. Lägst inkomst redovisade Gotlands län med 196 900 kr, vilket var 15 % under riksgenomsnittet. Därefter följde Blekinge, Hallands och Kalmar län.

Näringsverksamhetens andel av Summa förvärvs- och kapitalinkomst varierar mellan 25 % (Gotlands län) och 15 % (Värmlands län).

12 Stödåtgärder

I detta kapitel redovisas stöd till jordbruket i form av direktstöd inom ramen för EUs jordbrukspolitik, stöd vid införandet av en ny livsmedelspolitik mellan 1991/92 och 1994/95 (den svenska omställningen) och stöd för rationaliseringsinsatser. Till sist redovisas stöden till rennärningen.

Kapitel 12 innehåller avsnitt om

- Stöd vid införande av ny livsmedelspolitik
- Jordbruksstöden i olika länder
- EU-stöd
- Rationaliseringsinsatser

Jordbrukspolitisk översikt

Jordbrukspolitiken i Sverige har genomgått stora förändringar under de senaste åren.

Under 1989 ändrades förutsättningarna för utbetalning av stöd till jordbruket. Som en följd av en överenskommelse i GATT skulle stödet till jordbruket betalas ut på ett sådant sätt att det inte var produktionsstimulerande. Detta innebar att jordbrukets ersättning för höjda kostnader inte skulle erhållas genom prishöjningar på produkterna utan i huvudsak genom direktutbetalningar till jordbrukarna.

I juni 1990 beslöt riksdagen att jordbrukspolitiken skulle läggas om och att jordbruket skulle bli underkastat samma villkor som övriga näringar. I det tidigare systemet reglerades priserna på jordbruksprodukter med ett gränsskydd och en intern marknadsreglering. Reformen innebar bl.a. att den interna marknadsregleringen skulle avvecklas. Konsumenternas val skulle styra produktionen och jordbruket skulle endast ersättas för efterfrågade varor och tjänster. Inom de områden där det saknades en marknad, t.ex. landskapsvård och beredskap skulle samhället köpa tjänster av jordbruket.

Enligt riksdagsbeslutet skulle övergången till ett mera marknadsinriktat system ske under socialt acceptabla former. Under en övergångsperiod omfattande ca fem år skulle jordbruket därför ges olika former av stöd för att ställa om och anpassa produktionen till en fri marknad.

Vid tidpunkten för det jordbrukspolitiska beslutet ingick ett framtida svenskt EU-medlemskap inte i förutsättningarna. Sedan Sverige under sommaren 1991 ansökt om medlemskap började debatten rörande anpassningen av den svenska jordbrukspolitiken till EUs jordbrukspolitik. Förändringar och kompletteringar genomfördes i 1990 års jordbrukspolitik. Sålunda förlängdes systemet med garanterade inlösenpriser för spannmål och ett arealbidrag ersatte inkomststödet fr.o.m. 1993 års odling.

Det svenska EU-medlemskapet från den 1 januari 1995 innebar att de svenska jordbruksstöden ersattes av EUs stödsystem. En beskrivning av huvuddragen i EUs jordbrukspolitik ges på sidorna 163 till 173.

Jordbruksstöden i olika länder

I en årlig rapport från OECD redovisas beräkningar av jordbruksstödet i form av s.k. PSE-tal. Dessa tal speglar främst skillnaden mellan producentpriser och världsmarknadspriser. Även direktstöd (arealstöd, djurstöd) samt subventioner av insatsvaror beaktas i beräkningarna. Höga PSE-tal indikerar en hög stödnivå. Nedan redovisas de beräknade PSE-talen i procent för olika länder.

	1992	1993	1994	1995	1996
Sverige	57	53	51	..	..
EU 12	47	49	49	..	..
EU 15	..	..	..	49	43
Österrike	57	59	62	..	..
Finland	66	64	67	..	..
Norge	76	75	74	72	71
USA	22	23	19	13	16
Japan	73	73	75	77	71
Nya Zeeland	3	3	3	3	3
Australien	11	9	10	9	9
OECD	42	43	42	40	36

I OECD-beräkningen för 1995 och 1996 ingår Sverige, Finland och Österrike i EU 15. Redovisning av stödnivån kan också göras per capita eller per jordbruksföretag, vilket ger andra relationer mellan ländernas stödtal.

1990 års jordbrukspolitiska beslut

Från och med 1991/92 finansierades stödåtgärderna inom jordbruket av budgetmedel. I tabell 12.1 redovisas stödet till jordbruket, vissa pristillägg samt användning av budgetmedel för vissa övriga åtgärder för perioden 1991/92–1994/95.

Som en kompensation för lägre avräkningspriser på tidigare prisreglerade grödor omfattade 1990 års beslut ett arealbundet inkomststöd för perioden 1990/91–1992/93. Stödberättigad var den areal som 1990 odlades med prisreglerade grödor eller ingick i Omställning 90. Stödet uppgick under de tre åren till 1 100, 900 respektive 700 kr/ha. Som ett led i anpassningen till EUs jordbrukspolitik utgick under 1993/94 och 1994/95 ett arealbidrag med 700 kr respektive 900 kr/ha. Totalt utbetalades under budgetåret 1994/95 avseende 1994 års odlingssäsong 1,3 miljarder kr som arealbidrag till ca 53 000 brukare.

Som en följd av GATT-överenskommelsen utbetalades generella djurbidrag som ersättning för uteblivna prishöjningar. Djurbidragen baserades på antalet djur 1988. De årliga utbetalningarna minskade successivt under perioden 1991–1995. Fr.o.m. 1991 baserades utbetalningarna på aktuellt djurinnehav.

Omställningsstödet för hela femårsperioden utbetalades under det år jordbrukaren gick med i omställningen vilket förklarar den höga siffran 1991/92.

Under perioden betalades också ut ett omställningsbidrag för mjölkproducenter som upphörde med mjölkproduktion samt en avvecklingsersättning för mjölkproducenter mellan 60 och 65 år (s.k. mjölkpension)

Tabell 12.1

Utbetalda arealbidrag och vissa andra direkta stöd till jordbruket 1991/92 – 1994/95. Miljoner kronor.

Disbursed area-based income support and other direct support to the agricultural sector 1991/92–1994/95. Millions of Swedish kronor

	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95
<i>Direktstöd till jordbruket</i>				
Inkomststöd/arealbidrag ¹	1 412	1 076	851	1 269
Djurbidrag, generella	1 513	1 236	978	182
Omställningsstöd	3 114	100	– 9	– 13
Anläggningsstöd	105	82	64	46
Omställningsbidrag för mjölkproducenter	31	–	–	–
Mjölkpension	116	114	104	115
Startstöd	16	29	33	33
Stöd till norra Sverige	781	921	908	890
Totalt	7 088	3 558	2 929	2 522
<i>Vissa övriga åtgärder</i>				
Avbytarverksamhet	297	265	210	185
Företagshälsövård/socialförsäkr.	63	95	150	285
Sockerbruken	25	25	13	13
Rådgivning och utbildning	33	38	42	40
Kostnader för beredskapslagring	217	220	223	249
varav ränta	113	118	121	97

1) Fr.o.m. 1993/94.

Källa: Jordbruksverket.

Omställningsstöd

För att stimulera jordbrukaren att minska odlingen av överskottsgrödor utgick under perioden 1991/92–1993/94 ett omställningsstöd. Det utbetalades i form av ett villkorslån som avskrivs om jordbrukaren uppfyller vissa villkor. Dessa villkor var att arealen under omställningsperioden inte användes för produktion av grödor för vilka utbetalats inkomststöd/arealbidrag, och att arealen vid omställningsperiodens slut hade överförts till annan användning än livsmedelsproduktion.

Areal som var under omställning berättigade inte till EUs arealersättningar eller miljöstöd. Under 1995 och 1996 var det dock möjligt att gå ur omställningen och börja delta i EUs program för arealersättning. Ungefär 19 000 företag med totalt ca 330 000 hektar lämnade då omställningen. Jordbrukarna blev återbetalningsskyldiga för den del av omställningsstödet som motsvarade tiden som återstod av omställningsperioden.

Tabell 12.2 visar att den 30 juni 1996 hade 1 919 företag med 18 607 hektar godkänd omställningsareal.

Tabell 12.2

Omställningsstöd per 30 juni 1996

Conversion grant as per 30:th of June 1996

Område	Godkänd omställning per 30 juni 1996	
	Antal företag	Areal, hektar
<i>Län</i>		
Stockholm	114	1 287
Uppsala	68	354
Södermanlands	6	47
Östergötlands	150	1 773
Jönköpings	83	955
Kronobergs	151	1 459
Kalmar	28	194
Gotlands	26	180
Blekinge	63	404
Kristianstads	32	337
Malmöhus	40	278
Hallands	167	1 541
Göteborgs o Bohus	189	2 305
Älvsborgs	88	769
Skaraborgs	87	552
Värmlands	89	670
Örebro	144	1 755
Västmanlands	70	623
Kopparbergs	102	876
Gävleborgs	143	1 771
Västernorrlands	23	141
Jämtlands	40	245
Västerbottens	11	67
Norrbottnens	5	25
Hela riket	1 919	18 607

Källa: Jordbruksverket.

EUs jordbrukspolitik

EUs gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) innebär att handeln med jordbruksprodukter är fri inom unionen.

Målen för EUs gemensamma jordbrukspolitik är att:

- Öka produktiviteten i jordbruket
- Ge jordbrukarna en skälig levnadsstandard
- Stabilisera marknaderna
- Trygga livsmedelsförsörjningen
- Ge konsumenterna livsmedel till rimliga priser

För att nå dessa mål används främst olika marknadsregleringar men i EUs jordbrukspolitik ingår även struktur- och regionalpolitiska åtgärder. På senare år har EU också fattat beslut om åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön.

I tabell 12.3 ges en sammanställning av arealersättningar och djurbidrag som hör hemma inom pris- och marknadsregleringarna samt av de regionala stöden och miljöstöden. Av tabellen framgår att arealersättningarna svarar för drygt hälften av de totalt utbetalade stöden i Sverige.

Beslut och finansiering

Ministerrådet, där den svenska jordbruksministern deltar, fattar beslut om jordbrukspolitiken efter förslag från kommissionen. Kommissionen verkställer sedan ministerrådets beslut, utfärdar bestämmelser och övervakar att reglerna följs.

Pris- och marknadsregleringarna finansieras helt av EUs budget medan strukturstöden, de regionala stöden och miljöstöden medfinansieras av medlemsländerna.

Kommissionen har störst inflytande på de områden där EU i hög grad ansvarar för politiken, som t.ex. pris- och marknadsregleringen inom jordbrukspolitiken. För de åtgärder som medfinansieras av de enskilda medlemsländerna, t.ex. kompensationsbidraget och miljöprogrammet, är friheten större att nationellt utforma reglerna. Nationella stöd kan utformas av de enskilda medlemsländerna, men måste då först godkännas av kommissionen.

Jordbrukspolitiken finansieras via en jordbruksfond. EUs fonder finansieras av tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag från medlemsstaterna. Utbetalningarna från jordbruksfonden var 1995 ca 40 miljarder ECU, vilket är ungefär hälften av EUs totala budget. Utgifterna fördelas på garantisektionen (främst pris- och marknadsregleringar) samt utvecklingssektionen (struktur- och regionalpolitik).

Pris- och marknadspolitik

Pris och marknadspolitiken bygger på tre grundprinciper

- En gemensam inre marknad inom EU med gemensamma administrativa priser.
- En gemenskapspreferens dvs. varor producerade inom EU ska ha företräde på marknaden framför importerade produkter.
- En gemensam finansiering

Tabell 12.3
EU-stöd till jordbruket avseende 1995–1997¹.
Miljoner kronor

Support to the agricultural holdings regarding 1995–1997.
Millions of Swedish kronor

Stöd	1995 Milj. kr	1996 Milj. kr	1997 Milj. kr
<i>Arealersättning²</i>	3 665,0	3 731,4	3 651,9
<i>Djurbidrag, generella</i>	610,4	783,2	746,1
Handjursbidrag	379,1	403,3	373,6
Am- och dikobidrag	197,9	213,3	244,3
Tackbidrag	33,4	22,9	26,8
BSE	.	142,7	85,2
Kalvslaktbidrag	.	1,0	16,2
<i>Regionala stöd</i>	1 010,3	836,5	884,1
Kompensationsbidrag	551,3	574,1	593,7
Nationellt stöd norra Sverige	459,0	262,4	290,4
<i>Miljöstöd</i>	869,8	1 233,9	1 506,7
Öppet odlingslandskap	529,3	562,8	543,3
Ekologisk odling	103,9	179,8	225,5
Flerårig vallodling	.	.	397,9
Biologisk mångfald o kulturmiljövården	.	.	.
Betesmarker	.	205,4	172,4
Slätterängar	.	10,9	10,1
Kulturmiljö	.	245,4	143,4
<i>Miljökänsliga områden</i>	.	.	.
Våtmarker och småvatten	.	2,2	3,7
Extensiv vall, skydds zoner	.	2,6	3,8
Fånggrödor	.	2,2	1,7
Odling av bruna bönor på Öland	1,5	2,1	2,4
Utröttningshotade husdjursraser	1,7	2,5	2,5
NOLA, landskapsvård	233,4	18,0	.
Summa	6 155,5	6 585,0	6 788,8

1) För 1995 och 1996 ingår samtliga medel som avser respektive år i tabellen oavsett när de utbetalats. För 1997 ingår i beloppen för handjur, am- och dikor samt tackor de medel som utbetalats t.o.m. den 30 april 1998. I övriga stöd ingår de medel som utbetalats t.o.m. det första kvartalet 1998. De medel som avser 1997 är i stort sett utbetalade.

2) Inklusive ersättning för uttagen areal.

Källa: Jordbruksverket.

Inom unionen har en gemensam inre marknad skapats genom att man tagit bort tullar, införselavgifter och subventioner som påverkar konkurrensen mellan medlemsländerna. Även handels hinder i form av smittskyddsregler och livsmedelslagstiftning har i princip tagits bort.

I EUs system med gemensamma priser ingår olika typer av administrativa priser nämligen riktpreis, interventionspris och tröskelpreis. Priset på marknaden och till producenten kan dock variera inom och mellan länderna och påverkas t.ex. av balans mellan utbud och efterfrågan, transportavstånd och konsumentens val.

Riktpriiset fastställs av EUs ministerråd och är det producentpris som eftersträvas. Rådet fastställer också ett interventionspris, vilket ligger under riktpriiset. EU åtar sig att köpa produkten till interventionspriset varvid en lägsta nivå för priset till producenten bestäms. Produkterna hålls i lager tills priserna stigit eller tills de exporteras utanför EU. En annan form av intervention kan bestå i marknadsföringsstöd för att öka konsumtionen. Intervention tillämpas med litet olika regler för spannmål, oljeväxter, mjölk, nötkött samt får- och lammkött.

Tröskelpriset ligger över riktpriiset och är det lägsta pris till vilket en importerad jordbruksprodukt kan komma in på den gemensamma marknaden. Tröskelpriset upprätthålls genom tullar och avgifter. Exportbidrag och gränsskydd finns bl.a. för spannmål, mjölk, nötkött, griskött, får- och lammkött, fjäderfakött samt ägg.

Då importpriset är högre än marknadspriset inom EU får varor från EU företräde, preferens, framför importerade. Den s.k. gemenskapspreferensen innebär alltså att konsumenterna inom EU i första hand skall köpa varor producerade inom unionen.

1992 beslutade ministerrådet att reformera CAP. Reformen innebär att betydelsen av prisstödet minskades för olika produkter. Jordbrukarna kompenserades för det uteblivna prisstödet med direktstöd, dvs. stöd som ges i relation till antalet djur eller antalet hektar. Produktionsbegränsningar infördes bl.a. också för spannmål, oljeväxter och nötkött. Vidare skulle små producenter och extensiv produktion gynnas. Sedan 1984 fanns ett system med kvoter på mjölk.

Vid sidan av intervention, gränsskydd och exportbidrag innebär reformen att arealersättningar, djurbidrag och produktionskvoter blev viktiga instrument för EUs pris- och marknadspolitik. Bidragen och ersättningarna lämnas inte ut automatiskt utan måste sökas av de jordbrukare som är berättigade till dem.

Arealersättningar

Arealersättning infördes i EU fr.o.m. 1993 för att kompensera jordbrukarna för sänkta producentpriser. Varje land har en av EU fastställd basareal, vilken är den högsta areal som landet kan få arealersättning för. I Sverige är den 1,7 milj. hektar. Om basarealen överskrids sänks arealersättningen procentuellt för alla jordbrukare som har sökt ersättning. I Sverige utnyttjades under 1997 drygt 90 % av basarealen.

Arealersättning utgår per hektar och kan sökas av alla jordbrukare som odlar spannmål, oljeväxter, baljväxter och oljelin. Ersättningen är förknippad med krav på att ta en del av arealen ur livsmedels- och foderproduktion. Under 1997 var kravet 5 % av den totala areal (ersättningsberättigade grödor+ uttagen areal) som jordbrukaren sökte arealersättning för. Högst 50 % av den totala arealen får vara uttagen areal. Den uttagna arealen kan antingen trädas eller odlas med industri- eller energigrödor.

Odlare som söker ersättning för arealer som motsvarar en avkastning om högst 92 ton, behöver inte ha uttagen areal. Ersättningen lämnas då endast med det belopp som gäller för spannmål oavsett vilken ersättningsberättigad gröda som odlas.

Arealersättningens storlek påverkas av spannmålsavkastningen i den produktionsregion där odlingen är belägen. Sverige är indelat i fem produktionsnivåer med fem olika ersättningsnivåer se tabeln nedan.

Avkastnings-nivå kg/ha	Spann-mål kr/ha	Balj-växter kr/ha	Olje-lin kr/ha	Uttagen Areal kr/ha
4 947	2 663	3 846	5 151	3 373
4 448	2 394	3 458	4 631	3 033
4 061	2 186	3 157	4 228	2 769
3 582	1 928	2 785	3 729	2 442
3 079	1 657	2 394	3 206	2 099

Tabell 12.4

Areal samt arealersättningar för 1997 utbetalade t.o.m. första kvartalet 1998

Compensatory payments for 1997. Area (hectare) and support in thousands of Swedish kronor as payed per 1:st of April 1998

Område	Areal hektar	Utbetalt belopp 1 000 kr
Län		
Stockholms	59 080	140 486
Uppsala	113 255	268 001
Södermanlands	95 048	227 517
Östergötlands	153 518	418 261
Jönköpings	25 700	47 080
Kronobergs	16 129	30 641
Kalmar	58 730	126 967
Gotlands	44 630	98 364
Blekinge	13 778	30 641
Skåne	285 085	746 172
Hallands	65 861	143 457
Göteborgs o Bohus	28 321	53 789
Älvsborgs	75 405	159 436
Skaraborgs	201 502	470 446
Värmlands	53 100	100 357
Örebro	75 415	169 795
Västmanlands	99 634	228 797
Dalarnas	29 098	56 406
Gävleborgs	28 971	52 446
Västernorrlands	12 092	20 471
Jämtlands	6 458	10 812
Västerbottens	22 660	38 647
Norrbottens	7 527	12 867
Hela riket	1 570 995	3 651 853

Källa: Jordbruksverket.

För jordbrukare som tidigare varit med i omställningen men som begärt utträde under 1995 eller 1996 gäller i fem år vissa specialregler. Hela den tidigare omställningsarealen kan anges som uttagen areal, alltså mer än de 50 % av den totala arealen som är tillåten enligt EUs regler. Ersättningen för den del av den uttagna arealen som överstiger 50 % reduceras då till 70 % av ersättningen för uttagen areal i respektive avkastningsnivå.

För oljeväxter finns en annan regional indelning med fem ersättningsnivåer där ersättningen 1997 varierade mellan 2 389 kr och 4 331 kr.

Det finns en speciell kvot för oljeväxter inom hela EU. Den har delats upp på medlemsländerna och motsvarar för Sveriges del ca 120 000 hektar. Om hela EUs basareal skulle överskridas drabbas de medlemsländer som har överskridit sin del av arealen av en minskning av arealersättningen för oljeväxter. Odlingen av oljeväxter har dock minskat de senaste åren och basarealen i hela EU utnyttjas endast till 95 %.

Av tabell 12.4 framgår att under 1997 utbetalades ca 3 650 miljoner kr i arealersättning till svenska producenter. De största utbetalningarna skedde i Skåne län följt av Skaraborgs län. Arealen för vilken stöd söktes var störst i Skåne län. Jämförelser kan göras med odlingen av olika grödor i kapitel 7.

Anläggningsstöd för energiskog

För uttagen areal som planteras med energiskog lämnas ett stöd som helt finansieras av Sverige. Det finns fem ersättningsnivåer och stödet varierar mellan 1 770 kr och 4 052 kr.

Under 1997 lämnades ansökningar in för ca 60 hektar vilket motsvarar ca 200 000 kr. Hittills har 160 000 kr betalats ut.

Skogsplantering på åkermark

Stödet lämnas för plantering av skog på åkermark som berättigar till arealersättning. Stödet finansieras till hälften av EU och lämnas endast i Götalands och Svealands slättbyder. Stödet kan sökas för anläggning av ädellövskog, lövskog, skogsbryn samt träd- eller buskstråk.

Ersättningsbeloppet är högst 16 000 kr (högst 20 000 kr för ädellövskog). För skötsel av anläggningarna lämnas ett bidrag för de första fem åren med totalt 5 000 kr (6 000 kr för ädellövskog). Inga stöd har ännu beslutats men ansökningar har lämnats in för 200 hektar, vilket skulle motsvara ca 4 miljoner kr.

Djurbidrag

Inom EU utgår djurbidrag till producenter av nötkött samt får- och lammkött. För att minska överproduktionen är djurbidragen kvoterade med hjälp av bidragsrätter. Sverige har fått bidragsrätter för 250 000 handjur (nötkreatur), 155 000 am- och dikor samt 180 000 tackor. För handjur är bidragsrätterna endast fördelade på nationell nivå. Bidragsrätterna för am- och dikor samt tackor är dock fördelade på gårdsnivå. Köp och försäljning samt leasing är tillåten av bidragsrätter för am- och dikor samt tackor.

För att få fulla djurbidrag krävs en viss foderareal relaterad till djurantalet på gården. Foderareal är betes- eller åkermark som är tillgänglig för uppfödning av nötkreatur, får eller getter. Kravet på foderareal innebär att en mera extensiv produktion gynnas. För samtliga djurbidrag krävs också att vissa regler om bl.a. märkning och journalföring skall vara uppfyllda samt att djuret skall ha hållits i producentens besättning under en viss tid.

Generella djurbidrag utbetalade före 30 april 1998 redovisas i tabell 12.5.

Handjur

Handjur skall ha en slaktvikt om minst 200 kg och minst två bidragsberättigade handjur per år måste lämnas till slakt, för att stöd skall utgå. För varje stut som slaktades 1997 utgick 1 005 kr om djuret var mellan 10–23 månader och 2 010 kr om djuret var äldre än 23 månader. För tjurar var stödbeloppet 1 248 kr.

Am- och dikor

Am- och dikobidraget uppgick till 1 339 kr per djur. För att bidrag skall utgå krävs att jordbrukaren har minst 3 am- eller dikor.

Extensifieringsbidrag

Producenter som får am- och dikobidrag eller handjursbidrag kan få ett extra bidrag (extensifieringsbidrag) om djurätheten är mindre än 1,4 djurenheter per hektar foderareal. Extensifieringsbidraget uppgick 1997 till 335 kr per bidrag.

Tackbidrag

Tackbidraget uppgick 1997 preliminärt till ca 150 kr per djur,

Tabell 12.5**Generella djurbidrag för 1997 utbetalade t. o.m 30 april 1998**

Premiums for suckler cows, ewes, male bovines and BSE-payments 1997 in swedish kronor as payed per 30:th of April 1998

Område	Utbetalt belopp			
	Am/dikor ¹ 1 000 kr	Handjur ¹ 1 000 kr	Tackor 1 000 kr	BSE 1 000 kr
<i>Län</i>				
Stockholms	5 661	5 034	1 036	1 563
Uppsala	8 453	13 368	798	3 120
Södermanlands	8 945	14 168	1 019	3 234
Östergötlands	18 153	27 695	1 976	6 432
Jönköpings	16 500	29 829	1 174	5 735
<i>Kronobergs</i>	12 154	17 186	892	3 543
Kalmar	15 898	29 078	1 975	5 904
Gotlands	8 020	15 239	4 203	3 224
Blekinge	7 663	7 693	562	2 163
Skåne	55 203	49 152	2 046	15 342
	-	-	-	-
Hallands	13 061	21 514	873	5 010
Göteborgs o Bohus	7 028	9 581	899	2 240
Älvsborgs	14 048	25 249	1 717	5 335
Skaraborgs	20 741	37 551	1 117	8 521
Värmlands	6 526	10 573	1 182	2 097
<i>Örebro</i>	5 756	10 377	705	2 373
Västmanlands	5 008	6 864	460	1 852
Dalarnas	4 006	7 105	913	1 482
Gävleborgs	4 035	10 249	781	1 865
Västernorrlands	2 413	6 292	764	1 047
<i>Jämtlands</i>	3 182	5 854	678	1 037
Västerbottens	1 395	9 406	554	1 425
Norrbottnens	414	4 521	465	616
	-	-	-	-
Hela riket	244 264	373 577	26 787	85 157

1) Inkl. extensifieringsbidrag.

Källa: Jordbruksverket.

med ett tillägg av 60 kr inom stödområdena. En ansökan måste innehålla minst 10 bidragsberättigade tackor för att stöd skall utgå.

Kalvslakt

Kalvslaktbidraget syftar till att minska mängden nötkött som kommer ut på marknaden genom att djuren slaktas tidigare. Bidraget infördes i december 1996 och lämnas för kalvar som hållits i Sverige i minst 90 dagar och som har en slaktvikt på högst 88 kg.

BSE

Under 1996 och 1997 utbetalades ett extra djurbidrag för am- och dikor samt handjur som kompensation för att priserna sjunkit på grund av BSE (galna ko-sjukan).

Mjölkkvoter

Överskotten inom EU är störst för mjölk- och mjölkprodukter. Genom systemet med mjölkkvoter har detta överskott minskat. Sverige har på riksnivå tilldelats en mjölkkvot på 3,3 miljoner ton vid fetthalten 4,33 %.

Mjölkkvoten är fördelad på gårdsnivå och utgör den kvantitet mjölk, som den enskilde producenten har rätt att utan avgift leverera till uppköpare eller sälja direkt till konsument under ett år. Om landets mjölkkvot överskrids får landet betala en straffavgift till EU. Straffavgiften tas ut av de producenter som har levererat över sin kvot och uppgår grovt räknat till dubbla avräkningspriset. Under kvotåret 1997/98 utnyttjades 99 % av Sveriges kvot.

Det är möjligt att köpa och sälja mjölkkvoter. Inför varje kvotår administrerar Statens jordbruksverk handel med mjölkkvoter. I Sverige tillämpas ett administrativt pris som hittills varit 1,50 kr/kg. De svenska kvoterna är fördelade i tre olika regioner och handel med mjölkkvoter kan bara ske inom regionerna. I varje region fördelas antalet kvoter till försäljning procentuellt bland intresserade köpare. Den första försäljningsomgången skedde i början av 1996. Utbudet blev då 127 milj. kg och efterfrågan blev 131 milj. kg. I början av 1997 var utbudet 108 milj. kg och efterfrågan 189 milj. kg. Vid den senaste försäljningsomgången i början av 1998 var utbudet 147 milj. kg och efterfrågan var 84 milj. kg.

Struktur- och regionalpolitik

EUs struktur- och regionalpolitik syftar till social utjämning mellan olika regioner inom gemenskapen. Jordbruket skall säkras i områden med sämre produktionsförutsättningar så att befolkningen kan bo kvar och landskapet bevaras.

Strukturfonderna har sex mål att arbeta efter, varav främst det femte målet berör jordbruket. Mål 5a skall underlätta omstruktureringen av jord- och skogsbruk och mål 5b skall främja utvecklingen i landsbygdsområdena.

Det för jordbruket viktigaste stödet under mål 5a är det s.k. kompensationsbidraget. Detta riktar sig till områden som har sämre förutsättningar för livsmedelsproduktion (Less Favoured Areas). I Sverige utgår kompensationsbidrag till stödområdena i norra Sverige, delar av skogs- och mellanbygden i södra och mellersta Sverige samt vissa områden på Öland och Gotland.

För att vara berättigad till kompensationsbidrag krävs att jordbrukaren åtar sig att bruka minst tre hektar jordbruksmark inom ett stödområde i minst fem år från och med den första stödutbetalningen. Pensionärer kan inte få kompensationsbidrag.

Kompensationsbidraget lämnas i första hand för djur, men i vissa stödområden i norra Sverige även för spannmål och potatis. Sverige delas in i åtta stödområden varav kompensationsbidrag utgår i sju (1, 2a, 2b, 3, 4, 5:a, 5:b) och stödet utgick med mellan 200 och 1 640 kr per djurenhet eller hektar.

Tabell 12.6 visar att Västerbottens län följt av Gävleborgs och Värmlands län är de län där mest kompensationsbidrag har utgått.

Andra stöd som ryms inom mål 5a är startstöd till yngre jordbrukare, investeringsstöd samt stöd till förädling och avsättning.

Tabell 12.6
Kompensationsbidrag för 1997 utbetalade t.o.m. första kvartalet 1998

Support for less favoured areas regarding 1997 as paid by 1:st of April 1998.

Område	Utbetalt belopp 1 000 kr
<i>Län</i>	
Stockholms	799
Uppsala	4 995
Södermanlands	133
Östergötlands	4 386
Jönköpings	41 766
Kronobergs	19 742
Kalmar	27 155
Gotlands	7 733
Blekinge	4 444
Skåne	16 092
Hallands	9 893
Göteborgs o Bohus	13 723
Älvsborgs	33 022
Skaraborgs	10 493
Värmlands	54 650
Örebro	11 213
Västmanlands	770
Dalarnas	41 674
Gävleborgs	72 676
Västernorrlands	53 134
Jämtlands	48 554
Västerbottens	79 752
Norrbottnens	36 907
Hela riket	593 706

Källa: Jordbruksverket.

Startstöd

Startstöd till yngre företagare med jordbruks- trädgårds- eller renskötsel-företag kan beviljas som bidrag i form av räntestöd i fem år. Bidrag kan beviljas vid förstagångsetablering som arrendator eller självägande jordbrukare om sökanden är under 35 år och har teoretisk och praktisk jordbruksutbildning. Etableringen skall ha skett efter 1 juli 1990 och företaget skall ge brukaren tillfredsställande sysselsättning och försörjning. Andelen eget kapital får vara högst 40 % för oreducerat startstöd, medan ett reducerat stöd kan utgå i intervallet 40–60 % eget kapital.

Startstödet storlek är knutet till produktionens storlek och beräknas med hjälp av schablonbelopp eftersom man vill undvika att stödet skall stimulera till onödigt höga investeringar. Under de tre första åren är bidraget högst 50 000 kr per år. År fyra och fem är bidraget högst 25 000 kr per år. Det högsta bidrag som kan utgå under en femårsperiod är således 200 000 kr. Från och med kalenderåret 1995 är startstödet medfinansierat av EU med 50 % (75 % i norra Svealand och Norrlands inland.)

Under 1997 beviljades 155 startstöd. Kalenderåret 1996 var antalet 162 stycken. Stödet uppgår i genomsnitt till 180 000 kr per mottagare under den femåriga stödperioden. Mjolkproduktion är den dominerande driftsinriktningen och förekommer vid drygt hälften av företagen. Startstöden redovisas i tabell 12.7 och 12.8.

Tabell 12.7**Beviljade startstöd 1997***Support to new establishments in 1997*

Område	Antal stöd	Varav släktköp	Stödbelopp, 1 000 kronor		
			Utbetalas år 1	Utbetalas under 5 år	Medeltal under 5 år
<i>Län</i>					
Stockholms	1	–	50	200	200
Uppsala	15	7	525	2 291	153
Södermanlands	8	6	427	1 732	216
Östergötlands	11	7	468	1 974	179
Jönköpings	8	4	316	1 371	171
Kronobergs	1	1	36	159	159
Kalmar	8	6	319	1 342	168
Gotlands	10	7	370	1 549	155
Blekinge	–	–	–	–	–
Skåne	28	17	1 369	5 604	401
<i>Hallands</i>	7	7	405	1 639	234
Göteborgs o Bohus	3	2	109	477	159
Älvsborgs	5	3	174	772	154
Skaraborgs	20	11	904	3 711	186
Värmlands	1	1	50	200	200
<i>Örebro</i>	5	3	166	703	141
Västmanlands	2	1	71	305	153
Dalarnas	5	4	273	1 118	224
Gävleborgs	2	–	80	341	170
Västernorrlands	1	–	50	200	200
<i>Jämtlands</i>	9	5	321	1 389	154
Västerbottens	2	2	100	400	200
Norrbottnens	3	1	98	441	147
<i>Hela riket 1997</i>	155	95	6 680	27 916	180
1995/96 ¹	256	177	11 447	47 729	186
1994/95	179	111	7 227	30 104	168
1993/94	184	120	7 246	30 405	165
1992/93	218	177	8 515	35 899	165
1991/92	341	287	13 216	55 758	164

1) Avser 18-månaders perioder 1/7 1995–31/12 1996

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.8**Beviljade startstöd 1997, fördelade efter företagens produktionsinriktning***Support to new establishments in 1997, by type of farming*

Produktionsinriktning	Antal stöd	Varav släktköp	Stödbelopp, 1 000 kronor		
			Utbetalas år 1	Utbetalas under 5 år	Medeltal under 5 år
Mjolkproduktion	75	52	3 392	14 108	188
Dikor	18	13	780	3 198	178
Ungnöt	5	1	238	965	193
Smågrisproduktion	12	6	584	2 500	208
Integrerad svinproduktion	8	3	378	1 534	192
Slaktsvinsproduktion	6	3	311	1 283	214
Växtodling	18	10	624	2 623	146
Jordbruksprod. övrigt	3	3	106	466	155
Trädgård	6	3	150	710	118
Renskötsel	4	1	118	530	133
Totalt	155	95	6 680	27 916	180

Källa: Jordbruksverket.

Investeringsstöd

Från och med 1997 finns ett investeringsstöd till företagare med jordbruks-, trädgårds- eller renskötselföretag. Stödet utgår i form av bidrag som varierar geografiskt. Inom området för mål 6 (huvudsakligen inlandet i de sju nordligaste länen) är bidragsandelen 45 % av investeringsutgifterna, högst 600 000 kr i bidrag per företag. I övriga delar av de sju nordligaste länen (Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) är bidraget 35 %, högst 300 000 kr och i övriga delar av landet 20 %, högst 150 000 kr. Utanför de sju nordligaste länen är bidrags-

möjligheten inskränkt till investeringar för den yttre miljön, djurmiljön samt kompletterande verksamheter (t.ex. turism, hantverk, gårdsbutik). EU-regler begränsar i vissa fall möjligheterna att lämna stöd till utökning av animalieproduktion.

Investeringsstöd får beviljas med högst 40 miljoner kr per år (1997–1999) inom området för mål 6 och 80 miljoner kr per år för övriga landet. EU finansierar 75 % av stöden inom området för mål 6 samt 25 % i övrigt.

I tabell 12.9 redovisas antalet beviljade investeringsstöd. Totalt beviljades 67,8 miljoner kr. Av dessa medfinansierades 28,1 miljoner kr från EU.

Tabell 12.9

Beviljade investeringsstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötselföretag 1997

Number of granted investment supports to agricultural holdings in 1997

Område	Målområde 5a		Målområde 5b		Målområde 6		Totalt	
	Antal	Stöd, kr	Antal	Stöd, kr	Antal	Stöd, kr	Antal	Stöd, kr
<i>Län</i>								
Stockholm	7	614 287	–	–	–	–	7	614 287
Uppsala	18	1 338 040	–	–	–	–	18	1 338 040
Södermanlands	16	968 638	–	–	–	–	16	968 638
Östergötland	9	862 250	4	485 585	–	–	13	1 347 835
Jönköpings	20	1 706 533	23	2 162 738	–	–	43	3 869 271
Kronobergs	26	1 597 043	7	526 074	–	–	33	2 123 117
Kalmar	19	1 572 861	38	2 490 003	–	–	57	4 062 864
Gotlands	–	–	19	1 241 067	–	–	19	1 241 067
Blekinge?								
Skåne	23	1 674 150	–	–	–	–	23	1 674 150
Hallands	18	1 412 220	–	–	–	–	18	1 412 220
Göteborgs o Bohus	4	288 200	2	198 000	–	–	6	486 200
Älvsborgs	7	255 050	4	236 917	–	–	11	491 967
Skaraborgs	38	2 910 949	–	–	–	–	38	2 910 949
Värmlands	16	2 337 817	13	1 905 601	2	337 935	31	4 581 353
Örebro	3	186 000	–	–	–	–	3	186 000
Västmanlands	4	336 666	–	–	–	–	4	336 666
Dalarnas	18	1 671 500	8	730 500	6	1 279 000	32	3 681 000
Gävleborgs	5	845 200	27	3 778 000	11	1 154 040	43	5 777 240
Västernorrlands	21	3 641 000	–	–	11	3 073 000	32	6 714 000
Jämtlands	–	–	–	–	46	9 167 400	46	9 167 400
Västerbottens	37	4 880 621	10	1 022 495	13	3 208 035	60	9 111 151
Norrbottens	12	1 535 774	–	–	20	4 171 410	32	5 707 184
<i>Hela riket</i>								
1997	321	30 634 799	155	14 776 980	109	22 390 820	585	67 802 599

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.10

Antal investeringsstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötselföretag samt beviljade stödbelopp fördelade efter företagstyp 1997

Number of granted investment supports to agricultural holdings and support in thousands of Swedish kronor by type of holding in 1997

Huvudsaklig företagstyp	Antal	Belopp, kr
Mjolkproduktion	399	45 793 648
Nötköttproduktion	47	5 429 427
Svinproduktion	63	6 125 612
Ägg- och fjäderfäproduktion	6	842 269
Andra typer av djuruppfödning	5	259 060
Växtodling	22	2 729 576
Trädgårdsnäring	32	4 718 699
Övriga företag	6	677 400
Rensköttsel	5	1 226 908
Totalt	585	67 802 599

Källa: Jordbruksverket.

Av tabell 12.10 framgår att mjolkproduktion är den klart dominerande driftsinriktningen bland dem som beviljats investeringsstöd. Ca två tredjedelar av det beviljade stödbeloppet lämnas till mjolkproducenter.

Den vanligaste investeringstypen är investeringar i stallbyggnader och i byggnadsinventarier för nötkreatur. (Se tabell 12.11)

Tabell 12.11

Beviljade investeringsstödsbelopp till jordbruks-, trädgårds- och renskötselföretag fördelade efter typ av investering 1997

Granted investment supports to agricultural holdings by type of investment in 1997

Huvudsaklig investeringstyp	Antal stöd	Beviljat stödbelopp, kr
Stallbyggnader o. byggnadsinv. för nötkreatur	318	36 692 085
D:o för svin	49	4 932 771
D:o för andra djurslag	5	605 369
Växthus	30	4 371 955
Andra driftsbyggnader	45	7 710 526
Markförbättring	14	1 453 335
Gödselvårdsanläggningar	65	6 850 854
Andra investeringar	59	5 185 704
Totalt	585	67 802 599

Källa: Jordbruksverket.

Stöd till investeringar för förädling och avsättning

Syftet med stödet är att främja investeringar som förbättrar bearbetning och avsättning av jordbruksprodukter. Stödet riktas i första hand till investeringar i det första förädlings- och avsättningsledet.

Stödet täcker högst 21,5 % av stödberättigade investeringar i Målområde 6. I övriga delar av landet är motsvarande andel 17,5 %.

Nationellt stöd norra Sverige

Avtalet med EU ger Sverige rätt att lämna nationellt stöd till vissa områden i norra Sverige. Stödet är helt finansierat av svenska staten och syftet är att behålla traditionell jordbruksproduktion som är särskilt lämpad för klimatförhållandena i norra Sverige. Avsikten är också att stödet skall förbättra strukturen för produktion, omsättning och förädling av jordbruksprodukter och säkerställa att miljön och naturvärdena skyddas och bevaras.

Det nationella stödet tillsammans med kompensationsbidraget och miljöstödet för bevarande av öppet odlingslandskap ersätter det gamla Norrlandsstödet.

Stöd utgår till mjölk-, slaktsvins- och äggproduktion samt för suggor och getter samt odling av potatis, bär och grönsaker. Det nationella stödet är förknippat med vissa villkor. Jordbruket skall t ex omfatta minst 3 hektar jordbruksmark. Nationellt stöd lämnas inte till jordbrukare som vid ansökningstillfället har statlig ålderspension eller hel förtidspension.

Stödet är differentierat på fyra olika stödnivåer. Tabblån nedan visar stödets storlek för olika produkter och olika stödområden.

Produkt/ djur	Stödområde			
	1	2a	2b	3
Mjölkproduktion. kr/kg	1,05	0,71	0,47	0,09
Slaktsvinsprod. kr/svin	222	143	143	23
Smågrisprod. kr/sugga	843	437	437	101
Getprod. kr/get	430	430	430	430
Potatisodling. kr/ha	2 700	2 700	960	960
Bär/grönsaksodl. kr/ha	2 850	2 850	2 850	1 850
Äggproduktion kr/höna	13,45	13,45	13,45	4,90

Tabell 12.12

Nationellt stöd till norra Sverige 1997. 1 000-tal kronor

National support to the north of Sweden in 1997. Thousands of Swedish kronor

	Suggor Getter Potatis Bär o Grönsaker	Mjölk	Slakt- svin	Summa
Värmlands	300	3 900	200	4 400
Dalarnas	600	3 900	100	4 600
Gävleborgs	900	21 600	1 800	24 300
Västernorrlands	1 200	37 500	2 100	40 800
Jämtlands	1 200	59 800	1 200	62 200
Västerbottens	3 000	88 800	5 800	97 600
Norrbottnens	2 900	52 200	1 400	56 500
Totalt	10 200	267 700	12 600	290 500

Källa: Jordbruksverket.

I tabell 12.12 redovisas det nationella stödet till norra Sverige. Under 1997 utgick 290 miljoner kr som nationellt stöd.

Den största delen av stödet, mer än 90 %, lämnades för mjölk. En trededel av stödet lämnades till brukare i Västerbottens län.

Miljöprogram

Miljöstöden syftar till åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön. Varje land utformar ett program för miljövänliga produktionsmetoder inom jordbruket och för bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet. Programmet utformas efter det egna landets förhållanden och miljöproblem. För miljöstöd krävs ett femårigt åtagande av brukaren (20 år när det gäller stödet till våtmarker och småvatten). Stödets storlek varierar mellan olika regioner. Vissa av stöden går att kombinera andra inte.

Öppet odlingslandskap

Miljöstöd för bevarande av ett öppet odlingslandskap utgick till slåttervall, betesvall och naturbetesmark. Syftet med stödet är att stimulera användningen av jordbruksmark på ett sätt som förbättrar eller upprätthåller landskapet och förhindrar omfattande nedläggning av åkermark. I stödområde 1 till 3 i norra Sverige lämnas stödet endast till jordbruksföretag som bedriver mjölk- eller köttproduktion med nötkreatur, får eller getter.

Jordbrukaren söker stödet för en femårsperiod och marken måste skötas enligt bestämda villkor. För vall på åkermark gäller bl.a. att kemisk bekämpning inte får förekomma och för naturbetesmark får bl.a. vare sig gödsling, kalkning eller kemisk bekämpning förekomma. Stödets storlek varierar mellan olika regioner, där stödet är störst i norra Sverige. För vall på åkermark

varierade stödet i skilda stödområden mellan 400 och 2 700 kr och stödet till naturbetesmark varierade mellan 800 och 2 700 kr per hektar.

Stöd för öppet odlingslandskap söktes för ca 563 000 hektar vall och 188 000 hektar betesmark vilket framgår av tabell 12.13. I tabell 12.14 visas att 543 milj kr utgick för bevarande av öppet odlingslandskap.

Miljöstöd för ekologisk odling

Miljöstöd för ekologisk odling är ett arealbaserat miljöstöd som lämnas för jordbruksgrödor och frilandsodlade trädgårdsgroddor på åkermark. För att stöd skall utgå måste en rad villkor följas. Sverige delas in i två regioner och stödet per hektar utgick antingen med 900 kr eller med 1 600 kr per hektar. Stödet kan även sökas för ekologisk djurhållning (förutsätter ekologisk växtodling). Det lämnas då i form av ett högre stöd för ekologiskt odlad vall och grönfodergrödor (600 kr/ha).

Tabell 12.13 visar att under 1997 har stöd sökts för ca 196 000 hektar eller 7 % av Sveriges åkerareal. Motsvarande siffra för 1995 var 85 000 hektar och för 1996 162 000 hektar. Det finns stora regionala skillnader, i Jämtlands län t.ex. är knappt en tredjedel av åkerarealen ansluten medan siffran för Skåne är 2 %.

Tabell 12.13

Registrerade arealer (mars 1998) för vissa miljöstöd avseende 1997. Hektar

Area for environmental support regarding 1997, registered as per 1:st of April 1998.

Område	Öppet odlingslandskap			Ekologisk odling	Biologisk mångfald		Flerårig vallodling
	Vall på åker	Betesmark	Summa		Betesmarker	Slätterängar	
<i>Län</i>							
Stockholms	8 435	3 673	12 108	7 366	3 664	26	19 014
Uppsala	13 325	4 937	18 262	9 264	5 516	38	25 247
Södermanlands	8 318	2 077	10 395	10 062	8 906	277	25 513
Östergötlands	24 866	15 107	39 973	10 649	23 753	143	40 352
Jönköpings	53 661	32 054	85 715	8 030	5 376	165	49 218
Kronobergs	30 897	18 857	49 754	4 659	2 961	187	27 770
Kalmar	51 307	21 856	73 163	6 489	37 543	635	52 800
Gotlands	29 712	5 867	35 579	5 376	14 758	281	26 743
Blekinge	6 014	4 233	10 247	1 415	6 532	61	10 306
Skåne	27 997	13 535	41 532	9 901	23 693	836	66 700
Hallands	15 096	6 733	21 828	5 909	5 996	59	33 510
Göteborgs o Bohus	24 348	7 362	31 711	6 447	3 168	56	21 850
Älvsborgs	43 569	17 215	60 783	13 524	4 978	168	52 449
Skaraborgs	24 264	11 765	36 029	11 720	10 576	87	50 601
Värmlands	37 583	5 466	43 049	11 044	630	75	35 427
Örebro	12 988	2 482	15 470	6 583	4 314	105	20 397
Västmanlands	2 018	687	2 705	5 409	3 502	262	14 304
Dalarnas	23 311	3 921	27 232	6 056	3 188	156	21 305
Gävleborgs	28 663	3 187	31 850	11 461	1 234	47	27 949
Västernorrlands	23 847	1 777	25 624	14 796	860	167	23 797
Jämtlands	23 671	3 419	27 090	15 062	3 196	182	25 990
Västerbottens	31 286	929	32 215	8 331	627	59	33 745
Norrbottnens	18 221	974	19 195	6 705	837	309	18 322
Hela riket	563 396	188 113	751 509	196 258	175 805	4 382	723 308

Källa: Jordbruksverket.

Miljöstöd för att bevara utrotningshotade husdjursraser

Utbetalningar av miljöstöd för bevarande av utrotningshotade husdjursraser uppgick till 2,5 milj. kr enligt tabell 12.15. Stödet utgick till nötkreatur av raserna Fjällko, Rödkulla och Allmogeko, till får av raserna Gutefår, Ryafår och Allmogefår och till getter av raserna Lantrasget och Allmogeket.

Bevarande av biologisk mångfald och kulturmiljövärden

Syftet med stöden är att bevara odlingslandskapets biologiska mångfald och kulturmiljövärden genom att slåtterängar och betesmarker sköts på ett sådant sätt att deras representativa flora och fauna bevaras samtidigt som kulturmiljövärdena bevaras och tydliggörs.

Betesmark och slåtterängar

Betesmark och slåtterängar delas in i klasser och stödet varierar mellan 400 kr/ha och 1 600 kr/ha för betesmark och mellan

1 300 kr/ha och 1 800 kr/ha för slåtterängar. Tabell 12.13 visar att stöd söktes för totalt 175 800 hektar betesmarker och 4 400 hektar slåtterängar.

Kulturmiljöstöd

För kulturmiljöstödet poängsätts värdefulla landskapselement t.ex. stenmurar, solitärträd, alléer och odlingsrösen som finns på åkermarken. Stödet uppgick 1997 till mellan 1 000 kr och 1 200 kr per stödpoäng.

Stöd till miljökänsliga områden

I Götaland och Svealand lämnas miljöstöd för anläggning och återställande av våtmarker och småvatten på åkermark. Jordbrukaren gör ett 20-årigt åtagande och stödbeloppet är 4 800 kr per hektar och år de första fem åren och 2 500 kr per hektar och år därefter.

I Götaland och Svealand lämnas också stöd för anläggning av

Tabell 12.14

Miljöstöd avseende 1997 utbetalade t.o.m. första kvartalet 1998. 1 000-tal kronor

Environmental support for 1997 as paid per 1:st of April 1998. Thousands of Swedish kronor

Område	Öppet odlingslandskap	Ekologisk odling	Bevarande av utrotningshotade husdjursraser	Biologisk mångfald, värdefulla kulturmiljöer		
				Slåtterängar	Betesmarker	Värdefulla natur- och kulturmiljöer
Län						
Stockholms	5 876	11 383	79	85	4 346	6 054
Uppsala	8 777	13 121	104	710	6 153	4 643
Södermanlands	4 519	15 903	31	441	10 361	4 722
Östergötlands	20 635	16 590	53	579	25 554	17 206
Jönköpings	43 528	7 911	29	603	6 506	12 293
Kronobergs	25 635	4 437	33	1 272	3 119	7 696
Kalmar	31 162	8 103	—	1 026	33 374	16 681
Gotlands	14 796	7 256	92	154	13 298	1 455
Blekinge	2 842	1 589	73	980	4 789	2 155
Skåne	12 745	10 054	138	643	23 496	16 021
Hallands	7 447	7 837	50	121	5 790	7 897
Göteborgs o Bohus	14 462	6 313	56	391	3 448	2 733
Älvsborgs	28 180	13 664	121	180	4 239	6 427
Skaraborgs	18 361	17 157	72	112	8 780	7 813
Värmlands	34 591	10 009	124	286	291	1 821
Örebro	7 825	7 912	47	505	4 805	10 397
Västmanlands	1 249	8 777	56	329	3 970	3 263
Dalarnas	24 696	5 804	298	132	3 142	3 831
Gävleborgs	47 465	10 506	133	355	1 219	1 683
Västernorrlands	43 483	13 521	94	324	905	1 491
Jämtlands	48 268	13 919	377	120	3 182	2 525
Västerbottens	63 388	7 689	244	731	726	2 059
Norrbottens	33 382	6 061	167	—	918	2 489
Hela riket	543 313	225 518	2 471	10 079	172 411	143 357

Källa: Jordbruksverket.

extensiv vall och skyddszoner utmed vattendrag utanför områden där miljöstödet för öppet odlingslandskap lämnas. Åtagandet är femårigt och stödbeloppet är 1 500 kr per hektar och år för extensiv vall och 3 300 kr per hektar och år för skyddszoner.

I Götaland lämnas stöd till fånggrödor. Stödbeloppet år 1997 var 500 kr per hektar och år.

I april 1998 hade följande arealer registrerats: våtmarker och småvatten 999 hektar, extensiv vall och skyddszoner 2 008 hektar samt fånggrödor 4 208 hektar.

Stöd till flerårig vallodling

Syftet med stödet för flerårig vallodling är att främja en miljövänlig markanvändning. Övergången till spannmålsodling skall hejdas till förmån för bibehållen och ökad vallodling.

Stödet kan lämnas för åkemark i hela landet. Den areal som omfattas av beslutet kan flyttas runt i växtföljden men ett krav är att den anlagda vallen skall ligga obruten i minst två vintrar för

att stöd skall utgå. Under ett enskilt år får jordbrukaren underskrida den areal han sökt stöd för med högst 20 %.

Under 1997 betalades 398 miljoner kr i stöd för flerårig vallodling. Stöd utgick för ca 70 % av den areal som odlas med vall i Sverige.

Stöd till odling av bruna bönor på Öland

Stödet till odling av bruna bönor på Öland utgick med 2 700 kr per hektar. Tabell 12.14 visar att totalt utbetalades 2,4 milj. kr till odlingen.

Tabell 12.14 (forts.)

Område	Miljökänsliga områden			Flerårig vallodling	Bruna bönor	Summa miljöstöd
	Våtmarker småvatten	Extensiv vall och skyddsgrödor	Fånggrödor			
<i>Län</i>						
Stockholms	28	279	.	10 209	.	38 339
Uppsala	58	313	.	13 709	.	47 587
Södermanlands	633	393	.	13 628	.	50 630
Östergötlands	306	391	143	22 042	.	103 498
Jönköpings	146	16	33	26 878	.	97 943
<i>Kronobergs</i>	12	8	40	15 110	.	57 364
Kalmar	245	50	20	28 380	2 447	121 488
Gotlands	532	24	12	14 464	.	52 085
Blekinge	.	92	26	4 710	.	17 255
Skåne	138	413	104	32 072	.	95 824
<i>Hallands</i>	265	286	997	16 863	.	47 553
Göteborgs o Bohus	34	30	56	11 339	.	38 862
Älvsborgs	430	316	71	28 416	.	82 045
Skaraborgs	354	230	148	27 801	.	80 828
Värmlands	.	32	.	24 472	.	71 627
<i>Örebro</i>	42	247	.	13 121	.	44 901
Västmanlands	427	684	.	7 577	.	26 333
Dalarnas	.	7	.	15 615	.	53 524
Gävleborgs	.	.	.	16 446	.	77 809
Västernorrlands	.	.	.	13 017	.	72 837
<i>Jämtlands</i>	.	.	.	13 822	.	82 214
Västerbottens	21	.	.	18 261	.	93 118
Norrbottnens	.	.	.	9 992	.	53 009
Hela riket	3 672	3 810	1 652	397 943	2 447	1 504 224

Rationaliseringsinsatser

De statliga insatserna för jordbrukets rationalisering samordnas av Statens jordbruksverk och administreras av länsstyrelserna. Före ändringen av myndighetsstrukturen 1991 sköttes uppgifterna av Lantbruksstyrelsen respektive lantbruksnämnderna.

De viktigaste rationaliseringsinsatserna består av startstöd till yngre jordbrukare samt investeringsstöd. Det senare infördes 1997. Även trädgårds- och renskötselföretagare kan få dessa stöd. Tidigare kunde även lånegaranti (statlig borgen för banklån) utgå vid etablering på och effektivisering av företag. Lånegaranti kan numera endast beviljas för trädgårdsföretag. Till så kallad yttre rationalisering (fastighetsombildning) utgår dessutom ett totalt bidrag med 5 milj kr per år som i huvudsak går till Dalarnas län.

Länsstyrelserna kan även köpa och sälja fastigheter i rationaliseringssyfte till jordbrukare som är i behov av tillskottsmark för att förbättra strukturen. Verksamheten är särskilt omfattande i Dalarnas län där fastighetssplittringen är stor. Genom ändringar i jordförvärvslagen 1991 har rationaliseringsmomentet tonats ner och andelen tillståndspliktiga förvärv har minskat kraftigt i hela landet. Länsstyrelserna minskar sina fastighetsreserver successivt. I tabell 12.15 lämnas uppgifter om länsstyrelsernas fastighetsinnehav den 31 december 1997.

Annan publicering

Annan publicering om rationaliseringsstöd med uppgifter om stödets omfattning och fördelning på slag av stöd och stödform återfinns i Jordbruksverkets verksamhetsstatistik för 1997.

Stöd och ersättningar till rennäringen

Tabell 12.16 visar att prisstöd utgår för samtliga kontrollslaktade renar vilka godkänns som livsmedel. Under 1995/96 utbetalades 11 kr/kg för vuxna djur och 17 kr/kg för kalv. Den 1 januari 1997 sänktes prisstödet till 9 kr/kg för vuxna djur och 14,50 kr/kg för kalv.

Efter Tjernobyolyckan har ersättning betalats ut till rennäringen för att täcka merkostnader och inkomstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. I siffran ingår också kostnader för t ex försöksverksamhet, slakt av renar med för hög cesiumhalt samt utfordring av cesiumrenar och analyser.

Staten ersatte fram till 1994/95 renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. Från och med 1996 ändrades ersättningssystemet till att i huvudsak baseras på rovdjursförekomst.

Tabell 12.15

Länsstyrelsernas fastighetsinnehav 31 december 1997

Possession of real estates of the county administration boards
December 31:st, 1997

Område	Fastighetsinnehav 31 dec 1997	
	Åkerareal, hektar	Skogsmarksareal, hektar
<i>Län</i>		
Stockholms	27	68
Uppsala	10	3
Södermanlands	0	3
Östergötlands	19	23
Jönköpings	6	38
Kronobergs	0	2
Kalmar	0	0
Gotlands	6	8
Blekinge	45	290
Skåne	126	81
Hallands	22	200
Göteborg o Bohus	0	0
Älvsborgs	53	175
Skaraborgs	48	1 153
Värmlands	105	1 528
Örebro	–	–
Västmanlands	–	–
Dalarnas	795	10 188
Gävleborgs	90	1 575
Västernorrlands	9	1 206
Jämtlands	23	60
Västerbottens	40	2 162
Norrbottens	53	517
<i>Hela riket</i>		
1997	1 477	19 280
1995/96	1 954	26 812
1994/95	2 685	32 299
1993/94	3 760	44 845
1992/93	4 088	50 851
1991/92	4 931	54 683

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.16

Statliga stöd och ersättningar till rennäringen 1992/93–1997

Government support to reindeer breeding 1992/93–1997

Typ av stöd m.m.	Summa				
	1992/ 1993	1993/ 1994	1994/ 1995	1995/ 1996	1997
Prisstöd, tkr	28 640	30 200	28 800	22 671 ¹	21 270
Antal stödberättigade slaktade renar	76 204	86 621	77 504	65 445 ¹	60 869
Övriga medel för främjande av rennäringen, tkr	11 017	11 017	11 017	16 625 ²	9 115
Ersättning p.g.a Tjernobyolyckan tkr	36 970	27 454	20 514	21 099 ²	14 387
Ersättning för rovdjursrivna renar tkr	32 779	13 976	21 769	24 000 ³	30 000

1) Avser 12-månadersperioden 1/7 1995 – 30/6 1996.

2) Avser 18-månadersperioden 1/7 1995 – 31/12 1996.

3) Avser kalenderåret 1996.

Källa: Jordbruksverket och Sametinget.

13 Lantbruksutbildningen

Utbildning på gymnasial nivå

Statistiken över utbildningen i gymnasieskolan bygger på uppgifter som hämtas från Centrala studiestödsnämndens (CSN) system för studiestöd till gymnasieskolelever.

Kursutbudet inom Naturbruksprogrammet ger eleverna möjlighet att erhålla grundläggande kompetens inom något eller några av naturbrukets yrkesområden. Kursutbudet förbereder till arbete och studier inom jordbruk, trädgårdsnäring, fiske och vattenbruk, djurvård, hästhållning, miljövård och/eller bioenergi.

Intagningen till naturbruksprogrammet startade hösten 1992 och har ersatt linjerna för jord, trädgård och skog. Antal närvarande och avgångna elever vid gymnasieskolans naturbruksprogram och motsvarande utbildningar läsåren 1996/97 och 1997/98 redovisas i tabell 13.1.

Utbildning på universitetsnivå

Universitet och högskolor redovisar varje termin uppgifter om antal nybörjare, registrerade och examinerade vid respektive läroanstalt. Antalet registrerade och examinerade studerande under läsåren 1995/96 och 1996/97 vid vissa utbildningar inom Sveriges lantbruksuniversitet framgår av tabell 13.2.

Lantmästarutbildningen är tvåårig och har bl.a. minst 24 månaders yrkesinriktad praktik som förkunskapskrav. Agronomutbildningen omfattar fyra och ett halvt år. Utbildningen av veterinärer sker också vid Lantbruksuniversitetet och omfattar fem och ett halvt år.

Utbildningen till trädgårdstekniker är ettårig och inträdeskraven är bl.a. genomgången högre specialkurs. Trädgårdsingenjörutbildningen är tvåårig och ersätter fr.o.m. 1993/94 odlingsgrenen av utbildningen till trädgårdstekniker. Hösten 1994 infördes den tvååriga landskapsingenjörutbildningen som syftar till ledande uppgifter inom projektering, byggande och förvaltning av utemiljö i tätort och landsbygd. Hortonomutbildningen omfattar fyra och ett halvt år. Utbildningen till landskapsarkitekt som också sker vid Lantbruksuniversitetet är femårig.

Tabell 13.1

Elever vid gymnasieskolans naturbruksprogram och motsvarande utbildningar läsåren 1996/97 och 1997/98

Pupils at the natural resource use programme and correspondent educations of the integrated upper secondary school in 1996/97 and 1997/98

Studieväg	Samtliga		Därav kvinnor 1997/98
	1996/97 Okt. 1996	1997/98 Okt. 1997	
<i>Antal elever</i>			
Naturbruksprogrammet, 3 år			
Årskurs 1	2 536	2 654	1 532
Årskurs 2	2 256	2 270	1 191
Årskurs 3	2 083	2 110	1 093
Summa	6 875	7 034	3 816
<i>Antal avgångna</i>			
Naturbruksprogr.	1 800	..	..

Källa: SCB, skolstatistik.

Tabell 13.2

Studerande vid vissa utbildningar inom Sveriges lantbruksuniversitet läsåren 1995/96 och 1996/97

Students at certain faculties within the Agricultural University of Sweden in 1995/96 and 1996/97

Utbildning	Samtliga		Därav kvinnor 1996/97
	1995/96	1996/97	
<i>Antal registrerade</i>			
Lantmästarutbildn.	170	177	39
Trädgårdsteknikerutbildn.	–	–	–
Agronomutbildn.	737	774	496
Hortonomutbildn.	132	136	96
Landskapsarkitektutbildn.	248	304	218
Landskapsingenjörutbildn.	61	67	30
Veterinärutbildn.	367	366	296
Trädgårdsingenjörutbildn.	49	51	36
<i>Antal examinerade</i>			
Lantmästare	72	65	12
Trädgårdstekniker	4	–	–
Agronom	89	104	66
Hortonom	19	11	11
Landskapsarkitekt	20	30	24
Landskapsingenjörer	13	10	5
Veterinär	72	62	48
Trädgårdsingenjör	6	18	11

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

Antalet aktiva registrerade studerande i forskarutbildning vid Lantbruksuniversitetet under höstterminen 1996 redovisas i tabblån nedan.

Fakultet	Studerande i forskarutbildning ¹	
	Samtliga	Därav kvinnor
Fakultet för jordbruk, landskapsplanering och trädgårdsbruk	429	47 %
Skogsvetenskaplig fakultet	289	28 %
Veterinärmedicinsk fakultet	125	56 %

1) Exklusive s.k. noll-aktiva.

Fortbildning bedriven av Naturbruksskolorna redovisas i följande tabll. Kursernas längd har vanligen varierat mellan en och tio veckor. Materialet sammanställs av Naturbrukets Yrkesnämnd

	Antal kurser		Antal deltagare	
	Jordbruk	Trädgård	Jordbruk	Trädgård
1997/98	49	33	557	272
1995/96	86	43	1 693	474
1994/95	138	..	1 987	..
1993/94	130	..	1 558	..
1992/93	168	..	2 056	..
1991/92	227	..	2 978	..

Annan publicering

Gymnasie- och högskolestatistik publiceras årligen av SCB i Statistiska meddelanden serie U.

Utbildningsstatistisk årsbok fr.o.m. 1978, SCB.

Rådgivningen inom jordbruket och trädgårdsnäringen. Betänkande av Rådgivningsutredningen SOU 1992:99.

14 Lantbrukets föreningsrörelse

Föreningsrörelsens organisation

Det centrala organet för lantbrukets föreningsrörelse är Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). LRF är intresse- och näringslivsorganisation för Sveriges jord- och skogsbrukare och för lantbrukskooperationen. LRFs syfte är att skapa förutsättningar för effektiva, marknadsanpassade och konkurrenskraftiga företag men också att främja lantbrukarnas sociala och kulturella intressen.

LRF har både lantbruksmedlemmar och lantbrukskooperativa medlemmar. Lantbruksmedlemmarna är uppdelade i 25 länsförbund med tillsammans drygt 1 450 lokalavdelningar och 126 500 medlemmar. Den lantbrukskooperativa delen omfattar ca 80 föreningar och större dotterbolag. Dessa tillhör i sin tur 16 riksorganisationer. Antalet medlemskap är drygt 289 830. Varje lantbrukare är i genomsnitt med i fyra föreningar. Lantbrukets föreningsrörelse hade 1996, exklusive föreningsbankerna och hypoteksorganisationerna, 36 000 anställda

Den svenska lantbrukskooperationen är uppdelad i branscher. De största och mest betydelsefulla branscherna är mejeri, slakteri, lantmän och skogsägarna. Var bransch består av ekonomiskt och juridiskt fristående regionala föreningar och en riksorganisation.

Mejeribranschen består av 8 föreningar (1996) med Svenska Mjölksproducenternas Riksförening (SMR) som riksorganisation. Mejerierna samlar in medlemmarnas mjölkråvara samt förädlar, marknadsför och distribuerar mejeriprodukter. SMR handlägger centrala planerings- och utredningsfrågor samt företräder landets mjölkproducenter.

Slakteribranschen består av 5 regionala slakteriföreningar (1996) med Slakteriförbundet (Slfb) som riksorganisation. Tillsammans bildar de Scangruppen. Föreningarna samlar in medlemmarnas slaktdjur, slaktar, förädlar och till viss del distribuerar köttprodukter. Slakteriförbundet handhar gemensamma ärenden som rör föreningarna. Till Slakteriförbundet hör även dotterbolag som förädlar och marknadsför köttprodukter och färdigmat.

I *Lantmännenbranschen* ingick 1996, 11 föreningar med Svenska Lantmännens Riksförbund (SLR) som riksorganisation. Antalet föreningar minskade till 11 den 1 januari 1996 då Lantmännen Odal, Svea Lantmän och Västsvenska Lantmän fusionerade och bildade en gemensam förening, Mellansvenska Lantmännen Odal.

Medlemmarna inom *Skogsägarrörelsen* äger tillsammans en fjärdedel av Sveriges skogsmarksareal. Till skogsägarrörelsen hör 8 regionala skogsägarföreningar med Skogsägarnas Riksförbund (SR) som riksorganisation. (Mellanskog bildades genom fusion mellan Mälarskog och Mellanskog 1997-01-01) Skogsägarföreningarna har bildats för att det privata skogsägarintresset skall tillvaratas och för att lönsamheten i medlemmarnas skogsbruk skall förbättras.

I februari 1997 presenterade styrelserna i Föreningsbanken och Sparbanken Sverige sitt gemensamma förslag om att gå

Lantbrukets föreningsrörelse är en av landets största företagsgrupper. De lantbrukskooperativa företagen insamlar, förädlar och marknadsför sina medlemmars produkter och förser dem med de förnödenheter och den rådgivning som behövs inom lantbruket.

samman och på likaberättigad bas bilda en helt ny bank – Föreningsparbanken.

Den 1 januari 1995 fusionerades 10 landshypoteks-föreningar till Landshypotek Ekonomisk Förening. Den nya föreningens rörelse har därefter samlats i dotterbolaget Landshypotek AB som också tagit över Hypoteksbankernas rörelse.

Inom LRF finns – utöver de nämnda branscherna Mejeri, Slakteri, Lantmännen, Skogsägarna samt finanssektorn – även följande branscher som medlemmar:

Grönsaksodlarnas Riksförbund
Kronägg
Svensk Husdjursskötsel
Sveriges Betodlares Centralförening
Sveriges Bränneriintressenter
Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare
Sveriges Potatisodlarnas Riksförbund
Sveriges Pälsdjursuppfödarnas Riksförbund
Sveriges Stärkelseproducenters Förening
Trädgårdsnärings Riksförbund

Medlemsantal och handelsomsättning

Inom LRF utarbetas statistik över föreningsrörelsen. Föreningarnas årsredovisningar jämte kompletterande uppgifter utgör underlag för denna statistik.

Vissa andra uppgifter samlas in av respektive branschorganisation.

En översikt över föreningsrörelsens verksamhet åren 1992–1996 lämnas i tabell 14.1–14.3 på nästa sida. I tabell 14.1 redovisas antal medlemmar i respektive bransch och i tabell 14.3 lämnas uppgifter för de olika branschernas avräkningsvärden med producenterna.

Annan publicering

Lantbrukarnas Riksförbunds årsredogörelse, Lantbruksåret, årligen sedan 1970/1971.

Riksorganisationernas och föreningarnas årsredovisningar. Lantbrukskooperativ årsbok, LRF.

Tabell 14.1

Antal medlemmar i olika branscher inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1992–1996

Memberships in farmers' co-operative associations 1992–1996

Bransch, organisation	1992	1993	1994	1995	1996
Mejeribranschen	18 894	17 784	16 704	15 939	14 821
Slakteribranschen	71 639	64 144	60 386	57 841	55 907
Lantmännenbranschen	78 212	75 634	73 722	72 426	71 014
Skogsägarrörelsen	86 400	86 978	87 888	88 616	87 953
Äggbranschen (Kronägg)	669	570	417	413	279
Nedre Norrlands Producentförening, NNP	4 706	4 565	4 444	4 065	3 831
Norrmejerier	2 737	2 608	2 319	2 224	2 139
Svensk Husdjurskötsel, SHS	31 926	30 390	29 723	29 201	28 390
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund, SPR	526	423	389	297	283
Sveriges Betodlare Centralförening, SBC	5 809	5 569	5 411	5 255	5 128
Sveriges Bränneriintressenter Ek För, SBI	1 072	1 085	1 144	1 147	1 092
Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare, SFO	25 618	25 079	24 638	22 477	13 000
Sveriges Potatisodlare Riksförbund, SPOR	2 058	1 948	1 644	2 000	1 839
Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen	1 769	1 745	1 695	1 445	1 275
Grönsaksodlarnas Riksförbund, GRF	914	1 179	1 242	1 367	1 263
Trädgårdsnäringens Riksförbund, TRF	2 007	1 875	1 785	1 643	1 576

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

Tabell 14.2

Medeltal anställda i olika branscher inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelser 1992–1996

Average of employees in farmers' co-operative associations 1992–1996

Bransch, organisation	1992	1993	1994	1995	1996
Mejeribranschen	8 232	7 803	7 662	7 735	7 712
Slakteribranschen	8 711	8 324	7 408	7 288	7 332
Lantmännenbranschen	12 588	11 372	10 831	10 984	10 437
Skogsägarrörelsen	4 500	4 103	3 866	4 076	4 221
Äggbranschen (Kronägg)	221	214	204	203	203
Nedre Norrlands Producentförening, NNP	956	833	829	840	828
Norrmejerier	610	597	578	539	546
Svensk Husdjurskötsel, SHS	761	773	788	813	773
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund, SPR	28	28	13	5	3
Sveriges Betodlare Centralförening, SBC	1	1	1	1	1
Sveriges Bränneriintressenter Ek För, SBI	2	1	2	2	2
Sveriges Frö- och Oljeväxtodlarna, SFO	3	3	3	3	2
Sveriges Potatisodlare Riksförbund, SPOR	3	3	2	2	4
Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen	335	350	377	415	442
Grönsaksodlarnas Riksförbund, GRF	1	1	1	0	0
Trädgårdsnäringens Riksförbund, TRF ¹	0	0	11	12	12
Lantbrukarnas Riksförbund, LRF	4 087	3 848	3 655	3 484	3 117

1) Avser anställda i Trädgårdsnäringens Konsult AB.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

Tabell 14.3

Branschernas avräkningsvärden med producenter 1992–1996. Miljoner kronor

Payments to the farmers from the co-operative associations 1992–1996. Millions of Swedish kronor

Bransch, organisation ¹	1992	1993	1994	1995	1996
Mejeribranschen	7 926	8 240	8 554	8 542	8 516
Slakteribranschen	5 961	6 257	6 384	5 966	5 427
Lantmännenbranschen	2 135	2 924	2 595	2 477	2 724
Skogsägarrörelsen	4 407	3 806	4 225	6 431	5 160
Äggbranschen (Kronägg)	282	272	297	216	208
Nedre Norrlands Producentförening, NNP	679	655	677	669	576
Norrmejerier	750	768	799	793	661
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund, SPR	104	101	45	3	0
Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare, SFO	746	0	0	0	0
Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen	95	110	87	93	123
Grönsaksodlarnas Riksförbund, GRF	69	77	0	0	0

1) Organisationer som inte har någon kommersiell verksamhet riktad direkt till medlemmarna ingår inte i tabellen.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

15 Jordbruket i EU

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbruket i EU och EUs medlemsländer. Uppgifterna avser oftast 1996. De flesta tabellerna omfattar samtliga länder.

EUs statistiksystem

Sammanställningen av EUs jordbruksstatistik sker i huvudsak vid EUs statistiska kontor Eurostat i Luxemburg. EUs jordbruksbokföringsundersökning (FADN) handhas emellertid av Direktorat VI vid EU-kommissionen i Bryssel. Produktionen av statistiken sker i respektive medlemsland och regleras genom bestämmelser av olika dignitetsnivåer. Vissa bestämmelser (regulations) är bindande för medlemsländerna och har samma ställning som nationell lagstiftning, medan den lägsta graden har formen av rekommendationer (recommendations).

Resultaten från medlemsländernas undersökningar överlämnas ofta i form av granskade primäruppgifter, som Eurostat sedan granskar ytterligare och därefter sammanställer sin statistik från. I flera fall läggs dessa primäruppgifter vid Eurostat in i en databas som gör det möjligt att göra flexibla statistikuttag.

Resultaten från undersökningarna publiceras i ett antal skriftserier av vilka de mest frekventa utkommer varje kvartal. Uppgifterna till detta kapitel har till största delen hämtats från Jordbruks-

Kapitel 15 innehåller avsnitt om

- Arealer och husdjur
- Sysselsättning
- Växtodling
- Husdjur

statistisk årsbok 1997 (AGRICULTURE - Statistical yearbook 1997), som innehåller de senaste uppgifterna från en mängd olika områden. Årsboken innehåller tabeller med rubriker på tyska, engelska och franska. Därutöver finns viss förklarande text på samma språk. Boken omfattar förutom uppgifter om jordbruk även avsnitt om skogsbruk och fiske.

Om uppgifter saknas för det senaste året för något medlemsland har i tabellerna den senaste tillgängliga uppgiften tagits med, men försetts med en not som anger vilket år uppgiften avser. Även uppgiften för EUR 15 (samtliga medlemsländer inklusive de nya medlemsländerna Sverige, Finland och Österrike) totalt bygger i sådana fall på dessa oftast enstaka äldre uppgifter. Summorna har dock inte försetts med not.

Tabell 15.1

Total areal och jordbruksareal 1996. 1 000-tal hektar

Total and agricultural area in 1996. Thousands of hectares

Land	Utnyttjad jordbruks- areal	Därv Åkermark	Fleråriga grödor	Betesmark	Skogsmark	Total areal land och vattenareal
Belgien	1 371	818	15	532	617	3 052
Danmark	2 715 ¹	2 546	7 ¹	179	445	4 309
Tyskland	17 335	11 832	210	5 273	10 433 ³	35 697
Grekland	5 163 ³	2 250	1 077 ¹	1 789 ²	2 940 ¹	13 196
Spanien	30 281	14 911	4 757	10 614	15 915	50 599
Frankrike	29 997	18 073	1 173	10 537	15 054	54 397
Irland	4 407 ³	1 100	2 ³	3 433 ²	327 ¹	7 029
Italien	16 743 ³	9 030 ³	3 323	4 300 ³	6 770 ³	30 132
Luxemburg	126	58	1	67	88	257
Nederländerna	1 969	929	32	989	330	4 153
Österrike	3 432	1 406	77	1 940	3 241 ³	8 386
Portugal	3 927	2 237	759	903	3 108	9 191
Finland	2 522 ²	2 122	3	18	23 186 ¹	33 815
Sverige	3 438 ²	2 689	3	430	22 323 ¹	44 996
Storbritannien	15 852 ¹	6 133	43	9 777	2 430 ³	24 410
EUR 15	139 278	76 134	11 482	50 781	107 207	323 618

1) Avser 1995.

2) Avser 1994.

3) Avser 1993.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1997.

I tabell 15.1 redovisas medlemsländernas jordbruks- och skogsmarksarealer samt den totala land- och vattenarealen. Av tabellen framgår att Spanien och Frankrike har den största utnyttjade jordbruksarealen. Åkerarealen är störst i Frankrike, Spanien och Tyskland medan Spanien, Frankrike och Storbritannien har den största arealen betesmark. De fleråriga grödorna upptar mycket betydande arealer hos de sydligaste medlemsländerna. De största skogsarealerna redovisar Sverige och Finland. Tillsammans med Österrike svarar Sverige och Finland för 45 % av EUs skogsareal.

Arealer och företag

Strukturundersökningar ska genomföras av medlemsländerna minst vartannat år (1993,1995 osv.). Dessa kan göras som totalräkningar eller som urvalsundersökningar. Totalräkningar ska dock utföras ungefär vart tionde år. Senast detta krävdes var 1989/1990.

Strukturundersökningarna omfattar uppgifter om företag och brukare, markanvändning, husdjur, maskiner, arbetskraft m.m. Utöver uppgifter för hela riket krävs även redovisning på regional nivå.

Innehållet i redovisningen av statistikuppgifter från EU har stora likheter med den tidigare svenska redovisningen. På ett antal punkter föreligger dock vissa skillnader. Arealredovisningen är t.ex. något annorlunda (se faktarutan). Dessutom har EU ett typologisystem, d.v.s. ett sätt att beskriva jordbruksföretagens storlek och driftsinriktning, som skiljer sig från det svenska, vilket finns beskrivet under rubriken "Företagens driftsinriktning" i avsnitt 2. Den främsta skillnaden är att det svenska systemet använder standardiserat arbetsbehov som storleksmått, medan EUs system använder standardiserat täckningsbidrag. Indelningen i driftsinriktningar skiljer sig också åt.

En annan skillnad är att trädgårdsnäringen är en reglerad näring i EU, vilket inte varit fallet i Sverige, något som påverkat behovet av statistiska uppgifter.

EUs definitioner av ägoslagen skiljer sig något från de svenska definitioner som redovisats i avsnitt 2. I följande beskrivning anges de engelska benämningarna inom parentes. Den utnyttjade jordbruksarealen (Utilized agricultural area - UAA) kan uppdelas i åkermark (Arable land), köksträdgårdar (Kitchen gardens), betesmark (Permanent grassland), fleråriga grödor (Permanent crops), annan mark (Other utilized agricultural areas) samt kombinerad odling. EUs åkermarksbegrepp är snävare än det svenska som också innefattar fleråriga grödor. För svenska förhållanden är skillnaden inte så stor, eftersom våra arealer fleråriga grödor är små. Speciellt i sydeuropa däremot upptar de fleråriga grödorna (frukt-, oliv- och vinodlingar etc.) betydande arealer.

Tabell 15.2

Utnyttjad jordbruksareal, ägd och arrenderad areal, antal företag samt genomsnittlig areal 1993¹

Total utilized agricultural area, modes of tenure, total number of holdings and average area per holding 1993

Land	Utnyttjad jordbruksareal, 1000-tal hektar	Areal, 1 000-tal hektar, brukad av		Antal företag	Genomsnittlig areal per företag, hektar
		Ägare	Arrendatorer		
Belgien	1 345	441	904	76 300	18
Danmark	2 739	2 160	579	73 800	37
Tyskland	17 022	6 800	10 222	606 100	28
Grekland	3 539	2 662	877	819 200	4
Spanien	24 714	17 961	6 753	1 383 900	18
Frankrike	28 107	11 055	17 052	801 300	35
Irland	4 278	3 767	511	159 400	27
Italien	14 736	11 463	3 273	2 488 400	6
Luxemburg	127	61	67	3 400	37
Nederländerna	2 015	1 302	713	119 700	17
Österrike	3 449	..	..	267 400	13
Portugal	3 950	2 749	1 201	489 000	8
Finland	2 261	1 859	401	116 300	19
Sverige	3 111	..	..	91 500	34
Storbritannien	16 383	10 143	6 240	243 500	67
EUR 15	127 773	..	..	7 739 100	17

1) Den utnyttjade jordbruksarealen är inte helt jämförbar mellan tabell 15.1 och 15.2 p.g.a. att uppgifterna är hämtade från olika undersökningar med något olika definitioner.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1997.

I tabell 15.2 anges antalet företag och deras utnyttjade jordbruksareal i EUs medlemsländer 1993.

Den totala utnyttjade jordbruksarealen var knappt 128 miljoner hektar. Av medlemsländerna hade Frankrike den största jordbruksarealen följt av Spanien, Tyskland, Storbritannien och Italien. Övriga länder hade, med undantag för Luxemburg, en areal mellan 1,3 och 4,3 miljoner hektar.

Huvuddelen av arealen brukades av ägarna, men förhållandena skiljer sig betydligt mellan länderna. De högsta andelarna ägarbrukade arealer hade Irland (88 %), Danmark (79 %) och Grekland (75 %). De lägsta hade Belgien (33 %) samt Frankrike och Tyskland (39 respektive 40 %).

Totalt fanns det 7,7 miljoner företag. Det största antalet fanns i Italien, Spanien och Grekland.

Den genomsnittliga arealen per företag var högst i Storbritannien med 67 hektar. Därefter följde Danmark och Luxemburg med 37 hektar samt Frankrike med 35 hektar. De lägsta medelarealerna hade Grekland, Italien och Portugal med 4, 6 respektive 8 hektar.

Tabell 15.3

Antal företag och utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 1993

Holdings and utilized agricultural area by size classes of holdings in 1993

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					Totalt
	-4,9	5,0-19,9	20,0-49,9	50,0-99,9	100,0-	
Antal företag						
Belgien	26 700	25 600	18 700	4 500	900	76 300
Danmark	2 000	28 800	26 700	12 100	4 300	73 800
Tyskland	191 600	206 900	141 800	49 300	16 400	606 100
Grekland	620 200	175 700	20 000	2 600	600	819 200
Spanien	804 500	371 900	114 900	49 600	43 100	1 383 900
Frankrike	221 100	181 300	205 300	132 400	61 200	801 300
Irland	16 500	67 100	56 800	15 300	3 700	159 400
Italien	1 927 900	426 500	93 500	26 700	13 900	2 488 400
Luxemburg	900	600	800	1 000	200	3 400
Nederländerna	40 800	41 800	30 400	6 000	900	119 700
Österrike ^{1, 2}	110 400	101 200	39 500	5 700	2 200	258 900
Portugal	382 100	82 600	14 800	4 100	5 300	489 000
Finland ¹	17 600	58 400	34 900	4 700	600	116 300
Sverige ¹	13 900	37 700	24 500	11 200	4 200	91 500
Storbritannien	37 100	67 600	58 900	41 200	38 700	243 500
EUR 15	4 413 300	1 873 700	881 500	366 400	196 200	7 730 700
Utnyttjad jordbruksareal 1000-tal hektar						
Belgien	51	291	581	299	123	1 344
Danmark	3	333	860	825	718	2 739
Tyskland	426	2 316	4 495	3 317	6 469	17 022
Grekland	1 143	1 560	564	169	103	3 539
Spanien	1 567	3 625	3 539	3 443	12 540	24 714
Frankrike	440	2 064	6 810	9 165	9 627	28 107
Irland	50	832	1 786	1 027	583	4 278
Italien	2 886	4 012	2 807	1 830	3 202	14 736
Luxemburg	2	6	28	68	23	127
Nederländerna	83	464	939	383	146	2 015
Österrike	..	..	..	..	..	..
Portugal	649	766	448	288	1 798	3 950
Finland ¹	70	752	1 048	303	87	2 261
Sverige ¹	53	428	802	769	727	2 779
Storbritannien	84	758	1 943	2 919	10 679	16 383
EUR 15	..	..	..	..	..	..

1) Företagen fördelade efter åkerareal.

2) 1989/90.

3) Åkerareal.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1997.

I tabell 15.3 redovisas antalet företag och deras utnyttjade jordbruksareal i EUs medlemsländer 1993. Totalt fanns då drygt 7,7 miljoner företag. Av dessa hade 57 % mindre än 5 hektar utnyttjad jordbruksareal. Dessa företag svarade totalt för cirka 6 % av arealen. Företag med minst 100 hektar, som utgjorde endast 2,5 % av det totala antalet företag, brukade 38 % av jordbruks-arealen.

Företagsstrukturen visar mycket stora skillnader mellan olika länder. Flest företag i den lägsta storleksgruppen hade Italien följt

av Spanien, Grekland och Portugal. I Italien utgjorde dessa företag 77 % av antalet företag och svarade för 20 % av arealen.

Frankrike, Spanien och Storbritannien hade flest företag i den största storleksgruppen. Storbritannien är det land där företagen med minst 100 hektar utgjorde den största andelen, 16 %, av det totala antalet företag och där deras andel av arealen var störst, 65 %.

Tabell 15.4

Skogsmark och annan skogbärande mark. 1 000-tal hektar och procent

Forest area and other wooded area. Thousands of hectares and per cent

Land	Totalt	Typ		Typ		Typ		År
		Skogsmark	Annan skogbärande mark	Barrskog	Lövskog	Offentligt ägda	Privat-ägda	
1 000-tal hektar								
Belgien	676	667	9	331	345	291	385	1982-93
Danmark	445	445	-	303	142	140	305	1990
Tyskland	10 741	10 741	-	..	..	5 763	4 978	1993
Grekland	5 755	2 512	3 243	1 036	4 719	4 906	849	1993
Spanien	13 751	11 205	2 546	5 775	7 976	5 334	8 417	1986
Frankrike	16 242	14 230	2 012	5 847	10 395	3 878	12 364	1991
Irland	523	523	-	434	89	379	144	1993
Italien	8 774	6 760	2 014	..	..	2 983	5 791	1990
Luxemburg	89	89	-	32	57	42	47	1991
Nederländerna	343	334	9	206	137	165	178	1983
Österrike	3 878	3 878	-	2 967	911	702	3 176	1990
Portugal	3 102	2 755	347	1 355	1 747	450	2 652	1985
Finland	23 003	20 032	2 971	20 773	2 230	7 279	15 724	1986-94
Sverige	28 015	24 437	3 578	26 110	1 905	8 460	19 555	1987
Storbritannien	2 454	2 251	203	1 644	810	932	1 522	1994
EUR 15	117 791	100 859	16 932	..	..	41 704	76 087	1982-94
Procent								
Belgien	100	99	1	49	51	43	57	1982-93
Danmark	100	100	-	68	32	31	69	1990
Tyskland	100	100	-	..	..	54	46	1993
Grekland	100	44	56	18	82	85	15	1993
Spanien	100	81	19	42	58	39	61	1990
Frankrike	100	88	12	36	64	24	76	1991
Irland	100	100	-	83	17	72	28	1993
Italien	100	77	23	..	..	34	66	1990
Luxemburg	100	100	-	36	64	47	53	1991
Nederländerna	100	97	3	60	40	48	52	1983
Österrike	100	100	-	77	23	18	82	1990
Portugal	100	89	11	44	56	15	85	1985
Finland	100	87	13	90	10	32	68	1986-94
Sverige	100	87	13	93	7	30	70	1987
Storbritannien	100	92	8	67	33	38	62	1994
EUR 15	100	86	14	..	..	35	65	1982-94

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1997.

I tabell 15.4 redvisas ländernas arealer av skogsmark och annan skogsbärande mark. Uppgifterna hänför sig till flera olika år. Vidare lämnas uppgifter för fördelningen av barrskog och lövskog samt mellan privat- och offentligtägd areal. Utöver absoluta tal anges också den relativa fördelningen uttryckt i procent.

Sverige, Finland, Frankrike, Spanien och Tyskland har de största arealerna skogsmark. Medan de svenska och finska

skogarna till övervägande delen består av barrskog utgörs huvuddelen av de franska och spanska skogarna av lövskog.

Två tredjedelar av den totala arealen är privatägd, men skillnaderna mellan länderna är mycket stora. Så är t.ex. andelen offentligt ägd areal 85 % i Grekland och 54 % i Tyskland, men endast 15 % i Portugal och 18 % i Österrike.

Tabell 15.5
Sysselsättning fördelad på sektorer 1992.
1 000-tal personer och procent

Civilian employment by sector of activity in 1992.
Thousands of persons and per cent

Land	Jordbruk, skogsbruk och fiske	Industri	Övrigt	Totalt
<i>1 000-tal personer</i>				
Belgien	109	1 164	2 498	3 770
Danmark	136	715	1 780	2 637
Tyskland	1 044	11 719	16 952	29 715
Grekland	804	933	1 942	3 680
Spanien	1 257	4 075	7 126	12 458
Frankrike	1 301	6 497	14 187	22 021
Irland	157	322	667	1 149
Italien	1 657	6 967	12 391	21 015
Luxemburg	5	47	107	165
Nederländerna	247	1 571	4 503	6 614
Österrike	250	1 261	2 035	3 546
Portugal	517	1 468	2 523	4 509
Finland	192	619	1 408	2 219
Sverige	140	1 137	2 999	4 282
Storbritannien	569	7 715	17 237	25 630
EUR 15	8 385	46 210	88 355	143 410
<i>Procent</i>				
Belgien	3	31	66	100
Danmark	5	27	68	100
Tyskland	4	39	57	100
Grekland	22	25	53	100
Spanien	10	33	57	100
Frankrike	6	30	65	100
Irland	14	28	58	100
Italien	8	33	59	100
Luxemburg	3	30	67	100
Nederländerna	4	25	71	100
Österrike	7	36	57	100
Portugal	12	33	56	100
Finland	9	28	64	100
Sverige	3	27	70	100
Storbritannien	2	30	68	100
EUR 15	6	32	62	100

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1997.

I tabell 15.5 redovisas sysselsättningen med fördelning på sektorer. Antalet sysselsatta följer naturligtvis till mycket stor del de olika ländernas innevånarantal. Störst var antalet sysselsatta i Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien. Läst var antalet i Luxemburg och Irland.

Den största andelen sysselsatta i jordbruket hade Grekland med 22 %, Irland med 14 % och Portugal med 12 %. För de befolkningsmässigt största länderna, Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien var motsvarande tal 4 %, 2 %, 6 % respektive 8 %. Storbritanniens andel var också den lägsta andelen något land uppvisade. Andra länder med låg andel var Belgien, Luxemburg och Sverige alla med 3 %.

Det framgår också av tabell 15.5 att Tyskland och Österrike var de länder som hade den högsta andelen sysselsatta i industrin, 39 respektive 36 %, medan Nederländerna och Sverige hade högst andel sysselsatta i övriga näringar, 71 respektive 70 %.

Växtodling och trädgårdsodling

I tabell 15.6 redovisas arealer och totalskördar för de flesta viktiga jordbruksgrödor och i tabell 15.7 redovisas hektarskördar. Av spannmålsgrödorna odlas vete på störst areal följt av korn och majs. Frankrike hade den största vetearealen, 5,0 miljoner hektar

och även den största skörden. Spanien hade den största kornarealen, men Tyskland hade den största kornskörden följt av Spanien och Frankrike.

Tabell 15.6

Skördad areal och totalskörd av några av de viktigaste grödorna 1996

Harvested area and production in 1996

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl. blandsäd)	Majs till mognad	Raps och rybs	Solrosfrö	Potatis	Sockerbetor
<i>1 000-tal hektar</i>									
Belgien	205	3	49	7	23	5	–	61	96
Danmark	688	77	783	27	–	107	–	45	78
Tyskland	2 594	809	2 208	348	372	854	44	336	515
Grekland	855	18	148	40	222	–	24	52 ¹	41
Spanien	2 022	171	3 530	411	455	100	1 158	209	160
Frankrike	5 039	48	1 530	195	1 729	875	891	175	457
Irland	86	–	181	21	–	4	–	24	32
Italien	2 420	8	340	141	1 014	71	225	92	273
Luxemburg	10	0	13	3	0	2	–	1	0
Nederländerna	142	7	35	2	11	1	–	185	117
Österrike	248	51	260	53	179	65	19	26	53
Portugal	229	62	41	68	183	–	101	89	1
Finland	113	35	543	384	–	62	–	35	35
Sverige	328	33	459	311	–	66	–	35	59
Storbritannien	1 976	8	1 267	99	–	414	0	177	199
<i>EUR 15</i>									
1996	16 954	1 330	11 387	2 111	4 188	2 625	2 462	1 542	2 116
1995	16 476	1 403	11 048	2 052	3 753	2 807	2 460	1 504	2 148
1994	15 863	1 240 ²	10 923	2 240 ²	3 850	2 695	2 941	1 428	2 060
1993	15 832	1 216	11 335	2 179	3 936	2 425	3 282	1 463	2 088
1992	17 356	..	12 722	..	3 995	2 564	2 739	1 682	2 153
<i>1 000-tal ton</i>									
Belgien	1 846	14	363	35	215	19	–	2 470	5 245
Danmark	4 834	369	4 196	140	–	251	–	1 674	3 430
Tyskland	18 922	4 214	12 074	1 826	2 913	1 970	103	13 100	26 062
Grekland	1 841	39	359	96	1 814	–	32	1 006 ¹	2 440
Spanien	6 169	295	10 636	654	3 834	111	1 138	4 184	7 926
Frankrike	35 945	219	9 463	861	14 449	2 904	1 997	6 207	30 720
Irland	771	–	1 225	146	–	10	–	733	1 485
Italien	8 012	31	1 294	355	9 501	80	515	2 048	12 125
Luxemburg	64	2	72	18	0	8	–	20	0
Nederländerna	1 269	38	235	11	87	3	–	8 081	6 416
Österrike	1 240	156	1 083	197	1 544	121	44	769	3 131
Portugal	432	51	58	66	805	–	34	1 370	56
Finland	459	87	1 860	1 292	–	89	–	766	897
Sverige	2 030	166	2 113	1 332	–	132	–	1 201	2 430
Storbritannien	16 031	51	7 765	608	–	1 410	–	7 219	9 555
<i>EUR 15</i>									
1996	99 865	5 733	52 796	7 636	35 162	7 107	3 863	49 842	111 918
1995	87 705	6 118	43 814	6 388	28 829	8 219	3 338	44 624	111 977
1994	85 743	4 978 ²	43 649	7 247 ²	29 670	9 697	4 042	43 084	106 850
1993	83 984	4 630	47 393	7 641	31 335	6 506	3 614	48 499	117 466
1992	87 885	..	47 194	..	31 136	6 661	4 047	50 932	117 388

1) Avser 1995.

2) Uppgiften hämtad från Crop production 2 1997.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1997.

Tabell 15.7
Hektarskördar för några av de viktigaste grödorna 1996, kg/ha
Harvested area and production in 1996, kg/ha

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl blandsäd)	Majs till mognad	Raps och rybs	Solrosfrö	Potatis	Sockerbetor
Belgien	8 990	5 280	7 440	4 810	9 450	3 490	–	40 210	54 530
Danmark	6 990	4 760	5 210	5 130	–	2 370	–	38 930	49 000
Tyskland	7 300	5 210	5 470	5 250	7 830	2 310	2 360	39 010	50 560
Grekland	2 580	2 190	2 420	2 380	8 160	–	1 260	20 000	57 930
Spanien	3 250	1 730	3 010	1 590	8 960	1 110	980	20 020	53 050
Frankrike	7 270	4 540	6 190	4 420	8 360	3 320	2 240	35 550	67 270
Irland	9 000	..	6 750	6 990	–	2 860	–	30 160	45 980
Italien	4 650	3 880	3 740	2 500	9 330	1 230	2 080	22 170	44 410
Luxemburg	6 630	5 020	5 640	5 240	..	3 120	–	25 400	40 000
Nederländerna	8 960	5 540	6 620	5 620	8 020	3 560	–	43 630	55 030
Österrike	5 060	3 050	4 170	3 700	7 650	1 860	2 300	29 200	58 990
Portugal	1 910	830	1 420	970	4 400	..	340	15 440	49 910
Finland	4 070	2 460	3 430	3 360	–	1 450	–	22 000	25 840
Sverige	6 190	5 040	4 600	4 280	–	2 600	–	34 560	41 190
Storbritannien	8 110	6 380	6 130	6 170	–	3 410	..	40 790	48 020
EUR 15	6 620	4 310	4 620	3 620	8 400	2 730	..	33 050	53 320
1995	6 010	4 350	3 960	3 140	7 920	2 880	1 330	29 760	52 590
1994	6 040	4 010	4 000	3 240	7 700	2 500	1 370	30 260	51 770
1993	5 950	3 820	4 180	3 550	7 960	..	1 100	32 940	56 260

Källa: Crop Production 2 1997.

Tabell 15.8
Skörd av vissa grönsaker 1996. 1 000-tal ton
Harvested production of selected fresh vegetables in 1996. Thousands of metric tons

Land	Blomkål	Vitkål	Purjolök	Sallat	Tomater	Gurka	Lök	Morötter
Belgien	94 ¹	16 ²	258 ²	92 ¹	343 ¹	27 ²	12 ¹	116 ²
Danmark	9 ³	..	..	7 ³	21 ¹	..	44 ¹	..
Tyskland	163	576	70	144	31 ¹	59 ²	279	340
Grekland	68	202 ²	44 ²	84 ¹	1 998	164	184 ¹	43 ²
Spanien	307	115	60 ²	947	3 305	326 ²	1 018	288 ²
Frankrike	495	82	215	370	756	135	324	644
Irland	13 ⁴	..	31 ²	6 ⁴	12 ⁴	..	4 ⁴	..
Italien	675	91	31 ²	370	6 381	90 ²	465	447
Luxemburg	–	0	0	0	0	–	0	0
Nederländerna	62 ²	122 ²	103 ²	84 ²	561 ²	524 ²	611 ²	356 ²
Österrike	8	49	5	46	19	26	70	34
Portugal	20 ⁵	..	–	32 ⁵	879 ²	..	60 ⁵	..
Finland	4	23	2	4	33	26	19	54
Sverige	5 ¹	24 ²	2 ²	10 ¹	19 ¹	..	24 ¹	80 ²
Storbritannien	317	428	62	215	115	86	294	783
EUR 15	..	..	..	..	..	..	..	..

- 1) Avser 1995.
2) Avser 1994.
3) Avser 1993.
4) Avser 1992.
5) Avser 1991.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1997.

I tabell 15.8 redovisas skörden av vissa grönsaker 1996 eller senast tillgängliga år. Produktionen av grönsaker varierar mycket mellan olika länder, en skillnad som inte bara förklaras av skillnader i klimat. Italien, Spanien och Grekland hade de största skördarna av tomater.

Husdjur

Inom EU insamlas uppgifter om husdjur dels vid struktur-räkningarna, dels vid särskilda djurräkningar.

För nötkreatur genomförs räkningar årligen en gång i maj eller juni och en gång i december. Om undersökningarna utförs som urvalsundersökningar finns precisionskrav uppställda. Bestämmelserna om djurräkningar innefattar också krav på månatlig slaktstatistik och halvårsvisa slaktprognoser.

För svin skall räkningar genomföras årligen avseende antalet djur den första veckan i april, augusti och december. För Sverige liksom andra länder med mindre än 3 miljoner svin krävs endast att räkningen i december genomförs. För får skall räkningar genomföras i december

Bestämmelserna om djurräkningar innefattar också krav på månatlig slaktstatistik och halvårsvisa slaktprognoser för de djurslag som berörs av djurräkningarna.

I tabell 15.9 redovisas antalet nötkreatur med viss uppdelning på djurslag. Av tabellen framgår att mjölkkor utgjorde 25 procent av antalet nötkreatur, medan motsvarande andel för övriga kor var 14 procent. Flest mjölkkor hade Tyskland och Frankrike. Det klart största antalet övriga kor fanns i Frankrike.

I tabell 15.10 redovisas antalet svin med viss uppdelning samt antalet får och getter. Det bör uppmärksammas att de svenska fåren räknats i juni medan uppgiften för övriga länder avser december, då antalet får normalt är betydligt lägre, eftersom en stor del av lammen har slaktats.

Tabell 15.9

Antal nötkreatur i maj/juni 1996. 1 000-tal

Bovine livestock in May/June in 1996. Thousands of animals

Land	Kor		Övriga nöt 1 år och däröver		Kalvar under 1 år	Totalt
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar	Kvigor	Tjurar		
Belgien	637	501	821	253	1 091	3 303
Danmark	712	122	445	39	735	2 053
Tyskland	5 194	680	3 304	1 635	5 152	15 965
Grekland	177	96	59	55	159	546
Spanien	1 285	1 765	709	208	1 844	5 811
Frankrike	4 337	4 223	5 110	1 975	5 749	21 394
Irland	1 317	1 091	1 312	1 835	1 848	7 403
Italien	2 180	721	1 357	848	2 215	7 431
Luxemburg	48	32	58	21	59	217
Nederländerna	1 702	92	919	197	1 642	4 552
Österrike	690	220	437	282	690	2 320
Portugal ¹	356	232	175	141	369	1 273
Finland	391	31	193	111	425	1 151
Sverige	468	165	417	196	536	1 782
Storbritannien	2 587	1 827	2 697	1 565	3 235	11 911
EUR 15	22 081	11 798	18 013	9 361	25 749	87 112

1) Avser 1995.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1997.

Tabell 15.10

Antal svin i april samt antal får och getter (december) 1996. 1000-tal

Pig population in April and sheep and goat population in December 1996. Thousands of animals

Land	Svin		Övriga svin		Totalt	Får		Getter Totalt
	Galtar	Suggor	20 kg och däröver	Under 20 kg		Tackor och dräktiga tacklamm	Totalt	
Belgien	15	732	4 358	1 999	7 104	81	116	9
Danmark	35	1 136	6 034	3 397	10 602	80	93	0
Tyskland	77	2 527	14 497	6 451	23 552	1 642	2 263	88
Grekland	8 ⁵	136 ⁵	485 ⁵	253 ⁵	882 ⁵	5 835	9 108	5 583
Spanien	96	2 209	10 792	4 959	18 056	16 013	21 727	2 498
Frankrike	52	1 504	9 687	3 632	14 876	7 651	10 126	1 114
Irland	5	179	989	426	1 599	4 312	5 391	0
Italien	37	658	5 555	1 470	7 720	8 650	10 920	1 390
Luxemburg	0	7 ⁴	35 ⁴	27 ⁴	70 ⁴	5	6	1
Nederländerna	19	1 416	7 083	5 274	13 792	1 250	1 650	110
Österrike	13	382	2 092	1 033	3 520	223	381	54
Portugal	23 ⁵	330 ⁵	1 328 ⁵	663 ⁵	2 334 ⁵	2 265	3 380	781
Finland	7	186	795	467	1 455	77	111	6
Sverige ¹	7	273	1 303	765	2 349	203 ²	469 ³	5
Storbritannien	43	839	4 601	1 852	7 335	19 201	27 905	81
EUR 15	..	..	..	..	..	67 487	93 645	11 720

1) Uppgifterna för Sverige avser juni månad.

2) Uppgiften rättad.

3) Uppgiften ej direkt jämförbar med övriga länder (se texten).

4) Uppgiften avser augusti månad.

5) Uppgifterna avser december månad.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1997.

Tabell 15.11

Antal företag samt antal mjölkkor efter mjölkbesättningarnas storlek 1995. 1 000-tal

Structure of dairy cow holders in 1995. Thousands

Land	Antal mjölkkor per företag							Totalt
	1-2	3-9	10-19	20-29	30-49	50-99	100-	
Antal företag 1 000-tal								
Belgien	1	2	5	5	6	4	0	22
Danmark	1	1	1	2	5	5	1	16
Tyskland	17	43	56	42	35	14	3	209
Grekland	13	10	3	1	1	0	0	28
Spanien	36	40	24	9	6	2	1	118
Frankrike	7	13	32	36	50	20	1	159
Irland	2	5	10	8	10	6	1	42
Italien	22	42	20	10	8	8	3	113
Luxemburg	0	0	0	0	1	0	0	1
Nederländerna	2	3	4	5	11	13	2	40
Österrike	16	47	24	4	1	0	0	91
Portugal	50	27	5	1	2	1	0	86
Finland	1	11	17	3	0	0	0	32
Sverige	0	2	5	5	4	2	0	18
Storbritannien	1	1	2	3	7	13	8	37
EUR 15	168	245	206	133	148	88	21	1 012
Antal mjölkkor 1 000-tal								
Belgien	1	13	65	110	232	239	31	692
Danmark	1	4	21	55	197	330	94	702
Tyskland	24	259	794	991	1 293	893	1 017	5 271
Grekland	19	50	37	21	24	19	10	180
Spanien	50	221	339	207	201	137	126	1 281
Frankrike	10	81	458	878	1 878	1 223	144	4 672
Irland	3	30	134	197	384	388	133	1 268
Italien	34	219	273	228	303	534	522	2 113
Luxemburg	0	0	2	7	26	11	1	48
Nederländerna	3	16	56	118	450	889	231	1 763
Österrike	24	265	310	81	23	4	0	706
Portugal	64	105	71	35	30	39	21	364
Finland	2	78	238	71	12	2	1	402
Sverige	0	13	71	112	155	96	34	481
Storbritannien	2	8	34	82	293	940	1 270	2 629
EUR 15	..	..	2 903	3 193	5 499	5 744	3 636	22 572

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1997.

I tabell 15.11 redovisas strukturen i mjölkproduktionen. Av tabellen framgår att mjölkkor fanns vid något över en miljon företag. Av dessa hade knappt en fjärdedel 3-9 kor. Flest mjölk-

företag hade Tyskland, Frankrike, Spanien och Italien. De flesta mjölkorna återfanns i storleksgrupperna 50-99 respektive 30-49 mjölkkor.

Tabell 15.12

Konsumtion och självförsörjningsgrad för vissa livsmedel 1995, kg per person respektive procent

Human consumption and self sufficiency for certain food products in 1995, kg per person. Percentages

Land	Konsumtionsmjölk	Grädde	Smör	Ost	Kött totalt	Därav Nötkött inklusive kalvkött	Gris	Fjäderfä	Ägg
<i>Konsumtion per person, kilo</i>									
UEBL/BLEU ¹	83	3	6	14	102	21	47	23	15
Danmark	142	10	10	16	105	18	64	15	16
Tyskland	92	8	7	18	92	17	55	13	14
Grekland ²	64	1	1	19	83	22	23	19	11 ²
Spanien	126 ²	1 ²	1 ²	8 ²	111	13	55	26	15
Frankrike	102	4	8	23	108	28	36	23	16 ²
Irland	177	3	4	5	91 ²	16 ²	38	31	9
Italien	69	2	3	19	89	26	33	18	11
Nederländerna	130	3	4	14	89	20	46	20	13 ²
Österrike ²	111	6	5	13	96	20	56	15	14
Portugal	100	1	2	7	88	18	35	23	9
Finland	200	7	5	14	..	19	32	9	12
Sverige	151	10	6	16	66	18	36	8	11
Storbritannien	131	3	3	8	74	18	24	23	10
<i>Självförsörjningsgrad, procent</i>									
UEBL/BLEU ¹	136	94	140	39	167	167	210	111	–
Danmark	104	121	150	375	359	200	453	230	–
Tyskland	110	104	85	93	81	114	77	60	–
Grekland ²	98	78	24	98	64	29	60	89	–
Spanien	96 ²	90 ²	114 ²	83 ²	102	101	104	97	–
Frankrike	102	109	95	119	113	116	103	159	–
Irland	101	71	811	421	331 ²	956 ²	152	101	–
Italien	94	92	74	88	76	66	67	105	–
Nederländerna	88	117	297	290	231	174	264	197	–
Österrike ²	98	100	87	103	110	144	105	85	–
Portugal	98	58	127	93	83	57	83	101	–
Finland	100	100	162	120	..	99	102	..	–
Sverige	100	100	117	94	97	90	98	120 ²	–
Storbritannien	97	142	63	71	89	96	74	93	–

1) Belgien och Luxemburg.

2) Avser 1994.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical Yearbook 1997.

I tabell 15.12 redovisas konsumtionen per person och självförsörjningsgraden för vissa livsmedel år 1995. Av tabellen framgår att skillnaderna mellan länderna är stor. Finland, Irland, Sverige och Danmark har den högsta förbrukningen av konsumtionsmjölk. Grekland och Italien har låg användning av såväl konsumtionsmjölk som grädde och smör. Däremot ligger dessa länder nästan högst vad avser ostkonsumtionen. Sverige har betydligt lägre totala köttkonsumtion än de flesta övriga medlemsländer. Detta beror främst på en relativt sett mycket låg konsumtion av fjäderfäkött men också på att konsumtionen av griskött är betydligt lägre än i flera av de andra medlemsländerna.

Tabellen över självförsörjningsgraden visar att flera länder för alla eller de flesta av de redovisade livsmedlen är mer än självförsörjande. Grekland är inte för något av livsmedlen självförsörjande och Storbritannien, Italien och Portugal är endast självförsörjande för ett respektive två av livsmedlen. De högsta siffrorna redovisas av Irland för nötkött (956 %), smör (811 %) och ost (421 %) samt av Danmark för griskött (453 %) och av Nederländerna för smör (297 %), ost (290 %) och griskött (264 %). De lägsta siffrorna redovisas av Grekland för smör (24 %) och nötkött (29 %), av Belgien/Luxemburg för ost (39 %) samt av Portugal för nötkött (57 %).

16 Internationella uppgifter

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FNs speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Statistiken baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet. I detta kapitel kan tecknet "—" både visa att uppgiften inte finns tillgänglig och att intet finns att redovisa. Uppgifterna för Sverige har hämtats från samma källa som övriga länder och kan avvika från uppgifter redovisade i andra kapitel i årsboken.

Kapitel 16 innehåller internationella uppgifter om

- Ägoslagsfördelning
- Åkeranvändning och totalskördar
- Husdjur och animalieproduktion
- Handelsgödselanvändning
- Förvärsarbetande personer
- Maskiner

I följande tablå redovisas arealen åker 1995 och bete 1994 i 1 000-tal hektar.

Världsdelar	Åker	Bete
Europa	316 461	179 191
Afrika	192 856	883 569
Amerika (nord o central)	277 253	362 051
Amerika (syd)	120 513	495 404
Asien	516 431	1 046 437
Oceanien	52 864	428 602
Hela världen	1 476 378	3 395 257

Redovisning

I tabell 16.1 och 16.2 redovisas uppgifter för världsdelar. I övriga tabeller redovisas ett urval av länder i alla världsdelar samt uppgifter för hela världen.

Tabell 16.1

Totalskördens storlek i olika världsdelar 1996¹. 1 000-tal ton

Total yield in different continents in 1996. Thousands of metric tons

Världsdel	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Europa	178 793	21 519	89 583	20 263	63 764	632	3 366	156 209	187 831
Afrika	22 801	28	8 486	243	43 982	20 852	16 029	7 796	3 859
Amerika (nord o central)	96 181	551	25 169	6 721	263 885	25 774	9 879	28 190	25 134
Amerika (syd)	21 234	50	1 358	705	48 746	3 508	18 282	12 067	2 806
Asien	242 106	987	24 205	1 375	155 962	16 679	513 733	89 167	35 869
Oceanien	23 759	21	6 460	1 661	482	1 556	970	1 404	—
Hela världen 1996	584 874	23 156	155 261	30 967	576 821	69 000	562 259	294 834	255 500

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.2

Animalieproduktion i olika världsdelar 1996¹

Livestock production in different continents in 1996

Världsdel	Köttproduktion (1 000 ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkkavkastning		Äggproduktion ¹ 1 000 ton
	Nötkött ²	Får- och getkött	Gris- kött		Kg per djur 1 000 ton		
Europa	14 479	1 662	25 338	61 532	3 506	215 696	9 269
Afrika	3 507	1 664	751	35 756	451	16 141	1 697
Amerika (nord o central)	14 715	250	10 165	20 078	4 478	89 910	6 502
Amerika (syd)	9 806	364	2 583	35 337	1 185	41 880	2 575
Asien	12 655	5 690	47 371	71 162	1 176	83 693	22 911
Oceanien	2 556	1 236	425	5 287	3 593	18 997	203
Hela världen 1996	57 719	10 865	86 634	229 151	2 035	466 317	43 159

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Inklusive buffelkött.

3) Hönsägg.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.3**Arealen i olika länder fördelad på åker, landareal och totalareal 1995¹. 1000-tal hektar***Areas of different types of land in different countries in 1995. Thousands of hectares*

Land	Åker m.m.	Landareal	Total areal	Land	Åker m.m.	Landareal	Total areal
Sverige	2 767	41 162	44 996	Sydafrika	15 825	122 104	122 104
Danmark	2 328	4 243	4 309	Tanzania	3 700	88 359	94 509
Finland	2 525	30 459	33 815	Tchad	3 256	125 920	128 400
Island	6	10 025	10 300	Togo	2 430	5 439	5 679
Norge	992	30 683	32 388	Tunisien	4 878	15 536	16 361
				Uganda	6 800	19 965	24 104
Albanien	702	2 740	2 875	Zaire	7 900	226 705	234 486
Belgien, Luxemburg	740	3 282	3 310	Zambia	5 273	74 339	75 261
Bosnien Hercegovina	650	5 100	5 113	Zimbabwe	3 210	38 685	39 076
Bulgarien	4 216	11 055	11 091				
Estland	1 143	4 227	4 510	Dominikanska rep.	1 899	4 838	4 873
Frankrike	19 493	55 010	55 150	Förenta Staterna	187 776	915 912	936 352
Grekland	3 485	12 890	13 199	Guatemala	1 910	10 843	10 889
Irland	1 333	6 889	7 028	Honduras	2 045	11 189	11 209
Italien	10 768	29 406	30 127	Kanada	45 500	922 097	997 061
Kroatien	1 233	5 592	5 654	Kuba	4 512	10 982	11 086
Lettland	1 744	6 205	6 460	Mexico	27 300	190 869	195 820
Litauen	3 007	6 480	6 520	Nicaragua	2 746	12 140	13 000
Makedonien	656	2 543	2 571				
Moldavien	2 186	3 297	3 370	Argentina	27 200	273 669	278 040
Nederländerna	916	3 392	4 084	Bolivia	2 380	108 438	109 858
Polen	14 575	30 442	32 325	Brasilien	65 500	845 651	851 197
Portugal	3 042	9 150	9 198	Chile	4 200	74 880	75 663
				Colombia	6 281	103 870	113 891
Rumänien	9 907	23 034	23 839	Ecuador	3 001	27 684	28 356
Ryssland	132 980	1 688 850	1 707 540	Paraguay	2 270	39 730	40 675
Schweiz	423	3 955	4 129	Peru	4 250	128 000	128 522
Serbien, Montenegro	4 085	10 200	10 217	Venezuela	3 550	88 205	91 205
Slovakien	1 606	4 808	4 901				
Slovenien	288	2 012	2 025	Afghanistan	8 054	65 209	65 209
Spanien	20 129	49 944	50 599	Azerbajdzjan	2 000	8 660	8 660
Storbritannien	5 971	24 160	24 488	Bangladesh	8 700	13 017	14 400
Tjeckien	3 379	7 728	7 886	Filippinerna	9 520	29 817	30 000
Tyskland	12 061	34 927	35 698	Indien	169 700	297 319	328 759
Ukraina	34 329	57 935	60 370	Indonesien	30 180	181 157	190 457
Ungern	5 031	9 234	9 303	Irak	5 750	43 737	43 832
Vitryssland	6 232	20 748	20 760	Iran	18 500	162 200	163 319
Österrike	1 513	8 273	8 385	Japan	4 378	37 652	37 780
				Kambodja	3 838	17 652	18 104
Algeriet	8 069	238 174	238 174	Kazakstan	32 030	267 073	271 730
Angola	3 500	124 670	124 670	Kina	95 843	932 641	959 696
Benin	1 880	11 062	11 262	Malaysia	7 604	32 855	32 975
Burkina Faso	3 431	27 360	27 400	Myanmar (Burma)	10 110	65 755	67 658
Centralafrikanska Rep.	2 020	62 298	62 298	Nepal	2 968	14 300	14 718
Egypten	3 283	99 545	100 145	Nordkorea	2 000	12 041	12 054
Elfenbenskusten	4 200	31 800	32 246	Pakistan	21 600	77 088	79 610
Etiopien	11 867	100 000	110 430	Saudiarabien	3 830	214 969	214 969
Ghana	4 500	22 754	23 854	Sri Lanka	1 886	6 463	6 561
Kamerun	7 040	46 540	47 544	Sydkorea	1 985	9 873	9 926
Kenya	4 520	56 914	58 037	Syrien	5 971	18 378	18 518
Libyen	2 170	175 954	175 954	Thailand	20 445	51 089	51 312
Madagaskar	3 105	58 154	58 704	Turkiet	27 115	76 963	77 482
Malawi	1 700	9 408	11 848	Uzbekistan	4 500	41 424	44 740
Mali	3 419	122 019	124 019	Vietnam	6 757	32 549	33 169
Marocko	9 300	44 630	44 655				
Mocambique	3 180	78 409	80 159	Australien	48 348	768 230	774 122
Niger	5 000	126 670	126 700	Nya Zeeland	3 228	26 799	27 053
Nigeria	32 909	91 077	92 377	Papua Nya Guinea	460	45 286	46 284
Senegal	2 265	19 253	19 672				
Sudan	13 000	237 600	250 581	Hela världen	1 476 378	13 048 404	13 383 471

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.4

Åkerarealens användning i olika länder 1996¹. 1 000-tal hektar

Use of arable land in different countries in 1996. Thousands of hectares

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	335	34	469	261	–	–	–	37	59
Danmark	688	77	783	23	–	–	–	45	78
Finland	113	35	543	374	–	–	–	35	35
Island	–	–	–	–	–	–	–	1	–
Norge	65	4	175	91	–	–	–	18	–
Belgien, Luxemburg	215	3	62	8	23	–	–	62	96
Bulgarien	958	10	290	10	482	–	3	40	8
Estland	47	31	147	48	–	–	–	36	–
Frankrike	5 039	48	1 530	140	1 729	55	22	178	457
Grekland	865	18	154	40	208	1	29	50	39
Irland	86	–	184	21	–	–	–	24	32
Italien	2 479	8	377	150	952	50	245	90	273
Lettland	150	55	179	54	–	–	–	82	7
Litauen	268	145	570	45	–	–	–	125	31
Moldavien	318	1	46	5	133	1	–	60	75
Nederländerna	142	7	36	2	11	–	–	185	117
Polen	2 442	2 339	1 155	627	71	–	–	1 479	450
Portugal	228	62	41	68	181	–	25	85	1
Rumänien	1 737	20	513	220	3 298	7	5	257	136
Ryssland	25 000	4 440	12 000	6 930	800	25	181	3 265	1 015
Schweiz	105	7	55	9	24	–	–	17	17
Serbien, Montenegro	550	10	121	74	1 550	2	–	85	70
Slovakien	440	32	240	16	130	–	–	42	43
Spanien	2 022	157	3 540	388	457	7	110	205	160
Storbritannien	1 976	8	1 267	99	–	–	–	177	199
Tjeckien	801	64	603	66	29	–	–	87	104
Tyskland	2 594	809	2 208	355	372	–	–	365	516
Ukraina	5 976	629	3 417	484	687	10	23	1 548	1 258
Ungern	1 193	59	326	48	1 074	9	5	70	119
Vitryssland	273	867	935	335	2	–	–	719	45
Österrike	248	51	260	42	201	–	–	26	53
Algeriet	2 225	–	1 276	95	–	–	1	85	–
Egypten	1 017	12	45	–	743	139	590	56	21
Etiopien	1 440	–	1 420	71	2 000	1 760	–	44	–
Kenya	160	–	23	3	1 300	150	10	47	–
Marocko	2 312	2	2 430	39	254	36	9	65	56
Nigeria	23	–	–	–	4 273	6 191	1 784	20	–
Sydafrika	1 294	47	127	677	4 012	174	1	56	–
Tanzania	55	–	3	–	1 653	690	450	36	–
Förenta Staterna	25 435	140	2 747	1 087	26 602	4 816	1 133	577	535
Kanada	12 652	174	4 928	1 684	1 080	–	–	145	22
Mexico	915	–	276	54	7 900	1 574	101	62	–
Argentina	6 600	50	225	215	2 610	550	193	100	–
Brasilien	1 834	5	87	147	13 365	186	3 923	188	–
Chile	369	1	23	81	99	–	32	60	50
Peru	118	2	129	6	321	1	210	229	–
Indien	25 122	–	800	–	6 150	11 700	42 700	1 089	–
Irak	1 500	–	1 200	1	60	3	120	25	–
Iran	7 200	–	1 760	–	120	–	570	155	170
Japan	155	–	60	1	–	–	2 100	105	70
Kazakstan	12 280	108	3 640	452	86	–	89	189	32
Kina	29 001	500	1 600	400	23 070	1 223	31 360	3 502	596
Pakistan	8 377	–	172	–	885	402	2 264	79	8
Syrien	1 695	–	1 549	–	74	1	–	24	26
Turkiet	9 350	148	3 650	162	550	–	55	210	345
Australien	11 002	33	3 258	908	61	652	140	38	–
Nya Zeeland	51	–	78	10	17	–	–	11	–
Hela världen	230 156	11 280	66 551	17 262	140 106	47 155	150 758	18 353	7 482

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.5
Totalskördens storlek i olika länder 1996¹. 1 000-tal ton
Total yield in different countries in 1996. Thousands of metric tons

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	2 030	166	2 113	987	–	–	–	1 211	2 430
Danmark	4 834	369	4 196	136	–	–	–	1 674	3 430
Finland	457	87	1 852	1 261	–	–	–	766	897
Island	–	–	–	–	–	–	–	7	–
Norge	295	15	645	380	–	–	–	400	–
Belgien, Luxemburg	1 910	14	436	32	214	–	–	2 490	5 245
Bulgarien	1 788	13	459	14	1 198	–	8	302	102
Estland	100	70	273	100	–	–	–	560	10
Frankrike	35 946	219	9 463	623	14 449	340	116	6 462	30 720
Grekland	1 841	39	359	96	1 814	2	220	1 150	2 440
Irland	771	–	1 225	146	–	–	–	733	1 485
Italien	8 191	31	1 405	580	8 712	194	1 424	2 120	12 125
Lettland	306	111	384	105	–	–	–	1 082	258
Litauen	838	324	1 216	81	–	–	–	2 023	795
Moldavien	614	2	68	10	750	1	–	331	1 807
Nederländerna	1 269	38	235	11	87	–	–	8 081	6 416
Polen	8 792	5 927	3 573	1 588	363	–	–	22 500	15 200
Portugal	432	51	58	66	800	–	137	1 309	50
Rumänien	3 168	40	1 100	300	9 600	6	25	3 200	2 800
Ryssland	34 900	5 900	15 900	8 570	1 100	10	500	38 529	16 132
Schweiz	700	52	350	49	215	–	–	765	1 140
Serbien, Montenegro	1 850	17	307	138	5 200	6	–	720	2 350
Slovakien	2 112	106	960	45	650	–	–	568	1 684
Spanien	6 002	272	10 660	657	3 996	31	817	4 032	7 359
Storbritannien	16 031	51	7 765	608	–	–	–	7 219	9 555
Tjeckien	3 732	220	2 305	213	143	–	–	1 758	4 317
Tyskland	18 922	4 214	12 074	1 650	2 926	–	–	13 600	26 433
Ukraina	13 547	1 093	5 714	739	1 870	10	82	18 400	22 812
Ungern	3 924	97	930	112	5 000	14	15	1 000	4 500
Vitryssland	600	1 794	2 194	707	5	–	–	10 677	1 012
Österrike	1 240	156	1 083	162	1 544	–	–	795	2 973
Algeriet	2 800	–	1 690	110	–	–	2	1 150	–
Egypten	5 735	23	120	–	5 165	604	4 895	1 133	842
Etiopien	1 970	–	1 570	63	3 250	1 980	–	350	–
Kenya	350	–	65	4	2 223	140	60	205	–
Marocko	5 916	2	3 831	28	235	10	53	1 125	2 717
Nigeria	41	–	–	–	5 667	–	–	–	–
Sydafrika	7 084	3 122	99	–	–	–	–	–	–
Tanzania	2 753	3	176	36	10 351	480	3	1 480	–
	61	–	3	–	2 638	609	681	245	–
Förenta Staterna	62 099	229	8 640	2 253	236 064	20 397	7 771	22 549	24 104
Kanada	30 495	322	15 912	4 374	7 300	–	–	3 800	1 030
Mexico	3 563	–	616	94	17 300	4 817	455	1 231	–
Argentina	15 200	39	411	259	10 466	2 132	974	2 000	–
Brasilien	3 302	8	219	197	31 975	313	10 035	2 699	–
Chile	1 227	2	64	200	932	–	154	828	2 804
Peru	148	1	153	6	1 054	3	1 203	2 265	–
Indien	62 620	–	1 790	–	8 660	10 500	120 012	17 942	–
Irak	1 000	–	500	1	85	1	270	380	8
Iran	11 200	–	3 000	–	600	–	2 300	3 200	4 000
Japan	550	–	220	2	–	–	13 000	3 365	3 800
Kazakstan	7 678	29	2 696	359	122	–	226	1 656	341
Kina	109 005	700	4 100	700	119 350	5 098	190 100	46 034	11 400
Pakistan	16 907	–	174	–	1 300	245	5 551	1 064	213
Syrien	4 255	–	1 500	–	200	1	–	478	1 227
Turkiet	18 515	245	8 000	275	2 000	–	280	4 950	14 455
Australien	23 497	21	6 075	1 616	317	1 555	951	1 122	–
Nya Zeeland	261	–	385	45	160	–	–	275	–
Hela världen	584 874	23 156	155 261	30 967	576 821	69 000	562 259	294 834	255 500

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.6

Antal husdjur i olika länder 1996¹ i tusental. (Höns i miljon-tal)

Number of livestock in different countries in 1996, thousands. (Fowls in millions)

Land	Hästar	Mulåsnor och åsnor	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns	Bufflar	Kameler
Sverige	86	–	1 790	2 349	469	–	13	–	–
Danmark	18	–	2 052	11 079	145	–	19	–	–
Finland	50	–	1 179	1 394	115	6	6	–	–
Island	79	–	73	42	450	–	–	–	–
Norge	22	–	998	768	2 400	89	4	–	–
Belgien, Luxemburg	23	–	3 369	7 225	161	9	35	–	–
Bulgarien	133	292	632	2 140	3 383	757	18	14	–
Estland	5	–	348	315	42	–	3	–	–
Frankrike	338	38	20 661	14 800	10 556	1 188	221	–	–
Grekland	38	145	640	1 070	9 500	5 450	28	1	–
Irland	50	15	6 532	1 542	5 772	–	11	–	–
Italien	324	43	7 018	7 964	10 531	1 457	130	110	–
Lettland	27	–	537	553	72	9	3	–	–
Litauen	78	–	1 065	1 270	32	14	8	–	–
Moldavien	50	2	726	1 015	1 302	103	14	–	–
Nederländerna	97	–	4 557	13 958	1 674	50	90	–	–
Polen	620	–	7 396	18 759	552	–	44	–	–
Portugal	25	210	1 316	2 400	6 200	811	26	–	–
Rumänien	806	32	3 496	7 960	10 381	705	81	–	–
Ryssland	2 300	26	39 696	22 631	25 800	2 200	415	24	10
Schweiz	55	2	1 772	1 580	442	52	6	–	–
Serbien, Montenegro	93	–	1 926	4 446	2 656	310	24	19	–
Slovakien	12	–	929	2 076	430	25	13	–	–
Spanien	260	150	5 660	18 000	21 323	2 465	83	–	–
Storbritannien	173	10	11 619	7 351	28 797	–	126	–	–
Tjeckien	18	–	1 989	4 016	134	42	27	–	–
Tyskland	680	–	15 890	23 737	2 437	90	104	–	–
Ukraina	756	15	15 611	13 144	2 144	889	128	–	–
Ungern	71	4	928	5 032	977	52	31	–	–
Vitryssland	229	8	5 054	3 895	264	54	39	20	–
Österrike	73	–	2 272	3 564	381	54	12	–	–
Algeriet	67	312	1 228	6	17 565	2 895	90	–	115
Egypten	11	1 691	2 700	27	3 491	3 250	42	2 800	135
Etiopien	2 750	5 830	29 900	20	21 700	16 700	54	–	1 000
Kenya	2	–	13 838	104	5 600	7 400	25	–	810
Marocko	162	1 494	2 420	10	16 267	4 658	115	–	37
Nigeria	204	1 000	18 115	6 926	14 000	24 500	125	–	18
Sydafrika	230	224	13 000	1 630	29 000	6 460	42	–	–
Tanzania	–	178	13 360	335	3 955	9 682	27	–	–
Förenta Staterna	6 050	80	103 487	58 264	8 457	1 900	1 553	–	–
Kanada	350	4	13 186	12 097	677	28	139	–	–
Mexico	6 250	6 520	28 141	18 000	5 897	10 500	290	–	–
Argentina	3 300	265	54 000	3 100	17 000	4 000	64	–	–
Brasilien	6 300	3 250	165 000	36 600	18 000	10 500	900	1 700	–
Chile	550	38	3 858	1 486	4 516	600	68	–	–
Peru	665	744	4 629	2 490	12 502	2 031	79	–	–
Indien	990	1 742	196 003	11 900	45 390	120 270	610	80 102	1 520
Irak	20	157	1 000	–	5 000	350	42	75	13
Iran	250	1 537	8 492	–	51 499	25 757	202	456	143
Japan	30	–	4 880	9 900	25	31	310	–	–
Kazakstan	1 700	40	6 860	1 623	18 725	799	20	105	156
Kina	10 038	16 475	104 450	452 198	127 261	149 908	2 802	22 815	356
Pakistan	300	4 178	17 900	–	29 800	45 600	110	20 200	1 100
Syrien	28	233	800	1	12 000	1 250	18	1	7
Turkiet	435	965	11 789	5	33 791	9 111	129	255	2
Australien	240	2	26 952	2 663	126 320	220	65	–	–
Nya Zeeland	85	–	9 204	429	48 816	337	12	–	–
Hela världen	61 534	58 288	1 320 081	923 924	1 047 720	674 139	12 952	151 957	19 286

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.7
Animalieproduktion i olika länder 1996¹
Livestock production in different countries in 1996

Land	Köttproduktion (1 000 ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkavkastning		Äggproduktion ³ 1 000 ton
	Nötkött ²	Får- och getkött	Gris- kött		Kg per djur 1 000 ton		
Sverige	145	4	311	475	6 947	3 300	105
Danmark	194	2	1 559	697	6 736	4 695	88
Finland	97	2	169	402	6 090	2 450	70
Island	3	9	3	30	3 459	105	2
Norge	85	27	96	329	5 619	1 851	53
Belgien, Luxemburg	379	4	1 030	740	4 811	3 560	220
Bulgarien	51	34	150	371	2 830	1 050	97
Estland	62	3	84	173	3 939	682	19
Frankrike	1 800	146	2 150	4 672	5 494	25 668	1 018
Grekland	66	122	143	200	3 450	690	126
Irland	594	94	209	1 267	4 491	5 690	32
Italien	979	54	1 276	2 167	4 925	10 674	680
Lettland	98	4	88	312	2 951	921	26
Litauen	175	1	160	615	3 072	1 889	42
Moldavien	67	3	95	381	1 936	737	32
Nederländerna	494	23	2 121	1 700	6 581	11 188	593
Polen	426	6	1 880	3 400	3 362	11 430	348
Portugal	87	27	290	366	4 098	1 500	105
Rumänien	258	80	789	1 900	2 429	4 615	262
Ryssland	2 670	264	1 903	18 085	1 960	35 445	1 747
Schweiz	165	6	251	759	5 156	3 913	34
Serbien, Montenegro	147	29	644	1 061	1 836	1 947	83
Slovakien	73	2	201	348	3 552	1 236	89
Spanien	362	227	2 018	1 270	4 724	6 000	696
Storbritannien	1 088	357	1 003	2 202	6 630	14 600	614
Tjeckien	169	2	601	712	4 156	2 960	153
Tyskland	1 538	41	3 572	5 274	5 427	28 621	836
Ukraina	1 275	30	908	7 144	2 198	15 704	496
Ungern	76	7	600	396	5 000	1 980	193
Vitryssland	459	4	330	2 242	2 424	4 950	192
Österrike	243	6	543	700	4 429	3 100	95
Algeriet	100	179	–	560	946	530	150
Egypten	290	102	3	1 478	677	1 000	160
Etiopien	236	141	1	3 535	209	740	73
Kenya	245	51	5	4 497	491	2 210	42
Marocko	103	131	1	1 500	567	850	195
Nigeria	188	172	259	1 630	233	380	325
Sydafrika	547	135	116	920	2 576	2 370	237
Tanzania	201	35	9	3 250	180	585	54
Förenta Staterna	11 346	129	7 620	9 351	7 483	69 975	4 501
Kanada	1 341	10	1 386	1 279	6 255	8 000	331
Mexico	1 500	90	887	6 440	1 251	8 059	1 266
Argentina	2 550	63	184	2 300	3 989	9 176	270
Brasilien	4 895	113	1 520	23 600	841	19 845	1 400
Chile	266	21	186	980	1 911	1 873	95
Peru	110	26	106	553	1 636	905	130
Indien	2 493	668	420	33 000	1 000	33 000	1 540
Irak	29	16	–	290	690	200	40
Iran	287	381	–	3 227	1 180	3 809	520
Japan	596	–	1 260	1 325	6 257	8 290	2 562
Kazakstan	551	237	235	3 045	1 236	3 762	72
Kina	5 002	2 356	40 724	3 954	1 476	5 838	13 995
Pakistan	862	681	–	4 400	1 010	4 442	311
Syrien	32	99	–	360	2 322	836	106
Turkiet	235	330	–	6 085	1 501	9 133	560
Australien	1 837	677	329	1 961	4 582	8 986	155
Nya Zeeland	694	557	50	3 260	3 047	9 934	37
Hela världen	57 719	10 865	86 634	229 151	2 035	466 317	43 159

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Inklusive buffelkött

3) Hönsägg

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.8

Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar och deras andel av den totala förvärsarbetande befolkningen 1996¹ samt antal maskiner och redskap i olika länder 1995¹

Economically active population in agriculture and subsidiary enterprises and its proportion of the total economically active population in 1996 and number of agricultural tractors in different countries in 1995

Land	Förvärsarbetande be- folkning inom jord- bruk med binärningar 1 000- tal personer	I procent av den totala förvärs- arbetande befolkningen	Maskiner och redskap	
			Antal traktorer	Antal skörde- tröskor
Sverige	181	3,8	165 000	40 000
Danmark	122	4,2	151 080	27 986
Finland	181	7,0	230 000	37 000
Island	14	9,3	10 519	2
Norge	103	4,6	148 000	16 000
Belgien, Luxemburg	107	2,5	109 327	10 050
Bulgarien	455	10,5	26 593	5 201
Estland	108	13,4	49 387	2 200
Frankrike	1 028	3,9	1 312 000	154 000
Grekland	857	19,2	232 000	6 100
Irland	167	11,8	167 500	5 100
Italien	1 667	6,6	1 470 000	50 177
Lettland	187	13,7	53 000	39 000
Litauen	340	17,8	69 247	6 000
Moldavien	662	30,2	49 966	6 134
Nederländerna	302	4,2	182 000	5 600
Polen	4 977	25,6	1 319 390	99 500
Portugal	668	13,7	150 000	4 000
Rumänien	1 977	18,5	163 000	42 256
Ryssland	9 463	12,1	1 147 500	317 000
Schweiz	191	5,0	114 000	4 000
Serbien, Montenegro	1 252	25,9	403 899	4 749
Slovakien	328	11,6	33 022	6 112
Spanien	1 377	8,1	805 593	49 221
Storbritannien	598	2,1	500 000	47 000
Tjeckien	596	10,7	86 081	14 592
Tyskland	1 136	2,8	1 300 000	135 000
Ukraina	4 646	17,9	410 947	88 062
Ungern	623	13,3	30 870	6 600
Vitryssland	943	17,5	115 943	22 643
Österrike	237	6,3	343 000	24 000
Algeriet	2 153	23,8	98 800	10 000
Egypten	7 416	31,9	89 080	2 370
Etiopien	21 763	85,3	3 000	100
Kenya	10 422	77,7	14 000	650
Marocko	4 225	40,0	42 000	4 500
Nigeria	16 778	36,7	11 900	..
Sydafrika	1 840	11,1	130 193	12 878
Tanzania	13 164	83,0	7 525	..
Förenta Staterna	3 596	2,6	4 800 000	662 000
Kanada	367	2,3	740 000	155 000
Mexico	8 592	23,5	172 000	19 500
Argentina	1 497	10,8	280 000	50 000
Brasilien	12 924	17,9	735 000	48 000
Chile	967	16,9	41 300	8 800
Peru	2 848	32,4	13 191	..
Indien	250 556	61,2	1 354 864	3 550
Irak	586	10,7	32 000	1 900
Iran	7 665	35,9	235 000	5 500
Japan	3 490	5,3	2 050 000	1 203 292
Kazakstan	1 694	21,0	170 185	61 868
Kina	520 355	71,1	688 346	63 000
Pakistan	23 637	47,1	304 992	1 600
Syrien	1 341	32,2	86 141	5 295
Turkiet	14 271	50,5	776 863	11 700
Australien	397	4,4	315 000	56 500
Nya Zeeland	178	10,1	76 000	3 100
Hela världen	1 305 054	47,1	26 196 872	4 163 052

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.9

Förbrukning av handelsgödsel i olika länder 1995/96¹. Ton

Consumption of fertilizers in different countries 1995/96. Metric tons

Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O	Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O
Sverige	213 000	51 000	53 000	El Salvador	41 900	27 000	7 000
Danmark	280 000	46 000	93 000	Förenta Staterna	11 110 300	4 087 930	4 915 100
Finland	183 020	74 650	84 920	Honduras	37 000	13 000	8 000
Island	9 985	4 555	3 541	Jamaica	8 000	6 000	13 000
Norge	113 000	32 000	64 000	Kanada	1 507 370	622 145	306 681
				Kuba	128 000	40 000	108 000
Belgien, Luxemburg	165 000	50 000	94 000	Mexico	900 000	220 000	65 000
Bulgarien	130 000	11 900	12 000				
Estland	26 000	6 000	10 000	Argentina	318 800	224 700	33 300
Frankrike	2 392 000	1 032 000	1 491 000	Bolivia	1 967	2 461	293
Grekland	341 000	150 000	56 000	Brasilien	1 134 640	1 494 950	1 679 200
Irland	425 000	143 000	175 000	Chile	210 000	140 000	50 000
Italien	918 900	545 600	418 800	Colombia	300 000	135 000	136 000
Jugoslavien ²	70 000	14 000	..	Ecuador	90 549	20 580	21 500
Lettland	40 000	3 000	50 000	Paraguay	10 000	5 000	8 000
Litauen	46 000	15 000	27 000	Peru	128 000	22 000	15 000
Moldavien	60 000	40 000	15 000	Uruguay	40 000	47 000	4 500
Nederländerna	365 000	58 000	74 000	Venezuela	168 000	58 000	63 000
Polen	851 946	301 672	357 600				
				Bangladesh	943 000	165 000	70 000
Portugal	135 000	72 000	50 000	Indien	9 822 800	2 897 500	1 155 800
Rumänien	305 877	149 597	14 663	Indonesien	1 844 000	372 431	296 000
Ryssland	1 000 000	350 000	350 000	Irak	220 000	118 000	500
Schweiz	57 000	31 000	53 000	Iran	624 823	388 413	27 000
Slovakien	69 600	18 400	16 026	Israel	50 000	22 000	32 000
Spanien	899 500	505 800	411 200	Japan	528 000	631 400	482 200
Storbritannien	1 394 000	384 000	486 000	Kazakstan	64 000	50 000	6 000
Tjeckien	232 700	61 300	44 000	Kina	23 598 500	8 823 700	3 105 000
Tyskland	1 769 000	400 000	649 000	Nordkorea	620 000	130 000	200
Ukraina	625 000	130 000	175 000	Pakistan	1 918 380	495 000	29 669
Ungern	262 500	31 500	47 000	Sydkorea	478 000	227 000	274 000
Vitryssland	200 000	43 000	250 000	Syrien	236 295	98 729	6 500
Österrike	112 000	58 000	69 000	Thailand	663 345	453 000	326 200
				Turkiet	1 053 680	579 612	67 091
Algeriet	50 000	30 000	20 000				
Angola	2 000	5 000	3 000	Australien	650 000	870 000	215 000
Egypten	956 795	155 590	21 408	Nya Zeeland	140 000	381 000	139 000
Etiopien	57 458	95 484	400				
Ghana	5 000	4 000	3 000	Hela världen			
Kenya	30 000	40 000	5 400	1995/1996	78 736 384	31 018 448	21 110 420
Marocko	145 000	95 000	57 800				
Mozambique	5 000	1 000	3 000	1994/95	73 555 208	29 635 496	19 958 470
Nigeria	100 000	50 000	50 000	1993/94	72 535 528	29 005 864	19 271 456
Sydafrika	371 400	242 800	133 600	1992/93	74 510 800	30 919 240	20 685 644
Tanzania	10 000	7 000	5 000	1991/92	75 481 360	35 289 932	23 552 728
Tunisien	40 000	35 000	4 000	1990/91	77 245 056	36 278 692	24 519 620

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Serbien och Montenegro

Källa: FAO, Fertilizer Yearbook.

I nedanstående tablå redovisas konsumtionen av handelsgödsel i 1 000 ton för olika världsdelar under 1995/96.

	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O
Europa	11 873	4 312	4 883
Afrika	2 131	993	447
Amerika (nord o central)	14 040	5 130	5 534
Amerika (syd)	2 419	2 151	2 013
Asien	44 869	16 367	6 913
Oceanien	809	1 258	363
Hela världen	78 736	31 018	21 110

Annan publicering

Production Yearbook årligen sedan 1947. FAO.

Fertilizer Yearbook. FAO.

Economic Accounts for Agriculture, OECD.

Yearbook of Nordic Statistics, utgiven av Nordiska Ministerrådet och Nordiska Statistiska Sekretariatet.

Jordbruksekonomiska meddelanden med internationella uppgifter om produktion, förbrukning, lager, handel m.m. publiceras fortlöpande av Statens jordbruksverk.

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbruksregistret (LBR) innehåller uppgifter om företagen inom jord- och skogsbruket. LBR infördes 1968 och innebär en registrering av uppgifter som insamlas årligen i juni genom postenkät. Ett av syftena med lantbruksregistret är att bilda underlag för jordbruksstatistiken. Uppgiftsinsamlingen till registret har t.o.m. 1994 varit samordnad med vissa administrativa syften som att utgöra underlag för stödutbetalningar, men efter EU-medlemskapet har dessa i stort sett upphört.

Företag i registret

I LBR registreras företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel, fruktodling eller trädgårdsodling. Uppgiftsplikt föreligger enligt lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område SFS 1992:888, förordningen SFS 1992:1032 och SCBs årliga föreskrifter (senast 1997:1).

Med hänsyn till tidsintervallen mellan uppgiftsinsamlingen kan företagen i LBR indelas i följande grupper:

- företag med mer än 2 hektar åkermark.
- företag med högst 2 hektar åkermark men som omfattar fastighet taxerad som jordbruksfastighet. Gruppen består huvudsakligast av företag som enbart har skogsmark eller annat ägoslag än åkermark.
- företag med högst 2 hektar åkermark men med djurbesättningar avseende nötkreatur, får, svin eller höns.
- företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Vissa företag i grupp c) eller d) återfinns även bland företagen i grupp a) eller b).

Uppgifter insamlas varje år från företag med mer än 2 hektar åkermark eller med stor djurbesättning. Trädgårdsföretagen ingår normalt i uppgiftsinsamlingen till LBR i juni. Vissa år, senast 1997, genomförs separata trädgårdsundersökningar.

Den årliga registreringen kallas lantbruksräkning de år de s.k. skogsbruksföretagen, företag i grupp b) ovan, ingår i uppgiftsinsamlingen. Lantbruksräkningar har hittills genomförts 1971, 1976, 1981, 1988 och 1992.

Insamlade uppgifter

I LBR ingår dels fasta uppgifter, dels tillfälliga, som i vissa fall återkommer.

De uppgifter som insamlas varje år avser:

- företagarens namn och adress, personnummer, telefonnummer
- fastigheter som ingår i företaget och deras areal av åkermark och skogsmark. Uppgift om ägare till arrenderad åkermark respektive arrendator till utarrenderad åkermark
- åkerarealens användning samt arealen av olika ägoslag i varje församling
- orsakerna till förändringar i åkerarealen
- antalet husdjur

Bland uppgifter som till följd av EU-kraven skall insamlas varannat år kan nämnas uppgifter om maskiner och sysselsatta på företaget samt hästar.

Uppgifter om arealer för odling av trädgårdsväxter på friland respektive i växthus insamlas från trädgårdsföretagen.

För skogsbruksföretagen registreras uppgifter om företagare, fastigheter, arealer av olika ägoslag samt uppgift om utarrenderad åkermark och arrendator.

Bearbejning

Undersökningen är t.o.m. 1995 en totalräkning. De insamlade uppgifterna skall avse förhållandena en viss dag i juni respektive år. Fr.o.m. 1996 insamlas uppgifter på totalbasis avseende företagare, fastigheter och areal ägoslag medan uppgifter om grödor, husdjur m.m. insamlas från ett urval av företag. I resultatberäkningarna utnyttjas både de totalräknade uppgifterna och uppgifterna från urvalet. Medelfelen för grödor och husdjur understiger på riksnivå oftast 3 %.

Blankett och anvisningar för uppgiftslämnandet fastställs av SCB i samråd med Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden och Statens jordbruksverk.

SCB sänder ut blanketter i slutet av maj till alla kända uppgiftsskyldiga. För företag som tidigare registrerats i lantbruksregistret påförs blanketterna maskinellt uppgifter om företagare, fastigheter och församlingstillhörighet.

När blanketterna återkommit till SCB från lantbrukarna granskas de manuellt och maskinellt och eventuella fel rättas. I påminnelse- och granskningsarbetet deltar även länsstyrelsernas lantbruksenheter (motsvarande).

Av de cirka 95 000 företag som berörs ett normalår av uppgiftsinsamlingen erhålls uppgifter från de flesta. Bortfallet är under 2 %.

Vid lantbruksräkningarna 1976 och tidigare har uppgifter för de s.k. skogsbruksföretagen insamlats genom postenkät. Vid lantbruksräkningarna 1981, 1988 och 1992 tillämpades en annan metod för uppgiftsinsamling avseende dessa företag. Uppgifter inhämtades då från 1981 års fastighetstaxeringsregister, den särskilda fastighetstaxeringen 1988 respektive 1992 års fastighetstaxeringsregister.

Lantbruksregistrets användningsområden

Lantbruksregistret används för statistiska ändamål, vissa begränsade administrativa ändamål samt som urvalsram för olika undersökningar inom lantbruksstatistiken.

Statistiken ur registret utnyttjas bl.a. av myndigheter och näringsliv vid planering och beslut om åtgärder, som underlag för utvärdering av vidtagna åtgärder m.m.

Utöver den omfattande officiella statistik som publiceras från registret framställs särskild regional statistik åt länsstyrelsernas lantbruksenheter (motsvarande). Dessa har, liksom Jordbruksverket, också tillgång till uppgifter för enskilda företag i sin verksamhet. Efter beställningar från statliga institutioner, jordbrukets intresseorganisationer m.fl., utförs också särskilda statistiska bearbetningar.

Registret används också som underlag för urval till främst skördeundersökningarna och de lantbruksekonomiska undersökningarna.

Områdesindelningar

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande redovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning förekommer dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden.

Län. Huvudområden.

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för län. Länsindelningarna har emellertid ändrats över tiden i och med att såväl hela församlingar som församlingsdelar flyttats mellan län. Omfattningen av större förändringar belyses i tabblån nedan.

År	Antal län som berörts	Antal församlingar som flyttats mellan län
1952	6	5
1967	6	6
1968 ¹	1	—
1969	4	3
1971	15	55
1974	8	13

1) Stockholms stad sammanslogs med Stockholms län.

I allmänhet används i statistikredovisningen den länsindelning som gällde vid undersökningens genomförande. Vid publicering av tidsserier sker dock i regel en omräkning till den senast gällande indelningen.

I vissa fall sammanförs länen till tre *huvudområden*, nämligen Götaland, Svealand och Norrland.

Naturliga jordbruksområden.

Produktionsområden. Riksområden.

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistik är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s.k. *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t. ex. berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 *produktionsområden*. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län.

Gränserna för de naturliga jordbruksområdena har modifierats. Gränserna utgör en kombination av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 1996 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

De 18 produktionsområdena kan sammanföras till åtta större produktionsområden. Ett av de 18 produktionsområdena (Vänerslätten) delas dock av gräns mellan två av de åtta produktionsområdena.

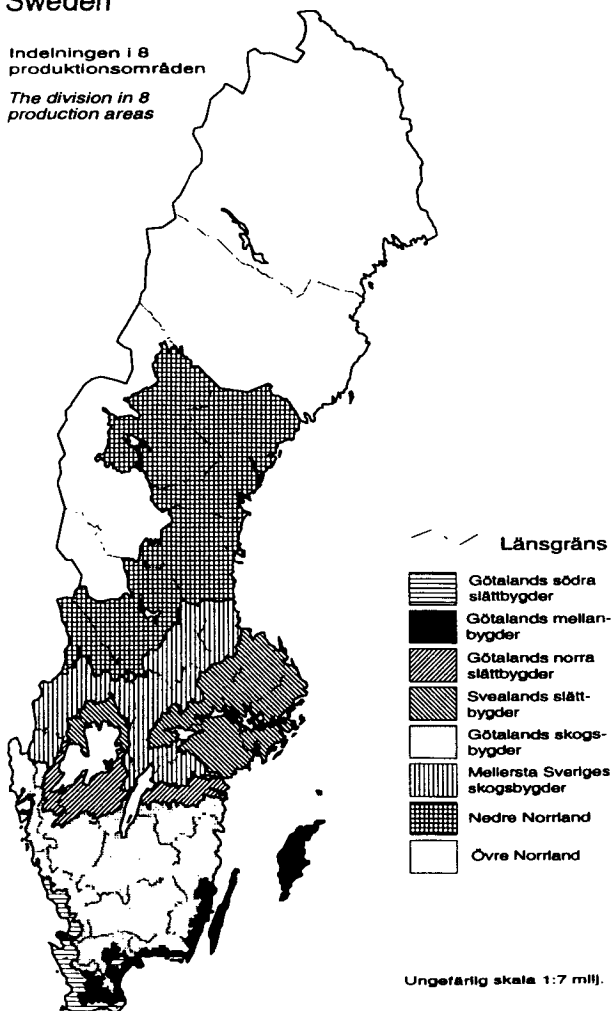
De åtta produktionsområdena kan sammanföras till tre *riksområden*. Dessa tre riksområden sammanfaller inte med de tre administrativa huvudområdena.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen på nästa sida.

Sverige Sweden

Indelningen i 8
produktionsområden

The division in 8
production areas

Ungefärlig skala 1:7 milj.

3 Riksområden

8 Produktionsområden

18 Produktionsområden

61 Naturliga jordbruksområden

1 Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)

01 Skåne-Hallands slättbygd

19 Kristianstads län, slättbygden

22 Malmöhus län, slättbygden

23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)

02 Sydsvenska mellanbygden

10 Kalmar län, Kalmarlännen

16 Blekinge län, slättbygden

18 Kristianstads län, mellanbygden

21 Malmöhus län, mellanbygden

03 Öland och Gotland

13 Kalmar län, Öland

14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)

04 Östgötaslätten

05 Östergötlands län, Östgötaslätten

05 Vänerslätten, del av

27 Älvsborgs län, slättbygden

31 Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen

32 Skaraborgs län, Falbygden

4 Svealands slättbygder (Ss)

05 Vänerslätten, del av

35 Värmlands län, slättbygden

62 Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen

06 Mälar- och Hjälmabygden

01 Stockholms län

02 Uppsala län

03 Södermanlands län

40 Örebro län, slättbygden

43 Västmanlands län, slättbygden

2 Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

5 Götalands skogsbygder (Gsk)

07 Sydsvenska högländet

06 Östergötlands län, södra skogsbygden

08 Jönköpings län

09 Kronobergs län

12 Kalmar län, skogsbygden

15 Blekinge län, skogsbygden

17 Kristianstads län, skogsbygden

20 Malmöhus län, skogsbygden

24 Hallands län, skogsbygden

30 Älvsborgs län, södra högländet

34 Skaraborgs län, sydöstra högländet

61 Göteborgs och Bohus län, södra högländet

08 Östsvenska dalbygden

07 Östergötlands län, södra kustlandet

11 Kalmar län, norra kustlandet

09 Västsvenska dalbygden

25 Hallands län, norra Halland

26 Göteborgs och Bohus län, länet utom södra högländet

28 Älvsborgs län, dalbygderna

6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)

10 Södra Bergslagen

04 Östergötlands län, norra skogsbygden

33 Skaraborgs län, nordöstra högländet

39 Örebro län, södra skogsbygden

11 Västsvenska dalsjöområdet

29 Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd

36 Värmlands län, centrala och västra Värmland

12 Norra Bergslagen

37 Värmlands län, Bergslagen

41 Örebro län, Bergslagen

42 Västmanlands län, Bergslagen

44 Kopparbergs län, Bergslagen

13 Östra Dalarna-Gästrikland

45 Kopparbergs län, östra Dalarna

48 Gävleborgs län, Gästrikland

3 Norra Sverige

7 Nedre Norrland (Nn)

14 Kustlandet i nedre Norrland

49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland

51 Västernorrlands län, kustlandet

16 Nordsvenska mellanbygden

38 Värmlands län, norra Värmland

46 Kopparbergs län, mellanbygden

50 Gävleborgs län, inlandet

52 Västernorrlands län, inlandet

55 Jämtlands län, mellanbygden

17 Jämtländska siluområdet

54 Jämtlands län, siluområdet

8 Övre Norrland (Nö)

15 Kustlandet i övre Norrland

57 Västerbottens län, kustlandet

59 Norrbottens län, kustlandet

18 Fjäll- och moränbygden

47 Kopparbergs län, fjällbygden

56 Jämtlands län, fjällbygden

58 Västerbottens län, inlandet

60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar.

Skördeområden

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar utvecklades och ett permanent skördeskadeskydd för jordbruket infördes 1961, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden* (SKO). Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har största möjliga homogenitet eftersträvat beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

I det 1988 förändrade skördeskadeskyddet blev behovet av områdesstatistik mindre än i det tidigare skyddet. Den tidigare gällande områdesindelningen med 420 SKO ersattes 1989 av en ny områdesindelning omfattande 106 SKO. Fyra av dessa är fjällområden i vilka skördeuppskattningar inte längre sker.

Vid fördelningen av antalet skördeområden mellan länen har lika vikt givits åt åkerarealen och antalet företag. Dessutom har hänsyn tagits till skördevariationer inom länet genom att län med stora skördevariationer fått ett tillskott av områden medan homogena län fått något färre områden. 67 SKO ligger helt inom ett län medan 33 SKO delas mellan två län och sex SKO omfattar delar av tre län.

Odelade församlingar har i regel varit grundstenar i indelningen. I åtskilliga fall är dock församlingarna så heterogena att en delning av församlingen mellan olika skördeområden ansetts starkt motiverad. Under 1996 var 170 församlingar delade på olika skördeområden.

En sammanställning över av SCB använda områdesindelningar i lantbruksstatistiken lämnas i figuren på nästa sida.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna.

Lantbruksstyrelsen indelade landet i drygt 400 primära

naturliga jordbruksområden med hänsyn till klimat, jordart, topografi och uppodling. Dessa kan sammanföras till fem klimatiska riksområden, vilka var för sig består av högst tre bygder: Jordbruksbygd, Mellanbygd och Glest uppodlad bygd.

Lantbruksstyrelsen gjorde även en speciell regionindelning av landet, vilken används vid beskrivning av utvecklingen inom jord- och skogsbruket. Vid indelningen har man sökt sammanföra områden med likartade sociala, ekonomiska och fysiska förutsättningar till enhetliga regiontyper.

Jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse har en omfattande regional statistikproduktion med redovisning bl. a. på enskilda föreningsars verksamhetsområden.

För stödet till jordbruket används speciella områdesindelningar.

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m.m. SCB.

Atlas över rikets indelningar i län, kommuner, församlingar och tätorter 1992. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Atlas över rikets indelningar 1995. Tabelldel. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Sveriges kommuner åren 1952–1986. Förändringar i kommunindelning och kommunkoder. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1986:5.

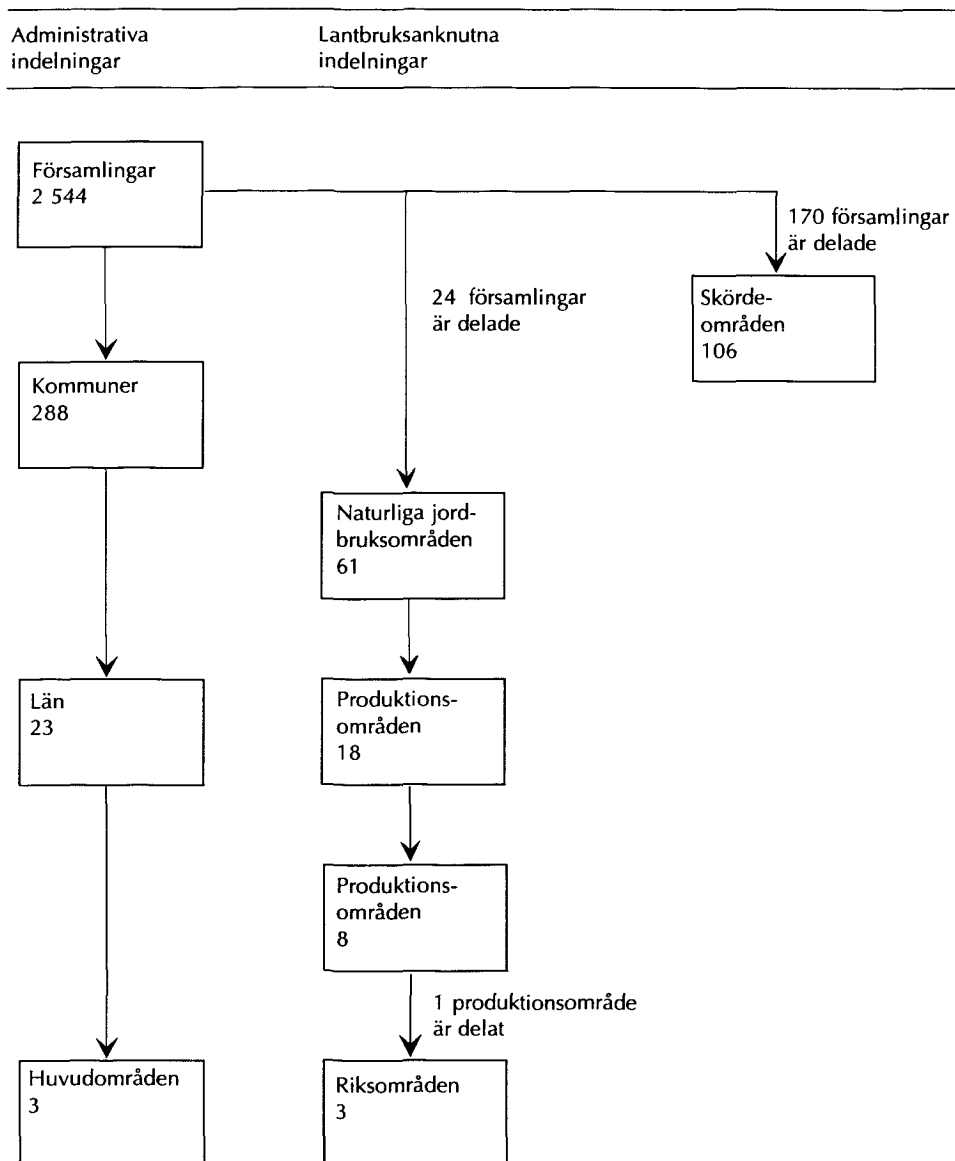
Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1995. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1995:2.

Historisk återblick på indelningen i skördeområden 1961–1988. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1988:2.

Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Områdesindelningar använda inom lantbruksstatistiken och antal områden 1997

Kvalitet och statistikens organisation

I detta avsnitt redovisas olika kvalitetsaspekter på boken enligt SCBs "Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklarationer i officiell statistik", MIS 1994:3. Dessutom ges en översikt över lantbruksstatistikens organisation.

Innehåll

Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att presentera en lättillgänglig sammanfattning av befintlig statistik inom lantbruksområdet. Resultat från ett sextiotal undersökningar finns presenterade i boken.

Huvuddelen av tabellerna sammanfattar statistik som har tagits fram inom SCB, främst uppgifter från lantbruksregistret och skördeuppskattningarna. Tjugotalet uppgiftslämnare utanför SCB lämnar också material till boken, t.ex. Jordbruksverket och Svensk Husdjurskötsel. Uppgifter till de internationella avsnitten hämtas från Eurostat och FAO.

För engelskspråkiga läsare finns en sammanfattning i början av boken, engelska tabellrubriker samt en ordlista.

Text och tabeller

Boken består av 260 tabeller. Av dessa härrör 160 tabeller från undersökningar i anslutning till Lantbruksregistret och Skördeuppskattningarna. 16 tabeller hämtas från andra undersökningar som genomförts vid SCB och 21 tabeller från internationella årsböcker. 63 tabeller lämnas av externa uppgiftslämnare.

I anslutning till tabellerna i boken finns förklarande text. Texten innehåller information om undersökningarnas uppläggning där information som påverkar statistikens tillförlitlighet och jämförbarhet över tiden betonas. Vidare lyfter texten fram viktiga resultat i tabellerna och förklarar termer och uttryck som är nödvändiga att förstå för att kunna tolka tabellerna.

Boken framställs i Page Maker. Underlag levereras i Excel, Word och som pappersmanus.

Källhänvisningar

Under varje tabell finns en källhänvisning. I anslutning till varje avsnitt finns också rubriken "Annan publicering" där källan till det material som finns i tabellerna anges.

Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas bl.a. efter olika storleksgrupper för areal åkermark respektive skogsmark samt efter olika regional indelning, lägst på länsnivå.

Tid

I tabellrubrikerna finns information om vilket år som uppgifterna i tabellen avser. De flesta tabellerna avser 1997 eller produktionsåret 1996/97. Där så är möjligt redovisas tidsserier för hela riket fem år bakåt i tiden. En viss del äldre material förekommer också i boken.

Punktlighet

Publiceringstidpunkten är enligt SCBs publiceringsplan juni 1998.

Framställningstid

Framställningstiden för Jordbruksstatistisk årsbok 1998 har varit sex månader.

Frekvens

Boken ges ut årligen.

Jämförbarhet över tiden

I den text som finns i anslutning till tabellerna redovisas viktigare faktorer som påverkar jämförbarheten över tiden. För en grundligare genomgång hänvisas till angivna källor.

Jämförbarheten över tiden för de tabeller som baseras på statistik från Lantbruksregistret är god. Från och med 1996 slopades dock det tidigare kravet på att minst 0,3 hektar av den redovisade arealen skulle vara brukad. Antalet företag som tillkom 1997 genom denna förändring beräknas till ca 3 800 och deras åkerareal till ca 27 000 hektar. Endast ett fåtal av dessa företag hade djur. Osäkerheten i statistiken är från och med 1996 generellt större än tidigare eftersom en del av uppgifterna från Lantbruksregistret numera är urvalsbaserade.

Statistikens tillförlitlighet

I den text som finns i anslutning till tabellerna redovisas viktigare faktorer som påverkar statistikens tillförlitlighet. För en mera grundlig genomgång hänvisas till angivna källor.

För den statistik som är framtagen vid SCB, finns i de angivna källorna en kvalitetsdeklaration enligt SCBs "Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklarationer i officiell statistik".

Osäkerheten i tabeller som bygger på resultat från Lantbruksregistret härrör främst från urvalsfelet när det gäller grödor och husdjur. De relativa medelfelen ligger vanligen under tre procent på riksnivå för olika grödor och djurslag. På länsnivå kan medelfelen ibland vara betydligt större. För den totalräknade statistiken över företag, företagare och ägoslag finns bl.a. brister i täckning, bortfall och mätfel. Dessa fel anses dock inte vara av sådan storlek att några justeringar av resultaten behöver göras. I källhänvisningarna till de tabeller som härrör från Lantbruksregistret framgår om uppgifterna är hämtade från den totalräknade eller urvalsbaserade statistiken. En presentation av Lantbruksregistret ges på sidan 197. Medelfelen i resultaten från Skördeuppskattningarna är runt tre procent på riksnivå, men kan på länsnivå vara betydligt större. Skördeuppskattningarna presenteras på sidan 80.

Den statistik som hämtas från Jordbruksverket härrör dels från olika statistiska undersökningar som genomförs av verket och dels från uppgifter i det administrativa register IAKS som förs av Jordbruksverket.

De uppgifter som härrör från andra externa uppgiftslämnare är vanligen insamlade som ett led i organisationernas arbete med produktionsrådgivning eller härrör från deras verksamhetsstatistik. De tabeller som hämtas från Eurostat bygger på uppgifter som samlats in i EUs medlemsländer och vidarebefordrats till Eurostat. Uppgifterna från FAO bygger förutom på insamlade uppgifter också på FAOs egna uppskattningar.

Tillgänglighet

Spridningsformer

Den sammanställning av jordbruksstatistik som görs vid SCB publiceras i denna publikation. I övrigt publiceras jordbruksstatistik i form av Statistiska meddelanden och i databaser.

Dokumentation

Vad gäller dokumentation av de undersökningar som ingår i Jordbruksstatistisk årsbok 1998 hänvisas till angivna källor.

Primärmaterial

Flertalet av de uppgifter som återfinns i boken finns publicerade i andra källor. Vad gäller möjligheterna att utnyttja primärmaterial till uppgifterna hänvisas till angivna källor.

Upplysningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om lantbruksstatistik i övrigt kan i första hand ställas till Ann-Marie Karlsson, Gunnar Larsson, Lars Persson och Rolf Selander vid SCBs avdelning för miljö och region i Örebro.

De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är SCB, 701 89 Örebro.

Lantbruksstatistikens organisation

Statistikansvaret

Under det senaste decenniet har ett antal utredningar genomförts rörande den statliga statistiken. Detta ledde 1994 till att ett nytt system för den statliga statistiken infördes och begreppet *Sveriges officiella statistik* (SOS) fick en vidare innebörd. Syftet med den nya organisationen av den statliga statistiken var bland annat att öka effektiviteten i systemet genom att användarna gavs större inflytande.

I det nya statistiksystemet har ansvaret inklusive finansieringen för lantbruksstatistiken decentraliserats. Ansvaret för ungefär hälften av den officiella statistik, som SCB vid organisationsförändringen hade ansvar för, fördelades på 24 myndigheter. Den statistik som SCB har kvar statistikansvaret för är i huvudsak sådan statistik som är efterfrågad av ett stort antal användare och inte entydigt kan hänföras till en enskild sektor. Exempel på sådan statistik är befolkningsstatistik och ekonomisk statistik, t. ex. konsumentprisindex.

SCB har vid sidan av nämnda statistikansvar getts ett övergripande ansvar för Sveriges officiella statistik. SCB har för detta ändamål tilldelats ett förvaltningsanslag, som skall finansiera samordning och bevakning av SOS, information och statistikservice, nationell statistiksamordning, internationellt statistik-samarbete, grundläggande metodutveckling samt ansvar för centrala databaser

Statistikansvarig myndighet för huvuddelen av jordbruksstatistiken är Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden (LES). För en mindre del (animaliestatistiken) ansvarar Statens jordbruksverk (SJV). På skogsområdet delar Skogsstyrelsen (SKS) och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) på statistikansvaret.

EU-medlemskapet

Under en lång följd av år har Sverige aktivt tagit del i det internationella samarbetet på det statistiska området i bl.a. ECE, OECD och det Nordiska statistiksamarbetet. I början av 1990-talet flyttades tyngdpunkten i de svenska insatserna till det statistiska samarbetet med den Europeiska unionen (EU).

När Sverige fr.o.m. 1995 blev medlem av EU, kunde de flesta av EU:s statistikkrav uppfyllas. EU-krav påverkar i hög grad utvecklingsarbetet inom den svenska statistiken. Femårsplanerna för utvecklingen av EU-statistiken fyller här en viktig roll, liksom det växande antalet EU-förordningar och standards inom statistikområdet. Jordbruk och utrikeshandel är exempel på områden där EU-medlemskapet lett till omläggningar i den svenska statistiken.

Statistik från SCB

Lantbruksregistret (LBR) har en dubbel roll inom jordbruksstatistiken. LBR utgör basen för strukturstatistiken och har även en viktig funktion som urvalsram för en lång rad stickprovsundersökningar. Omfattande förändringar i uppläggningsen av LBR har skett under senare år, vilket närmare beskrivs i bilaga 1 "Lantbruksregistret".

Skördeuppskattningarna omfattar dels de objektiva skördeuppskattningarna, dels en intervjuundersökning. Undersökningarnas uppläggning beskrivs närmare på sidan 80.

Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) är en årlig bokföringsundersökning. Under en treårsperiod genomförs en utökning av urval och datainnehåll i JEU för att EU-kraven skall uppfyllas. Vissa år genomförs registerbearbetningar av LBR och taxeringsuppgifter. Ytterligare information om de lantbruksekonomiska undersökningarna återfinns i avsnitt 11 "Ekonomi".

Statistik från Statens jordbruksverk

Jordbruksverket sammanställer statistik över bl.a. priser, vidareförädling av olika jordbruksprodukter, konsumtion av livsmedel och utbetalade jordbruksstöd.

Verket upprättar kalkyler över jordbrukets inkomster och utgifter. Dessa kalkyler sammanförs i sektorskalkylen för jordbruket.

Några jordbruksstatistiska publikationer

SCB-statistik publiceras främst i Statistiska Meddelanden (SM). Jordbruksstatistik återfinns huvudsakligen i serie J. Vidare ger SCB ut Allmän månadsstatistik, i vilken lämnas ett mindre antal uppgifter om jordbruk.

I publikationen "När mat kommer på tal, En livsmedelsstatistisk översikt 1997" presenteras kortfattat befintlig livsmedelsstatistik, från uppgifter om primärproduktion fram till slutlig konsumtion.

Huvuddelen av Jordbruksverkets statistik har under en lång följd av år redovisats varje månad i Jordbruksekonomiska meddelanden, JEM. Utgivningen av JEM är nu nedlagd och istället avser LES och Jordbruksverket att påbörja en löpande publicering av statistik. Därjämte publicerar verket separata rapporter.

Viss basstatistik för jordbruket publiceras i SCBs regionalstatistiska databas (RSDb) samt i Sveriges statistiska databaser vilka kan nås via internet.

Swedish-English vocabulary

Letters Åå, Ää and Öö at the end of list
The English translations are not always word by word

A

Administrativa områden	Administrative areas	Bebyggd	Built up
Agronom	Agronomist; M. Sc. in Agriculture	Befolkning	Population
Aktiebolag	Limited company	Behandlad	Processed
Aktiv substans	Active substance	Bekämpningsmedel	Pesticides
Aktuell	Current; present	Belopp	Amount
Alkoholrika drycker	Nonalcoholic beverages	Ben	Leg
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages	Ben och klövlidande	Leg- and hoofsuffering
Allmän	General; common	Beredd fisk	Processed fish
Am- och diko bidrag	Suckler cow premium	Beredskapslagring	Relief storage, emergency storage
Amkor	Suckler cows	Beräknad	Calculated; estimated
Andel	Proportion; share	Besiktigad	Inspected
Andra	Other	Beslut	Decision
Andra orsaker	Other reasons	Bestämmelseland	Country of destination
Anhöriga	Relatives	Besädd areal	Area sown
Animalier	Animal products	Besättning	Stock; herd
Animalisk	Animal	Besättningsstorlek	Size of stock
Anläggning	Plant; works	Bete	Pasture
Anläggningsstöd	Grant for afforestation and foundation of wetlands	Betesmark	Grazing land
Anmälan	Application	Betesvall	Pasture
Annan	Other	Betmassa	Beetpulp
Annan mark	Other ground	Betningsmedel	Seed disinfectant
Annan sallat	Other kind of lettuce	Betor	Beets
Ansluten till	Connected with; associated with	Bevarande	Preservation
Anställd	Employee	Bevattning	Irrigation
Antal	Number	Beviljad	Allowed
Användning	Use	Bidrag	Grant
Användning inom	Used in	Bidrag till	Contribution to
Apelsiner	Oranges	Binäring	Subsidiary enterprise
Arbete	Work	Biodling	Apiculture
Arbetskraft	Labour force	Biologisk	Biological
Arbetsolycksfall	Occupational accident	Biologisk mångfald och kultur- mijövärd	Biodiversity and cultural environmental values
Arbetspass	Working period	Bisamhälle	Bee colony
Arbetskadior	Occupational injuries	Bisysla	Side-line occupation
Arbetsdagare	Employee	Blandad	Mixed
Arbetstid	Working hours	Blandsäd	Mixed grain
Areal	Area; acreage	Blomkål	Cauliflower
Arealbidrag	Area-based income support	Blommor	Flowers
Armbågsled	Elbow joint	Bokföringsuppgifter	Accounts
Arrendator	Tenant	Bortfall	Non-response
Arrende	Tenancy	Boskapsskötsel	Stock-raising
Arrendepriser	Rental prices	Bostad	Dwelling
Arrenderad	Held on lease	Bostadsbyggnadsvärde	House building value
Arv	Inheritance	Bostadshus	Dwelling house
Aska	Ashes	Brukare	Holder; farmer
Avbrutna	Discontinued	Bruna bönor	Brown beans
Avbyttjänster	Replacer services	Brutto	Gross
Avdrag	Deduction	Bruttonationalprodukt	Gross domestic product
Avelssvin	Breeding pig	Brödsäd	Bread grain
Avgångna	Departed	Buffel	Buffalo
Avkastning	Yield	Byggnad	Building
Avkastningsnivå	Yield level	Byggnadsinventarier	Inventories (building)
Avräknad	Discounted	Byggnadsverksamhet	Construction activity
Avräkningsprisindex	Producer price index	Byte	Exchange
Avse	Concern; refer to	Bänkgård	Frame; hotbed
Avsevärd	Considerable	Bär	Berries
Avskrivning	Depreciation	Bärbuske	Berry-bush
Avslutad	Completed	Bärgad (skörd)	Actual (yield)
Avsändningsland	Country of dispatch	Bönor	Beans
Avvänja	Wean		

B

Bagge	Ram	Chinchilla	Chinchilla
Baljväxt	Leguminous plant	Choklad- och chokladvaror	Chocolate and chocolate goods
Baljväxtbakterier	Leguminous plant bacteria	Cirka	About
Barrskog	Coniferous forest	Cistern	Cistern
		Container	Container

D

Dagar	Days
Dagsverke	Day's work
Definition	Definition
Definitiva uppgifter	Definite results
Deklaration	Declaration for income tax purposes
Del av	Part of
Delad	Separated
Deltagare	Participant
Delvis (ägd, arrenderad)	Partly (owned, held on lease)
Dikor	Suckler cows
Direktstöd	Direct support
Direktutbetalning	Direct payment
Diverse	Other; miscellaneous
Djur	Animal
Djurbidrag	Headage support, animal premium
Djursjukdomar	Animal diseases
Djurskötsel	Work with cattle
Djurslag	Type of animal
Djurstallar	Building for livestock
Djurågarbehandlad	Treated by owner
Dos	Dose
Driftsinriktning	Type of farming
Driftsoverskott	Operating surplus
Driv- och smörjmedel	(Consumption of) motor fuel and lubricants
Drivmedel	Motor fuel
Drycker	Beverages
Dräktig	Pregnant
Dvs.	That is; i.e.
Därav	Of which
Därunder	Less
Däröver	More
Död	Dead
Dödfödd	Stillborn
Dödsbo	Estate of a deceased person

E

Efterlikvid	Final price adjustment
Egenföretagare	Self-employed person
Eget	Own
Eget kapital	Own capital
Ej	Not
Ej angivet	Not reported
Ekoldad	Echo-sounded
Ekologisk djurhållning	organic farming with animals
Ekologisk odling	organic farming
Ekonomi, ekonomisk	Economy, economic
Ekonomibyggnad	Farm building
Ekonomibyggnadsvärde	Farm building value
Elektricitet	Electricity
Elever	Trainees; pupils
Elolyckor	Electricity accidents
Energiskog	Energy forest
Enhet	Unit
Enkelt bolag	Partnership
Enkla	Simple
Enligt	According to
Ensilageväxter	Plants for silage
Ensilering	Ensiling
Enskild	Private
Ersättning; ersättningsbelopp	Compensation
Exekutiv	Executive
Exklusiv	Excluding
Explosion, sprängning, brand	Explosion, bursting, fire
Extensifieringsbidrag	Aid for extensification

F

Fabrikspotatis	Potatoes for processing
Faktorpris	Factor price
Fakultet	Faculty
Fallande föremål	Falling objects
Familjemedlem	Member of the family
Fastighet	Real estate
Fastighetsinnehav	Possession of real estates
Fastighetsreglering	Real allotment

Fastighetstaxering	Assessment of real estate
Felaktigt	Incorrect
Feltramp	Trampling damage
Fett	Fat
Fetthalt	Fat content
Fisk	Fish
Fiske	Fishing
Fiskmjöl	Fish meal
Fjäderiä	Poultry
Fjäderfäkött	Poultry meat
Fjällsamebyar	Mountain sami villages
Fleråriga	Perennial
Flygande föremål	Flying objects
Fläsk	Pork
Foder	Feed
Foderblandning	Feed mixture
Foderförbrukning	Feed consumption
Fodermedel	Feedstuffs; feeds
Fodersäd	Coarse grain
Foderväxt	Forage plant
Foderärter	Fodder peas
Fordonsolycka	Vehicle accident
Forskarutbildning	Research education
Fosfor	Phosphorus
Frakter	Freights
Frilandsareal	Area for cultivation on open ground
Frilandsodling	Out doors cultivation
Fritidshästar	Spare-time horses
Frivillig	Voluntary
Frukt	Fruit
Fruktträd	Fruit tree
Frånvaro	Absence
Främjande	For the promotion of
Frö	Seed
Fröburen	Seed born
Fröslag	Kind of seed
Frövall	Seed ley
Fysisk person	Natural person
Fång	Acquisition
Fånggröda	Laminitis
Får	Sheep
Fårkontroll	Sheep breeding control
Fårkött	Mutton
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables
Färskt, kylt och djupfryst	Fresh, chilled and frozen
Född	Born
Födset	Birth
Föl	Foal
Fördelad	Distributed
Fördelning	Distribution
Före	Before
Föregående	Previous
Förekomma	Occur
Förening	Society; association
Företag	Holding; enterprise
Företagare	Holder
Företagsnivå	Level of enterprises
Företagsstruktur	Structure of enterprises
Företagstyp	Type of holding
Förlossning	Delivery
Förlossningssvårigheter	Difficulties in delivery
Förlust	Loss
Förmalning	Milling
Förnödenheter	Requisites
Förpröva	Pre test
Församling	Parish
Första	First
Försäljning	Sale
Försörjningsbalans	Balance sheet of resources
Förvärv	Purchase
Förvärvsarbetande (befolkning)	Economically active (population)
Förädling	Improvement
Förädlings- och handelsmarginaler	Profits from processing and trading
Förädlingsvärde	Value added
Förändringar i djurkapital	Changes in livestock capital

G

Galt	Boar
Generell	General
Genomsnittlig	Average
Get	Goat
Getkött	Goat's meat
Glas	Glass
Godkänd	Approved
Gram	Gram
Griskött	Pork
Grisningsintervall	Interval of farrow
Grovfoder	Coarse fodder
Grundutbildning	Basic education
Grupp(er)	Group(s)
Gryn	Hulled grain
Grädde	Cream
Gräs	Grass
Gröda	Crop
Grödfrekvens	Frequency of certain crops
Grödgrupp	Crop group
Grön	Green
Gröna växter	Green plants
Grönfoder	Green fodder
Grönsaker	Vegetables
Gurka	Cucumber; gherkin
Gutefår	Indigenous breed (sheep)
Gylta	Gilt
Gymnasieskola	Integrated upper secondary school
Gåva	Gift, bequest
Gödkalv	Fattened calf
Gödsel	Fertilizer ; manure
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Götalands norra slättbygder	Plain district in northern Götaland
Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Götalands södra slättbygder	Plain districts in southern Götaland

H

Hallon	Raspberries
Halm	Straw
Handels gödsel	Fertilizer
Handjur	Male animal
Handjursbidrag	Male animal premiums
Hanteringsskada	Handling damage
Hare	Hare
Havre	Oats
Hektar	Hectare
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	Whole of Sweden
Hela världen	Whole of the world
Helt ägd, arrenderad	Totally owned, held on lease
Helträda	Bare fallow
Helårs	Annual
Hemmaförbrukning	Household use
Hemslakt	Home slaughter
Hondjur	Female animal
Honung	Honey
Hortonom	Horticulturist
Husdjur	Livestock
Husdjursförening	Livestock association
Husdjurskötsel	Animal husbandry
Hushåll	Household
Huvudsaklig händelse	Main incident
Huvudsyssla	Main occupation
Huvudtyp	Main type
Hälften av	Half the
Hästar	Horses
Hästkött	Horse meat
Hö	Hay
Högskolor	University-level colleges
Högst	At most
Höns	Fowls
Höst	Autumn
Höst- eller vinterbevuxen åkermark	Autumn- or wintergrown arable land
Höstkorn	Winter barley
Höstoljeväxter	Autumn-sown oleiferous plants

Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höststråsäd	Autumn-sown cereals
Höstsådd	Autumn sown
Höstsäd	Winter grain
Hösttermin	Autumn term
Höstvete	Winter wheat

I

Icke	Not
Import	Imports
Indelning	Division
Industri	Industry
Industriell användning	Industrial use
Industriändamål	Industrial purposes
Ingående lager	Balance brought forward
Inhemska	Domestic
Inklusive	Including
Inkommen	Received
Inkomst	Income
Inkomststöd	Area-based income support
Inköp	Purchase
Inofficiell	Unofficial
Inre	Internal
Inräknad	Included
Insektsmedel	Insecticides
Inte	Not
Integrerad svinproduktion	Integrated pig production
Internationell	International
Intäkter	Receipts; income; return
Inventarier (döda)	Livestock
Inventarier (levande)	Farm equipment
Inventering	Survey
Investering	Investment
Investeringstyp	Type of investment
Invägd mjölk	Weight of delivered milk
Isbergssallat	Iceberg lettuce

J

Jakt och viltvård	Hunting and wild-life preservation
Jordbearbetningsredskap	Implements for tillage
Jordbruk	Agriculture; farming
Jordbrukare	Farmer
Jordbruksfastighet	Agricultural real estate; farm property
Jordbrukslinje	Agricultural courses
Jordbruksmark	Agricultural area
Jordbrukspolitik, jordbrukspolitisk	Agricultural policy
Jordbruksreglerade livsmedel	Price regulated agricultural products
Jordbruksverket	Swedish Board of Agriculture
Jordbruksvärde	Agriculture value
Jordbruksväxter	Agricultural plants
Jordgubbar	Strawberries
Julstjärna	Christmas-flower (Poinsettia)
Juridisk person	Juridical person
Juversjukdom	Mastitis
Jämförbarhet	Compareability

K

K-mjölk; konsumtionsmjölk	Fluid milk
Kadmiumhalt	Cadmium content
Kaffe	Coffee
Kaffeersättningar	Coffee substitute
Kakao	Cacao
Kalenderår	Calendar year
Kalium	Potassium
Kalk	Lime
Kalkammonsalpeter	Ammonium nitrate
Kalksalpeter	Calcium nitrate
Kalkylerad	Calculated
Kallblodig	Cold-blooded
Kalv; kalvar	Calf; calves
Kalvkött	Veal
Kalvningsförlamning	Milk fever
Kalvningsresultat	Number of calvings

Kameler	Camels	Landareal	Area of land
Kapitalkostnad	Cost of capital	Landskapsarkitekt	Landscape architect
Karens	Qualifying period	Landskapsvård	Landscape preservation
Kategori	Category	Lantbrukets företagsregister;	Register of enterprises in
Kemiskt	Chemically	lantbruksregistret	agriculture and forestry;
Klövsjukdomar	Hoof diseases		farm register
Knäled	Knee-joint	Lantbruksenhet	County administration
Knölar	Tubers	Lantbruksnämnd	County agricultural board
Kokos	Coconut	Lantbruksräkningen	Census of agriculture
Kokärter	Field peas for cooking	Lantbruksstatistik	Agricultural statistics
Kollektiva avgifter	Social taxes	Lantmästare	Agricultural Technologist (Holder
Kommersiell verksamhet	Commercial activity		of Certificate in farm manage-
Kommun	Municipality; commune		ment
Kompensationsbidrag	Support for less favoured area	Lantras (svin)	Indigenous breed (pigs)
Koncessionssamebyar	Concession samvillages	Lastapparat	Loader
Kondensmjölk	Condensed milk	Lejt arbete	Hired labour
Konserv	Preserved food; tinned food	Levande	Alive
Konservärter	Processing peas	Leverantör	Supplier
Konsumentprisindex	Consumer price index	Livsmedel	Food; foodstuffs; groceries
Konsumentprisindex för	Consumer price index; food from	Livsmedelsändamål	Food purposes
Konsumtion	Consumption	Låg avkastning	Low yield
Konsumtionsmjölk	Fluid milk	Läginkomstssatsning	Subsidies to holders with low
Kontroll	Control		income
Kontrollkostnader	Control costs	Lån	Loan
Kontrollverksamhet	Official control activity	Lånegaranti	Loan guarantee
Kor	Cows	Län	County
Korn	Barley	Länsgrupper	County groups
Korrigerig	Correction	Lök	Onions
Korsning	Cross breeding	Löklblommor	Bulbous flowers
Kostnad	Cost	Löner	Wages
Kraftuttag	Power take-off	Löpande priser	Current prices
Kreatur	Livestock	Lövskog	Deciduous forest
Kronor	Swedish Kronor (SEK)		
Krukväxter	Pot-plants	M	
Kryddor	Spices	Magert	Low-fat
Kraft- och blötdjur	Crustaceans and molluscs	Majs	Maize
Kull	Litter	Maka/make	Spouse
Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures	Manlig	Male
Kurser	Training courses	Margarin	Margarine
Kurstimmar	Teaching-hours	Mark	Ground
Kvadratmeter	Square metre	Markanläggningar	Land improvements
Kvalitet	Quality	Markinventarier	Inventories (ground)
Kvantitet	Quantity	Maskin	Machine
Kvarbliven efterbörd	Retention of foetal membranes	Maskinlegor	Machine hiring
Kvarn	Mill	Material	Material
Kvartal	Quarter of a year	Matfett	Edible fats
Kviga	Heifer	Matlök	Onions
Kvinna(or)	Woman(men)	Matpotatis	Table potatoes
Kväve	Nitrogen	Max värde	Maximum value
Kyckling(ar)	Chicken(s)	Med	With
Kålrotter	Swedish turnips	Medelfetthalt	Average fat content
Källa (ursprung)	Source	Medelinvägning	Average weighing in
Kärmjölk	Buttermilk	Medelkoantal	Average number of cows
Köksväxter	Vegetables	Medelslaktvikter	Average weight of carcasses
Kön	Sex	Medelstärkelsehalt	Average content of starch
Köp	Purchase	Medeltal	Average
Köpeskilling	Market price	Medelvikt	Average weight
Köpeskillingskoefficient	Market price coefficient	Medhjälpare	Assistant
Köpfodermedel	Purchase feeding stuff	Medianlidpunkt	Median date
Körsbär	Cherries	Medlem	Member
Kött	Meat	Mejeri	Dairy
Kött och köttvaror	Meat and products of meat	Mejerihantering	Dairy husbandry
Köttboskapskontrollen	Beef cattle recording	Mejerimjölk	Dairy milk
Köttfodermjöl	Meat meal	Mejeriprodukter, mejerivaror	Dairy products
Köttfår	Mutton sheep	Mejerismör	Creamery butter
Köttkonserver	Canned meat	Melass	Molasses
Köttras	Beef cattle	Mellan	Between
		Mellankalv	Fattened calf
		Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
L		Melon	Melon
Lager	Stock	Mer än	More than
Lagerändring	Change of stock	Micronäringsämnen	Micro nutritive substance
Lagfarna köp	Registered purchases	Milj. kronor	Millions of Swedish kronor
Laktationer	Lactation	Milljarder	Milliard, one thousand million
Lamm	Lamb	Miljö- och lantbruksstatistik	Environment- and agricultural
Lamma	Lamb		statistics
Lammkött	Lamb		Duty for the environment
Land	Country		

Miljöprogram	Programme for the environment
Miljöstöd	Aid schemes for the environment
Millimeter	Millimetre
Min värde	Minimum value
Mineral	Mineral
Mineralfodermedel	Mineral food; mineral supplement
Mink	Mink
Minskning	Decrease
Missbildad	Mis-shaped
Mjöl	Flour
Mjölk	Milk
Mjölk(boskaps)kontroll	Milk recording
Mjölkavkastning	Yield of milk
Mjölkboskapsbesättning	Dairy cattle
Mjölklår	Dairy sheep
Mjölkkö	Dairy cow
Mjölkleverantörer	Suppliers to dairies
Mjölksproducenter	Milk producers
Mjölksproduktion	Milk production
Mjölkspulver	Milk powder
Mjölkraskorsning	Dairy cross breed
Mjölprodukter	Products of flour
Modersugga	Breeding sow
Morötter	Carrots
Motoreffekt	Horse-power at crank-shaft
Mulåsnor och åsnor	Mules and asses
Månad	Month
Män	Men
Mödrar	Mothers
Mönstring	Critical examination

N	
Nationalräkenskaperna	National accounts
Nationellt	National
Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Nedsatt fruktsamhet	Reduced fertility
Netto	Net
Nettointäkt	Net receipt
NOLA	Environmental support
Normskörd	Standard yield
Norra	Northern
Näringsgren	Branch of business
Närvarande	Present
Nöt	Cattle
Nötkreatur	Cattle
Nötkreaturssjukdomar	Cattle diseases
Nötkreatursskötsel	Livestock farming
Nötkött	Beef

O	
Obearbetad	Raw
Objektiv skördeuppskattning	Objective crop yield surveys
Obrukad åker	Untilled arable land
Och	And
Odlad	Grown; cultivated
Odling	Cultivation
Offentligt ägda	Publicly owned
Officiell	Official
Ogräsmiddel	Herbicides
Okänd	Unknown
Olika	Different
Oliver	Olives
Oljehalt	Oil content
Oljelin	Lin seed
Oljevaxter	Oleiferous plants
Oljevaxtfön	Seeds from oleiferous plants
Oljor och fetter	Oil and grease
Olycksfall	Accidents
Omalet	Ungrounded
Omfattning	Size; scope
Område	Region
Omställningsstöd	Conversion grant
Organisation	Organization
Orsaker	Causes
Ost	Cheese
Ostmassa	Curd

Osäker	Uncertain
Outnyttjad åker	Unused arable land
Oxdjur	Bullock

P	
Partihandelns invägning	Amount delivered to wholesaler
Per	By
Personbil	Car
Personer	Persons
Plantor för vidare kultur	Plants for further cultivation
Plantskola	Nursery
Plantskolealster	Nursery plants
Plast	Plastic
Plommon	Plums
Potatis	Potatoes
Potatis- och rotfruktsredskap	Tools for potatoes and root-crops
Potatis för stärkelse och råsprit	Potatoes for processing
Potatisodling	Potato-cultivation
Preliminära uppgifter	Preliminary results
Pris	Price
Pris- och marknadspolitik	Price- and market politics
Prisindex	Price index
Prisregleringsavgift	Price regulation charge
Prisregleringsprisindex	Price regulation index
Prisstöd	Price support
Privat ägda	Privately owned
Procent	Percent
Procentuell	Expressed as a percentage
Producentbidrag	Producer subsidy
Producentprisindex; för livsmedelsindustrin; jordbruksreglerade livsmedel	Producer price index for the food industry; price regulated agricultural products
Producerande	Producing
Produktion	Production
Produktionsinriktning	Branch of production
Produktionsmedelsprisindex	Cost price index
Produktionsområde	Production area
Prognostiserad	Prognosticated
Protein	Protein
Proteinfodermedel	Protein food
Proteinhalt	Protein content
Provtäthet	test frequency
Provyteskörd	Sample plot yield
Prydnadsvaxter	Ornamental plant
Publicering	Publishing, publication
Purjolök	Leek
Pälsdjursskötsel	Fur farming
Pälsfår	Fur-bearing sheep
Päron	Pears

R	
Raps	Rape
Ras	Breed, stock
Rationalisering	Rationalization
Rationaliseringsinsatser	Rationalization measures
Redskap	Tools
Reducerad	Reduced
Regionala stöd	Regional grants
Rekryteringsdjur	Replacement animals
Renar	Reindeers
Rennäring	Reindeer keeping
Renrasig	Purebred
Renskötsel	Reindeer husbandry
Respektive	Respectively
Resultat	Result
Riksgenomsnitt	National average
Riksområde	Major region
Ris	Rice
Rosor	Roses
Rovdjursrivna	Torned by beast of prey
Ryafår	Indigenous breed (sheep)
Rybs	Turnip rape
Rymd	Capacity
Rådgivning	Counselling
Råg	Rye
Rågvete	Rye wheat (triticale)
Råsprit	Crude alcohol

Råvara	Raw material	St	Per unite
Räntenetto	Interest net	Stadigvarande	Permanent
Rättad	Corrected	Stallgödsel	Manure
Räv	Fox	Standardtimmar	Standard man-hours
Rödbetor	Red beets	Startstöd	Support to new establishments
Rökt	Smoked	Staten	Government; state
Rötskadade	Decay damaged	Statistiksystem	Statistic system
S		Statlig lånegaranti	Government loan security
Saknas	Not available	Statligt stöd	Government support
Sallat	Lettuce	Statsbidrag	Government subsidy
Salt	Salt	Sticklingar	Cuttings
Sambo	Cohabiting man or woman	Storboskap	Cattle
Sameby	Sami village	Storlek	Size
Sammanfatta	Summarize	Storleksgrupp	Proportion size
Sammanräknad	Summarize	Struktur	Structure; structural
Samtliga	Total	Struktur- och regionalpolitik	Structural and regional support
Sektorer	Sectors	Stråsäd	Cereal
Sektorprodukt	Sector product	Stubb	Stubble
Semin	Artificial insemination (A.I.)	Studerande	Student
Seminkostnader	A.I. costs	Stutar	Steers
Seminverksamhet	A.I. Society	Stärkelse	Starch
Separat	Separately	Stärkelsehalt	Content of starch
Sjukdom	Disease	Stärkelsestillverkning	Starch production
Sjukdomsbehandling	Treatment of disease	Stöd	Support
Sjukdomstillfällen	Occation of disease	Stöd till norra Sverige	Economic support to the north of Sweden
Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency	Stöd till smågrisproduktion	Economic support to the production of piglets
Skadad	Injured	Stödatgärder	Support
Skattad; uppskattad	Estimated	Större	Big
Skogförråd	Forest supply	Subvention	Subsidy
Skogsbruket	Forestry	Sugga	Sow
Skogsbärande mark	Forested ground	Suggbesättning	Stock of sows
Skogsimpediment	Barren land	Suggkontroll	Pig progeny testing
Skogsmark	Forest; woodland	Summa	Total
Skogsplanter	Tree plants	Superfosfat	Superphosphate
Skogsägare	Forest owner	Svampmedel	Fungus poison
Skuld	Debt; liability	Svarta vinbär	Black currants
Skummjolk	Skim milk	Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Skyddsgödor	Barrier crop	Svensk jerseyboskap	Swedish Jersey cattle
Skyddszoner	Barrier zone	Svensk kullig boskap	Swedish pulled cattle
Skörd	Harvest; yield	Svensk låglandsboskap	Swedish Friesian cattle
Skördeskadeersättning och -bidrag	Crop insurance compensation	Svensk röd och vit boskap	Swedish red and white cattle
Skördetröska	Combine	Svin	Pig
Slag	Kind; variety	Svinn	Waste; loss
Slakt	Slaughter; slaughtering	Svinsjukdomar	Pig diseases
Slaktdjur	Slaughter animal	Svinstamkontroll	Pig progeny testing
Slaktkropp	Carcass	Sysselsatt	Employed
Slaktkyckling	Slaughter chicken	Sådd	Sowing
Slaktsvin	Fattening pigs	Säd	Grain
Slättervall	Grass on arable land for hay or silage	Säljare	Seller
Slätteräng	Meadow	Sämre	Worse
Slätköp	Purchase by relatives	Särskild	Special
Små	Small	Sötade	Sweetened
Småbruk	Small-sized holdings	T	
Smågrisproduktion	Production of piglets	Tackbidrag	Ewe premium
Smör	Butter	Tackor	Ewes
Smörjolja	Lubricating oil	Taxerad	Assessed
Snittblommor	Cut flowers	Taxeringsenheter	Assessment units
Snittgrönt	Cut green	Taxeringsvärde	Assessed value
Socialförsäkring	National social insurance	Te	Tea
Socker	Sugar	Tidigare	Earlier
Sockerbetor	Sugar beets	Tillfällig	Temporary
Sockerbruken	Sugar mills	Tillgångar	Assets
Sockerhalt	Sugar content	Tillgänglig	Available
Sockermajs	Sweet corn	Tillverkning	Production
Sockerprodukter, sockervaror	Sugar products, sugar goods	Tillväxt	Growth
Solrosfrö	Sunflower seed	Tjock grädde	Cream containing 40 per cent fat
Sort	Kind; variety	Tjur	Bull
Spannmål	Grain	Tjänster (inom jordbruk)	Services (in agriculture)
Specialkurser	Special courses	Tobak	Tobacco
Spenskador	Nipple injuries	Tomater	Tomatoes
Spridning	Spreading	Tomt- och bostadsbyggnadsvärde	Value of site and residential building
Spånadsväxter	Fibre plants	Tomtmarksvärde	Value of site area
Spädgris	Sucking-pig	Ton	Metric ton
Spädkalv	Sucking-calf		

Torkad	Dried	Vetegryn	Hulled wheat
Torkningskostnad	Cost of drying	Vetekli	Wheat bran
Torrsubstans	Dry matter	Vetemjöl	Wheat flour
Total	Total	Veterinär	Veterinary
Totalräknade uppgifter	Data from a census	Veterinärbehandlad	Veterinary treated
Totalskörd	Total yield	Vicker	Vetches
Totalundersökning	Total survey	Vidareförädling	Processing
Traktor	Tractor	Vikt	Weight
Transportredskap	Transport equipment	Vilt	Game
Träd	Tree	Vindruvor	Grapes
Träda	Fallow	Vinter	Winter
Trädgård	Garden	Vit lantras (får)	White indigenous breed (sheep)
Trädgårdsföretag	Horticultural enterprise	Vitkål	White cabbage
Trädgårdsodling	Horticulture; gardening	Vårkorn	Spring barley
Trädgårdsräkning/inventering	Census of horticulture	Vårrops	Spring rape
Trädgårdstekniker	Horticultural Technologist	Vårrys	Spring turnip rape
Trädgårdsväxter	Horticultural plants	Vårstråsäd	Spring-sown cereals
Tröskning	Threshing	Vårsådd	Spring-sown
Tulpaner	Tulips	Vårvete	Spring wheat
Tunn grädde	Cream containing 12 per cent fat	Våtmarker och småvatten	Wetlands
Tvillingfödselar	Twin births	Vägd	Weighted
Typ	Type	Värde	Value
Typklassificering	Typology	Värdeändring	Change of value
Typologidata	Typology data	Världsdel	Continent
U		Världsmarknadsprisindex	World market price index
Ull och fårskins	Wool and sheepskin	Värphöns	Laying hens
Underhåll	Maintenance	Värpras	Laying hen
Undersökning	Survey	Växthus	Greenhouse
Ungdjur	Young cattle	Växtnäringsämne	Plant nutrient
Unghästar	Colts	Växtodling	Crop husbandry
Ungnöt	Young cattle	Växtperiod	Growing time
Uppfödning av kalvar	Breeding of calves	Växtprodukt	Vegetable product
Uppfödning förlust	Raising losses	Växtsjukdom	Plant disease
Uppgift	Information; figure	Växtskyddsmedel	Pesticides
Uppskattad	Estimated	Växtslag	Plant type
Uppvärmning	Heating	Växtsort	Variety
Ursprungsland	Country of origin	Y	
Urval	Sample	Yta	Area
Urvalsbaserade uppgifter	Data from a sample survey	Å	
Urvalsundersökning	Sample survey	Åker	Arable land
Utan	Without	Åkerareal	Area of arable land
Utanför	Outside	Åkerbruk och boskapsskötsel	Crop and livestock farming
Utbetalning	Disbursement	Åkerböror	Beans
Utbildning	Education; training	Åkermark	Arable land
Utgifter	Expenditures	Ålder	Age
Utgående lager	Balance carried forward	Åldersfördelning	Age structure
Utnyttja	Utilize	År	Year
Utplanteringsväxter	Bedding-plants	Årskurs	Form
Utrikeshandel	Foreign trade	Återväxt	Second harvest (Harvest after first cut)
Utrotningshotad	Endangered	Åtgärd	Measure; act
Utrustning	Equipment	Ä	
Utsäde	Seed	Ägare	Owner
Utsädesmängd	Quantity of seed	Ägd	Owned
Uttagen areal	set aside land	Ägg	Egg
Utträde	Withdrawal	Ägoslag	Type of land
V		Äldre	Older
Vagnar	Carriages	Älg	Elk
Vall	Grass land on arable land for hay or silage	Äpplen	Apples
Vall för fröskörd	Grass land for seed production	Ärter	Peas
Vallbalväxter	Leguminous plants on grass land	Ö	
Vallfrö	Clover and grass seed	Ökning	Increase
Vallgräs	Grass	Över	More than
Vallhö	Hay	Överbelastning	Overloading
Vallskörd	Yield from ley	Överstiga	Exceed
Vallväxter	Herbage plants	Översyn	Inspection
Vallålder	Age of ley	Övre Norrland	Upper parts of Norrland
Varuslag	Type of goods	Övrig(a)	Other(s)
Vattenareal	Water area		
Vattenhalt	Water content; moisture content		
Vax	Bees wax		
Vegetabilisk	Vegetable		
Verksam substans	Active substance		
Verksamhet	Activity		
Vete	Wheat		

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar. Med B markerade sidnummer hänvisar till bibliografiska uppgifter.

A

Administrativa områden 198–201
Affärsbankernas kreditgivning JÅ 1987 201
Am- och dikobidrag 163, 165
Animaliska produkter
 export 139, 144, 147–148
 import 140, 144–145, 148
 införselavgifter JÅ 1995 197
 konsumtion JÅ 1997 156–158
 priser 155–157
 produktion 141–143
Anläggningar
 antal 50
 antal företag JÅ 1996 58
 för bevattning JÅ 1996 60
 för utfodring JÅ 1996 59
 för utgödsling JÅ 1996 59
 systemtäckdikning JÅ 1997 56
Anläggningsstöd 162
Annan mark
 areal 13, 39–40
 definitioner 14
Anställda (inom jordbruk), se Arbetskraft
Arbetsbehov 25, 27–28, 152
Arbetskraft
 antal arbetstimmar i jordbruk 35–36
 antal arbetstimmar i skogsbruk JÅ 1984 46
 arbetsskador 37–38
 avbytarverksamhet JÅ 1997 38
 förvärvsarbete inom jordbruk m.m. 31–36
 löner JÅ 1984 247
 olycksfall 37–38
 sysselsatta i jordbruk m.m. 31–35
 sysselsatta i skogsbruk 32
 sysselsatta med trädgårdsodling 32
 sysselsatta på trädgårdsföretag JÅ 1997 110
 åldersfördelning 30
Arbetsskador 37
Arbetstimmar, se Arbetskraft
Arbetsvolym, se Arbetskraft
Areal
 annan mark 13, 39–40
 arrenderad 15
 besädd JÅ 1984 140–141
 betesmark 14, 39–42
 bevattnad JÅ 1996 60
 fördelning efter företagarekateri 21, 24
 fördelning efter storleksgrupper 22–23
 internationella uppgifter 189–196
 kemiskt ogräsbekämpad 60–63
 markkarterad JÅ 1997 44
 olika grödor 65–79
 skog 13, 19, 39–40
 upplöjd (utvintrad areal) JÅ 1992 125
 vallinsädd JÅ 1984 100

åkermark 13, 19, 39–40
ägd 15
Arealbidrag 161–162
Arealersättning 163–164
Arrendepriser 158
Arrenderade företag 15
Avbytarverksamhet JÅ 1997 38
Avelssvin, se Svin
Avkastning per hektar, se Hektarskörd
Avräkningsprisindex 166–157

B

Baggar, se Får
Balgväxter
 certifierat utsäde 53
 odlad areal 70
 statsplomberat utsäde JÅ 1995 71
 stöd JÅ 1993 203
Befolkning
 folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort 29
 förvärvsarbete inom jordbruk m.m. 31–36
 jordbrukarnas åldersfördelning 30
Bekämpningsmedel 59–62
Bensin, se Drivmedel
Besiktning av slakt 114, 121, 131
Besädd areal
 potatis, slättervall, spannmål 89
 JÅ 1984 140–141
Besättningsstorlek
 får 116–117
 genomsnittlig JÅ 1984 178
 höns 135–136
 mjölkkor 103, 105, 107, 109
 nötkreatur 103–104
 svin 122, 125–128
Betat utsäde 53–54
Bete, se Betesmark och Betesvall
Betesmark
 areal 13, 39–40, 42
 definition 14, 41
Betesvall
 antal företag 73
 odlad areal 73
 skadeorsaker JÅ 1984 116
Betodling, se Sockerbetor
Betäckta sugor JÅ 1995 154
Bevattnad areal JÅ 1996 60
Bevattningsanläggningar
 antal företag JÅ 1996 60
 kapacitet JÅ 1995 64
Bevattningsmaskiner JÅ 1996 61
Bidrag 161–174

Biodling
 antal bisamhällen 138
 honung 138
 vax 138
Biologiska mångfald och kulturmiljövärden 163, 171–172
Biologisk skörd JÅ 1992 107
Blandsäd
 antal företag 69
 hektarskörd 83 JÅ 1984 128, 130
 normskörd JÅ 1984 157
 odlad areal 69
 skördetidpunkt JÅ 1984 117
 såtidpunkt JÅ 1984 116
 totalskörd 90 JÅ 1984 141
 utsädesmängd 59
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd JÅ 1984 117
Blommor, se Trädgårdsväxter
Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska undersökningen
Bostadsbyggnadsvärde 47
Broiler, se Slaktkycklingar
Brukingsenhet(er), se Företag
Bruna bönor 163, 173
Bruttonationalprodukt 149
Brödsäd
 kvalitet JÅ 1992 119–120
 odlad areal 67
BSE 163, 165
Bufflar 193
Byggnader, se Ladugårdar
Byggnadskostnadsindex JÅ 1981 248
Byggnadsverksamhet
 djurplatser, ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
 djurstallar, ny- och tillbyggda, JÅ 1996 55
 förprovade djurstallar 49
 lagerbyggnader och maskinhus, ny- och tillbyggda JÅ 1996 57
 lagerlokaler, ny- och tillbyggda JÅ 1996 57
 medelyta i nybyggda djurstallar JÅ 1996 54
 nyuppförda kreatursplatser JÅ 1996 55
Byggnadsvärde JÅ 1997 47
Bänkgård 96–97
Bär, se Trädgårdsodling
Bärgad skörd (per hektar) 80–88
Bärgningsförluster på slättervall JÅ 1984 125–126
Bärgningsmetoder
 potatis JÅ 1985 85
 slättervall JÅ 1993 92

C

Certifierat utsäde 53
Chinchilla
 antal 138
 antal uppfödare 138
Cisterner, antal 50
Cisternvolym 50

D

Dagsverken, se Arbetskraft
Demeterförbundet 78
Dieselolja, se Drivmedel
Djurbidrag 162–163, 165
Djurförsäkring JÅ 1997 188
Djurplatser, antal ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
Djursjukdomar 114, 132
Djurstallar
 antal ny- och tillbyggda JÅ 1997 52
Driftsinriktning 25–27
Drivmedel
 cisterner 50
 förbrukning JÅ 1997 71–72
 priser 156
Dödsfall, se Olycksfall 37–38

E

Ekologisk odling 78–79, 163, 171–172
Ekonomibyggnadsvärde 44–45, 47
Eldningsolja
 cisterner 50
 förbrukning JÅ 1997 72
Elever 175
Energitillförsel JÅ 1997 158
Ensilageväxter (och grönfoder) areal 73
Ersättningsbelopp JÅ 1997 187
Ersättningsberäkningar JÅ 1997 187
Ersättningsområden, se Skördeområden
Europeiska unionen
 förädlingsvärde jordbrukets JÅ 1997 202
 husdjurskötsel 186–187
 jordbruksareal 179
 jordbruksföretag antal 181
 skogsmark 182
 statistiksystem 179
 stöd till jordbruket 163–173
 sysselsättning 183
 totalskördar 184–185
 trädgårdsodling 185
 växtodling 184
EU-stöd 163–173
Export (av livsmedel) 147–148
Extensifieringsbidrag 165
Extensiv vall 173

F

Fabrikspotatis, se Potatis
Faktorpris 149
Falltal JÅ 1992 118, 120
Fastighetspriser 46
Fastighetstaxering 45
Fetthalt i mjölk 143
Fjäderfä, se även Höns
 priser 156
 produktion 143
Flerårig vallodling 173
Fläsk
 priser 156
 produktion 141, 194, 208
Foderblandningar, produktion 64

Fodermedel
 förbrukning 63
 införselavgifter JÅ 1995 197
 priser 156
 produktion 64
Fodersäd
 kvalitet JÅ 1992 121
 odlad areal 69
Foderärter och vicker
 odlad areal 70
Folkmängd, se Befolkning
Fosfor 56
Fotogen JÅ 1997 71
Friland
 areal 93–95
 odling 95
Frukt, se Trädgårdsodling
Frövall 73
Getter
 antal JÅ 1997 147, 193
 produktion 141, 194, 208
Fånggrödor 173
Får och lamm
 antal 102, 115–116, 193
 antal företag 117–118
 besättningsstorlek 116–117
 fårkontroll 119–120
 priser 156
 rasfördelning 119–120
 slakt 121
Födoämnen
 konsumtion JÅ 1997 156–158
Föl, se Hästar
Förbrukning (inköp) av
 driv- och smörjmedel JÅ 1997 71–72
 fodermedel 63–64
 födo- och njutningsämnen JÅ 1997 156–158
 handelsgödselmedel 55–58
 insektsmedel 60–62
 maskiner och redskap 52
 ogräsmiddel 60–62
 oljekraftfoder 63–64
 växtnäringsämnen 59–62
 växtskyddsmedel, se Bekämpningsmedel
Föreningen för mejeriprodukter JÅ 1993 201
Föreningsbankrörelsens kreditgivning JÅ 1987 201
Föreningsrörelse, lantbrukarnas
 avräkningsvärden med producenter 178
 medlemmar 178–179
 organisation 178
Företag
 antal arrenderade 15
 antal ägda 15
 definition 13
 efter bruksningsform 15
 fördelning efter besättningsstorlek djur 105–106, 116–117, 125–126, 135–136
 fördelning efter företagarekategori 20
 fördelning på storleksgrupper efter skogsmarkareal 22
 fördelning på storleksgrupper efter åkerareal 16
 inkomster och utgifter 150–154
 med husdjur av olika slag 102, 106, 108, 117–118, 126–127, 136
 med odling av olika grödor 67–74
 med trädgårdsodling 93, 94–96
Företagare, definition 15
Företagsregister, se Lantbrukets företagsregister
Förmalning 139
Förmögenheter i jordbruket
 netto JÅ 1996 184
 per företag JÅ 1984 231

 totala JÅ 1996 184
Förnödenheter 53–64
Försäkring
 hagelskada JÅ 1997 187
 husdjur JÅ 1997 188
 skördeskada JÅ 1997 187
Försäkringsbelopp JÅ 1997 187–188
Försäkringsbolagens kreditgivning JÅ 1987 201
Försörjningsbalans
 brödsäd 139
 fettråvaror JÅ 1995 164
 fodersäd 140
 kött och fläsk 141
 potatis JÅ 1996 158
 spannmål JÅ 1996 157
Förvärvsarbete, se Arbetskraft
Förädlingsvärde 149

G

Galtar, se Svin
Garage JÅ 1996 57
Getter, se även Får och getter
 antal 193 JÅ 1997 147
Grisar, se Svin
Grädde, produktion 143
Grödor, se även Areal
Grönfoder- och ensilageväxter
 areal 73
Grönsaker, se Trädgårdsväxter
Grönsaksodlarnas Riksförbund 178–179
Gödselbehållare JÅ 1996 59
Gödselmedel 55–58, 96
Gödselplatta JÅ 1996 59

H

Hagelskadeförsäkring JÅ 1997 187
Halm av spannmål JÅ 1992 107
Hampa, se Spånadsväxter
Handelsgödsel
 förbrukning 60–61, 196
 försäljning 58
 priser 156
 växtnäringsämnen 55–58
 Internationella uppgifter 196
Handjursbidrag 163, 165
Havre
 antal företag 69
 hektarskörd 83
 kvalitet JÅ 1992 121
 normskörd 88
 odlad areal 69
 priser 156
 skördetidpunkt JÅ 1997 100
 sorter JÅ 1993 96, 98
 såtidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 90
 utsäde 53–54
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd JÅ 1997 101
Hektarskörd
 blandsäd 83
 efter potatisodlingens storlek 87
 efter storleksgrupp JÅ 1984 128
 efter såtidpunkt JÅ 1993 105
 efter vallålder JÅ 1997 91
 halm av spannmål JÅ 1992 107
 höstkorn, vårkorn, havre 83
 höstvet, vårvete, höstråg 82
 rågvete 83
 slättervall 84
 matpotatis, fabrikspotatis 86
Hektolitervikt JÅ 1992 119

Helträda, areal 76
 Honung
 priser JÅ 1984 218
 produktion 138
 Husdjur
 antal 101, 104, 115, 122, 133, 193
 antal företag 106, 117, 126, 136
 försäkrade djur JÅ 1997 188
 köttproduktion 141, 194
 slakt 114, 121, 131
 Husdjursförsäkring JÅ 1997 188
 Hypoteksinstitutens kreditgivning
 JÅ 1987 201
 Hästar
 antal 136, 193
 försäkrade djur JÅ 1997 188
 köttproduktion 141, 194
 priser 156
 slaktdjursbesiktningar JÅ 1984 197
 Hö, se även Slåttervall
 kvalitet JÅ 1992 122
 bärgningsmetoder JÅ 1993 92
 Höns
 antal 101, 133, 193
 antal företag 136
 besättningsstorlek 135
 Höstoljväxter
 kvalitet JÅ 1992 123
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Höstraps, se Oljväxter
 Höstrybs, se Oljväxter
 Höstråg, se Råg
 Höststräsäd, utsäde 53
 Höstsädd, areal 68, 72
 Höstsädd
 kvalitet JÅ 1992 118–120
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Höstvet, se Vete
 Hötork JÅ 1996 58

I
 Import (av livsmedel) 148
 Index
 avräkningsprisindex 155–157
 konsumentprisindex 155, 157
 prisregleringsprisindex 155, 157
 producentprisindex 155, 157
 produktionsmedelsprisindex 155–157
 världsmarknadsprisindex 155
 Införslavgifter JÅ 1995 197
 Inkomst av näringsverksamhet 159–160
 Inkomster, utgifter m.m. 150–154
 Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket
 Inkomstfördelning JÅ 1984 246
 Inkomststöd 162
 Inkomsttagare inom jordbruk med binärningar
 efter inkomstklass JÅ 1984 246
 Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av
 Inre rationalisering 167, 174
 Insektssmedel, förbrukning 59–62
 Inseminationer 113
 Insåning, se Vallinsädd
 Internationella uppgifter se även Europeiska
 unionen
 animalieproduktion 189, 194
 förvärvsarbetande befolkning inom jord-
 bruk 195
 handelsgodsd, konsumtion 196
 husdjurskötsel 194
 maskiner och redskap 195
 totalskörd 189, 192
 traktorer 195
 åkerarealens användning 195
 ägoslagsfördelning 190

Intervention 163
 Intäkter i jordbruket
 per företag 152–154
 totala 150–151
 Intäkter i skogsbruket per företag 153–154
 Inversteringsstöd 168–169
 Invägd mjölk 142

J
 Jordbrukarfamiljens inkomst 159–160
 Jordbrukarnas taxerade inkomster 160
 Jordbrukets sektorskalkyl
 inkomster 150
 utgifter 151
 Jordbruksbefolkning, se Befolkning
 Jordbruks ekonomi 149–160
 Jordbruksfastighet
 inkomst av JÅ 1984 245
 priser 46
 taxeringsvärden 44–45
 ägarer kategori JÅ 1997 46
 Jordbruksmaskiner 51–52
 Jordbruksnämnden, se Jordbruksverket
 Jordbrukspolitik 161–174
 Jordbruksräkning, se Lantbruksräkning och
 Lantbrukets företagsregister
 Jordbruksverket 203
 Jordbruksvärde 44
 Jordförvärvslån JÅ 1996 190

K
 Kadmium 43
 Kalium 55–57, 196
 Kalkningsmedel 55
 Kalvar
 kalvningsresultat 112
 köttproduktion 141
 priser 156
 slakt 114
 Kameler 293
 Kasserad slakt JÅ 1980 292
 Kemiskt ogräsbekämpade arealer 60–61
 Kobidrag JÅ 1995 198
 Kokärter
 odlad areal JÅ 1992 90
 skördeutsikter JÅ 1989 122
 Kompensationsbidrag 163, 166
 Konsumentprisindex 155, 157
 Konsumtion av livsmedel
 totalt JÅ 1997 157
 per person JÅ 1997 158
 Konsumtionsmjölk, priser 156
 Kontrollmätningar JÅ 1997 223
 Kontrollverksamheter 109–111, 119–120,
 129–131
 Kor, se Nötkreatur
 Korn
 antal företag 69
 hektarskörd 83
 kvalitet JÅ 1992 121
 odlad areal 69
 normskörd 88
 priser 156
 skörde tidpunkt JÅ 1997 100
 sorter JÅ 1993 96, 98
 såtidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 90
 utsäde 53–54
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd JÅ 1997 101
 Korrigeringstal 89

Kostnader i jordbruket
 per företag 154
 totala 151
 Kostnader i skogsbruket
 per företag 154
 Kraftfoderblandningar
 priser JÅ 1996 178
 produktion 64
 KRAV 78
 Kreditgarantier JÅ 1987 201
 Kreditgivning till enskilda jordbrukare
 JÅ 1987 201
 Kronägg 178
 Kultiverad betesmark
 areal 13, 39–40
 definition 41
 Kursdeltagare JÅ 1987 216
 Kurser 175–176
 Kurstimmar JÅ 1997 190
 Kvalitet 202
 Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur
 Kvåve 55–58
 Kycklingar, se Höns
 Köksväxter, se Trädgårdsodling
 Köpeskilling för fastigheter 46
 Köpeskillingsskoefficient 46
 Kött och fläsk
 export 148
 import 148
 konsumtion JÅ 1997 157–158
 produktion 141, 194
 Svensk Kötthandel JÅ 1993 201
 Köttboscapskontroll
 anslutning 112
 kalvningsresultat 111

L
 Ladugårdar, se Djurstallar
 Lagerlokaler
 antal nybyggda JÅ 1996 57
 Lamm, se Får
 Landareal 190
 Lantarbetare JÅ 1988 36
 Lantarbetarlöner
 timförtjänster JÅ 1984 247
 Lantbrukarnas Riksförbund 178–179
 Lantbrukets föreningsrörelse 178–179
 Lantbrukets företagsregister
 allmänt 201
 anläggningar 50
 arealer 15, 18, 21, 23, 65–76
 driftsinriktning 25–27
 företag 14–17, 20, 22, 65–76
 husdjurskötsel 101–138
 strukturförändringar JÅ 1996 29
 växtodling 65–76
 Lantbrukets resultat per företag 152–154
 Lantbrukets utredningsinstitut JÅ 1996 220
 Lantbruksnämndernas verksamhet, se
 Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
 Lantbruksräkning, se Lantbrukets
 företagsregister
 Lantbruksstyrelsen, se Jordbruksverket
 Lantbruksutbildning 175–176
 Lantmännenbranschen 178
 Lin, se Spånadsväxter
 Livsmedel
 export 147
 import 145–146
 konsumtion JÅ 1997 156–158
 subventioner 167–168, 174
 Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden
 (LES) 203
 Luftfuktighet JÅ 1984 120

Lån, se Kreditgivning till enskilda jordbrukare eller Skulder
 Lånegarantier 174
 Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet fastighetsinnehav 174
 kursverksamhet 176
 statliga bidrag och lånegarantier 167–168, 174

Löner
 lantarbetare JÅ 1984 247

M

Majs 189, 191–192
 Markarterad areal JÅ 1997 44
 Maskiner
 antal 51–52
 fördelning efter företagets drifts- inriktning JÅ 1996 65
 inköp av maskiner och redskap 52
 Maskinhus JÅ 1996 57
 Maskinlån JÅ 1993 206
 Matpotatis, se Potatis
 Medeltemperatur 225, JÅ 1984 118
 Medlemskap i ekonomiska föreningar 177–178
 Mejeribranschen 178
 Mejerier, antal 142
 Mejerihantering 142–143
 Mejerivaror
 produktion 143
 priser 156
 Melass, priser 156
 Mikronäringsämnen JÅ 1984 77B
 Miljö känsliga områden 163, 171–172
 Miljöstöd 163, 171–172
 Mink
 antal 138
 antal uppfödare 138
 priser JÅ 1984 214
 produktion JÅ 1984 199
 Mjölk
 användning 142
 avkastning per ko 110, 194
 fetthalt 142
 invägd mjölk 142
 konsumtion JÅ 1997 157–158
 mjölkpulverproduktion 143
 pris 156
 produktion av mejerivaror 143
 Mjölkboskapskontroll
 antal kor och besättning 109
 kalvningsresultat 111
 medelavkastning 110
 utgångna kor 111
 Mölkkvot 166
 Mjölkleverantörer 142
 Mjölkningsanläggning JÅ 1984 66
 Mjölproduktion
 antal företag 106–108
 användning 143
 effektivitetskontroll JÅ 1984 191
 föreningen för mejeriprod. JÅ 1993 201
 invägd mjölk 143
 Mjölktank JÅ 1981 71
 Mjölkpulverproduktion 143
 Modersuggor, se Svin
 Mulåsnor och åsnor 193

N

Nationalräkenskaper 149
 Nationella stöd 163, 181
 Naturligt jordbruksområde 197–198
 Nederbörd JÅ 1997 224

Normskördar 88
 Normskördevärde JÅ 1996 194
 Nybyggnadsverksamhet, se Byggnads- verksamhet
 Nötkreatur
 antal 101–106, 193
 antal företag 106–108
 besättningsstorlek 106–107
 försäkrade djur JÅ 1997 188
 insemination 113
 köttboskapskontroll 112
 köttproduktion 141, 194
 mjölkboskapskontroll 109–111
 priser 156
 rasfördelning 110
 sjukdomar 114
 slakt 114

O

Objektiv skördeuppskattning 80, 199
 Obrukad åker, areal 76
 Ogräsbekämpade spannmålsarealer JÅ 1988 75
 Ogräsmedel, förbrukning 59–62
 Oljevaxter
 antal företag 71
 hektarskörd 85
 kvalitet JÅ 1992 123
 normskördar 88
 odlad areal 71
 oljehalt 85
 Oljeverxkontoret 85, 91
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Sveriges Oljeverxintressenter JÅ 1993 201
 totalskörd 91
 upplöjd höstsådd JÅ 1992 125
 övervintring JÅ 1992 124
 Olje- och spånadsvaxter
 utsäde 53
 Olycksfall i jordbruk 37–38
 Områdesindelning
 administrativa områden 197–200
 huvudområden 197–198
 karta över produktionsområdes- indelningen 197
 naturliga jordbruksområden 197, 199–200
 produktionsområden 197–198
 riksområden 197–198
 skördeområden 199
 spillområden JÅ 1989 235–236
 återväxtområden JÅ 1989 235–236
 Omställning JÅ 1993 203
 Omställningsareal 162
 Omställningsstöd 162
 Ost
 priser 156
 produktion 142–143

P

Partipris, se Priser
 Plantskolealster, se Trädgårdsodling
 Plomberat utsäde JÅ 1995 71
 Potatis
 antal företag 74
 bärgningsmetoder JÅ 1985 85
 för stärkelse och råspnit 74–75, 86–87, 92
 försörjningsbalans 139–140
 hektarskörd 86
 konsumtion JÅ 1997 157–158
 kvalitet JÅ 1992 123
 normskördar 88
 odlad areal 74

odlingarnas storlek 75
 priser 156
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 skördetidpunkt JÅ 1997 100
 sorter JÅ 1993 99–100
 sorter och sjukdomar JÅ 1984 114B
 spill JÅ 1996 99
 Sveriges Potatisintressenter JÅ 1993 201
 sättningsstidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 92
 vidareförädling 140
 Premiainkomster JÅ 1997 187–188
 Pris och marknadsolitik 163–165
 Priser
 animalier 156
 drivmedel 156
 handelsgödsel 156
 honung JÅ 1984 218
 jordbruksfastigheter 46
 pålsdjur JÅ 1984 218
 traktorer 156
 vegetabilier 156
 Prisindex, se Index
 Prisregleringsprisindex 155–157
 Prisstöd 174
 Producentpriser, se Priser
 Producentprisindex 155, 157
 Produktion
 bivax 138
 byggnader 48–49
 djurplatser JÅ 1996 55
 foderblandningar 64
 honung 138
 kött och fläsk 141, 194
 mjölk 143, 194
 oljeverxfröer 71
 pålsdjurskinn JÅ 1984 203
 råspnit 140
 slaktkroppar 114, 121, 131
 sockerbetor 92
 spannmål (leveranser) JÅ 1992 118–121
 spannmål, slättervall och potatis (skörd) 89–92
 stärkelse 140
 trädgårdsvaxter 94, 96
 ägg 143, 194
 Produktionsmedelsprisindex 155, 157
 Produktionsområden 197–198
 Proteinhalt JÅ 1992 118–119, 121–122
 Provlyteskörd 86–87 JÅ 1995 98–102, 104, 106
 PSE-tal 161
 Pålsdjur
 antal 138
 sysselsatta med pålsdjurskötsel 32
 antal uppfödare 138

R

Raps, se Oljevaxter
 Raser
 nötkreatur 110–112
 svin 130
 tackor 119, 121
 Rationaliseringsinsatser 174
 Redskap 52
 Reduceringstal, se Korrigeringstal
 Regionala stöd 166, 170
 Relativ luftfuktighet JÅ 1984 120
 Renar antal 138
 Rennäring
 antal sysselsatta 32
 statligt stöd 174
 slakt 143
 Riksområden 197–198
 Ris 189, 191–192

Rotfruktsväxter, utsäde 53

Rybs, se Oljväxter

Råg

antal företag 67
förmalning, lager JÅ 1996 157
hektarskörd 82
kvalitet JÅ 1992 118–120
normskörd 88
odlad areal 67
priser 156
skördetidpunkt JÅ 1997 100
sorter JÅ 1993 96–97
såtidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 89
upplöjd höstsädd JÅ 1992 125
utsäde 53–54
vallinsädd JÅ 1984 100
övervintring JÅ 1992 124

Rågvete

antal företag 69
hektarskörd 83
odlad areal 69
totalskörd 89

Råprotein JÅ 1992 122

Råsprit och stärkelse, tillverkning av 140

Ränta

utlåningsränta JÅ 1987 201

Räv

antal 138
antal uppfödare 138
priser JÅ 1984 218

Rörmjölkningsanläggning JÅ 1984 66

S

Sektorskalkyl, jordbrukets 150–151

Silo JÅ 1996 58

Sjukdomar

nötkreatur 114
svin 132
potatis JÅ 1984 114B

Självförsörjningsgrad JÅ 1985 170

Självrisk vid skördeskada JÅ 1997 187

Skadeangrepp på grödorna JÅ 1984 114B

Skadeorsaker för grödorna

JÅ 1984 115–116

Skador, olycksfall 37–38

Skadeutbetalningar JÅ 1997 187–188

Skogar, se Skogsmark

Skogsbruk

antal sysselsatta 32
arbetsåtgång JÅ 1996 36
Skogsbruksvärde 44–46

Skogsimpedimentsvärde 44

Skogsmark

antal företag 23
areal 23–24
definition 14
fördelning på företagarekategorier 24
fördelning på storleksgrupper 22–23

Skogsstatistik JÅ 1996 220

Skogsägarnas riksförbund 177

Skogsägarrörelsen 178

Skolor

eftergymnasiala skolor 175–176
gymnasieskolor 175
universitet 175–176

Skulder (och tillgångar) JÅ 1997 174

Skulltork JÅ 1989 59

Skyddsgrödor 173

Skörd

biologisk skörd per hektar JÅ 1992 107
bivax 147
bärgad skörd per hektar 80–88

honung 138

kvalitet JÅ 1992 118–123

normskörd 88

provvyteskörd 86–87

skördesätt JÅ 1993 98

skördetidpunkt JÅ 1997 100–101

totalskörd 89–92

Skördeområden 199

Skördeskadeskydd

allmänt JÅ 1997 187

ersättningar JÅ 1997 187

finansiering JÅ 1997 187

självrisk JÅ 1997 187

normskördar 88

Skördesätt för

potatis JÅ 1985 85

slåttervall JÅ 1993 92

Skördetidpunkt JÅ 1997 100–101

Skördetröska 51

Slakt

besiktigade slaktkroppar 114, 121, 131

hemslakt JÅ 1984 197

kasserad slakt JÅ 1980 292

marknadsförd slakt 124, 131, 140

medelslaktvikter 114, 121, 131

priser 156

produktion av kött och fläsk 141

slaktdjurspriser 156

Slakteribranschen 177–178

Slaktkycklingar JÅ 1996 148–149

Slaktvikter 114, 121, 131

Slåttervall

antal företag 73

arealens åldersfördelning JÅ 1993 92

bärgningsförluster JÅ 1996 96

bärgningsmetoder JÅ 1993 92

hektarskörd 80

kvalitet JÅ 1992 122

normskörd 88

odlad areal 73

skadeorsaker JÅ 1984 125

skördetidpunkt JÅ 1997 100

tillväxt JÅ 1984 125

totalskörd 91

upplöjd areal JÅ 1992 125

återväxt 84

övervintring JÅ 1992 124

Slåtterängar 172

Släktköp 46, 167

Smågrisproduktion

statligt stöd till 167

Smör

priser 156

produktion 142–143

Sockerbetor

antal företag 74

hektarskörd 86–87

kvalitet JÅ 1992 123

normskörd 88

odlad areal 74

priser 156

Danisco Sugar AB 86, 92

sockerhalt 86

totalskörd 74

Solskenstid JÅ 1997 225

Sorghum 191–192

Sortanvändning JÅ 1993 96–100

Spannmål

försörjningsbalans 139

jordbrukarnas leveranser JÅ 1992

119–121

odlad areal 65–69

ogräsbekämpad areal JÅ 1988 75

priser 156

skördetidpunkt JÅ 1997 100–102

sortfördelning JÅ 1993 96–98

spill (vid skörd) JÅ 1996 95

såtidpunkt JÅ 1997 100–102

totalskörd 89–90

utsäde 53–54

vallinsädd JÅ 1984 100

övervintring JÅ 1992 124

Spannmålstork JÅ 1996 57–58

Sparbankernas kreditgivning JÅ 1987 201

Spill vid (skörd)

potatis JÅ 1996 99

spannmål JÅ 1996 95

Spillområden JÅ 1989 235–236

Standardtimmar 27–28

Startstöd 167

Statlig lånegaranti JÅ 1996 184

Statlig rationaliseringsverksamhet 174

Statliga lån (till enskilda jordbrukare)

JÅ 1987 201

Statliga stödåtgärder 161–162, 167–172

Statsbidrag (till jordbruket) 161–162,

167–168

Statsplomberat utsäde JÅ 1995 71–72

Strukturförändringar

areal JÅ 1996 29–30

brukningsform JÅ 1996 29–30

mjölkkoibesättningarnas storlek 105–107

orsaker JÅ 1996 29–30

suggbesättningarnas storlek

JÅ 1984 182

Stråsåd, statsplomberat utsäde JÅ 1995 71

Stutar, se Nötkreatur

Stärkelse, tillverkning av 140

Stärkelsehalt 86

Stödåtgärder, se Statliga stödåtgärder

Suggbesättningarnas storlek JÅ 1984 182

Suggkontroll, se Svin

Suggor, se Svin

Svensk Husdjursskötsel 110–114, 178

Svensk Kötthandel JÅ 1993 201

Svensk Spannmålshandel JÅ 1993 201

Svensk Ägghandel JÅ 1993 201

Svenska Lantmännens Riksförbund 177

Svenska Mjolkproducenternas Riksförening

177

Sveriges Betodlares Centralförening

177–178

Sveriges Biodlares Riksförbund 138

Sveriges Bränneriintressenter Ek. för. 178

Sveriges Frö- och Oljeväxtodlares ek. för.

177–178

Sveriges Föreningsbankers Förbund

JÅ 1993 215–216

Sveriges Oljeväxtintressenter JÅ 1993 201

Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening

JÅ 1993 216

Sveriges Potatisodlares riksförbund

JÅ 1993 191–192

Sveriges Palsdjursuppfödarens Riksförbund

138, 177–178

Sveriges Slakteriförbund JÅ 1993 215–216

Sveriges Stärkelseproducenters För.

177–178

Svin

antal 122–125

antal företag 126–128

besättningsstorlek 127–128

betäckta suggor JÅ 1995 154

fläskproduktion 141

försäkrade djur JÅ 1997 188

priser 156

sjukdomar 132

slakt 131

suggkontroll 129–131

svinstamkontroll 129

tjänstbara galtar JÅ 1995 154
 Sysselsättning, se Arbetskraft
 Systemtäckdikning JÅ 1997 56
 Såtidpunkt JÅ 1997 100–102

T

Tackbidrag 163, 165
 Tackor, se Får
 Taxerade inkomster, utgifter m.m. 159–160
 Taxeringsenheter 44–45
 Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter) 44–45
 Temperatur JÅ 1997 225
 Tillgångar (och skulder) JÅ 1997 174
 per företag JÅ 1995 191 JÅ 1984 231, 243
 Tillväxt för slättervall JÅ 1984 125
 Timförjänster JÅ 1984 247–248
 Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
 Tjänstbara galtar JÅ 1995 154
 Tomtomskvärde 44–45
 Totalbefolkning 29
 Totalkalkyl, jordbrukets, se sektorskalkyl
 Totalskörd
 blandsäd 90
 halm av spannmål JÅ 1984 139
 höstvet, vårvete, höstråg, korn, havre 89–92
 internationella uppgifter 189, 192
 potatis 92
 raps, rybs 91
 rågvete 90
 slättervall, första skörd 91
 sockerbetor 92
 sorghum, majs, ris 192
 vitsenap JÅ 1984 139
 vörråg, kokärter samt foderärter och vicker JÅ 1984 142B
 Traktorer
 antal 52, 195
 effekt 52
 genomsnittligt antal JÅ 1996 65
 inköp 52
 pris 156
 Trädgårdssodling
 antal företag 93, 95–97
 antal sysselsatta 32
 areal 93–96, 98
 skörd 94, 96
 statliga stödåtgärder JÅ 1996 192
 trädgårdsräkning/inventering 94
 utrikeshandel JÅ 1984 216B
 Typklassificering 27
 Täckdikad areal JÅ 1997 56 JÅ 1984 69

U

Undervisning, se Lantbruksutbildning
 Ungnöt, se Nötkreatur
 Upplöjd (utvintrad areal) JÅ 1992 125
 Utbildning 175–176
 Utgifter i jordbruket m.m. 151–154
 Utgödslingsanläggning JÅ 1996 59
 Utjämningsområden JÅ 1984 15, 17
 Utrikeshandel
 jordbruksprodukter och livsmedel 144–148
 trädgårdsprodukter JÅ 1984 216B
 Utrotningshotade husdjursraser 121, 163, 171–172

Utsäde
 betat 54
 certifierat 53
 statsplomberat JÅ 1995 71
 Utsädesmängd för spannmål 53
 Utvintrad (upplöjd) areal JÅ 1992 125

V

Vall, se Slättervall (Betesvall)
 Vall till fröskörd 73
 Vallbaljväxter, utsäde 53
 Vallgräs, utsäde 53
 Vallinsädda arealer JÅ 1984 100
 Vallskördens kvalitet JÅ 1992 122
 Vallväxter, certifierat utsäde 53
 Vax 138
 Vegetabiliska produkter
 export 148
 import 148
 införselavgifter JÅ 1995 197
 konsumtion JÅ 1997 157–158
 priser 156
 produktion 89–90, 139–140, 189, 191–192
 Vete
 antal företag 67, 69
 förmalning, lager JÅ 1996 157
 hektarskörd 82
 kvalitet JÅ 1992 118–120
 normskörd 88
 odlad areal 66–68
 priser 156
 skördetidpunkt JÅ 1997 100
 sorter JÅ 1993 96–97
 såtidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 89
 upplöjd areal JÅ 1992 125
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd JÅ 1997 100–101
 övervintring JÅ 1992 124
 Vetekli, priser 156
 Vicker (och foderärter)
 odlad areal 70
 totalskörd JÅ 1984 142
 Vidareförädling 139–143
 Vilt
 produktion 143
 Vitsenap, se Oljeväxter
 Våroljeväxter
 kvalitet JÅ 1992 123
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Vörraps, se Oljeväxter
 Vörrybs, se Oljeväxter
 Vörråg, se Råg
 Vörrågsäd, utsäde 53
 Vörrågsäd
 kvalitet JÅ 1992 118–120
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Vörrvete, se Vete
 Världsmarknadspindex 155
 Våtmarker 173
 Växthus
 antal nybyggda JÅ 1981 65
 byggnadssätt JÅ 1997 108
 yta 93, 96–97
 Växtnäringsämnen
 handelsgödsel 55–58
 Växtperiod JÅ 1997 101–102
 Växtsjukdomar, medel mot 59–62
 Växtskyddsmedel, se Bekämpningsmedel

Y

Yttre rationalisering JÅ 1996 190–191

Å

Åker
 arealens användning 65–76, 191
 definition 14
 fördelning på företagarekategorier 21
 fördelning på storleksgrupp 16
 internationella uppgifter 190–191
 kadmiumhalt i åkermark 43
 systemtäckdikad areal JÅ 1997 56
 JÅ 1984 69
 total areal 76, 190
 ägd respektive arrenderad areal 15
 Åkerböner 70
 Åkervärde 45
 Åldersfördelning 29–30
 Årsväxt JÅ 1992 124–126
 Åsnor och mulåsnor 193
 Återväxt på slättervall 84
 Återväxtområden JÅ 1989 235–236

Ä

Ägarkategorier inom jordbruk 14, 20–21
 JÅ 1997 46
 Ägd åker 15
 Ägda företag 15
 Ägg
 partihandelns invägnings 143
 priser 156
 produktion 143, 194
 Svensk Ägghandel JÅ 1993 201
 Ägoslag
 annan mark 13–14, 39–40
 annan gräsbärande mark 14
 betesmark 13–14, 41–42, JÅ 1997 204
 kultiverad betesmark 14
 skogsmark 13–14, 41–42, 190
 åkermark 13–14, 41–42, 190
 övrig mark JÅ 1997 204
 Ärter, se Kokärter

Ö

Öppet odlingslandskap 163, 171–172
 Övervintring, medelomdomen JÅ 1992 124
 Övervärde JÅ 1981 55–56
 Övrig mark
 areal JÅ 1997 204

Jordbruksstatistisk årsbok ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m.m. Dessutom finns kapitel om jordbruket i EU och andra internationella jämförelser.

Årsboken innehåller resultatet från ett sextiotal undersökningar utförda av SCB och andra myndigheter samt av organisationer och föreningar med anknytning till jordbruket. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning samt information om var utförligare redovisning finns.

ISBN 91-618-0943-8
ISSN 0082-0199

Statistikpublikationer kan beställas från SCB, Publikationstjänsten, 701 89 Örebro, tfn 019-17 68 00, fax 019-17 69 32. De kan också beställas i bokhandeln eller köpas i SCB:s statistikbutiker, Karlavägen 100 i Stockholm och Klostergatan 23 i Örebro. Aktuell publicering redovisas i SCB:s publikationskatalog som kan beställas gratis. Ytterligare hjälp ges också av SCB:s Informationsservice, tfn 08-783 48 01 eller 019-17 62 00 (fax 08-783 48 99 eller 019-17 64 44).